విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాల: ౩౮

వైదిక నిలయము

(ఆర్యుల ఉత్తర ధ్రువనివాసము)

చిత్రపట శోభితము.

లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక్

గారిచే రచింపఁబడిన "ఆర్కిటిక్ హోం ఇన్ ది వేదాస్"

అను గ్రంథమునకు

సంక్షిప్తాంధ్రానువాదము.

అనువాదకుఁడు:

మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రి బి. ఏ.

విజ్ఞాన చంద్రికా మండలి

వారిచే ప్రకటితము.

బెజవాడ

౧౯౨౯.

సర్వస్వామ్య సంకలితము

వెల చందాదారులకు రు ౨-౦-౦
,, ఇతరులకు ౨-౮-౦

a

1929

గుంటూరు

చంద్రికాముద్రాక్షరశాలయందు

ఈమని భీమశంకరముగారిచే

ముద్రింపఁ బడినది.

ప్రథమముద్రణము ౧,౦౦౦ ప్రతులు.

CII

విజ్ఞాన చంద్రికా మండలి
(The Telugu Athenæum)

(1860 వ సంవత్సరపు 21 వ నెంబరు శాసనము ప్రకారము రిజష్టరు చేయఁబడినది.)

సభానిర్మాణము

అధ్యక్షుఁడు :

ఆచంట లక్ష్మీపతి, బి. ఏ., ఎంబి., సి. ఎమ్.

కార్యదర్శి :

అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య

సభాసదులు :

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు, బి. ఏ., బి. ఎల్.

శ్రీరాజా వి. దుర్గాసదాశివేశ్వర ప్రసాద బహద్దరు జమీందారు

సూరి వేంకట నరసింహశాస్త్రి

గూడూరి రామచంద్రిరావు

మాడపాటి హనుమంతరావు

కార్యస్థానము :

బెజవాడ.

C

రాజపోషకులు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ బొబ్బిలి మహారాజాగారు
కే. సి. ఐ. ఇ.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ పిఠాపురం మహారాజాగారు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ మునగాల రాజాగారు

*

తొలిపలుకు

ఆర్యుల ఉత్తరధృవనివాసమునుగూర్చి వివరించుచు లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలకుమహాశయుఁడు "ఆర్కిటిక్ హోం ఇన్ దీ వేదాస్" అను మహాగ్రంథమును రచియించి యున్నాఁడు. ఆగ్రంథము ననుసరించి, శ్రీ మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు "వైదికనిలయ" మను గ్రంథమును రచించిరి. దానిని విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాలికయం దొక కుసుమముగ ప్రకాశింపజేయుటకు దయతో నంగీకరించి యున్నారు. ఈగ్రంథమునందలి విషయము అగాధమగు వేద వాఙ్మయమున కేగాక, కఠినములగు ననేకభౌతిక, ఆధిభౌతిక శాస్త్రములకును సంబంధించినదైయున్నది. గ్రంథమంతయు సాంకేతికములయిన పారిభాషికపదములతో నిండియున్నది. ఇట్టిగ్రంథము నెల్లఱకు సుబోధకముగనుండునట్లు మిక్కిలి సులభశైలితో రచియించినందులకు గ్రంథకర్తకు ఆంధ్రదేశ పక్షమున కృతజ్ఞతావందనము లర్పించుచున్నాఁడను.

దైవికములగు నంతరాయములచేత మాగ్రంథమాల యందుగ్రంథములు సకాలమునఁ వెలువడకుండెను. ౧౯౨౯ సం॥ ఏప్రియల్ మాసమునందు ౩౭ వ కుసుమమగు "అల్లాహోఅక్బర్" అను గ్రంథమును వెలువరించితిమి. జూలై నెల ౧ వ తేదీన యీగ్రంథమును బ్రకటించుచున్నారము. దైవానుగ్రహముండెనేని ముందుకూడ సకాలమున మాగ్రంథమాలయందలి కుసుమములు వికసింపుచుండ గలవు.

విజ్ఞానచంద్రికామండలి,
బెజవాడ. ౧-౭-౨౯.

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుఁడు,
అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య,
కార్యదర్శి.

విషయసూచిక

పటముల పట్టిక

* బ్లాకు 8 కొఱకు తరువాతిపుటలో చూడనగు.

శ్రీ లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్ (గ్రంథకర్త)
మానికొండ సత్యనారాయణ శాస్త్రి (అనువాదకుడు)

ప్రస్తావన

భారతవర్షము "బ్రిటిష్ యిండియా" గాక భారత వర్షముగను, భారతీయులు "బ్రిటిష్ సబ్జక్ట్సు" గాక భారతీయులుగను నుండియుండినయెడల యీ భూభాగమునెల్ల నేకచ్ఛత్రాధిపతిగ నేలు మహారాజుగనో, ప్రపంచరాజ్యాంగముల నెల్ల దిద్దిమ్మని నాట్యమాడించు మహా మంత్రిగనో— వీరాపగాతరణక్రీడ యొనర్చు యోధాగ్రేసరుడుగనో వేదఖనులనుండి నూతనరత్నముల పెకలించి లోకమునకంతకు నవజీవనము నొసంగు లోకాచార్యుడుగనో – విశ్వమందలి బహువిధశాస్త్రములనెల్ల తన సునిశితమేధాసంపత్తిచే పరిశోధించి వానిని లోకకల్యాణముకొరకు ప్రవర్తింపజేయు మహాపండిత ప్రకాండుడుగనో – ఉండియుండదగిన శ్రీలోకమాన్య తిలక్ మహారాజుతో, లోకాతీతప్రఖ్యాతశ్రీమహారాష్ట్రచిత్పావనమంత్రివంశఖనిగర్భోద్భూతసద్రత్న శ్రీబల్వాంతరాయామాత్యునితో, భగవాన్ తిలకాచార్యునితో, నిజదేశప్రజాదాస్యాంధకారరాక్షసిని పారద్రోలిన శ్రీబాలగంగాధరునితో, వీరతిలకునితో నాకు పంద్రెండు సంవత్సరముల క్రిందట – 1916 సంవత్సరములో – పరోక్షమాత్రమున

గలిగిన పరిచయ విశేషముచే నా జీవితమం దపూర్వ మగు మార్పుగలిగెను. అప్పటినుండియు వారియుపన్యాస ముల వెనిగించుటయు, వారి గ్రంథముల పఠించుటయు నాకొక వెఱ్ఱియైనది. వారి స్వరాజ్యోపన్యాసములు కేవల లౌకిక " స్వరాజ్య " మునకేగాక, పారలౌకిక " స్వారాజ్య " మునకుగూడ సోపానములుగ గన్పట్టెను. శ్రీభగవద్గీతా గ్రంథముయొక్క యుత్కృష్టతయు, దానిలో నిమిడియున్న నిజభావములును, సర్వకాల సర్వావస్థలయందు సమస్త దేశములవారికి, సమస్త వర్ణములవారికి, సమస్త లౌకిక పారలౌకిక వ్యవహారములకు సుకరమును లోకకల్యాణ ప్రదమును నగు మార్గమును జూపింపజాలిన గ్రంథ మిది యొక్కటియే యను మనోనిశ్చయమును నాకు నిజముగ శ్రీతిలక్‌మహారాజుగారి రాజకీయోపన్యాసముల పఠించి తెలిగించిన మీాదటనే గలిగినది. ఈగ్రంథరాజమును నేనిదివర కెన్నడు జూచి యుండకపోయినను, శ్రీతిలక్ మహారాజుగారు తమ రాజకీయోపన్యాసములందెల్ల గీతాసారమును కుప్ప తిప్పలుగ గుప్పివైచి యుండుటచే నేను దాని రుచిని మరగి పరవశుడనై యుంటిని. ఇటిస్థితిలో శ్రీవ్యాకరణాచార్య బ్రహ్మశ్రీ నోరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిచే తిలక్‌గారి " గీతా రహస్యము " తెలిగింపబడి వావిళ్ళవారిచే ముద్రింపబడిన

దన్న వార్త పత్రికలలో జూచిన మొదటిదినమందే నేనా గ్రంథముని తెప్పించుకొని పఠింపబూనితిని. అప్పటినుండియు తిలక్ గారియెడ నాకు గలిగిన పిచ్చి మరింత హెచ్చయ్యెను. భావము పొంగి తరంగిత మగుచున్నప్పుడు ఉన్మాదావస్థ గలుగుట సహజలక్షణమే. ఉత్కృష్టభక్తిచే ప్రహ్లాదు డున్మాదుడైనట్లు " స్వరాజ్యవిషయమైకూడ మీరు నిరంతరము – నిలుచున్నను కూర్చున్నను, మేల్కొన్నను నిద్రించుచున్నను, తినుచున్నను త్రాగుచున్నను, సదా యేకధోరణిని స్మరింపుచు మీరు కేవలము వెర్రివారై పోవలెను; దానియందు మీరు తాదాత్మ్యమును పొందవలె " నని శ్రీతిలక్ గారొకచోట చెప్పియుండిరి. కావున, మూర్తీభవించిన స్వరాజ్యభావమగు శ్రీతిలక్ మహనీయునియందు నాకిట్టివెర్రి యున్మాదము పుట్టినదన్నచో ఆశ్చర్యపడ నక్కరలేదు.

ఇట్టి యపూర్వమగు పరివర్తనము నామనఃక్షేత్రమందు గలిగినప్పటినుండియు వారి గ్రంథముల తెలిగింపబూనితిని. 1916 సం॥ లో మదరాసునందు బి. ఏ. తరగతిలో నుండగ నింటివద్ద తీరికగలిగినప్పుడెల్ల వారి యుపన్యాసముల తెలిగించుచుంటిని. ఇదియైన పిమ్మట విజయవాడయందలికొందరు మిత్రుల ప్రోత్సాహముచే వారిజీవిత చరిత్రను కూడ వ్రాసితిని. పిమ్మట అవి 1921 సంవత్సరమందు నేను

"లా" కాలేజీలో నుండగ ముద్రణమై గ్రంథరూపమున ప్రచురమైనవి.

కేవల మొక్క-రాజకీయములందేగాక సమస్తశాస్త్రములందు వీరికిగల యపారప్రతిభ నన్నాకర్షించుటచే, వీరు రచించిన యితరగ్రంథములకూడ తెలిగింపవలయునను నభిలాష నాకు జనించెను. వానిలో పాశ్చాత్యపౌరస్త్య పండితు లందరిచే పేరెన్నికగన్నవి "Arctic Home in the Vedas," and "Orion" అను రెండు గ్రంథరాజములు గలవు. వీనిలో మొదటిదియగు Arctic Home (వైదికనిలయము) అను నీగ్రంథమును 1918 సం॥ నవంబరునెలలో - యిప్పటికి పదేండ్లక్రిందట - నేను గుంటూరు టౌన్ హైస్కూలులో అధ్యాపకుడుగ నున్నకాలమున తెలిగింప మొదలిడితిని. అప్పుడప్పుడు కొద్దికొద్దిగ వ్రాయుచు వచ్చుటచేతను, మొదటి, 4, 5 అధ్యాయములు సాంకేతిక పరిభాషాపదములతో నిండి తేట తెలుగులోనికి దింపుట దుర్ఘటముగ నుండుటచేతను, నేను యితరవ్యాపకములందు మగ్నుడ నగుటచే తీరికగలుగమిచేతను, 1922 సంవత్సరమునాటికి 4, 5 అధ్యాయములుమాత్రము పూర్తియయ్యెను. కాని, ఆ సంవత్సరమందు నేనొనర్చిన కొలదిపాటి రాజకీయపరిశ్రమ ఫలితముగ నాకు గలిగిన నవమాసముల కారాగారస్థబలాత్కార

విశ్రాంతి మూలమున నేనీగ్రంథమును సాంతముగ తెలిగించుటకు చక్కని యవకాశము చిక్కినది. ఈగ్రంథమును తిలక్ గారును కారాగారమం దున్నకాలములోనే వ్రాయుటయు, దానిని నేనును కారాగారవాసమందే తెలిగించుటయు జూడ విచిత్రసంఘట్టనముగ గన్పట్టకమానదు. నిజముగ, నాకీకారాగారవాసమే తటస్థించి యుండనియెడల నే నీగ్రంథమును దీనితోపాటు "Orion" "వేదకాలనిర్ణయ" గ్రంథమును తెలిగింప గలిగెడివాడనో లేదో చెప్పజాలను.

ఈ రెండుగ్రంథముల భాషాంతరీకరణపద్ధతినిగూర్చి నే నిచట కొంత ముచ్చటింపవలసి యున్నది. ఇది కేవలము భాషాంతరీకరణముగాదు-అనుసరణమని చెప్పినచెప్పవచ్చును. మాతృకలోని భావముల తెలిగించితినిగాని, పదముల తెలిగింప లేదు. గ్రంథమందలి విషయము కట్టుకథవలెనో, లేక నవలవలెనో తేలికగ నెల్లరు చదివి గ్రహించి ఆవలపారవేయునది గాక, సాంకేతికపరిభాషాపదభూయిష్టమై కఠినములగు అనేక భౌతికఆధిభౌతికశాస్త్రములకును,అగాధమగు వేదవాఙ్మయమునకును సంబంధించిన దగుటచే సామాన్యజనులెల్లరికి సులభముగ ఒక్కసారి చదివినంతమాత్రముననే బోధపడి ఆనందమును గలిగించునదిగ నుండజాలదు; యిది నాలుకపై వేసికొనినంతమాత్రముననే రసముప్పతిల్లు ద్రాక్షపండువంటిది కాదు.

అందుచే మాతృకలోని ప్రతిపదమునకు, ప్రతివాక్యమునకు ముక్కకు ముక్కగ తెలుగుజేసిపెట్టినయెడల గ్రంథములోని విషయ మెవరికిని గ్రాహ్యమగుట కవకాశముండదను తలం పుతో గ్రంథమం దాయాయధ్యాయములలో నిమిడియున్న భావములను మాత్రము గ్రహించి, చాలవరకు స్వతంత్రరీతిని, నా యోపినకొలది తేనెవంటి తేటతెనుగులోనికి ద్రాక్షాపాక ముగ దింపజూచితిని. అట్లు దింపుటకు వీలులేనివానిని వదలి వేసితిని. భావములు నిగూఢముగ నున్నచోట్ల విపులమొనర్చి పెంచి వ్రాసితిని. కవిత్రయమువారి తెలుగుభారతము వ్యాసులవారి సంస్కృతమాతృకకు భాషాంతరీకరణమన్నచో, నాయీ రెండుగ్రంథములను తిలకుగారాంగ్లమందు రచించిన మాతృకలకు భాషాంతరీకరణములని చెప్పవచ్చును.

కారావాసమునుండి బయటికి వచ్చినపిమ్మట కొలది కాలమునకే దానియదృష్టవశమున శ్రీజయంతిపురం రాజా వారి యవ్యాజకరుణచే "వేదకాలనిర్ణయ" (Orion) గ్రంథ మెట్లో అచ్చునబడినది. కాని, దానికంటె చాల ముందుగ ప్రారంభించిన యీ "వైదికనిలయము" మాత్రము నేటి వరకు ప్రజలముఖము చూచుట కవకాశము చిక్కినదిగాదు. నేను దీనిని కారావాసమందు అస్పష్టముగ చిత్తుకాగితముల మీద పెన్సలుతో, చాల కొట్టివేతలతో వ్రాసియుండుటచే

దీనికి సాఫువ్రాయుటకే చాలకాలము పట్టినది. దీని నెట్లయిన త్వరగ ముద్రించి ప్రచురింతమను నాశచే, నేను రాచకీయ ప్రచారమునకై పోయినగ్రామాదులకెల్ల నావెంట, నావాలంటీరుసంచిలో వేసికొని, దీనిని తీసికొనిపోయి విశ్రాంతిదొరికినప్పుడెల్ల రైళ్ళలోను, ప్లాటుఫారములమీదను కూర్చుండి సాఫుప్రతి వ్రాయుచుండెడివాడను. ఈరీతిగ సాఫుప్రతి ముగించి యిప్పటికి అయిదేండ్లయినది. ఈగ్రంథమును ముద్రింపించుటకై యీఅయిదేండ్లలో నేనుపడినశ్రమ చెప్పనలవిగాదు. నావద్ద తగుధనము లేమిచే, — ధనమునుగూర్చు సాధనములు లేమిచే — అనేకమంది పెద్దలను, ధనాఢ్యులను ఆశ్రయించితిని; కాని, ఫలితము లేకపోయెను. తుదకు, శ్రీజయంతిపురం రాజావారే తిరిగి జగ్గయ్యపేటలోని తమ భవానీముద్రాశాలయందు ముద్రించిపెట్టుదుమని సెలవిచ్చిరి. ఒక ప్రియమిత్రుడును కాగితమిచ్చెను. జగ్గయ్యపేటయం దచ్చు ప్రారంభమయ్యెను. కాని, కొలదిఫారములు అచ్చులగునప్పటికి, వారి ముద్రాశాల కారణాంతరములచే చాలకాలము మూసివేయబడవలసివచ్చెను. అందుచే నాగ్రంథము తిరిగి రెండు సంవత్సరములు మూలబడెను.

తుదకు వ్రాతప్రతి వృథాగా చెదలుతిను స్థితికి రాదొడగెను. గ్రంథమును ప్రారంభించిన యీ పదేండ్లనుండియు

యీ వ్రాతప్రతిని కాపాడలేక నా మచ్చమాసినది. అనేక సార్లు కొన్నిపత్రములు పోవుటచే తిరిగి నానాఅవస్థలుపడి వానిని వ్రాసికొనవలసివచ్చెను. లోకప్రఖ్యాతిగాంచిన యిట్టి గ్రంథము,— నేనింతశ్రమజేసి ప్రీతితో వ్రాసికొన్నగ్రంథము— తెలుగువాఙ్మయమం దుండదగిన శ్రీ తిలకాచార్యుని గ్రంథము — యీరీతిగ చెదలుతినిపోవనిచ్చుటకు మనసొప్పక, సాహసించి, అప్పోసప్పోజేసి, నేనే ద్రవ్యమును సేకరించి, దీని నెట్లయిన బయటపడవేయవలెనను స్వయంసహాయ పంథను త్రొక్కుటకు సంకల్పించితిని. తదనుగుణముగ ద్రవ్యమును సేకరించి, గత జూన్ నెలాఖరున ఆంధ్రదేశమహాసభల యేర్పాటునిమిత్తమై నేనుగుంటూరుపురమం దుండవలసివచ్చిన సందర్భమున శ్రీ చంద్రికా ప్రెస్ వారితో సంప్రతించి, యీ ముద్రణాకార్యమును వారికి ఒప్పగించితిని. వారును నాయందవ్యాజమగు సానుభూతితోడను, మిక్కిలి పట్టుదలతోడను, నేననుకొన్నదానికంటె త్వరగనే, గ్రంథమునంతను సాంతముగ ముద్రించి నాకిచ్చిరి. ప్రూఫులను అతిజాగరూకతతోచూచి, నాయందభిమానముతో నాకెంతయో శ్రమను తగ్గించిన శ్రీయుత అమరేశ్వరశాస్త్రిగారికిని, చంద్రికా ప్రెస్ ప్రొప్రయిటరుగారగు శ్రీయుత ఈమని భీమశంకరముగారికిని.

నా మనఃపూర్వకవందనములు. పదేండ్ల క్రిందట 1918 సం॥లో గుంటూరునగరమున ప్రారంభించిన యీగ్రంథము యిప్పు డీరీతిగ పదేండ్లయనంతరము తిరిగి గుంటూరునగరమందే సంపూర్ణ వికాసముతో చక్కని పుస్తకరూపమున బయలు పఱచుటకు సర్వేశ్వరుడు సంకల్పించెను కాబోలు!

ఇందలి నానాచిత్రవర్ణశోభితములగు పటములకు కావలసిన బ్లాకుల నన్నిటిని శ్రీయుత కాశీనాధుని నాగేశ్వర రావుపంతులుగారు మదరాసులోని తమ స్వంతకార్ఖానాలో ఉచితముగ చేయించి యిప్పించినందులకు నేను వారి కనేక కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనము లర్పించుచున్నాను.

పదేండ్లనుండియు నన్నాశ్రయించుకొని, నేను విడిచి పెట్టుచున్నను అది నన్ను విడువక, నావెంటబడి, ఊరూరు తిరిగి, అనేక కష్టములబడి, అనేక క్రిమికీటకముల బాధల కోర్చి, నామనస్సున కనేకసమయములయందు ముదమును గూర్చి యిప్పు డీరీతిగ నన్ను విధిలేక బాసి, ఆంధ్రలోకమున ప్రచారము సలుపబోవుచున్న యీగ్రంథరాజముతోడి సాహచర్యము నాకింక నుండదుగదా యని నాకు కించిత్తు విచారము గలుగుచున్నది. పదేండ్లనుండియు అల్లారుముద్దుగపెంచి

కాపాడిన యీగ్రంథమును వ్రాయుటకే నాకింతమనోవేదన గలుగుచున్నప్పుడు "తమంతఁగను కూతులఁ బ్రాయు గృహస్థు లింకెంతగాఁ గుందుదురోగదా ?"

నా ప్రస్తుతచిత్తవృత్తియు, బాహ్యపరిస్థితులును న న్నిప్పు డీయవస్థకే తెచ్చినవి. ఇప్పటికి సుమారు పదేండ్ల క్రిందట మెత్తినపూనిక కాలక్రమమున సన్నగిల్లెను. అప్పటి యుత్సాహశక్తులు క్షీణించెను. ఆ మహాప్రస్థానమందు సోదరులు ఒక్కొక్కరే జారిపోయిరి. తుదకు నావంతును వచ్చెను. నేనును సర్వవిధముల పతితుడనైతిని. "ఆత్మోప భోగార్థ మర్థలాభేచ్ఛ నాకెన్నండు లేక" పోయినను, "నాయరయ నీచుట్టాలకు గ్రాసవాసోదైన్యంబులు వచ్చు గావున," "యాచ్ఞాకలనావిభంగచయసంభృతగద్గదశూన్య కంఠుడనై దేహియం చడిగి" యొకగూటిలో చేరుకొంటిని. ఇంకయీగూటినుండి స్వేచ్ఛయను నిర్మలవాతావరణములోని కెగిరి, స్వాతంత్ర్యగేయముల నాలపించుభాగ్య మీజన్మకిక కలదోలేదో ! ఇంతవరకుచేసిన జీవయాత్రయే, ధనాభావ బాధితమయ్యు, నిర్దుష్టమును, మధురమును స్వేచ్ఛాప్రవృత్త మునునై యుండెను. ఈనూతన దశయందు జీవితమెట్లు పరిణ

మించి యంతమొందునో దుర్గ్రాహ్యము. మహనీయులచే ప్రసాదింపబడిన యిట్టి యుత్కృష్టగ్రంథరాజముల తెలిగించి గాని, నూతనగ్రంథముల రచించిగాని ఆంధ్రలోకమునకు ప్రసాదించుభాగ్యము నా కికమీద గలుగునో కలుగదో! ప్రస్తుతావస్థ నా కిట్టియవకాశముల నొసంగునని ధైర్యముగ చెప్పజాలను.

ఈ గ్రంథరచనము నాజీవితముయొక్క సువర్ణదశ (Golden age) తో ప్రారంభమై, తద్దశాంతముతోపాటు యిదియు ముగింపునకువచ్చి, నన్నిప్పుడు అయోమయదశ (Iron age) యందు విడిచిపోవుచున్నది. పురాతన యుత్కృష్టతను ప్రస్తుతదైన్యస్థితిని తలంచుకొని గుందుచు భావిశుభోదయమునకై యెదురుజూచుచు కాలముగడపుచున్న మా యనుంగుతల్లి భారతమాతవలెనే వెనుకటి యుత్సాహాదేకములను ప్రస్తుతమాంద్యస్థితిని తలపోయుచుండ భావిశుభోదయమునకై నేనును నొక భీరువువలె కాలకర్మములకు కట్టువడి యుండెదను.

ఉ॥ " కానలపాలుజేసితని గర్వమునొందకుమీ సుయోధనా!
యీనెలలెట్టులో గడపి యెన్నటికైనను వత్తుమే జుమీ
యైనను నీవు త్రవ్విన మహావిపదబ్ధిని మున్గియుంటచే
నేనును నొక్కభీరువునె నీకు భయంపడి యిట్టులేగెదక "

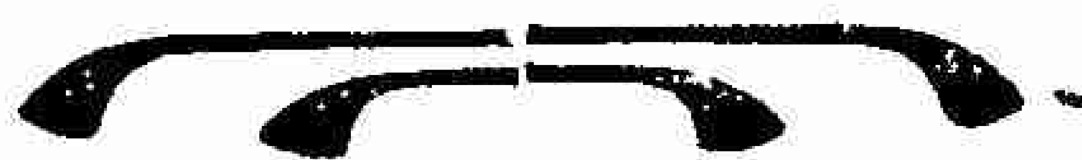
(పాండవాజ్ఞాతవాసము)

నే నిట్టులైతి. పదేండ్లనుండియు అల్లారుముద్దుగ బెంచిన యీబిడ్డను ఆంధ్రమహాజనుల చేతులలో చేయివేసి యప్పగించుచున్నాను. వారును దీనిని తమ పుత్రికలనువలెనే దిద్దుకొని పాలించుకొందురుగాక !

(తవ పుత్రీవ పాలయ !)

మచిలీపట్టణము,
విభవ సం॥ భాద్రపద బ 30
స్థిరవారము.
13–10–'28.

మానికొండ
సత్యనారాయణశాస్త్రి.

శ్రీ

గ్రంథకర్తృ వంశావళి

సీ॥ మాని వశిష్ఠుండు మైత్రావరుణియుఁ గాం
డిన్యుండు నే మహాధన్యు ఋషులు
శోభితాపస్తంబసూత్రంబు మఱి యజు
శ్శాఖ యేఘనుని వంశమున కలరు
ఆర్వేలసద్బ్రాహ్మణాన్వయంబందునఁ
బుట్టుక యేపుణ్యమూర్తి గాంచె
ఇల మాఁనికొండనా నింటిపే రేమహి
తాత్మున కొప్పు విఖ్యాతరీతిఁ
తే॥ గీ॥ దాను బొగడొందు మత్ప్రపితామహుండు
నిర్మలయశుండు సన్మాననీయగుణుఁడు
భావభవరూపుఁ డసమానబాహుబలుఁడు
లలితధన్వంతరి వేంకటరామమంత్రి ॥

కం॥ ఆవేంకటరామాపర
భావజుగర్భంబునందుఁ బ్రభవించి రాఁగిన్
శ్రీవీరరాఘవార్యసు
ధీవరుఁడును గేశవార్య కోవిదవరుఁడున్ ॥

కం॥ ఆవీరరాఘవార్యుని
పావనగర్భంబునందుఁ బ్రభవించిరి మే
ధావులు వేంకటరామయ
శ్రీవరలక్ష్మీనృసింహశేఖరు లెలమిన్ ॥

శా॥ శ్రీలక్ష్మీక్షణసత్కటాక్ష నిచితా
శ్రీకైక భాగ్యంబుతో
నాలక్ష్మీనరసింహమూర్తికిని వి
ద్యామ్నాంబకున్ బ్రీతిమై
భూలోకంబున జన్మమొందితిమి స
త్పుత్రత్రయం బే మొగిన్
నాళీకాసనువంశమం దలపిత్రా
ణంబున్ దగన్ దీర్పఁగన్ ॥

తే॥ పుత్రసంతతియైన మామూపురందు
క్రమత జ్యేష్ఠుండు వేంకటరామమంత్రి
అలకుటుంబరాయండు రెండవసుతుండు
సంజ్ఞ సత్యనారాయణశాస్త్రి నాకు ॥

తే॥ గీ॥ నాదునైదవయేటనె మాదుతండ్రి
యకట ! పరలోకమున కేగ నంతనుండి
‘ పితృసమో జ్యేష్ఠ ’ యను నీతి పెంపుగాంచఁ
బ్రేమ ననుఁ బెంచె మాయన్న రామమంత్రి ॥

శా॥ భారద్వాజపవిత్రగోత్రమున నా
పస్తంబసత్సూత్రమం
దారన్వేలనియోగిశాఖను హనూ
మాఖ్యన్ దగన్ దాల్చి యా
మారాకారుఁడు తుర్లపాటికులుఁడు మ
న్మాతామహుం డొప్పఁదా
శ్రీరామావనిజానిపాదయుగళీ
సేవాపరాధీనుఁడై॥

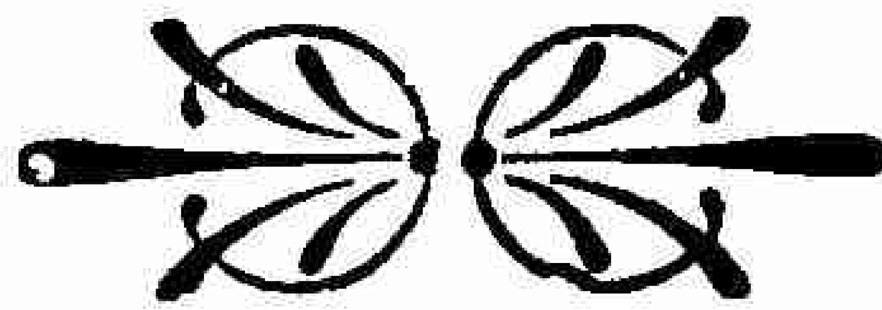
కం॥ ధృతి మన్మాతృపితామహుఁ
డతులితలక్ష్మీసమేతుఁ డార్యుఁడు లక్ష్మీ
పతినామధేయుఁ డనఘుఁడు
వితరణఖని యనఁగఁ బరగె విభవమెలర్పన్॥

కం॥ మాతుఃప్రపితామహునిన్
జేతోముద మొదవ భక్తి సేవింతు మదిన్
శ్రీతనయుఁ బోలుఘనునిన్
ఖ్యాతిగఁ బరదేశిసంజ్ఞ నలరెడువానిన్॥

కం॥ హనుమార్యుఁడు మాతాతయ
తనయులఁ గాంచంగ లేమి దౌహిత్త్రులచే
తనె యూర్ధ్వలోకమందునఁ
బొనుపడఁగా నార్పనెంచెఁ బున్నరకాగ్నిన్॥

ఆ॥ వె॥ తుర్లపాటివారి స్వర్లోకగతికినై
నృహరి యిల్లటంబు నెరపెఁ గరుణ
పాలసంద్రమందు లీలతో శ్రీవిష్ణుఁ
డిల్లటంబునుండఁ డెట్లు నాఁడు ॥

ఉ॥ శ్రేణులుగట్టి యుద్భవముఁజెందెడు ముద్దులపుత్త్రికాళితో
రాణదలిర్చుకన్నియల రమ్యవివాహమహోత్సవాళితో
శ్రోణిభరాఢ్యలౌ సుతల శోభనకేళిపరంపరాళితో
జాణలునైనకూతులకు సారెకుఁబోయుపురుళ్ళపంక్తితో
వాణియు లక్ష్మి పార్వతియు వ్రాలినరీతిఁ దనర్చుచుండి సం
ప్రీణనమీయ శోభనముమీదను శోభనమై చెలంగి వి
న్నాణ మొనర్ప వృద్ధిఁగను నాదగు శ్వశురగృహంబు నిత్యక
ల్యాణము పచ్చతోరణమునై
వెలుగొందుచు నుండుఁ గావుతన్ !

వేద భూమి
భరతఖండమా? ధ్రువఖండమా?

(విమర్శము)

ఈభరతఖండమే ఆర్యులకు జన్మస్థానమనియు, వా రితర దేశములనుండి యిచ్చటికి వచ్చిన ఆగంతుకులు కారనియు 'స్వధర్మప్రకాశినీ' వారిచే ప్రచురింపబడిన 'వేదభూమి' యను గ్రంథము చెప్పుచున్నది. శ్రీలోకమాన్య తిలక్ గారిచే ప్రతిపాదింపబడిన ధ్రువఖండసిద్ధాంతము సరిగాదని యీ గ్రంథకర్తలు చెప్పుచున్నారు, కాని నాకు జూడగ ధ్రువఖండ సిద్ధాంతమే యెక్కువ సబబుగ నున్నట్లు తోచుచున్నది. ఏల ననగ, ఈభరతఖండవాదులు ధ్రువసిద్ధాంతములోని చాల సారాంశములతో నేకీభవించిరి; వ్యతిరేకించినచోట్లు భరత ఖండ సిద్ధాంతమున కంతపుష్టికరములుగ లేవని నానిశ్చయము.

ఈక్రింది సారాంశములపై ఉభయపక్షములు
నేకీభవించినవి.

(1) ఇప్పుడు మంచుతో బిగుసుకొని పోయిన ఉత్తర ధ్రువఖండము పూర్వమొకప్పుడు సమశీతోష్ణముగ నుండి మానవ నివాసమునకు యోగ్యముగ నుండెను.

(2) అప్పుడు ఆర్యులక్కడ కాపురముండిరి. (అందరో, కొందరో.)

(3) ఏకారణములచే నయిననేమి, తదుపరి కొంతకాలమునకు హిమప్రళయము రాగా, అది మానవ నివాసమునకు అనుపయోగమయ్యెను.

(4) అందుచే చలికి తాళజాలక ఆయార్యులు నల్దిక్కులకు బారిరి. వారిలో కొందరు యిండియాకు వచ్చిరి.

ఇక భరతఖండవాదులు చెప్పున దేమనగా.

అసలు ఆర్యజాతి (Original Stock) పుట్టుకయే భరతభూమియనియు, అందులో కొందరు యెప్పుడో ఉత్తర ధ్రువఖండమునకు వలసబోయి యుండిరనియు, తదుపరి హిమప్రళయానంతరము ఆకొందరిలో కొందరు తిరిగి తమవెనుకటి జన్మస్థానమగు యిండియాకు వచ్చిరనియు వీరివాదన. ఈ వాదన చాల 'అసావాదిత్యో బ్రహ్మ' గ గన్పించుచున్నది. ఇండియానుండి ధ్రువఖండమునకు చేసిన ప్రయాణమును గూర్చి వీరేమియు సాక్ష్యము చూపలేదు. ఊరక ఊహాప్రపంచమున మేడలుకట్టిన ప్రయోజనమేమి? అట్లుగాక ధ్రువఖండమునుండి ఇండియాకు చేసిన ప్రయాణమునకు సాక్ష్యమున్నదని వీరే ఒప్పుకొన్నారు.

ఇక ఆర్యుల—వేయేల మానవుని—పుట్టుకయే భరతఖండమందు జరిగెనని వీరు చెప్పుచున్నారు. అసలు యీశ్వరుడు సృష్టియొక్క ఉత్పత్తిని యీభరతఖండమందే చేసెనని వీరు

చెప్పుచున్నారు. మన జన్మభూమియొక్క గొప్పతనమును గూర్చి మన కింతటి అభిమాన ముండుట సంతోషమే. మన భరతఖండమునే యీశ్వరుడు తన ప్రథమ సృష్టిరంగముగ వరింపవలెనను 'మనోరథము' మనకుండుట సహజమే. అది మెచ్చుకొనతగిన విషయమే. కాని కేవలము సత్యమునే అన్వేషింప బూనినప్పుడు మాత్ర మిట్టి యభిమానములను మనోరథములను దూరముగ నుంచుట అవసరము.

భరతఖండమే ప్రథమ సృష్టిరంగ మనుటకు వీరు చూపిన సాక్ష్యము చాల నీరసముగ నున్నదని నా యభిప్రాయము. ఇందుకు నిదర్శనముగ వీరు ఉదహరించిన వేదవాక్యములలోని భావము నిర్వివాదముగ లేదు. అనేకార్థములకు తావిచ్చుచున్నది. "ఓ సరస్వతీ! సర్వజీవము నీయందున్నది" అను వేదవాక్యమును పట్టుకొని, జీవము సరస్వతీ నదిలో ప్రప్రథమమున కనిపించిన ట్లీశ్రుతివలన స్ఫురించుచున్నద"ని వీరు వ్రాసిరి. ఈ వాదన యెంతవరకులుగ నీరసముగ నున్నదో చూడుడు! ఇట్లే, జలసృష్టి, ప్రథమ సూర్యోదయ దర్శనము మున్నగునవి బహువేలవముగ సమర్థింపబడినవి.

ఇక ధ్రువఖండవాదమును గూర్చి
తిలకుగారు చెప్పున దేమనగా,

ఆర్యులు హిమప్రళయమునకు పూర్వము ధ్రువఖండములో నివసించియుండి, ప్రళయానంతరము నానాదేశములకు పోయిరి. కొందరు ఇండియాకు వచ్చిరి. వా రానాడు ధ్రువ

ఖండములో చూచిన దీర్ఘ ఉషస్సు, దీర్ఘ దివస, దీర్ఘ రాత్రములు మున్నగు సృష్టివైచిత్ర్యముల నన్నిటిని మరచిపోకుండ వాక్కేటికలయందు అవిచ్ఛిన్న పారంపర్యముగ భద్రపరచియుంచి, స్థిరనివాసము లేర్పరుచుకొన్న తరువాత వానిని సూక్త (సు-ఉక్త) రూపములుగ బొందుపరచిరి. ఇవే మనకీనాడు గన్పించుచున్న వేదములు.

వీనిని ఇండియాలోనే సూక్తరూపములుగ బొందుపరచిరిగాన ఇండియాయే వేదభూమియని చెప్పుకొన్నచో తిలకుగారి కంత ఆక్షేపణ యుండక పోవచ్చును.

కాని ఆ సూక్తములందు బొందుపరుపబడిన విషయములు మాత్రము ప్రళయాత్పూర్వపు ధ్రువనివాసము నాటివని మరువకూడదు. ముప్పదిదినము లెడతెగకుండ వెలుగు ఉషస్సులనుగూర్చి చెప్పుచునివి పూర్వకాలమునాటివి (పురా, ప్రథమ) అని వేదములే వక్కాణించినవి. "ప్రథమ" అనగ సృష్టి ప్రథమకాలమని సాయనాచార్యులవా రనిరి. అట్లయినను, 30 దినముల ఉషస్సు ధ్రువఖండములోనిది కాబట్టి, ప్రథమ ఉషస్సృష్టి ధ్రువఖండములోనే జరుగవలెనుగద! ఇండియాలో జరిగియున్నచో, 30 దినముల ఉషస్సు ఇండియాలో యేది? నిజ మేమనగ, యీ వేదవాక్యములు వ్రాసిన కాలమునాటికే యీ 30 దినముల దీర్ఘ అఖండఉషస్సు "పురా" (పురాతనము) అయిపోయినది. తాను కూర్చుండి యీవాక్యమును వ్రాసిన భారతభూమిలో తన కండ్లయెదుట ప్రత్యక్షముగ ఒకేఉషస్సు

కనిపించుచుండగ, యజ్ఞవేదికపై 30 ఉషస్సులను సూచించుటకు 30 ఇటుకలను (వ్యష్టి-యిష్టకా) యేల పెట్టవలెనను సందేహము తోచి, దానిని సమర్థించు టెట్లని యూహించి, మార్గము గానక, యిది "పురాతనాచారమ"ని యీ ఋషి సరిపెట్టుకొనెను.

ఇట్లే ధ్రువఖండమందలి 7 నెలల సూర్యరశ్మిని మాత్రమే సూచించు అదితిగాథ (పూర్వ్యంయుగం) పూర్వయుగము నాటిదని వేదమే స్పష్టముగ వక్కాణించుచున్నది. మరియు, పదినెలలపరిమితిని సూచించు "గవాం అయనం" మున్నగు యజ్ఞములుకూడ పూర్వకాలమునాటివే యని వేదములే చెప్పుచున్నవి. 7,9,10 నెలలు యజ్ఞములు చేయు సప్తగ్వులు, నవగ్వులు, దశగ్వులు-వీరందరు "నః పూర్వే పితరః" మన పూర్వపితరులని వేదఋషులే ఖండితముగ చెప్పుకొనిరి. వేదములిట్లు నిష్కర్షగ చెప్పుచుండ పంచఋతు-పదినెలల-సాంప్రదాయము క్రొత్తదని భరతఖండవాదు లూహించుటకు కారణము గన్పట్టదు. వీరిది కేవలము ఊహించి చెప్పినమాట. స్పష్టమగు నిదర్శనము గాన్పించుచున్నప్పుడు వట్టి ఊహను ప్రమాణముగ నెవ రంగీకరింతురు?

"రాత్రికాలము అంతమొందదనియు, సూర్యోదయముకాదనియు, పూర్వకాలమందు ఋషులు భయపడెడివారు" అను ధ్రువఖండ దీర్ఘరాత్రిని సూచించు వేదవాక్యము "పురా-కల్ప" ము లోనిదని సాయనాచార్యుల

వారే యొప్పుకొనిరి. కావున, యీ వేదవాక్యము వ్రాసిన నాటికే ధ్రువఖండ దీర్ఘరాత్రి పురాతనమై పోయినది.

వృత్రగాథ, సప్తసింధువుల నిజస్వభావము.

ఇక యింద్రుడు వృత్రుని వధించి సప్తసింధువులను ప్రవహింపజేసెనను మాటను పట్టుకొని, యీ సప్తసింధువులు మన పంజాబులోని యేడునదులేయని భరతఖండవాదు లనుచున్నారు. దీనికి ఉపబలముగ పారశీకుల "హప్త-హిందు" శబ్దమును చూపుచున్నారు. వృత్రగాథనుగూర్చి యీభరతఖండవాదులు చేసినంత సులభముగ ఒక్కచిటికెలో పరిష్కరించి సారాంశమును తేల్చివేయుటకు వీలులేదు. ఏలననగ:- దీనియంతరార్థమును జెప్పు విషయమై భారతీయ నైరుక్త పండితులే భిన్నాభిప్రాయులై యున్నారు. కొందరు పండితులీవృత్రిగాథను మేఘసిద్ధాంతము చేతను, మరికొందరు ఉషస్సిద్ధాంతముచేతను సమర్థింపజూచిరి. వృత్రవధవలన ఒక్క జలమేకాదు. యింక మరిమూడు వస్తువులు ఆవులు (కిరణములు) ఉషస్సు, సూర్యుడు-మొత్తము యీనాలుగు యేకకాలమందే విడిపింపబడినవి. మేఘసిద్ధాంతము నీటిని, సూర్యకిరణములను సమర్థించుచున్నది. ఉషస్సిద్ధాంతము ఉషస్సును సూర్యుని సమర్థించుచున్నది. కాని, యీనాలిగింటిని యేకకాలమందు సమర్థించుసిద్ధాంత మింతవరకు లేదు. తిలక్ గారి ధ్రువసిద్ధాంత మొక్కటే యీనాల్గింటిని యేకకాలమందు సమర్థించుచున్నది. వృత్రవధ ధ్రువఖండములోని అఖండదీర్ఘ

రాత్రిని సూచించుచున్నది. అందు విడిపింపబడినట్లు చెప్ప బడిన జలము మన మామూలు నీరుకాదనియు, అది 'దివ్యాః ఆపః' దివ్యజలమనియు (ఇదే సృష్టికిపూర్వము క్రింద, పైన, లోపల, యావత్తు యీవిశ్వమునంతను ఆవరించినట్లు చెప్ప బడిన జలమనియు, దీనినే యిప్పటివారు 'ఈథర్' Ether అనుచున్నారనియు) అది ఆకాశమునుండి పాతాళములోనికి పాతాళమునుండి ఆకాశముపైకి నిలువు చక్రాకారముగ యెక్కి దిగుచు ప్రవహించుచుండుననియు, యీప్రవాహముల గతివల్లనే సూర్యచంద్రాదులు కూడ నడుచుచున్నారనియు, యీప్రవాహములు ఆగిపోయినచో సూర్యచంద్రాదుల చలనములుకూడ ఆగిపోవుననియు నెలల తరబడియున్న ధ్రువ ఖండ దీర్ఘరాత్రిలో వృత్రు డీదివ్యజలమును అధోలోక మందు బంధించివైచుటచే (నిరుద్ధ ఆపః) దానితోపాటు సూర్యచంద్రాదులుకూడ అధోలోకమందు నెలల తరబడి బంధింపబడిపోయిరనియు, అప్పు డార్యులు నెలల తరబడి రాత్రిక్రతువులొనర్చి, సోమరసమిచ్చి యింద్రుని ప్రోత్సహింపగ యింద్రు డావృత్రుని వధించి అధోలోకమందు బంధింపబడి పోయిన దివ్యజలమునుపైకి (ఉదంచ) ప్రవహింపజేసెననియు, అప్పు డీదివ్యజలప్రవాహముల వెంట (యివే సప్తసింధువులు) సూర్యచంద్రాదులుకూడ ఆకాశముపై కెక్కి వచ్చిరనియు మున్నగు విషయములను తిలక్‌గారు 62 పేజీలో కూలంక షముగ మథించి సారాంశమును తేల్చిరి. ఆవివరముల నన్నిటిని

యీ చిన్న వ్యాసమం దుదహరించుటకు వీలులేదు. కావలసిన వారు మూలమును చూడనగును.

ఈ సప్తవిధవిభాగము ధ్రువఖండములోని యేడుమాసముల సూర్యరశ్మినుండి యేర్పడినది. ఈ వివరమునసే సూచించు వృత్రగాధ ఒక్క మన వేదమందేగాక గ్రీకుపారశీకాది పాశ్చాత్య ఆర్యసాంప్రదాయములలో కూడ గలదు. కావున, యింత విరివిగనున్న సప్తవిధవిభాగము (పంచనదదేశమని వాజసనేయసంహితలో కూడ వివరింపబడిన పంజాబును యింక యేవో రెండు పిల్లనదులను చేర్చి సప్తనదదేశము జేసినను)-ఒక్క పంజాబులో నదులను చూచి చేసినదిగాదని స్పష్టమగుచున్నది. పైపెచ్చు ఆర్యులందరు ధ్రువఖండమందు నివసించిననాటి యీ సప్తవిధవిభాగమునే తదుపరి యిక్కడికి వచ్చిన తరువాత యీ యేడునదులకు తగిలించియుండవచ్చుననుట యెక్కువ సమంజసముగ గన్పట్టుచున్నది. ఆకాశమందు దివ్యజలప్రవాహముగ (దివ్యాపగా) నున్న గంగానదియే భూమిమీాది కవతరించినప్పుడు, ఆకాశమందు సూర్యుని మోచికొనిపోవు సప్తదివ్యసింధువులు పంజాబులోని కవతరించుటలో ఆశ్చర్యమేమున్నది? పారశీకుల హప్త-హిందు శబ్దమున కిదియే అర్థము. హేతుబద్ధమగు సాక్ష్యమే ప్రధానము--పేర్లు అప్రధానమైనవి. బందోబస్తుగనున్న తదితరసాక్ష్యముచే ఒక సిద్ధాంతమును స్థాపించిన పిమ్మట, దానికి ఉపబలముగ పేర్లయొక్క సామ్యమును తీసికొనిరావచ్చును. వానియొక్క

విలువ అంతవరకే. అంతేగాని, ఒక్క పేర్ల సామ్యమునే ఆధారముగ పెట్టుకొని, మొకామొకిని ఒక సిద్ధాంతమును నెలకొల్ప దలచినచో, అది చాల అపాయకరము. దానికి తలతోక యుండక, మనల నే గోతిలోనికో తీసికొనిపోయి దింపును. భారతీయనైరుక్త పండితప్రకాండులయందే ఇంతటి వాదప్రతి వాదములకు కారణమైన వృత్రవధగాథలోని ఒక్క సప్తసింధు శబ్దమును పట్టుకొని, అవి పంజాబులోని యేడునదులే యని మొకామొకిని నిర్ధారణచేసివైచుట సిద్ధాంత ప్రతిపాదనమునకు లక్షణముకాదు.

వృత్రగాథ హిమయుగమునకు పూర్వమునాటిది.

వేదమంతటికి ప్రధానదేవత యింద్రుడు. అత డొనర్చిన మహాత్కృష్ట కార్యములలోని కెల్ల యీ వృత్రవధయే ప్రధానమైనది. వేదమంతయు యితని ఘనకార్యవర్ణనల తోడనే సరిపోవుచున్నది. మనమామూలు మేఘమును చీల్చి వర్షమిప్పించుటయే మహాఘనకార్యమని మనయార్యులు ఉబ్బితబ్బిబ్బులై, దానికొరకు నూరురాత్రులెడతెగకుండ క్రతువులు చేసి, నానాఅవస్థలుపడి, మహావేదగ్రంథమునంతను దీనితోనే నింపివేసియున్నచో, వారు వట్టి పిచ్చివారనియే చెప్పవలసి వచ్చును! వీరింత ఆదుర్దాపడినది వట్టివర్షముకోసమా? క్షణమాత్రముండిపోవు మన యీ దేశపు ఉషస్సును గూర్చియా వీరిన్ని అనువాకముల నింపినది? 12 గంటలలో మరలివచ్చు సూర్యునికోసమా వీరింత గాబరాపడినది? వీనిలో వేనికొరకైనను మన మిప్పు డింత ఆదుర్దాపడుచున్నామా?

ఈ ఋక్కును రచించిన ఋషియైనను యింత ఆదుర్దా పడినాడా ? లేదే ! తానుకాదు - తనపూర్వులు - పూర్వకాలములో తెల్లవారదేమో అని ఆదుర్దాపడేవారట. ఈఋషికి లేని ఆదుర్దా ఆయనపూర్వుల కేలగలిగెను ? కారణము విదితమే. ఈఋషి ఇండియాలో నున్నాడు. ఈయనపూర్వులు ధ్రువఖండములో నుండేవారు. కాబట్టి ధ్రువఖండ దీర్ఘరాత్రిని చూచి యీ యనపూర్వీకులు భయపడుచుండేవారు. 12 గంటలు మాత్రమే రాత్రిగల ఇండియాలో యీఋషియుండుటచే, యీతని కెంతమాత్రము భయము లేదు. కావున, సప్త సింధువులు దివ్యజల సింధువు లనుకొనుటవల్లను, వృత్రుడు ధ్రువఖండ దీర్ఘరాత్రి యనుకొనుట వల్లను వేదముల కెల్ల ప్రధానమైనయీవృత్రగాధకు చక్కని అంతరార్థము సమన్వయము కుదురుచున్నది. ఇంకొక రీతిని యీగాధను యింత ఆమూలాగ్రముగ సమర్థించుటకు వీలుగన్పట్టదు.

ధ్రువఖండ నివాసమే ప్రాచీనము.

భరతఖండ నివాసము అర్వాచీనము.

అంతమాత్రముచే యీ వేదఋక్కులు వ్రాసిననాటికి ఆర్యులు పంజాబులో లేరని తిలకుగారు చెప్పరు. ఏలననగ:- వేదములందు ధ్రువఖండ లక్షణములతోపాటు భరతఖండ లక్షణములుకూడ వివరింపబడి యున్నవి. కాని, ధ్రువఖండ లక్షణములన్నియు పూర్వకాలమునాటివనియు వానిని యీ ఉత్తరయుగమందు తపస్సుచే తాము చూచుచున్నామనియు (యఃపశ్యాద్ ఉత్తరే యుగే) యీఋక్కులను రచించిన

ఋషులే స్పష్టముగ చెప్పుకొనియున్నారు. ఇంద్రుడు, అశ్వినిలు మున్నగుదేవతలే గాక వారొనర్చిన ఘనకార్యములుకూడ, "పూర్వ్యాసీ, పూర్వీ, ప్రథమాని" అని స్పష్టముగ చెప్ప బడినవి. ఇదిగాక, తాను రచించిన ఋక్కు క్రొత్తది (నవ్యసీ) అయినను, అందు వర్ణింపబడిన దేవతయు అతని కార్యములును పురాతనమైనవి (ప్రత్న) యని VI, 22, 7, 62, 4 ఋక్కును రచించిన ఋషియే స్పష్టముగ చెప్పుకొనుచున్నాడు. ప్రాత అభిప్రాయములను (ప్రత్నా ధీః) క్రొత్తమాటలలో (నవీయ సీ గీః) చెప్పుచున్నానని VIII, 95, 4-5 ఋక్కును రచించిన (అజీజనత్) ఋషి చెప్పుకొనుచున్నాడు. కావున, ధ్రువఖండ నివాసమునాటి విషయములే చాలవరకు భారతదేశమున స్థిరనివాసము ఏర్పరచుకొన్న పిమ్మట వేదసూక్తములుగ రచింపబడినవి.

ఉత్తరగిరి.

భారతదేశములో కూర్చుండి యీఋక్కును వ్రాయుట చేతనే కాబోలు మనువుయొక్క ఓడనుగూర్చి చెప్పుచు "ఏతం ఉత్తరం గిరిం"- (యీవుత్తరగిరి అని చేతితో చూపించు చున్నట్లు) ఉత్తరశబ్దమును ప్రయోగించినాడు. కావున, ఈ ఉత్తరశబ్దము ధ్రువసిద్ధాంతమునకు ప్రతిబంధకము కాజాలదు.

పారశీక వేదప్రమాణము, వలసక్రమము.

ఇండియాలోనున్న ఆర్యులలో కొందరు చీలిపోయి ఆర్యాన్ వైజో (ఆర్యబీజ) దేశములోనికి పోయిరనియు అదే

యిప్పటి పరిషియా దేశమనియు, వారే పారశీలనియు భరత ఖండవాదులు చెప్పుచున్నారు. పార్శివేదమందు వర్ణింపబడిన ఆర్యన్ వైజో లక్షణములను వీరు ఒక్కసారి ఊరక తిలకించి మాత్రముండియున్నచో వీరింత పొరబడి యుండియుండరని నానమ్మకము. ఆర్యన్ వైజో లక్షణములన్నియు ధ్రువఖండ మునే చెప్పక చెప్పుచున్నవి. కావున, ఆర్యన్ వైజో యెప్పు డును పారశీకదేశము కాజాలదు. ఇక ఆర్యన్ వైజో మొదలు హప్త-హిందూవరకు పేర్కొనబడిన 16 దేశములు పూర్వో త్తర సందర్భములనుబట్టి చూచినచో అవి క్రమముగ ఉత్తర ధ్రువమునుండి యిండియావరకు వచ్చిన ఆర్యులవలసక్రమ మును తెలుపుచున్నవని స్పష్టము కాగలదు.

మనోరథమా ? సత్యమా ?

భారతవర్షమే ప్రథమసృష్టి రంగమును, ఆర్యుల జన్మ స్థానమును కావలయునని తిలక్‌గారికికూడ యెంతటి మనో రథమున్నను, పైన వివరించిన రీతిగ బలవత్తరమగు ప్రమాణ ములు గాన్పించుటచే వారు తమ మనోరథము నావలబెట్టి, కట్టెదుట గాన్పించుచున్న సత్యమును అంగీకరింపక తప్పినది కాదని వారేవ్రాసికొని యున్నారు. ఏమి ? భరతఖండమందు కంటె ధ్రువఖండమందు వారికి యెక్కువ ప్రీతి యున్నదందు మా ? అట్లుండుటకు యేమాత్రము కారణము గన్పట్టదే ! పైపెచ్చు, భరతఖండమందే వారి కెక్కువ ప్రీతియున్నట్లు వారిజీవితమే చెప్పక చెప్పుచున్నది. ఆవిషయమై యెవరును

పొరపడుటకు వీలులేదు. భరతఖండమం దింతటి అనురాగ మున్న తిలక్ గారికి యేమాత్రము సందుదొరికినను వారు దీనిని ఆర్యస్థానముగ చేయక పోయెడివారా ? కాని, యథార్థస్థితి అన్యథాయున్నప్పుడు - ప్రబలమగు సాక్ష్యమువలన కథ అడ్డముగ తిరిగినప్పుడు – వారేమి చేయగలరు ? కావున తమకున్న అభిమానమును దూరముగపెట్టి ఆర్యస్థానము ధ్రువ ఖండమేయని ఒప్పుకొనక తప్పినది కాదు.

ఇక సోమపానమునుగూర్చియు ఆర్యస్పర్థనుగూర్చియు వ్రాసిన భాగములలోని హేతువాదము లంతదృఢముగ లేవు. చదువుట కెంతయింపుగనున్నను సిద్ధాంత ప్రతిపాదనమున కవి యుపకరింపజాలవని నా నమ్మకము. అట్లే ఆర్యసామ్రాజ్య వైభవము, విదేశబాంధవ్యము, ఆర్యులవలసలు, ఆర్యుల విజ్ఞానములు మున్నగు భాగములు చదువుటకు చాలమనోహరములుగను, ఉత్తేజనకరములుగను, దేశాభిమానమును పురికొల్పునవిగను నున్నవి. కాని, భరతఖండ సిద్ధాంతమును స్థాపించుట కవి చాలవని నానమ్మకము.

వేదాంత భౌతిక శాస్త్రసారాంశముల యేకీభావము.

వేదములయొక్క- అనాదిత్వ, అపౌరుషేయత్వ, పునరుద్ధరణాది విషయములగూర్చి మనవారును, యిప్పటి పాశ్చాత్యభౌతిక శాస్త్రవేత్తలును చెప్పుదానితో భేదమేమియు గాన్పింపదు. ఎట్లన:—

మన వేదాంతుల అభిప్రాయములు.	ఆధునిక భౌతికశాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయములు.
1. వేదములు అనాదులు. అపౌరుషేయములు.	1. హిమప్రళయాత్పూర్వము ధ్రువఖండమం దార్యసభ్యత యే నాటినుండి ప్రబలి యుండెనో నిర్ణయింపజాలము. దీని 'ఆది' కాలగర్భమం దెచ్చటనో లీనమైపోయినది.
2. గతకల్పాంతమందు గలిగిన ప్రళయములో వేదములు నశించెను.	2. ధ్రువఖండమందు గల్గిన హిమప్రళయమువల్ల ఆర్యసభ్యత చాలవరకు చెడిపోయెను.
3. ప్రళయానంతర మందు ఋషులు తపశ్శక్తిచే తాము జ్ఞాపక ముంచుకొన్న వెనుకటి వేదములను కేవల మవే మాటలతో కాకపోయినను అవే అర్థములతో తిరిగి నిర్మించిరి.	3. ప్రళయాత్పూర్వపుధ్రువ సాంప్రదాయములను పారంపర్యముగ వాక్పేటికలయందు భద్రపరచి యుంచుకొని, ప్రళయానంతర యుగమందు ఆర్యులు వానిని వేదసూక్తములుగ రచించిరి.

ఈరీతిగ ధ్రువసిద్ధాంతమువల్ల రెంటికి చక్కని సమన్వయ మేర్పడుచున్నది.

ధ్రువనివాసకాలము, దేవమానము.

ఇక యీ హిమప్రళయ మెప్పుడు జరిగినదను విషయ

మునుగూర్చి చర్చించుచు అమెరికా భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు కనిపెట్టిన 10 వేల సంవత్సరములను తిలకుగా రంగీకరించిరి. ప్రళయానంతర మేర్పడిన కృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగముల పరిమితి 4, 3, 2, 1– వెరశి పదివేలసంవత్సరములతో యిది సరిపోవుచున్నది. ఈ లెక్కప్రకారము మన మిప్పుడు కలిని దాటి తిరిగి కృతయుగములో నున్నామని యేర్పడుచున్నది! మన మిప్పుడు కృతయుగములో నున్నామను మాటను ఒప్పుకొనుటకు మనవారికి సరిపడక యీ చతుర్యుగములకు చెప్పబడిన సంవత్సరములు దేవమానమునకు సంబంధించినవని చెప్పి వానిని 360 రెట్లు పెంచిరనియు, ఇట్లు పెంచుటకు ఆధారము కానరాదనియు, యీసంఖ్య లేర్పరచిన వ్యాస, మనువు, లిరువురు యీ దేవమానమునుగూర్చి చెప్పనే లేదనియు తిలకుగారు వ్రాసియున్నారు. దీనికి బలముగ, పండిత రంగాచార్య, అయ్యరుగార్ల అభిప్రాయములనుకూడ తిలకుగారు ఉదహరించిరి. దీనికి మన పూర్వాచారపరాయణులంత తేలికగ సమ్మతింపరేమో! ఇది చాల వివాదగ్రస్తవిషయముగ గాన్పించుటచే దీని వివరములను తిలకుగారి మూలగ్రంథమందే చూచి పండితులు నిర్ణయించు కొందురుగాక. ఇప్పటికే యీ వ్యాసము నే ననుకొన్నదానికంటె విపరీతముగ పెరిగిపోవుటచే, నింక విస్తరించి వ్రాయజాలను.

ఈ వేదరచనకంటె ధ్రువనివాసమే ప్రాచీనము.

ఈ కాలనిర్ణయము మాట యెట్లున్నను, స్థలనిర్ణయమునుగూర్చి మాత్రము భేదాభిప్రాయమునకు తావు గన్పట్టదు. వేదములందు ధ్రువనివాసము వర్ణింపబడియున్నదను మాటను

ఉభయపక్షములు ఒప్పుకొనుచున్నవి! కాని, ధ్రువనివాసము యిటీవలిదనియు, భరతఖండనివాసమే ప్రాచీనమైనదనియు ఈ "వేదభూమి" గ్రంథకర్తల యభిప్రాయము. కాని, దీర్ఘ రాత్రి, దీర్ఘఉషస్సు మున్నగు ధ్రువనివాస లక్షణములను గూర్చి చెప్పుచు, యివి పురాతనయుగమునాటివని ఆ ఋక్కులను రచించిన ఋషులే చెప్పుకొనుచుండగ దానిని కాదనుట యెట్లు? కావున, యీ వేదరచనకంటె ధ్రువనివాసమే ప్రాచీనమైనదని సిద్ధించుచున్నది. ఒకవేళ యీ వేదరచన, ధ్రువనివాసములకంటెకూడ పూర్వ మెప్పుడో ఆర్యులు భరతఖండమందు ఉండిరేమో చెప్పజాలము. దానికి సాక్ష్యమేమియు కన్పట్టదు. కావున, యీ సాక్ష్యము కన్పట్టువరకు ధ్రువనివాసమే ప్రాచీన మనక తప్పదు.

సంస్కృతభాషయందును, వేదవాఙ్మయమందును నాకెంతమాత్రము పరిచయము లేకపోయినను, భ్రమప్రమాదము లున్నచో ప్రాజ్ఞులు మన్నింపకపోరను ధైర్యముతో నుభయ పక్షములందలి వాదప్రతివాదములను మాత్రమే యాధారముగగొని నిష్పాక్షికముగ పరిశీలించి చూచి నాకు సత్యమని తోచిన తీర్పును చెప్పితిని. కాని, అసలు సత్యము సత్యస్వరూపుడగు నీశ్వరునకే యెరుక. అవ్యక్తమును, అగాధమునునగు యీసత్యసముద్రమును - ప్రహ్లాదుడు వచించినట్లు - ఎంతటి పండితప్రకాండులకైనను తమ "దుస్తర్క దాటగరాదు" గద.

మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రి,

అనువాదకుడు.

వైదిక నిలయము

(ఆర్యుల ఉత్తరధ్రువ నివాసము)

మొదటి అధ్యాయము.

పూర్వచారిత్రక యుగము.

మన మే దేశపు చరిత్రనైనను తెలిసికొన గోరినయెడల మన కాధారము లేమి ? ఆయా దేశములవారిచే వ్రాసి యుంచబడిన చరిత్రగ్రంథములే ముఖ్యాధారములు. ఈ గ్రంథములు మనకుఁ గొంతవఱకే సహాయము జేయగలవు. కాని యంతకంటెను ఇంక పూర్వకాలపు చరిత్ర దెలిసికొన గోరిన యెడల మన కీగ్రంథము లేవియును తోడ్పడజాలవు. ఈ చరిత్రగ్రంథముల మూలమున మన మెంతకాలమువఱకు తెలిసికొనగలమో ఆకాలమునకు "చారిత్రకయుగము" అని పేరు పెట్టుదము. ఈ చారిత్రకయుగమును దాటిపోయిన పిమ్మట, మన మీ ప్రపంచస్థితి నెట్లు తెలిసికొనగలము ? అప్పటి ప్రజ లెట్లుండెడివారు ? ఏవిధముగ వర్తింపుచుండెడి వారు ? వారి యాచారవ్యవహారము లెట్లుండెడివి ? వీని నన్నిటిని దెలిసికొనుటకు మన కాధారము లేమైన కలవా ?

ఆయా దేశములవారనాదినుండియు బహుభక్తిశ్రద్ధలతో గౌరవింపుచు బూజింపుచుండిన మతగ్రంథములు కొంతవఱకు మనకు దోడ్పడగలవు. వారి యాచారములును, వారు చెప్పుకొనుచుండు పూర్వగాథలును (Mythologies) కొంత వఱకు మనకు త్రోవ జూపును. ప్రపంచములోనుండు వివిధభాషలను పరీక్షించి చూచి, యొక భాషకును మఱియొక భాషకును గల తారతమ్యములను, భేదములను, పోలికలను, సంబంధ బాంధవ్యములను బాగుగ పరిశీలించుట (Comparative Philology) మూలమునగూడ పూర్వచారిత్రము కొంత తేటపడగలదు.

మన మింకను వీని నన్నిటిని గడచి ఇంకొక మెట్టుపైకి పోదము. ఈపైనజెప్పిన సాధనములద్వారా కొంతకాలము వఱకే ప్రపంచస్థితి మనకు తెలియగలదు. అంతకంటెను ఇంక బూర్వకాలపు చరిత్రను తెలిసికొనుట కేమైన సాధారములు గలవా? మన మెప్పుడైనను భూమిని త్రవ్వుచుండగా బూర్వులచే బహుకాలము క్రిందట నుపయోగింపబడిన కొన్నికొన్ని చిత్రమైన వస్తువులు దొరకుచుండును. ఈవిధముగ భూమిలో నణగియున్న యనేకమైన వస్తువులను త్రవ్వి యెత్తి వానిని పరీక్షించుటవలన కూడ మనకు మన పూర్వుల చారిత్ర మొక్కింత బోధపడగలదు. ఇట్లు "భూమిలోనుండు వస్తువులను త్రవ్వి యెత్తి, వానిని పరిశోధించి, తన్మూలమున పూర్వకాలపు చరిత్రను తెలిసికొనగలుగుట" యనునది ప్రస్తుత మొక గొప్పశాస్త్రముగఁ బరిగణింపఁబడుచున్నది. దీనికే

"భూనిక్షేపపరిశోధకశాస్త్రము (Archaeology)" అని పేరు. ఈ శాస్త్రపరిశోధనలవలన బూర్వచారిత్రము మనము కొంతవఱకు దెలిసికొనగలము. కాని యంతకంటెను యింక బూర్వయుగములనాటిచరిత్రను దెలిసికొనుట కాధారము లేమైనగలవా? దీనిని తెలిసికొనుటకు "భూగర్భశాస్త్రము (Geology)" కొంతవఱకు సహాయము చేయగలదు. భూమిపి మనము త్రవ్విచూచినయెడల ననేకవిధములగు రాళ్ళు, రప్పలు, యిసుక, మన్ను, బురద, లోహములు, ఖనిజములు, చీకిపోయిన కొయ్యలు, బొగ్గులు మొదలగు నవి పొరలు పొరలుగ గాన్పించును. వీనిని బరీక్షించిచూచి కూడ పూర్వభూగోళ మేస్థితిలో నున్నదో తెలిసికొనవచ్చును. దీనిని దాటిపోయిన పిమ్మట మన కింక నేమియు నాధారములు లేవు. ఈపైన చెప్పిన వివిధశాస్త్రపరిశోధనల వలన చారిత్రికయుగమునకు బూర్వ మీభూగోళ మేస్థితిలో నున్నట్లీయాధునికులు సిద్ధాంతీకరించిరో కొంచెము విచారించి చూచెదము.

భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు భూమిలోనుండు వివిధమైన పొరలను పరీక్షించిచూచి, యీభూగోళము పుట్టినది మొదలు యీ ప్రస్తుతరూపమును ధరించువఱకు గడచిన కాలమును (ఆదిమపదార్థము గాక) 4 మహాయుగములుగ భాగించిరి. భూమియొక్క పై భాగమునుండి త్రవ్వుకొనుచు లోపలికి పోవుచున్నా మనుకొనుడు. అప్పుడు మన కీవిధముగ నీయైదుయుగములనాటి పొరలును వరుసగ గాన్పించును.

	భూగర్భ విభాగము	భూనిక్షేప విభాగము.
చతుర్థ యుగము	ప్రస్తుత రూపము ......క్రీ॥ పూ॥ 10 వేలు...... మంచుయుగము, లేక * గత హిమప్రళయము	ఇనుప యుగము కాంశ్య యుగము ఉత్తరశిలా యుగము పూర్వశిలా యుగము.
తృతీయ యుగము (మనుష్యసంచారము)	(1) సరిక్రొత్త పొర (2) తక్కువ క్రొత్త పొర (3) మరీతక్కువ క్రొత్త పొర (4) అట్టడుగు పొర	
ద్వితీయ యుగము	(1) సీమసున్నపు రాతి పొర (2) గుల్లకసున్నపు రాతి పొర (3) ఇంకొక రకపు రాతి పొర	
ప్రథమ యుగము	(1) ఎర్రయిసుక రాయి + మగ్నీషియం సున్నపు రాయి పొర (2) రాతిసిబొగ్గు పొర [పొర (3) పాతయెర్రయిసుక రాతి (4) పర్వతములు అణగి మణగిన పొర [పొర (5) పర్వతములు అణగి మణగిన	
	ఆదిమపదార్థము (జీవోత్పత్తి)	

* ఇట్టిప్రళయము లనేకములు వచ్చెననియు ఒక ప్రళయమునకు యింకొక ప్రళయమునకు మధ్య సమశీతోష్ణస్థితి యుండెననియు కొందరిమతము.

భూగర్భశాస్త్రప్రకారము గావింపబడిన కాలవిభాగము ప్రక్క పట్టి చూచినయెడల తెలియగలదు. ఇక చతుర్థయుగపునాటి మట్టిపొరలలో గాన్పించిన వివిధములగు వస్తుసామగ్రినిబట్టి భూనిక్షేపపరిశోధకశాస్త్రజ్ఞు లెట్లు కాలవిభాగమును చేసిరో చూచెదముగాక. మంచుయుగపు పొరలలోను, తత్పూర్వయుగపు పొరలలోను యిప్పుడు ప్రస్తుతము మనకు తెలిసియున్నట్టి జంతువులయెముకలు మొదలగునవి మట్టితో గలిసి యున్నట్లు భూగర్భశాస్త్రపరిశోధనలవలననే తెలియ వచ్చినది. అదిగాక ఈ చతుర్థయుగములోను తత్పూర్వయుగములలోనుగూడ ఈ భూమిపై మనుష్యులు నివసించినట్లు నైతము సూచనలు గలవు. ఈ యుగములనాటి మట్టిపొరలలో దొరకిన వస్తుసామగ్రిని నిక్షేపములనుబట్టి భూనిక్షేపపరిశోధకశాస్త్రజ్ఞులు, ఆదిమమానవులకాలమును మూడు తరగతులుగ భాగించియుండిరి. (1) శిలాయుగము. (2) కంచు (కాంశ్య) యుగము. (3) ఇనుపయుగము. శిలాయుగములోని మనుష్యులకు లోహపుపనిముట్లు చేసికొనుట తెలియనందున, వారు రాతితోడను, కొమ్ములతోడను, కొయ్యలతోడను, తమ పనిముట్లను జేసికొనుచుండిరి. ఈ పనిముట్లు చాల మోటుగనుండెను. ఈ కాలమునాటి మట్టిపొరలలో కొయ్యతోడను రాతితోడను, చేయబడిన మోటుకత్తులు, అంబులు మొదలైనపనిముట్లు దొరకినవేగాని లోహసామగ్రి దొరకలేదు. అంతకంటె పైపొరలలో లోహసామగ్రి దొరకినది.

ఆ యా పొరలలో దొరకిన వస్తువులనుబట్టియే యీ పై విభజన గావింపబడినది.

ఈ శిలాయుగమును తిరిగి పూర్వశిలాయుగము, ఉత్తరశిలాయుగము అని రెండువిధములుగ భాగించిరి. (Palaeolithic) పూర్వశిలాయుగపు రాతిపనిముట్లు (Neolithic) ఉత్తరశిలాయుగపు పనిముట్లకంటె నెక్కువ మోటుగనున్నవి. పూర్వశిలాయుగపు పనిముట్లు, ఉత్తర శిలాయుగపు పనిముట్లకంటె క్రింది (ప్రాత) పొరలలో గనుపించినవి. పూర్వశిలాయుగపునాటి జంతువులు ఉత్తర శిలాయుగములో గాన్పించుటలేదు. ఉత్తరశిలాయుగము నాటికే ఆపెద్దజంతువు లన్నియు పూర్తిగ నశించినట్లు కనబడు చున్నది ఈ రెండుయుగములకును మధ్య ననేకగొప్పమార్పు లీ భూగోళమువిూద సంభవించినట్లు సూచనలు గలవు. అప్పటి శీతోష్ణస్థితి వేరు. అప్పుడు యీ గోళమువిూద భూ, జలభాగము లీ విధముగ లేవు. అప్పటి సముద్రములు వేరు. అప్పటి దేశములు వేరు. ఇవన్నియు ఉత్తరశిలాయుగములో మారిపోయి నేటివఱకును ఒకేవిధముగ తిరిగి మార్పులేమియు లేక నిలిచియున్నవి. భూగర్భశాస్త్రపరిశోధనలకును, భూనిక్షేప శాస్త్రపరిశోధనలకును గల సంబంధమును కొంచె మిచ్చట విచారించి చూచెదము. పూర్వశిలాయుగములోని మానవులు మంచుయుగములోను, తత్పూర్వయుగములోను నివసించినట్లు గానబడుచున్నది. తత్పూర్వయుగములో దేశములోని శీతోష్ణ

స్థితి మిక్కిలి యనుకూలముగ నుండి మంచుయుగము వచ్చుట తోడనే ఉత్తరదేశమంతయు మంచుతో గప్పబడిపోవుటచేత, నచ్చటివారు బహు యిక్కట్టులపాలైనట్లు తోచుచున్నది. ఈ మంచుయుగములోనే దేశములోని జంతువులన్నియు నశించి నశ్లించవలెను.

పూర్వశిలాయుగపు మనుష్యులలో కొందఱు మంచుయుగమును గడచి బ్రదికినట్లు కనబడుచున్నది. ఉత్తరశిలాయుగము, కాంస్యయుగము, ఇనుపయుగము యీ మూడును మంచు యుగానంతర యుగములో ప్రబలినవి. దీనినిబట్టి చతుర్థయుగమునం దంతటను మనుష్యసంచార మున్నట్లు నిదర్శనములు గలవు అదిగాక తృతీయ యుగములో సైతము మనుష్య సంచార మున్నట్లిప్పుడు నూతనపరిశోధనలవలన తేటపడు చున్నది.

ఈ మంచుయుగ మెన్ని సంవత్సరములక్రిందట ప్రబలినది? ఉత్తరశిలాయుగ మెప్పుడు ప్రబలినది? ఈ కాలనిర్ణయముల విషయమై యనేకు లనేక యభిప్రాయములను దెలిపి యున్నారు. ఉత్తరశిలాయుగపు మట్టిపొరలలో నక్కడక్కడ దొరికిన ఫర్, ఓక్ మొదలగు చీకుడు కర్రలనుబట్టి కొందఱు యీ యుగము క్రీ పూ. 5 వేల సంవత్సరముల క్రిందట ప్రబలిన ట్లూహించిరి. ఇక పూర్వశిలాయుగ మెప్పుడు ప్రబలినదో విచారింపవలెను. అనగా మంచు యుగము గతించి తదనంతరయుగ మెప్పుడు ప్రారంభమైనదో విచారింపవలెను.

మంచుయుగమునకు పూర్వము మనుష్యులీభూగోళముపై ఉత్తరదేశములలో సంచరించుచుండి, మంచుయుగము రాగనే, అతిచలిచేతను, అనేకవంద లడుగుల యెత్తువఱకును దేశమంతటను మంచుగడ్డలతో నిండియుండుటచేతను, నివాసయోగ్యముకాని యాఉత్తరభూములను వదలి దక్షిణముగా భూమధ్యరేఖ వైపునకు వచ్చిచేరినట్లు తెల్లమగుచున్నది. మొదట నివాసయోగ్యముగనుండి, పిమ్మట మంచుయుగము రాగానే దేశము పాడై ప్రజలు నివసించుటకు దుస్సాధ్యమయ్యెను. దేశమంతయు మంచుతో గప్పబడుటకు కారణమేమి? మంచుయుగము తటస్థించుటకు కారణమేమి? ఈ మంచుయుగము తటస్థించినందువలన దేశముయొక్క రూపము మారిపోవుటకుగల కారణమేమి? ఈ విషయములన్నిటిని ద్వితీయాధ్యాయములో జర్చించెదను. ప్రస్తుతము మనము విచారించవలసిన యంశమేమనగా, ఈ మంచుయుగ మెప్పుడంత మొందినది? ఈ మంచుయుగము తటస్థించుటవలన భూగోళముయొక్క పైభాగమంతయు మారిపోయినదని చెప్పియుంటిమి. విస్తారమైన పర్వతములవంటి మంచుగడ్డల బరువుచేత నిదివఱకు ఎత్తుగనున్న భూభాగములు పల్లములైనవి. పల్లముగనున్న భూభాగము లెత్తైనవి. ఈ పెద్దపెద్ద మంచుగడ్డలు పర్వతశిఖరములనుండి క్రింది లోయలలోనికి పర్వతపార్శ్వముల వెంబడి జారుటవలన పర్వతపార్శ్వము లన్నియు కోతవడినవి. ఇట్లు కోతవడుట కెంతకాలము పట్టును? ఈ విధముగ కొండ

లోయలలో బడిన మంచుగడ్డలపై తిరిగి కాలక్రమమున వండుమట్టి మొదలైన మట్టిపొరలు పేరుకొనుట కెంతకాలము పట్టును? వీని నన్నిటిని విచారించి లెక్కవేసి చూచి, యిదంతయు జరుగుటకు షుమారు 7, 8 వేల సంవత్సరములు పట్టునని అమెరికాదేశపు భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు నిర్ణయించిరి. స్విట్జర్లాండు దేశపు సరస్సులలో బేరుకొనిన వండుమట్టి పొరలనుబట్టి చూడఁగా పూర్వశిలాయుగ మంతమొంది (అనగా మంచుయుగ మంతమొంది), ఉత్తరశిలాయుగము ప్రారంభమై షుమారు 7, 8 వేల సంవత్సరములైనదని నిర్ణయించిరి. ఈ రెండంశములు నొకేకాలమును సూచించుచున్నవి.

ఆర్యులు ఉత్తరధ్రువమండలమందు ప్రళయాత్పూర్వము మహోన్నత నాగరికతయుండుండగ, ఐరోపాలో నున్న ఆర్యేతరులు పూర్వశిలాయుగమునాటి మోటుతనము లోనే యుండిరి. ప్రళయానంతర మార్యులు ధ్రువమండలమును విడచి, అనేక శాఖలుగ చీలి నూతన నివేశనములకై అనేకచోట్ల తిరుగాడుచుండిరి. ఈ ప్రళయముచేతను, యిండ్లు వాకిండ్లు లేక తిరుగాడుటచేతను, వీరు తమ పూర్వపు మహోన్నత నాగరికతను చాలవరకు గోల్పోయిరి. వీరిలో కొన్ని శాఖలవారు యెక్కువగ పోగొట్టుకొనిరి. మరికొందరు తక్కువగ పోగొట్టుకొనిరి. ఆశియాఖండములో క్రీ. పూ. 6. ౬. సం॥ ల నాడు ఆక్ససు జక్సార్టీసు (మధ్యాసియా) నదీప్రాంతముల నిలిచిన ఆర్యశాఖ, ఆకాలమందే ఐరోపా

ఖండములోనికి దిగిన ఆర్యశాఖకంటె యెన్నియో మడుంగు లెక్కువ నాగరకస్థితియం దుండెను. ఐరోపాఖండములోనికి దిగిన ఆర్యశాఖ అచ్చట అప్పుడు కాపురమున్న పూర్వశిలాయుగపు మూడు ఆర్యేతరశాఖలకంటె కొంచె మెక్కువ నాగరికములో నుండెను. అనగా ఉత్తరశిలాయుగపు నాగరికములో నుండెను. పిమ్మట యీ యార్యానార్యజాతులు కలసి వృద్ధినొందజొచ్చెను. అనగ ఐరోపాలో ఉత్తరశిలాయుగములో 1 ఆర్యజాతియు, 3 ఆర్యేతరజాతు లున్నవన్నమాట. వీరికంటె ఎక్కువ నాగరికమున్న దేశములనుండి యిచ్చటికి కంచు వగైరా లోహ సామగ్రి వచ్చుచుండుటచే, యిచ్చట కంచుయుగమును, తదుపరి యినుపయుగమును యేర్పడెను. యూరపుఖండమందు ఉత్తరశిలాయుగపు మట్టి పొరలలో దొరికిన పుర్రెయొక్క పొడుగు, వెడల్పులను బట్టి, ఆకాలమం దచ్చట నాలుగు తరగతుల మనుష్యజాతు లున్నట్లు పండితులు సిద్ధాంతీకరించిరి. వీరిలో ఒక్కరు మాత్రమే ఆర్యులు. తక్కినవారు ఆర్యేతరులు. ఇప్పు డైరోపాలో నున్న యీ నాలుగుతరగతుల మనుష్యులును ఆ నాల్గుతరగతుల మనుష్యులనుండియే పుట్టిరి. అయితే ప్రస్తుతకాలమం దీ నాల్గుతరగతులవారును ఆర్యభాషలను మాట్లాడుచున్నారు. కావున యీ నలుగురిలో అసలు ఆర్యులనుండి పుట్టినవా రెవరు? ఇది వివాదాంశముగ నున్నది. మేమే, మేమే యార్యులనుండి వచ్చితిమని జర్మనులును, ఫ్రెంచివారును,

స్విస్సువారును తగాదాపడుచున్నారు. ఈ యంశముల బరీక్షించుటకీ పుర్రెల పరిశోధన చాలదు. ఇక యీవిషయము నటుంచి, మన ప్రస్తుతాంశమునకు వత్తము.

పూర్వ మొకప్పుడు ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశమంతయు తృణకాష్టజలసమృద్ధిగనుండి ప్రజలునివసించుటకు శీతోష్ణస్థితి బహు అనుకూలముగ నుండియుండుటవలన మన పూర్వులా కాలములో నచ్చట నివసించియున్నట్లును, పిమ్మట కొంత కాలమునకు మంచుయుగము వచ్చి దేశమంతయు మంచుతో ఘనీభవించుకొని పోగా వారచ్చట నివసించుట కనుకూలముగా లేనందున దక్షిణదేశములకువచ్చి చేరినట్లును భూగర్భశాస్త్రము, భూనిక్షేప పరిశోధక శాస్త్రసంబంధమైన నూతన పరిశోధనలవలన నిర్ధారణచేయబడినది. అదిగాక, మన పూర్వు లొకప్పుడు ఉత్తర ధ్రువప్రాంతదేశములలో నివసించినట్లు వేదములలో స్పష్టముగ గానబడుచున్నది. కాని, వేద భాష్యకారులకు యీ విషయములు తెలియనందువలనను, యీభూగోళముయొక్క శీతోష్ణాది స్థితు లెప్పుడును యిప్పుడున్నవిధముననే యుండి యున్నవని వా రభిప్రాయపడినందునను, వేదములలోని కొన్ని కొన్ని ఋక్కులకు అర్థము తేటతెల్లముగ పైకి గనబడుచున్నను వానిని విరిచి పెడార్థములను లాగి యేదో విధముగ అతుకులు పెట్టిరి. ఈ విషయముల నన్నిటిని ముందధ్యాయములో విపులముగ చర్చించెదము.

వైదిక నిలయము

రెండవ అధ్యాయము.

హిమయోగము, హిమప్రళయము.

ప్రస్తుతకాలమున యీభూగోళముపై వసంతగ్రీష్మాది ఋతువులుగలుగుచున్నవి. ఈ ఋతుభేదములు గలుగుటకు అనేక కారణము లున్నవి. వానిలో (1) భూమియొక్క యిరుసు రాసిచక్రమునకు సరిగ నిలువుగనుండక వంపుగ నుండుట ముఖ్యకారణమైయున్నది. భూమి సూర్యునిచుట్టు చేయువార్షిక ప్రదక్షిణములో యీభూమియొక్క ఉత్తరధ్రువము సూర్యునకు పెడమొగముగ నున్నప్పుడు ఉత్తరార్ధగోళమందు చలికాలము గలుగును. దక్షిణార్ధగోళమందు వేసవిగలుగును. ఇట్లే ఉత్తరధ్రువము సూర్యునకు అభిముఖముగ నున్నప్పుడు ఉత్తరార్ధమందు వేసవియు దక్షిణార్ధమందు చలియు తటస్థించును. ఋతుభేదముల కిది యొక్కటే కారణమైయున్నచో మనపని బహుసులభముగ నుండెడిది. భూగోళముపై ఋతువులనడక సదాయీరీతిగనే యుండితీరవలెనని మనము నిర్ధారణచేసియుందుము. కాని మనదురదృష్టవశాత్తు యీఋతువులనడకను నిర్ణయించుటకింక అనేకమైన కారణము

లున్నవి. వానిలో (2) భూమియొక్క నిమ్నోన్నతములును సముద్రమందును వాతావరణమందును బుట్టు మహాప్రవాహములును వివిధములగు శీతోష్ణభేదములను గలిగించుటకు కారణభూతములగుచున్నవి. ఉదాహరణము — "గల్ఫుస్ట్రీము" అను ఉష్ణజలప్రవాహమే లేకుండినచో ఐరోపాఖండపు వాయవ్యభాగమంతయు యిప్పుడు మంచుతో బిగుసుకొనిపోయెడిదే. మరియు (3) మన గోళముపైనున్న భూ జలభాగముల విస్తీర్ణతనుబట్టికూడ శీతోష్ణస్థితులందు భేద మేర్పడును. పూర్వ మొకప్పుడు "ఆల్పుసు" పర్వతములు యెత్తులేని చిన్నగుట్టలుగ నుండెను. హిమాలయ పర్వత మింకను పైకిరాక భూగర్భమందే యణగియుండెను. ఆశియా, ఆఫ్రికా, ఖండము లింత పెద్దవిగ లేవు. అవి కేవలము సముద్రములో చెదురుగపడియున్న చిన్నచిన్న లంకల సమూహములుగమాత్ర ముండెను. ఈ కారణములచే ఆకాలమందు (ప్రథమయుగములో) యీ గోళమంతటిపైనను సరిసమానమగు మంచి సమశీతోష్ణస్థితియుండెను. కాని, ద్వితీయ తృతీయ యుగములం దీ పరిస్థితి క్రమముగ మారజొచ్చినట్లు గాన్పించుచున్నది. ఈ రెండుయుగములలోని శీతోష్ణస్థితి మొదటియుగమం దున్నంత సమానముగ లేదు. కొన్నిచోట్ల వేడిగను మరికొన్నిచోట్ల చల్లగను నుండుట తటస్థించెను. ఐనను యిప్పు డున్నంత ఖండితమైన ఋతువిభాగము లప్పటికింకను యేర్పడలేదు. ఇప్పు డున్నట్లు విపరీతపు చలిగాని,

విపరీతపు వేడిగాని లేదు. కాని, తృతీయయుగ మంతమై పోగానే యీ గోళముపై మహావిపరీతపు శీతోష్ణస్థితు లేర్పడెను. అనేక హిమప్రళయములు తటస్థించెను. ఒక ప్రళయమునకును రెండవ ప్రళయమునకును మధ్యమాత్రము మంచి శీతోష్ణస్థితియుండెను. కాని యీ హిమప్రళయములు రాకపూర్వ మీ గోళముమీద—నవంబరు మొదలు మార్చివరకు సూర్యుడు క్షితిజముక్రిందకు గ్రుంకిపోవు "స్పిట్సుబర్గెన్" మొదలగు ధ్రువప్రాంత దేశములలో కూడ— చక్కని శీతోష్ణస్థితియుండెననియు, యిప్పుడు ఉష్ణమండలములందును, సమశీతోష్ణ ప్రదేశములలోను మాత్రమే గాన్పించు నానావిధ తరు సంతానములుకూడ ఆకాలమం దచ్చట బహుదట్టముగ నుండెననియు భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు నిర్వివాదముగ సిద్ధాంతీకరించినారు.

చతుర్థయుగమం దీ చక్కనిస్థితి మారిపోయి, ఆకస్మికముగ హిమప్రళయమువచ్చి దేశమంతయు భ్రష్టమైపోయెను. అంతటితో మంచుయుగము ప్రారంభమయ్యెను. ఈ భూగోళమం దిట్టి హిమప్రళయములు తటస్థించినమాట వాస్తవమే యని ఋజువుచేయుటకు కావలసిన సాక్ష్యమునంతయు యీ చిన్ని యధ్యాయమందు క్లుప్తముగ నైన వివరించుటకు సాధ్యపడదు. ఈ ప్రళయములయొక్క స్వభావమును మాత్రమిచ్చట సూక్ష్మముగ సూచించుచు, అసలివి తటస్థించుటకు గల కారణములను గూర్చి భూగర్భాది భౌతికశాస్త్రవేత్త

లేమి చెప్పిరో కొంచెము వినెదముగాక. హిమయుగము వచ్చినదను విషయమై పండితులలో భిన్నాభిప్రాయము లేనే లేదు. కాని "యిదివచ్చుటకు కారణమేమి" యను విషయమై మాత్రము పండితులలో భిన్నాభిప్రాయము లున్నవి. మఱియు రెండు ప్రళయములా? లేక అనేక ప్రళయములా? యను విషయమైకూడ భిన్నాభిప్రాయములు గలవు.

ఇప్పటికిని యీ భూగోళముపై మంచుచే గప్పబడి యున్న ప్రదేశములు గలవు. మంచుయొక్క స్వభావమును గూర్చియు అది చేయు పనినిగూర్చియు తెలిసికొనుటకు మన కిప్పు డవకాశములు లేకపోలేదు. ఉన్నవి. ఇప్పటికిని ఆల్ప్సు కొండల లోయలలోను, గ్రీన్‌లాండు వంటి ధ్రువసమీప దేశములలోను దట్టమైన మంచుపొర లున్నవి. వృక్షాదులు పెరుగుటకుగాని, మృగసంతానము నివసించుటకుగాని వీలు లేనంతటి దట్టమైన మంచుపొర లీప్రదేశములలో నేటికిని గలవు. ఈ ప్రదేశములలో మంచుచే గావింపబడుచున్న చర్య లన్నిటిని పరీక్షించి చూచి భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు కొన్ని సారాంశములను తేల్చిరి. మిక్కిలి బరువైన మంచుగుట్టలు పర్వతశిఖరములనుండి జారుటచే ఆవత్తిడికి, ఆ జాలువెంట్రు పర్వతపార్శ్వములమీద లోతైన గీట్లుపడును. కొన్నిచోట్ల గుంటగ నునుపుదేరును. ఈ నిదర్శనములనుబట్టి ఐరోపా, అమెరికాఖండములందలి ఉత్తరభాగము లొకప్పుడు వందల కొలది అడుగుల మందముగల మంచుపొరలక్రింద బహు

కాలము అణగిపడియున్నట్లు భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు నిర్ణయించిరి. ఈ మంచుపొర లన్నియు ఉత్తరధ్రువమునుండి రాలేదు. మంచుగుట్టలు జారుటవలన పర్వతపార్శ్వములందేర్పడిన గీరలయొక్క జాలును (Direction) బట్టి, ఇవన్నియు ఉత్తర ఐరోపా అమెరికాలయం దచ్చటచ్చట చెదరిపడియున్న పర్వతశిఖరముల నుండియు, ఉన్నతప్రదేశముల నుండియు నానాముఖముల జారిపడినట్లు తెలియుచున్నది. అతిదట్టమగు మంచుపొర లిట్లు ఉన్నతప్రదేశముల నుండి జారుచు వచ్చి స్కాండినేవియా నంతటిని కప్పివేసెను. ఉత్తర సముద్రమునంతను పూడ్చివేసెను. గ్రేటు బ్రిటనులో తేమ్సు వదివరకు ముంచివేసెను. జర్మనీలో చాల భాగము నాక్రమించుటయేగాక రష్యాలో మాస్కోవరకును, తూర్పున ఊరల్ పర్వతములవరకును కూడ యెగదట్టెను. ఈ మంచు గుట్టలు జారిన యొరపిడికి కొండలు పిండియయ్యెను. ఇట్లు పిండియైన పొడుమంతయు మంచుగుట్టల ప్రవాహముల వెంట కొట్టుకొని వచ్చి యూరపులో షుమారు పదిలక్షల చదరపు మైళ్ళ ప్రదేశమును పూడ్చివేసెను ఉత్తర అమెరికాలో ఇంతకెక్కువ ప్రదేశమే యీ పూడికక్రింద పడిపోయెను. ఈ పూడికనుబట్టియే పూర్వ మొకప్పుడు మంచుయుగము (హిమప్రళయము) తటస్థించెనని భూగర్భశాస్త్రవేత్త లిప్పుడు సిద్ధాంతము జేసిరి. భూగర్భమును త్రవ్వి పరీక్షింపగ ఇట్టి పూడికలు కనీసము రెండు పొరలుగ గన్పట్టుచున్నవి. కాబట్టి

పూర్వము కనీసము రెండు ప్రళయములు తటస్థించి యుండ వలెను. ఇట్టి ప్రళయములు నాలుగు వచ్చెననియు, మధ్య మధ్య చక్కని సమ శీతోష్ణస్థితి యుండెననియు "గెయికీ" పండితుడు చెప్పుచున్నాడు. కాని, తక్కిన పండితు లీ యభి ప్రాయము నంగీకరింపలేదు. ఏది యెట్లున్నను కనీసము హిమప్రళయములు రెండైనను వచ్చెననియు, యీ రెంటికిని మధ్య చక్కని శీతోష్ణస్థితి యుండెననియు, పండితు లెల్ల రంగీకరించుచున్నారు. ఈ విషయములో అభిప్రాయభేదము లేదు.

మంచుయుగములో దేశమంతయు (మంచుచే) యెత్తుగను అతివిస్తారమైన చలిగను ఉండును. మధ్యయుగములో మంచు కరగిపోగానే అదివరకు మంచుయొక్క బరువువల్ల పడిన గోతులు కనుపించును. సమశీతోష్ణము లుండును. ధ్రువప్రాంతములుకూడ మానవ నివాసమున కనుకూలముగ నుండును. పైనచెప్పిన రెండు ప్రళయములవల్ల కలిగిన రెండు పూడికల పొరల మధ్యభాగమందు పూర్వ శిలాయుగ మానవుల నిక్షేపములు గాన్పించెను. కాబట్టి చతుర్థ యుగమందు తప్పక రెండు ప్రళయములు వచ్చెనని సిద్ధించుచున్నది. ఈ రెండు ప్రళయములకు మధ్యకాలములో నులి వెచ్చని శీత కాలమును, హాయియైన వేసవియు నుండెను. అందుచే వసంత సమయోచితమగు వృషభాదులు, ఏనుగులు, ఖడ్గమృగ ములు, సీటిగుర్రములు మొదలగు క్రూరమృగములును

ఉత్తరధ్రువ మండలమం దంతటను స్వేచ్ఛగ చరింపుచుం డెను. నరమాంసభోజులగు యిన్ని క్రూరజంతువు లున్నప్పటి కిని బూర్వశిలాయుగ మానవున కెట్టి యిబ్బందియు లేకుం డెను"—అని "గెయికీ" పండితుడు చెప్పుచున్నాడు.

హిమప్రళయము వచ్చినదని పండితులెల్ల రంగీకరించి నను యిది వచ్చుటకుగల కారణమును గూర్చి వారిలో వారి కేకాభిప్రాయము కుదురలేదు. అనేకు లనేక సిద్ధాంతము లను జేసియుండిరి. ఎవ రెన్ని సిద్ధాంతముల జేసినను రెండు ప్రధానాంశములను మాత్రము గమనించితీరవలెను. ఉత్తర ఐరోపా, అమెరికాఖండములను ముంచివేయగలిగినంత మంచు ఊరక – అకారణముగ – పుట్టియుండదుగద. మొట్టమొదట, దీనికి కావలసిన నీటియావిరిని కల్పించుటకు తగినంత వేడి యాగోళమం దెచ్చటనో యుండితీరవలెను. అచ్చటబుట్టిన ఈ యావిరిని శీతలప్రదేశములకు గొంపోయి అచ్చటమంచుగ వర్షింపజేయగలిగినన్ని వాయుతరంగము లుండితీరవలెను. హిమప్రళయము సంభవించుట కివిరెండును ప్రధానకారణ ములు. ఈ ప్రధానకారణముల రెంటిని గుర్తింపకుండ చేసిన సిద్ధాంతము లెందునకును పనికిరావు. అదిగాక, ఒక్క ప్రళ యమేగాక, అనేక ప్రళయములేల వచ్చెనోకూడ చెప్పవలెను.

హిమప్రళయము లేలవచ్చెనో దెలుపు సిద్ధాంతము లిప్పుడు షుమారు 7 గలవు. వాని నిట క్లుప్తముగ వివ రించెదను.

1. బహుశః పెనామాభూసంధియొకప్పుడు సముద్రములో మునిగియుండి యుండవచ్చును. అందువలన "గల్ఫుస్ట్రీము" అని యిప్పుడు చెప్పబడు ఉష్ణసముద్ర జలప్రవాహము ఉత్తరదేశములవైపునకు బోక దక్షిణముగ ప్రవహించుచుండెడిదిగాబోలు. ఆ కారణముచేత ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములు మంచుతో ఘనీభవించుకొనిపోయి యుండవచ్చును. అనికొందరు చెప్పిరి. కాని పెనామాభూసంధి సముద్రములో పూర్వమొకప్పుడు మునిగియున్నట్లు నిదర్శనము లెంతమాత్రమును లేవు. కాన యీ సిద్ధాంతమును త్రోసివేసిరి. (2) మరియొక రింకొకసిద్ధాంతమును బయలుదేర దీసిరి. ఈ భూగోళము యీ బ్రహ్మాండగోళములో తిరుగుచున్న సమయములలో ఒకప్పుడు బహుశీతల ప్రదేశములగుండను మరియొకప్పుడు ఉష్ణప్రదేశములగుండను సంచారముచేసి యుండవచ్చును. అందువలన ఒకప్పుడు మంచుయుగము, మరియొకప్పుడు సమశీతోష్ణస్థితియు తటస్థించి యుండవచ్చును. కాని, భూగోళ మీవిధముగ తిరిగినదని చెప్పుట కెంతమాత్రమును నిదర్శనములులేవు. కాన యీసిద్ధాంతమును గూడ త్రోసి వేయవలసినదే. (3) ఇక మూడవసిద్ధాంతమును విచారించుదము. భూగోళమునకు కావలసిన ఉష్ణము సూర్యమండలము నుండి వచ్చుచున్నది. ఇది అందరికిని తెలిసిన విషయమే. ఇట్లు సూర్యమండలమునుండి వచ్చు ఉష్ణములో హెచ్చుతగ్గులుండి యుండవచ్చును. ఒకప్పుడు ఉష్ణ మధికముగను, మరి

యొకప్పుడు తక్కువగను నష్టయిఅయిన కారణమున ఈమంచు యుగములును సమశీతోష్ణయుగములును తటస్థించి యుండ వచ్చును. కాని యీసిద్ధాంతమును ఋజువుపరచుట కేమి యును ఆధారములులేవు. కాబట్టి దీనినికూడ త్రోసిరా జన వలసినదే. (4) ఇంకొక సిద్ధాంతమును విచారించెదము. ఈ భూగోళమొక ఇరుసుమీాద తిరుగుచున్నట్లు తిరుగుచున్నదని అందరికిని తెలియును. మొదటనున్న యిరుసు ఆకస్మికముగ మారిపోయి మధ్య మరియొక యిరుసుమీాద భూమి తిరుగ నారంభించినయెడల, శీతోష్ణస్థితియందట్టి మార్పులు కలుగ వచ్చును. కాని మొదటి ఇరుసు మారిపోయి, రెండవ ఇరుసు వచ్చినయెడల యీా రెండవ ఇరుసుతోపాటు, రెండవ భూ మధ్యరేఖయు, యీా రేఖచుట్టును భూమి యుబ్బినట్లు ఉబ్బుసు ఆకారమును కూడ తటస్థింపవలెను. కాని అట్టి రెండవ యుబ్బుడు ఆకారమేమియు కానబడదు. కాన దీనిని నమ్ము టకు వీలులేదు. (5) ఈ భూగోళము మొదట (సూర్యమండ లమువలె) మంటలు మండుచున్న అగ్నిగోళమువలె నుండె ననియు, పిమ్మట క్రమక్రమముగ చల్లబడి ఇప్పుడీస్థితికి వచ్చె ననియు ప్రకృతిశాస్త్రవేత్తలు తలంచుచున్నారు. ఇట్లీభూమి కాలక్రమమున చల్లబడుటలో తక్కినప్రదేశము లన్నిటికంటె ఉత్తరధ్రువప్రాంతభాగములు ముందు చల్లారెననియు, అట్లు చల్లారుటవలన వృక్షములు, మృగములు, మనుష్యులు మొద లగు ప్రాణికోట్లుద్భవించి యచ్చట వాసయోగ్యముగ

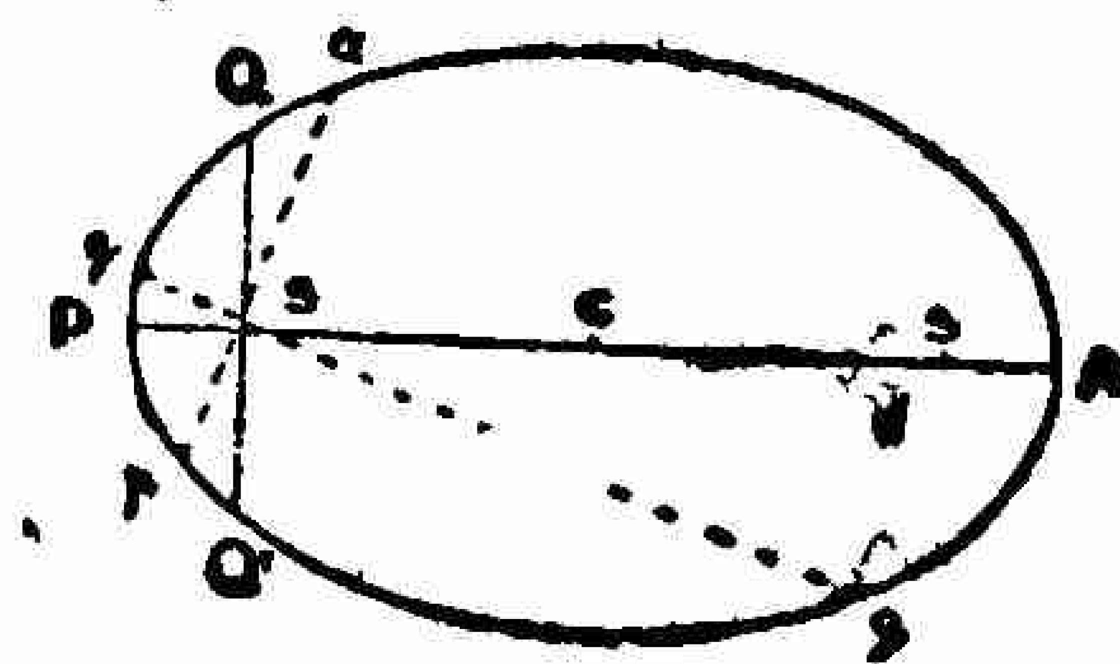
నుండుటవలన నచ్చట నివసింపసాగె ననియు మరి కొందరు చెప్పిరి. ఇది నిజమని మన మొప్పుకొన్నను, 4, 5 మంచు యుగములు వరుసగ నెట్లు తటస్థింపగలవు? కొంత కాలము మంచు యుగములును, మధ్యమధ్య మరి కొంతకాలము సమశీతోష్ణయుగములును, తటస్థించు టెట్లు? కనుక, ఈ సిద్ధాంతమునుకూడ మన మొప్పుకొనజాలము. ఇట్టి సిద్ధాంతముల నన్నిటిని త్రోసివేయగ, నింకను మిగిలినవి రెండు గలవు. ప్రస్తుత మొకవిధముగ నిలిచియున్న వీ రెండు సిద్ధాంతములే. (6) వీనిలో "లయల్" పండితుని సిద్ధాంత మొకటి. "భూగోళముపై నున్న భూ, జల భాగములయొక్క విస్తీర్ణతయందు మార్పులు గలుగు చుండును. పెద్దపెద్ద భూ భాగములు కొంతకాలమునకు సముద్రములోనికి క్రుంగిపోవుచుండును. క్రొత్తక్రొత్త భూ భాగములు సముద్రగర్భమునుండి పైకి లేచుచుండును. హిమప్రళయములు సంభవించుటకు కావలసిన శీతోష్ణములు పుట్టుట కిట్టి మార్పు లొక్కటే చాలు"నని "వాలెస్" పండితుడు చెప్పుచున్నాడు. కాని, యింతపెద్ద భూ భాగములు సముద్రములోనికి క్రుంగిపోవుటకును, క్రొత్తవి లేచుటకును యెన్నియో లెక్కలేనన్ని వేలసంవత్సరములు పట్టును. షుమారు రెండులక్షల సంవత్సరములకు తక్కువ పట్టదని యీ సిద్ధాంతవాదులలో కొందరు తలంచుచున్నారు. అనగ, మంచుయుగముయొక్క పరిమితి రెండు లక్షలని చెప్పుచున్నారు. వీరిలోనే మరికొందరు 20, 25 వేల సంవత్స

రములకంటె యెక్కువ యుండదని చెప్పుచున్నారు. ఈ రెండంకెలకును చాల భేద మున్నది. ఏది సరియైనదో చెప్పజాలము. కాని మన మింతవరకు మాత్రము చెప్పగలము. ప్రళయానంతర మిప్పటివరకు గడచిన కాలమునకంటె యెన్నియో రెట్లు యెక్కువ కాలమని మాత్రము చెప్పగలము.

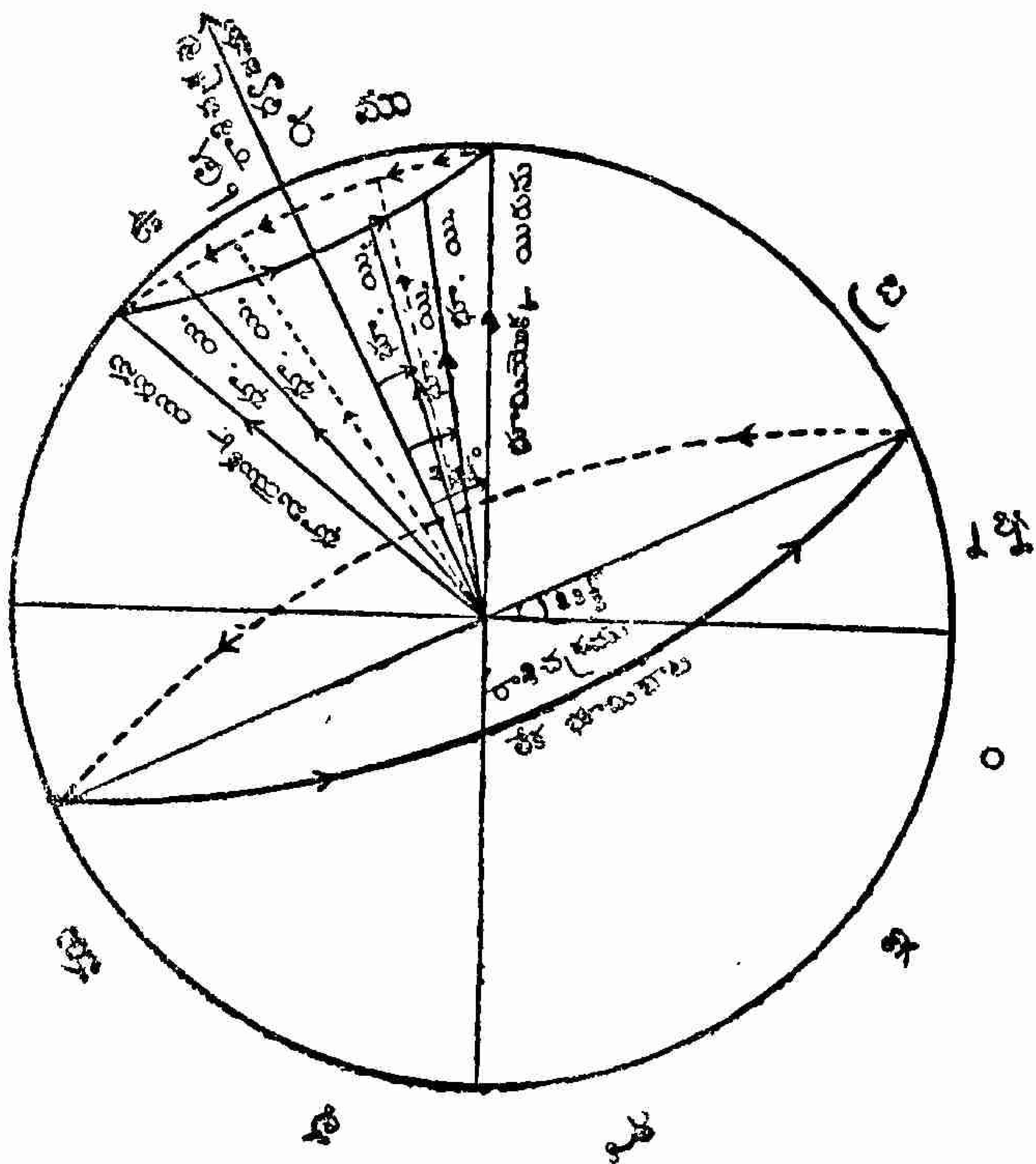
ఇక చిట్టచివరది (7) క్రోలుగారి సిద్ధాంతము. వీరి సిద్ధాంతము ఖగోళాంశములమీద నాధారపడి యున్నది. ఒకటికంటె యెక్కువ ప్రళయము లేలవచ్చునో చెప్పుచున్నది.

PQ'- AQ [Block No. 1] అను నది భూమి సూర్యుని చుట్టు వార్షిక ప్రదక్షిణముచేయు బాట. ఈ బాట గుండ్రముగ లేదు. అండాకారముగ అనగ, (కోడిగ్రుడ్డు ఆకారముగ) నున్నది. సూర్యుడీ అండమునకు మధ్య బిందువైన C యందుండక, కేంద్రస్థానములైన S, ౧ ల రెంటిలో నేదేని యొక దానివద్దమాత్రమే యుండును. కనుక సూర్యుడు S వద్ద నున్నాడనుకొందము. అప్పుడు భూమి P వద్ద నున్నచో రవి భూములకుగల దూరము హ్రస్వతమముగ నుండును. A వద్దనున్నచో దీర్ఘతమముగ నుండును. (కావున యీ P, A యను రెండు బిందువులకును హ్రస్వాంతరము, దీర్ఘాంతరము అని పేర్లు పెట్టుదము) భూమియొక్క యిరుసు తన బాటయొక్క వలయతలమునకు (plane కు) నిలువుగ నుండక వంపుగ నుండును. మరియు, భూమి సూర్యునకు ప్రదక్షిణ మొనర్చు

బొమ్మ I.

ప్లాను ౨.

టలో దాని యిరుసు సదా ఒకే దిక్కున నుండునుగాని యింకొక ప్రక్కకు మారదు. ఈ రెండు కారణముల చేత ఋతుభేదములు కలుగుచున్నవి. ఎట్లనగ, భూమి P వద్ద, యిరుసు సూర్యునకు విముఖముగ నిలుచున్నప్పుడు ఉత్తరార్థగోళమందు చలికాలము వచ్చును. అట్లేభూమి A వద్ద, యిరుసు సూర్యునకు అభిముఖముగ నిలుచున్నప్పుడు ఉత్తరార్థగోళమందు వేసవికాలము వచ్చును. భూమియొక్క యిరుసునకు చలనములేకుండ స్థిరముగనున్నచో, ఉత్తరార్థ గోళమందు హేమంత గ్రీష్మర్తువులు సదాక్రమముగ P, A ల వద్దనే తటస్థించుచుండెడివి. కాని, దైవవశాత్తు, యిరుసు స్థిర మైనది కాదు. దానికిగూడ బహుసూక్ష్మమైన చలనముగలదు. అది రాశిచక్రధ్వజముచుట్టు 25 వేల 8 వందల 68 సంవత్స రములకొక * ప్రదక్షిణము చేయును. కావున, భూమియొక్క యిరుసునకును దానిబాటయొక్క ♦ (లేక రాశిచక్రము యొక్క) వలయతలమునకునుగల వంపు యీ 25,868 సంవ త్సరముల యవధిలో సర్వదా సమానముగనుండక మారు చుండును. (పటముచూడుడు) అందుచేత యీమహాయవ ధిలో ఋతువులు భూప్రదక్షిణములో సదా ఒకేనిర్దిష్ట ప్రదేశ మందురాక, వేర్వేరుస్థలములందు వచ్చుచుండును. ఉదా హరణ - ఈమహాయవధిలో ఒకానొకకాలమందు భూమి P

---

* ఇదియే విషువత్ బిందుచలనమునకు గూడ కారణమగుచున్నది.

♦ భూమియొక్క బాటయు, రాశిచక్రమును ఒక్కటేయని గ్రహించునది.

వద్దనుండగ ఉత్తరార్థగోళమందు శీతకాలము తటస్థించినచో, మరియింకొకకాలమందదిp వద్దనుండగ రావచ్చును. మరి యింకొకకాలమునకు A వద్దనుండగ రావచ్చును. ఇట్లు పోగా పోగా 25868 సం॥ పూర్తియగునప్పటికి తిరిగి P వద్దనుండగ రావచ్చును. ఈక్రమమునే ఉత్తరార్థగోళమందు వేసవిభూమి A వద్దనుండగ రావచ్చును. ఇంకొక కొంతకాలమునకు *a* వద్దనుండగ రావచ్చును, లేదా P వద్దనుండగరావచ్చును. ఇట్లుపోగాపోగా 25,868 సం॥ పూర్తికాగానే తిరిగి A వద్ద నుండగ రావచ్చును. (ఈక్రమమే విషువద్బిందువులకుగూడ వర్తించును.)

ఇక ప్రస్తుతాంశమునకు వత్తము. భూమి *p* వద్దనుం డగ ఉత్తరార్థగోళమందు శీతకాలము వచ్చిన దనుకొందము. భూమి P వద్ద నున్నప్పటికంటె యిప్పు డది సూర్యునకు యెక్కువ దూరములోనున్నదని మనము తప్పక గ్రహించ వలెను. ఇట్లుపోగాపోగా, ఒకానొకసమయమందు భూమి A వద్దనుండగ ఉత్తరార్థగోళమందు శీతకాలమువచ్చును. అప్పుడు భూమికిని సూర్యునకును మధ్యదూరము దీర్ఘతమమగును. భూమి P వద్దనుండగ శీతకాలము వచ్చుటకును, A వద్దనుం డగ వచ్చుటకును యెంతో భేదమున్నది. P వద్దనుండగ భూమి సూర్యునకు బహు సమీపమం దుండుటచే శీతకాల మంత తీవ్రముగనుండదు. కాని, A వద్దనుండగ శీతకాలమువచ్చినచో —భూమి సూర్యునకు బహుదూరమందుండుటచే—శీతకాలము

భరింప శక్యముగానిదిగ నుండును. ఎట్లయినను, యీ 25868 సంవత్సరములలో ఒక్కమారైనను శీతకాల మీభూమి A వద్దనుండగ వచ్చితీరవలెను. కాబట్టి శీతకాలము P వద్దనుండి A వద్దకు నడచుటకు సాధారణముగ 25868/2=12934 సం॥రములు పట్టును. కాని, హ్రస్వాంత దీర్ఘాంత బిందువులు (P, A లు) మాత్రము స్థిరమైనవా? వానికికూడ బహుసూక్ష్మమైన వెనుకనడక గలదు. కాబట్టి, మనము పైనచెప్పిన 25868 సం॥ల యవధిని 20,984 సంవత్సరములకు (అనగ షుమారు 21,000 సం॥లకు) తగ్గించుకొనవలెను. అనగ, భూమిహ్రస్వాంతరమగు P వద్దనుండగ యిప్పుడొకప్రదేశమందు శీతకాలము వచ్చినచో యింక 10,500సం॥ లకు ఆప్రదేశమందే శీతకాలము భూమి దీర్ఘాంతరమగు A వద్దనుండగ వచ్చును. మనమిచ్చట నొక సంగతి తెలిసికొనవలెను. ఆన 1250 సం॥లో భూమి P వద్ద నుండగ ఉత్తరార్ధగోళమందు శీతకాలము వచ్చెను. కాబట్టి (1250 + 10500)=ఆన 11750వ సం॥లో భూమి A వద్దనుండగ భరింపశక్యముగాని శీతకాలము ఉత్తరార్ధగోళమందు రాబోవుచున్నది. ఈప్రకారమే, వెనుకకు లెక్కవేసికొని వెళ్లగ (1250-10500=9250) క్రీ॥పూ॥ 9250 సం॥ల నాడు భూమి A వద్దనున్నప్పుడు భరింపశక్యముగాని శీతకాలము వచ్చెను.

సూర్యుడు అండాకారమునకు సరిగ మధ్యనుండక ఒక ప్రక్క నుండును. మరియు యీయండాకారమైనను సదా

యేకరూపముగనే యుండక, ఒక్కొక్కప్పుడు లావుగ ఉబ్బుచుండును, మరియొకప్పుడు సన్నగిలుచుండును. ఈరెండు కారణములచే వేసవి శీతకాలముల యవధులలో చాలభేదములు గలుగును. ఈ అండము బాగుగ సన్నగిల్లినప్పుడు భూమి P వద్దనుండగ శీతకాలము వచ్చినచో అది ఆ సంవత్సరమువచ్చు వేసవికంటె 33 దినములు తక్కువగ నుండును. కాని, 10500 సం॥ లు దాటినపిమ్మట శీతకాలము భూమి A వద్దనుండగ వచ్చును. అప్పుడు శీతకాలము ఆ సంవత్సరమందు వచ్చు వేసవికంటె 33 దినము లెక్కువగ నుండును. ఇది కూడ శీతకాలమును దుర్భరముచేయుటకు తోడ్పడును. ఈ ప్రకారము వేసవి, శీతకాలములకుగల భేదము-అండాకారము యొక్క కొలతనుబట్టి- $7\frac{1}{2}$ మొదలు 33 రోజులవరకు మారుచుండును. 33 రోజులు మించదు.

శీతకాలమును దుర్భరముచేయు పరిస్థితి యింకొకటి గలదు. ఇరుసుయొక్క వంపు షుమారు 23°-27′ లుగ గ్రహించి సర్ రాబర్టుబాల్‌గారు లెక్కవేసి చూచితేల్చిన సారాంశమేమనగ - సూర్యునివల్ల యీ భూమిమీదికి సంవత్సరమునకు సగటున 365 మాత్రలవేడి వచ్చుననుకొందము. వీనిలో ప్రతి అర్ధగోళమునకు వేసవిలో 269 మాత్రలును, శీతకాలములో 136 మాత్రలును మాత్రమే లభించును. దీనినిబట్టి ఉత్తరార్ధగోళమందు అతిదీర్ఘమైన శీతకాలమునకు 136 మాత్రల వేడిని మాత్రమే పంచిపెట్టవలసి వచ్చినప్పుడు అచ్చటవేడికి

యెంత కరువువచ్చునో గ్రహింపుడు. ఇట్టిస్థితిలో కొద్దికాలము నులివెచ్చని వేసవియు, దీర్ఘకాలము అతిచలితో గూడిన శీత కాలమును తటస్థించును.

ఈ శీతకాలములో పేరుకొన్న మంచును కరగించుట కీకొద్దిపాటి నులివెచ్చని వేసవి యెంతమాత్రమును చాలదు. కావున సంవత్సరములు గడచినకొలది మంచుగుట్టలు పేరు కొనుచుండును. ఇదియే మంచుప్రళయము. ఈరీతిగనే మంచు యుగము వచ్చును.

పైనచెప్పినప్రకారము 21000 సం॥ ల కొకపర్యాయము భూమి A వద్దనున్నప్పుడు ఉత్తరార్థగోళమందు శీతకాలము వచ్చుచుండును. అప్పుడే మంచుయుగము తటస్థించును. ఈ రీతిగ షుమారు 21000 సం॥ ల కొకపర్యాయము హిమప్రళ యము వచ్చుచుండును.

క్రోలుగారి సిద్ధాంత మింతవరకు బాగుగనే యున్నది. దీనిని అంగీకరించిరనియే చెప్పవచ్చును. కాని, వారేవో కొన్నిలెక్కలను వేసిచూచి క్రిందటి హిమప్రళయము గతించి యిప్పటికి 80 లేక 100 వేల సంవత్సరములైనదని చెప్పిరి. ఈలెక్కలు సరియైనవికావని తక్కిన పండితులు చెప్పుచు న్నారు. అదిగాక, మొదటి అధ్యాయములో అమెరికను భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు తేల్చిన 8 లేక 10 వేల సంవత్సరముల కంటె యిది చాల యెక్కువగ నున్నది.

క్రోలుగారి అంకెలెట్లున్నను మనమింతవరకు మాత్రము గ్రహించవచ్చును. A వద్ద శీతకాలము వచ్చుటయు, లయల్ మొదలగు వారు చెప్పిన భూ, జలవిభాగము లనుకూలముగ నుండుటయు—ఈ రెండును హిమప్రళయముల గల్పించుటకు చాలును. 21000 సం॥ల కొకపర్యాయము A వద్ద శీత కాలము వచ్చును.

ఈ లెక్కల నింతటితో నిలుపుదము. ఆర్యులు ఐరోపా యందును, ఆక్సను జక్సార్టీసు, సింధునదీ ప్రాంతములందును నివసించుటకు పూర్వమం దెచ్చటనుండిరో వేదప్రమాణ సహితముగ కనుగొనుటయే నాకీగ్రంథమందు కర్తవ్యమైయున్నది. కావున, యీ కర్తవ్యమునకు సంబంధించినంతవరకు, యీ రెండధ్యాయములలో చర్చించిన సారాంశమిట క్లుప్తముగ వివరించెదను.

(1) ఆర్యభాషల మాట్లాడు నిప్పటి యూరోపియన్ జాతుల పూర్వజులచేత ఉత్తరశిలాయుగారంభమందే ఐరోపా ఖండము నిండియుండెను.

(2) ఉత్తరశిలా యుగారంభమందే ఐరోపాలో ఆర్య జాతి యొకటియుండెను. గావున వీరు ప్రళయానంతరమందు ఆశియానుండి యూరోపుకు వచ్చినవారు కారు. అయినను, వీరేదేశమునుండియు రాక అగడ్డలోనే పుట్టినారని చెప్పుట

కును వీలు లేదు. ఇంతమాత్రముచే వీరిమూలస్థాన మెద్దియో నిర్ణయము కాలేదు.

(3) లోహయుగము యూరోపులోనికి పరదేశస్థుల వలన తీసికొనిరాబడినట్లు తెలియుచున్నది.

(4) ఇనుప, కంచు, శిలాయుగములు అన్ని దేశముల లోను సమకాలికములుగావు. ఈజిప్టులో మహోన్నత నాగరిక మున్న సమయమందే యూరపులో ఉత్తరశిలా యుగపు మోటతనముండుట అసంభవముకాదు.

(5) ఆధునిక భౌతిక శాస్త్రప్రమాణరీత్యా క్రిందటి హిమప్రళయమువచ్చి యిప్పటికి పదివేలసంవత్సరములు(లేక క్రీ॥పూ॥8000ల) కంటె యెక్కువకాలేదని సిద్ధించుచున్నది.

(6) మనుష్యుఁడు హిమప్రళయానంతరమే పుట్టెనని యిదివరకు పండితులు తలంచిరి. కాని, యిదిసరికాదనియు, మానవుడు చతుర్థయుగమందంతటను,- తృతీయయుగములో కూడ - నుండెనని తెలియుచున్నది.

(7) కనీసము హిమప్రళయములు రెండైనను వచ్చెను. ఈ రెంటికినిమధ్య చక్కని సమశీతోష్ణస్థితి యుండెను. ఆ కాలమందీ గోళములోనున్న భూజలభాగములు యిప్పటి కంటె చాల వేరుగనుండెను.

(8) ఈ మంచుయుగములలో శీతోష్ణస్థితులు చాల హెచ్చుతగ్గులుగ నుండెను. హిమప్రళయములలో అతి చలిగ నుండెను. మధ్యకాలములో సమశీతోష్ణముగ నుండెను.

(9) ఆశియా ఐరోపా, ఖండములలోనున్న ఉత్తర ధ్రువ మండలములలో క్రిందటి ప్రళయాత్పూర్వము హాయియైన వేసవియు నులివెచ్చని శీతకాలమునుండెను అది ఒక విధముగ "సంతత వసంతసమయము" గ నుండెనని హార్షెల్ పండితుడు చెప్పుచున్నాడు. నవంబరు మొదలు మార్చి వరకు సూర్యుడు క్షితిజము క్రిందికి గ్రుంకియుండు స్పిట్సు బర్గెన్ మొదలగు ధ్రువప్రాంతములలో సైతము యిప్పుడు ఉష్ణమండలములలో మాత్రమే పెరుగు తరులతాదులు దట్టముగ పెరిగియుండెను.

(10) హిమప్రళయము వచ్చుటచేతనే యీచక్కని దేశము పాడైపోయెను. ఉష్ణమండలములలో పెరుగు చెట్లు గాని, మృగములుగాని నివసించుటకు వీలులేకపోయెను.

(11) ఈ హిమప్రళయ మేలవచ్చెనో తెలిసికొనుటకు మనకు ఖగోళశాస్త్రప్రమాణములే యెక్కువ విశ్వసనీయములుగ నున్నవి. కాని, దీని కాలనిర్ణయ మొనర్చుటకు మాత్రము భూగర్భశాస్త్రప్రమాణముల నాధారముగ గొనుట యెక్కువ శ్రేయస్కరము.

(12) "గెయికీ" గారి సిద్ధాంతమునుబట్టి రెండు గాక 4, 5, ప్రళయములుగూడ వచ్చినట్లు తెలియుచున్నది.

(13) ఒక్క ఆర్యులేగాక, తక్కిన మానవకోటి కంతకును ఉత్తరధ్రువమండలమే పురిటియుయ్యెల (శైశవ

డోలిక) యయ్యేనని చాలమంది పండితులు చెప్పుచున్నారు. వృక్షములు, జంతువులును ఆదియం దచ్చటనే పుట్టుకగాంచె నని చాలమంది శాస్త్రవేత్తలు చెప్పుచున్నారు.

వేదములందు ఉత్తరధ్రువనివాసమును సూచించుటకు ప్రమాణము లేమైన గాన్పించినచో, అవి యిప్పటి భౌతికశాస్త్రప్రమాణములకు విరోధముకాజాలవని తెలిసికొనవలెను. విరోధముకాకపోవుటయే గాక అవి యీసిద్ధాంతమునకు చాల అనుకూలముగకూడ నున్నవి.

వైదిక నిలయము

మూడవ అధ్యాయము.

ధ్రువప్రాంత లక్షణములు.

హిమయుగమునకు పూర్వయుగములలో యీ భూమి యొక్క పైయాకారము యిప్పటివలె లేక వేరుగ నుండె ననియు, అప్పటి భూజలభాగములు వేరుగనుండెననియు, చెప్పియున్నాము. ఈ సిద్ధాంతము భూగర్భశాస్త్రపరిశోధనల వలన ధ్రువపరుపబడినది. దీనిని త్రోసివేయుటకిక వీలుకాదు. కనుక పూర్వయుగములలో నుత్తరధ్రువమునుచుట్టి కొంత భూభాగముండెనని మనముతలంపవచ్చును. ఈ విషయమును కూడ భూగర్భశాస్త్రమే ఋజువుపరుచుచున్నది. ఇప్పుడుత్తర ధ్రువముచుట్టునున్న "నోవాజంబ్లా" "స్పిట్సుబర్గెన్" మొదలగు లంకలన్నియు, పూర్వము సముద్రముపైకి కనబడు చుండిన భూభాగముమీది పర్వతశిఖరములనియు, ఆ భాగము నీటిలో మునిగిపోగా యీపర్వత శిఖరములు మాత్రము పైకి కనబడుచు సముద్రము మధ్య లంకలవలె నిలిచియున్న వనియు భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు నిర్ధారణచేసిరి. మరియు చతుర్థయుగమందంతటను యీయుత్తరధ్రువప్రాంత భూభాగములపై పశుపక్ష్యాదులును, నరులును నివసించుచుండినట్లు

కూడ భూగర్భశాస్త్రపరిశోధనలవలన ఋజువైనది. ఇకనిచ్చటి శీతోష్ణస్థితి విషయమై ప్రజలు నివసించుట కనుకూలముగనే యుండెనని రెండవ అధ్యాయములో చెప్పియుంటిమి. అచ్చట శీతోష్ణస్థితి "సంతతవసంతసమయ" (Perpetual Spring) మన్నట్లుండెనని కొందరు శాస్త్రవేత్తలు పలికియున్నారు.

ఉత్తరధ్రువముచుట్టును పూర్వమొకప్పుడు ప్రజలు నివసించుటకనుకూలమైన శీతోష్ణాది స్థితులుగల భూభాగముం డెనని మన మొప్పుకొంటిమి. అంతమాత్రముచేత ఆర్యసంతతి వారాకాలములో నాదేశములలో నివసించుచుండిరని మన మెట్లు చెప్పగలము? దీనికై మనవేదములను పరీక్షించి చూడవలెను. ఉత్తర ధ్రువప్రాంతదేశలక్షణము లేవైన యీ పూర్వగ్రంథములలోను, వారి యాచారములలోను వారి గాథలలోను కనుపించినయెడల మనవారొకప్పు డచ్చట నివ సించియుండి యుండవలెనని మనము నిర్ధారణ పరుపవచ్చును. ఋగ్వేదమునందు కొన్నికొన్ని చిత్రమైన అంశములును, గాథ లునుగలవు. వీనికన్నిటికిని చాలభాగ మేదోవిధముగ అతు కులుపెట్టి ప్రాచీన భాష్యకారులు అర్థమును చెప్పిరి. ఈయ ర్థము లెంతమాత్రమును తృప్తికరముగ లేవు. అదిగాక, యేవి ధముగ విరిచి అతుకులుపెట్టి అర్థము చెప్పుదమన్నను సాధ్య పడని కొన్ని కొన్నియంశము లింకను ఋగాదివేదములందు మిగిలియే యున్నవి. పోనీ యీఋక్కులయం దేమైన పద కాఠిన్యముగాని, అర్థకాఠిన్యముగాని యున్నదేమోయనిన అది

యును లేదు. పైకి చూడబోయిన అన్నియును తెలిసిన మాటలే, అన్నియు తేలికమాటలే కాని వాని నిజభావ మేవిధముగ జూచినను మన యీదేశకాల పాత్రములతో సమన్వయింపజాలము. కాని యీఋక్కులలోని యంశములనే ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములతో బోల్చిచూచినప్పుడు మాత్రము సర్వమును సంపూర్ణముగ సమన్వయమగును. ఆవర్ణనలు ఆ దేశకాలాదివ్యవహారములు, ఆ చిత్రవిచిత్రములగు రాత్రింబవళ్ళ తారతమ్యములు అన్నియును ఉత్తరధ్రువదేశములకే సరిపోవును గాని, మన హిందూదేశము మొదలగు దక్షిణ-భూభాగముల కెంతమాత్రమును సరిపోవు. పూర్వ మొకప్పుడు మనయార్యులీ ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములలో నుండిరను అనుమానము మన భాష్యకారుల మనస్సునకు తట్టనందున, పైకి బహుతేలికగ గనుపడుచున్న కొన్నికొన్ని వేదవాక్యములకు నిజార్థమును చెప్పలేక వారు ఉక్కిరిబిక్కిరియైరి. ఈకీలకము నెరిగినయెడల వీనికన్నిటికిని అర్థము కరతలామలకమగును. కనుక యీ వేదవాక్యము లన్నిటినిగూర్చి విచారించుటకు ముందు ఉత్తరధ్రువలక్షణము లేవియో, దాని చుట్టునుండు భూభాగముయొక్క లక్షణము లేవియో, వీనికిని దక్షిణవానికిని భేదములేవియో కొంచెము దిఙ్మాత్రముగ నీయధ్యాయములో సూచించెదను.

ఈభూమి గుండ్రని మట్టిముద్దవలెనున్నది. ఈమట్టిముద్దమధ్య నొకపుల్లను గ్రుచ్చినట్లైన నది రెండువైపులకును

పోవుచుకొనివచ్చునుగద. ఈపుల్లయే యిరుసు. ఉత్తరదక్షిణములుగ నున్నది. ఈయిరుసు నాధారము చేసికొని ఈభూగోళము పడమరనుండి తూర్పునకు 24 గంటల కొక చుట్టు చొప్పున సంవత్సరమునకు 360 చుట్లు తిరుగుచున్నది. ఈయిరుసు భూమియొక్క పై భాగమునకు పోవుచుకొని వచ్చు రెండుచోటులకు ధ్రువములని పేరు. ఉత్తరపువైపున నున్నది ఉత్తరధ్రువము, దక్షిణమున నున్నది దక్షిణధ్రువము. ప్రస్తుతము మనము ఉత్తరధ్రువలక్షణములను గూర్చియే విచారింపవలసి యున్నది. ఈ భూగోళ మెప్పుడును ఒక ఇరుసుమీదనే తిరుగుచున్నదిగాని, యీ ఇరుసు మారిపోలేదని ఇదివరకే చెప్పియుంటిమి. మన యీ చిన్ని భూగోళము అనంతమైన యీ బ్రహ్మాండగోళములో కొన్నికొన్ని నియమముల ననుసరించి తిరుగుచున్నది. ఈ భూభ్రమణమువలన బ్రహ్మాండగోళములోని సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రములు మొదలగు నవన్నియు తూర్పునుండి పడమరకు నడుచుచున్నట్లు మన కండ్లకు కనుపించుచున్నవి. కాని, యీ ఇరుసునకు సూటిగ నుత్తరదిశనున్న నొకానొక నక్షత్రముమాత్రము కదలక ఒకే చోట నిలిచియున్నట్లు కనిపించును. దీనికే ధ్రువనక్షత్రమని పేరు. ఈ ధ్రువనక్షత్రము నాధారముచేసికొని తక్కిన నక్షత్రాదులన్నియు దానిచుట్టును తిరుగుచున్నట్లు కనుపించును.

మన మెవరమైనను భూమిపైనున్న ఉత్తరధ్రువము వద్దకు పోయి, అచ్చట నిలువబడి చూచినట్లయిన మన కేమి

గాన్పించును ? ఉత్తరధ్రువనక్షత్రము సూటిగ మన నెత్తి మీాద గాన్పించును. తక్కిన నక్షత్రాదు లన్నియు యీా దేశములోవలె తూర్పున నుదయింపక ఆ ధ్రువనక్షత్రముచుట్టును అడ్డముగ కుమ్మరిసారెవలె గిరగిర తిరుగుచుండును. ఖగోళములో ఉత్తరార్ధగోళముమాత్రమే కాన్పించును. దక్షిణార్ధగోళమంతయు సదా పూర్తిగ మరుగుపడి యుండును. అనగ మనకు సూటిగ నెత్తిమీాద నున్నదే ఉత్తరదిశయగును. మనకు అధోభాగమందు భూమిక్రింద నున్నదే దక్షిణదిశయగును. అచ్చట సూర్యుడు దినదినమును నుదయింపడు. ఒకసారి యుదయించిన పిమ్మట ఆరు నెలలవరకును అస్తమింపడు; అస్తమించిన తిరిగి ఆరునెలలవరకును ఉదయింపడు. అనగ, ఆరునెల లెడతెగని పగలును, దానివెంట యెడతెగని రాత్రియు నుండును. ఆరునెలల దీర్ఘరాత్రి యనంతరము సూర్యుడు దక్షిణార్ధగోళములోనుండి పైకి ఉత్తరార్ధగోళములోనికి వచ్చుచుండగ సూర్యుడు "దక్షిణమునుండి యుదయించుచున్నట్లు" చెప్పవలసి వచ్చును ! ఇది ఉత్తరధ్రువమువద్దనున్న గొప్ప వింత.

సూర్యోదయమునకు పూర్వము ఉషఃకాల ముండును గద. అనగ, వెలుతురు కొద్ది కొద్దిగ వచ్చుటకు ప్రారంభించినది మొదలుకొని పూర్తిగ సూర్యబింబము పైకివచ్చువరకును గల కాలము ఉషఃకాల మనబడును. ఈ యుషఃకాలము సుమారు ముప్పదిదినము లెడతెగక యుండును. మొదట నీ వెలుతురు భూమియు ఆకాశమును కలిసినట్లు కనబడుచోట

కాన్పించి, ఆ యంచుచుట్టును దినమునకొకసారి గిర్రున తిరుగు చుండును. ఈ వెలుతు రిట్లు దినమున కొకసారి యొక చుట్టు చొప్పున తిరుగుచు, దినములవరుసను పైకి వచ్చుచుండును. ఇట్లు క్రమక్రమముగ ఉషస్సులు పైకి వచ్చుచుండగ, 30 దినములైన పిమ్మట సూర్యబింబము పైకి గాన్పించును. ఈ సూర్యబింబముకూడ నిదేవిధముగ అంచుచుట్టును తిరుగుచు క్రమముగ దినములవరుసను పైకి వచ్చుచుండును. ఇట్లు క్రమముగ $23\frac{1}{2}$ డిగ్రీలయెత్తువరకు పైకిపోయి, తిరిగి క్రమముగ క్రిందికి దిగి, ఆరునెలలైన పిమ్మట బింబము గ్రుంకును. బింబము గ్రుంకినను సాయంకాలపు "యీరెండ" (సంధ్యారాగము) యుండునుగద. ఉదయకాలపు ఉషస్సువలెనే యీ "యీరెండ" కూడ సుమారు ముప్పదిదినము లుండును.

మన యీదేశములోని ఉషఃకాలము కొన్ని నిమిషములు మాత్రమే యుండును. కాని, ధ్రువమువద్ద అది షుమారు 30 దినము లెడతెగక యుండును. దీర్ఘ నిశాంతరమువచ్చు యీదీర్ఘ ఉషస్సు అచ్చటి ప్రజల కెంత ఆనందసంధాయకముగ నుండునో వేరుగ చెప్పవలెనా? "స్వర్గము దొరికె" నను పుస్తకములో డాక్టర్ రెకా గా ధ్రువ ఉషస్సును గూర్చి యిట్లు వర్ణించియున్నారు:—.

"మొట్టమొదట క్షితిజమువద్ద తమసావృతమగు ఆకాశభాగమందు క్రిందుగ కొంచెము వెలుగు కనుపడీ కను పడనట్లుగతోచును. ఈ వెలుగువలన యేవో కొన్నిచిన్ని

నక్షత్రముల కాంతిమాత్రమే కొంచెము కనుమాయును. కాని, కొంచెముసేపటికే యీ వెలుగు క్రమముగ వృద్ధియగుచు అప్పటి కింకను చీకటిగ నున్న క్షితిజపు అంచుచుట్టు మెల్లగ తారుచు ప్రాకిపోవుచున్నట్లు గాన్పించును. 24 గంటలగునప్పటి కీవెలుగు మనచుట్టు పూర్తిగ ఒకప్రదక్షిణము చేసి యథాస్థానమునకు చేరుకొనును. ఇప్పటి కీవెలుగు యెక్కువై, యింకచాల నక్షత్రముల కాంతిని మాపివేయును. ఈ వెలుగు క్రమముగ వృద్ధియగుచు, మనత్యపుకాంతులను ఆకాశమందంతటను వెదజల్లుచు క్షితిజపు అంచుచుట్టు గిరగిర తిరుగుచు పోవుచుండును. ఈరీతిని మహావైభవముతో క్షితిజమునకు ప్రదక్షిణముచేయుచు పోవుచుండు యీ జ్యోతి రానురాను ఎర్రని రోజారంగులోనికి మారును. ఈరోజా రంగుచుట్టు ఊదా, బంగారు రంగులు అందముగ అంచులు దీరియుండును. ఈప్రకారము రోజులు గడచినకొలది చిత్రవిచిత్రవర్ణములతో మహావైభవముగ ప్రదక్షిణములొనర్చు యీయుషఃకాంతి వాతావరణ పరిస్థితుల ననుసరించి హెచ్చుచు, తగ్గుచు, అంచుక్రింద దాగియున్న సూర్యబింబము అంచును సమీపించుచున్నకొలది మరింతహెచ్చుచు పోవుచుండును. ఈరీతిని రెండుమాసములవరకు తననెచ్చెలియగు ఉషాకన్యకను చిత్రవిచిత్రవర్ణములతో పలుకాంతులతో శోభాయమానముగ గిరగిర క్షితిజముచుట్టు నాట్యమాడించి యాడించి, మానవలోకమును ఊరించి ఊరించి, తుట్టతుదను సూర్య

భగవానుడు తనదీర్ఘవిశ్రాంతినుండి మేల్కాని, తనకొరకై పరితపించుచున్న నరులకంటియెదుట బింబరూపముతో ప్రత్యక్షమగును. ఒకటిరెండుచుట్లు తిరుగగనే, మిరుమిట్లుగొల్పు సూర్యబింబపు అంచు క్రమముగ పెద్దదియై తుదకు పూర్ణ బింబము—నిండుకాంతులతో పైకివచ్చును. అంతట, దూరమందున్న పర్వతశిఖరములన్నియు తమస్సును వీడి, నిజకాంతులతో ప్రత్యక్షమగును. అప్పటినుండి సూర్యబింబము పూర్తిగ ఆరుమాసములవరకు మానవుల కండ్ల యెదుట ప్రత్యక్షముగ గాన్పించుచు, గిరగిర అడ్డముగ కుమ్మరిసారెవలె తిరుగుచు పోవుచుండును; ఈ ఆరుమాసములలో అంధకారరాక్షసిని ఒక్కనిమిషమైనను తనప్రియభూమియగు మేరుభూమిపై పడకుండ జేయును. ఆరుమాసములయనంతరము సూర్యుడు క్షితిజముక్రిందికి పోవునప్పుడు సైతము యిదేరీతిని తాను ఉదయించునప్పుడెట్టి చిత్రవిచిత్రకాంతులను చూపెనో అట్టి కాంతులనే నానారీతుల ప్రదర్శించుచు, తానిప్పుడీలోకమును వదలిపోవుచున్నను తిరిగిమరలివచ్చెదనని లోకుల కభయమిచ్చుచున్నాడో యన్నట్లు మిణుకు మిణుకుమను కాంతులతో సూర్యభగవానుడు క్రుంకును. ”

ధ్రువమువద్ద సంవత్సరలక్షణము లెట్లుండునో కెప్టెన్ పిమ్ అను నతడు వర్ణించియున్నాడు:—

జనేవరి 29 వ తేదీన మొట్టమొదట వెలుగు కాన్పించును. ఈ వెలుగే ఉషఃకాంతి. ఈ ఉషస్సు 47 దినము

లుండును. అనంతరము అనగ మార్చి 16 వ తేదీన సూర్య బింబోదయమగును. సెప్టెంబరు 25 వ తేదీన సూర్యబింబము గ్రుంకును. కాని, తరువాత 48 రోజులవరకు "యారెండ" యుండును. 48 వ నాడు అనగ నవంబరు 13 వ తేదీన లోక మంతయు గాఢాంధకారమందు మునిగిపోవును. 76 రోజుల వరకు సూర్యుడు కనుపింపడు. ఈ దీర్ఘరాత్రి ముగియగనే, దీర్ఘదివసము వచ్చును. సూర్యుడు 194 రోజులు క్షితిజముపై నుండును. కాబట్టి ధ్రువమువద్ద సంవత్సరము యీరీతిగ నుండును.

(1) 29 జనేవరి మొ॥ మార్చి 16 వరకు ఉషస్సు 47 రోజులు.
(2) 16 మార్చి మొ॥ సెప్టెంబరు 25 వరకు (సూర్యుడు క్షితిజముపై నుండుకాలము) దీర్ఘదివసము 194 రో.
(3) సెప్టెంబరు 25 మొ॥నవంబరు 13 వరకు యారెండ. 48రో.
(4) నవంబరు 13 మొ॥ 29 జనేవరివరకు దీర్ఘరాత్రి 76 రో.
వెరశి సం॥ 365 రోజులు.

దీనినిబట్టి సూర్యుడు 194 రోజులు క్షితిజముపైనను, మిగత 171 రోజులు క్షితిజముక్రిందను నుండును. అయినను, ఇందులో సూర్యసంబంధమగు వెలుగులేని చీకటి 76 రోజులు మాత్రమే. ఈ చీకటిలోకూడ చంద్రకాంతి, నక్షత్రకాంతి "అరోరాబోరియాలిస్" (Aurora Borealis) అను జ్యోతి యొక్క కాంతి యుండుటచే దీర్ఘనిశి మన మనుకున్నంత దుర్భరముగ నుండనక్కరలేదు. మన పూర్వులీ 4 మాసముల

కటికిచీకటిలో యెట్లు బ్రతుకగలిగిరని మన మాశ్చర్యపడ నక్కరలేదు. ఉత్తరధ్రువమువద్ద (మేరువువద్ద) సూటిగ నెత్తి మీద బంగారు కాంతులను విరివిగ వెదజల్లు పెద్ద జ్యోతి యొక్కటి గలదు. దీనినే ("Aurora Borealis") అందురు. (ఈ జ్యోతియొక్క బంగారుకాంతులతో వెలుగొందుచుండుట చేతనే, మేరుపర్వతము బంగారుకొండ యైనది)

కేవలము ధ్రువమువద్దనున్న స్థితిగతు లివి. ధ్రువ మనునది కేవల మొక్కబిందువే (Point) అను సంగతిని మరువ కూడదు. ఆర్యు లొకప్పు డచ్చట నున్నారన్నచో, అందరు గుమిగూడి ఆ బిందువుమీదనే కూర్చుండిరని అర్థముకాదు. ఈ ధ్రువబిందువును చుట్టియున్న భూభాగమును వారాక్రమించుకొనియుండిరని భావము. కాని, కేవల ధ్రువబిందువువద్ది లక్షణములకును, ధ్రువమును చుట్టియున్న భూభాగలక్షణములకును కొంత భేదముండును. ధ్రువమునకును, దిగువనున్న ధ్రువరేఖకును మధ్యగల భూభాగమునకు ధ్రువమండల మని పేరిడుదము. ఆర్యు లీధ్రువమండలములో నుండిరని మా సిద్ధాంతము.

ధ్రువబిందు లక్షణములను బట్టియే ధ్రువమండల లక్షణములుకూడ, కొన్నిమార్పులతో, సంపాదితము లగుచున్నవి. కావున, వాని నిట క్లుప్తముగ వివరించెదము.

ధ్రువమువద్దనున్న మనుష్యునకు ధ్రువనక్షత్రము సూటిగ నెత్తిమీద గాన్పించుననియు, తక్కిన నక్షత్రాదు

లన్నియు దాని నాధారముచేసికొని, కుమ్మరిసారెవలె, అడ్డ వలయములు తిరుగుననియు చెప్పియుంటిమి. కాని, ధ్రువమును వదలి దిగువకు వచ్చినచో ధ్రువనక్షత్రము మన నెత్తి మీదనుండక, ప్రక్కకు దిగును. దాని ననుసరించియే నక్షత్రాదులు తిరుగు వలయములుకూడ సరిగ అడ్డముగ నుండక, ఒక ప్రక్కకు ఒరుగును. ఈ ఒరుగుడుచేత, ఇది వరకు క్షితిజముతో సమముగ అడ్డముగ నున్న వలయము లిప్పుడు కొంత భాగము క్షితిజముపైకిని, మరి కొంత భాగము క్షితిజము క్రిందకును ఒరిగి యుండుట తట స్థించును. అందుచే, సూర్యుని వార్షికగమనములో కొన్ని మార్పులు గాన్పించును. ధ్రువమువద్ద ఆరునెల లుగనున్న దీర్ఘరాత్రియు, దీర్ఘదివసమును మార్పుజెంది, క్రిందికి వచ్చినకొలది 5, 4, 3, 2, 1, నెలలవరుసను క్రమముగ తగ్గిపోవును. ధ్రువరేఖనుదాటి, సమశీతోష్ణమండలము లోనికి రాగానే, దీర్ఘరాత్రియు, దీర్ఘదివసమును పూర్తిగ మాయమైపోయి, అన్నియు 24 గంటల పరిమితిగల మన మామూలు అహోరాత్రములే యేర్పడును.

కేవలము ధ్రువబిందువుమీదనే గాక ధ్రువమండలములో నివసించు మానవునకు సంవత్సరము మూడు ముఖ్యభాగము లుగ విభజింపబడియుండును. (1) దీర్ఘరాత్రి (2) దీర్ఘదివసము. (3) వివిధపొడవులు గలిగి మొత్తము 24 గంటలకు మించని అహోరాత్రములు. దీర్ఘరాత్రి ఆరునెలలకంటె

తక్కువగను, 24 గంటలకంటె యెక్కువగను ఉండును. దీర్ఘ దివసముకూడ అట్లే ఆరునెలలకు తక్కువగను 24 గంటలకు యెక్కువగను ఉండును. సంవత్సరమునకు ఒకకొనయందు దీర్ఘరాత్రియు, రెండవకొనయందు దీర్ఘదివసమును ఉండును. మధ్యభాగమందు మొత్తము 24 గంటలకుమించని అహో రాత్రము లుండును. గ్రీష్మసంక్రమణము దీర్ఘదివసమునకు సరిగ మధ్యబిందు వగును. అట్లే హిమసంక్రమణము దీర్ఘ రాత్రికి సరిగ మధ్యబిందు వగును. సంవత్సరమం దేర్పడిన యీరాత్రివిధవిభాగము బహుచమత్కారముగ నున్నది. కావున దీనిని తెలిసికొనుట కొక ఉదాహరణ నిచ్చెదను.

ధ్రువబిందువును దాటి దక్షిణముగ కొంతదూరము వచ్చితి మనుకొనుము. అప్పుడు ధ్రువమువద్దనున్న ఆరునెలల దీర్ఘరాత్రియు క్రమముగతగ్గి అక్కడ రెండునెలల దీర్ఘరాత్రి మే యయ్యె ననుకొనుము. హిమసంక్రమణము దీర్ఘరాత్రికి మధ్యబిందు వని చెప్పితిమిగాన యీ రెండునెలల దీర్ఘరాత్రిని రెండుసమభాగములుగ చీల్చినచో ఒకనెల హిమసంక్రమణ మునకు ముందుగను, మరి యొక నెల హిమసంక్రమణమునకు వెనుకను దీర్ఘరాత్రి వ్యాపించి యుండును. హిమసంక్ర మణము డిశంబరు 21 వ తేదీన వచ్చును. కావున, డిశం బరు 21 వ తేదికి ఒకనెల ముందుగను, ఒక నెల వెనుకను, దీర్ఘరాత్రి యుండును. ఇట్లే దీని కనుగుణ్యముగ జూన్ 21 వ తేదీకి (అనగ, గ్రీష్మసంక్రమణమునకు) ఒకనెల ముందును,

ఒక నెల వెనుకను దీర్ఘదివస ముండును. ఈ రీతిగ దీర్ఘరాత్రి, దీర్ఘదివసముల పరిమితి నాలుగునెలలుపోగా, యింక సంవత్సరములో 8 నెలలే మిగులును. ఈ 8 నెలలలో ఒక్కొక్కటి 24 గంటలకు మించని అహోరాత్రము లుండును. దీర్ఘరాత్రి అంతమొందగనే (జనేవరి 22 వ తేదీన) యీ 24 గంటల అహోరాత్రముల వరుస ప్రారంభ మగును. ఈ 24 గంటల అహోరాత్రములలో మొట్టమొదట రాత్రిభాగమే బహు యెక్కువగ నుండును. క్రమముగ సూర్యు డుత్తరమునకు పోయినకొలది రాత్రిభాగము క్రమముగ తగ్గిపోవుచు పగటిభాగ మెక్కు వగుచు వచ్చును. (కాని యీ రాత్రింబవళ్ళు రెండు కలిసి మొత్తముమీద 24 గంటలకు మించవు.) ఈ రీతిగ, పగటిభాగ మెక్కువగుచు వచ్చి వచ్చి, నాలుగుమాసము లగునప్పటికిని 24 గంటలును పగలే యగును. రాత్రిభాగము పూర్తిగ మాయ మగును. అనగ, దీర్ఘదివస మేర్పడును. ఈ దీర్ఘదివసము రెండు నెల లుండు.

ఈ దీర్ఘదివసానంతరము (అనగ జులై 22 వ తేదీ నుండి) తిరిగి 24 గంటలకుమించని అహోరాత్రము లేర్పడును. మొట్టమొదట యీ 24 గంటలలో పగటి భాగమే బహుయెక్కువగనుండి రాత్రిభాగము కొద్దికొద్దిగనుండును. క్రమముగసూర్యుడు దక్షిణమునకు పోయినకొలది అంతకంతకు రాత్రిభాగమెక్కువగుచువచ్చి నాలుగు మాసము లగునప్పటికి

పగటిభాగమును పూర్తిగ ముంచివేయును. అనగ, దీర్ఘరాత్రి యేర్పడును. ఈ దీర్ఘరాత్రి హిమసంక్రమణమువద్ద రెండు నెల లుండునని చెప్పియుంటిమి.

ఇదేవిధముగ ధ్రువబిందువును చేరబోయినకొలది దీర్ఘరాత్రి 3, 4, 5, మాసములగుచువచ్చును. తదనుగుణము గనే దీర్ఘదివసమును 3, 4, 5, మాసములగును. ఈరీతిగ దీర్ఘదివస దీర్ఘరాత్రములు వృద్ధిజెందినకొలది పాపము మధ్య నున్న యీ 24 గంటల అహోరాత్రములకు చోటుతగ్గుచు వచ్చును. కొనలయందున్న యీ దీర్ఘదివసదీర్ఘరాత్రముల మధ్యపడి యీ 24 గంటల అహోరాత్రములు నలిగి సన్నగిలి పోవుచు వచ్చును. తుట్టతుదకు ధృవబిందువు మీదికిచేరి నప్పుడు దీర్ఘరాత్రివచ్చి ఆరుమాసములకు దీర్ఘదివసమువచ్చి మిగత ఆరుమాసములను వెరశి పన్నెండుమాసములను ఆక్ర మించుకొనుటచే మన 24 గంటల అహోరాత్రములకు — పాపము — తావేలేకపోవును. అవి పూర్తిగ మాయమై పోవును. అనగ ధ్రువమువద్ద 6 నెల లెడతెగని రాత్రియు, 6 నెల లెడ తెగని పగలును ఉండును. ఈ సంగతిని మొదటనే వివరించి యుంటిమిగద.

ధృవమునకు దక్షిణముగ దూరముపోయిన కొలది దీర్ఘరాత్రిసన్నగిల్లును. ధ్రువమువద్ద 6 నెలలుగనున్న దీర్ఘ రాత్రి దక్షిణమునకువచ్చినకొలది 5, 4, 3, 2, 1 నెలలుగ తగ్గుచువచ్చును. అనగ మధ్యనున్న 24 గంటల అహో రాత్రము లెక్కువగుచువచ్చును. తుదకు ధృవరేఖను దాట

గనే సమశీతోష్ణమండలము (Temperate zone) లోనికి రాగానే – దీర్ఘరాత్రియు, దాని ననుసరించి దీర్ఘదివసమును పూర్తిగ మాయమైపోయి సంవత్సరము పొడవునను మన మామూలు 24 గంటల అహోరాత్రములే యేర్పడును.

మనకు యీ దేశములో సంవత్సరముపొడవునను ప్రతి దినము కొద్దిగనో గొప్పగనో సూర్యుడు కనుపించును. కాని ధ్రువమండలములో సంవత్సరములో కొన్ని రోజులవరకు యెడతెగకుండ సూర్యుడు క్షితిజముక్రింద గ్రుంకియుండి పైకి కనిపించనే కనిపించడు.దీనినే దీర్ఘరాత్రియంటిమి. కన్నులేనిది కలియుగమే లేదన్నట్లు సూర్యరశ్మిలేనిరోజులు రోజులేకావని లెక్కవేసికొన్నచో ధ్రువమండల సంవత్సరపరిమితి ఆరు మొదలు పదకొండుమాసములే యని చెప్పవచ్చును. అనగ ధ్రువమండలసంవత్సరములో మనకువలె 12 నెలలుగాక, 6 మొదలు 11 నెలలేయున్నవని చెప్పవచ్చును. (పరా:– ఆరవఅధ్యాయములోని పటములను చూడుడు) ఇకఉషస్సును గూర్చి–ధ్రువమువద్ద ఉషస్సు రెండునెల లుండునని చెప్పితిమి. క్రిందికి దిగినకొలది దీర్ఘరాత్రితోపాటు యీ దీర్ఘఉషస్సు కూడ తగ్గిపోవును. ధ్రువరేఖనుదాటి మన సమశీతోష్ణమండలములోనికి రాగానే, ఉషస్సుకూడ బహుస్వల్పకాలమేయుండును. ధ్రువమువద్ద రోజులుతరబడి యెడతెగకయున్న ఉషస్సు దక్షిణమునకు వచ్చినకొలది కొన్నిగంటలో, లేక కొన్ని నిమిషములోమాత్ర ముండును.

ధ్రువమువద్ద గ్రీష్మఋతువు దీర్ఘదివసమప్పుడును, హేమంత ఋతువు దీర్ఘరాత్రమప్పుడును సంభవించును.

ఇంతవరకు జెప్పినదానినిబట్టి కేవలము ధ్రువబిందువు వద్దిలక్షణములకును, ధ్రువమండలలక్షణములకును భేద మున్న ట్లు స్పష్టపడగలదు. కావున యీ రెండులక్షణములను యిచట వేర్వేరుగ వివరించెదము.

ధ్రువబిందువువద్ది లక్షణములు.

(1) సూర్యుడు దక్షిణమున ఉదయించును.

(2) నక్షత్రములు యీ మనదేశములోవలె ఉదయించి అస్తమింపవు. అవి అడ్డముగ కుమ్మరిసారెవలె 24 గంటల కొక చుట్టుచొప్పున గిరగిర (మన నెత్తిమీదటోపీవలె) తిరుగును. బ్రహ్మాండగోళములోని పై ఉత్తరార్ధగోళముమాత్రమే గాన్పించును క్రిందనున్న దక్షిణార్ధగోళము యెన్నడును గాన్పించనే గాన్పించదు.

(3) సంవత్సరమంతయు ఆరునెలలు యెడతెగని దీర్ఘ రాత్రిచేతను, ఆరునెల లెడతెగని దీర్ఘదివసముచేతను ఆక్ర మింపబడును.

(4) సంవత్సర మంతటిలో ఒక్కఉదయము, ఒక్క సాయంకాలముమాత్రమే యుండును. అనగ, సూర్యుడు సంవ త్సరమున కొకసారియే ఉదయించును. ఒకసారియే అస్తమించును. కాని, యీ ఉదయాస్తమయములందున్న ఉషస్సు యెడతెగకుండ షుమారు రెండునెల లుండును. సాయంకాల

మందుగాని, ఉదయమందుగాని, ఉన్న యీ యెఱ్ఱని ఉషః కాంతి మన యీ దేశములోవలె ఒక్కతూర్పుననో, ఒక్క పడమరనో, మాత్రమే అంటియుండదు. అక్కడనున్న తక్కిన నక్షత్రములతోపాటు క్షితిజపుఅంచుచుట్టు 24 గంటల కొక చుట్టుచొప్పున అడ్డముగ కుమ్మరిసారెవలె గిరగిర తిరుగును. ఉషస్సుయొక్క యీ యెఱ్ఱనికాంతి యిట్లు అడ్డవలయములు తిరుగుచు రోజులు గడచినకొలది క్రమముగ ఆకాశముపై కెక్కుచువచ్చి 2 నెల లగునప్పటికి రక్తారుణమైన యెఱ్ఱని గుండ్రని సూర్యబింబమును క్షితిజముపైకి తెచ్చును. ఈ సూర్యబింబముకూడ యిదేగతిని అడ్డముగ తిరుగుచు ఆరు నెలలులోపుగ యెన్నడు అస్తమింపదు.

11 ధ్రువమండల లక్షణములు.

(1) సూర్యుడు సదా నడినెత్తికిదిగువను దక్షిణభాగ మందు గాన్పించును. కాని, ధ్రువమండలమునుదాటి మన సమశీతోష్ణమండలములలోకూడ సూర్యుడదేవిధముగ గాన్పిం చుటచే దీనినొక ప్రత్యేకధ్రువమండల లక్షణముగ చెప్పుటకు వీలులేదు.

(2) చాలనక్షత్రములు యెన్నడును క్రుంకక, పైకి గాన్పించుచునే ధ్రువనక్షత్రముచుట్టును గిరగిర తిరుగుచుం డును. కొద్దినక్షత్రములు మాత్రము మన యీ దేశములో వలెనే ప్రతిదినము ఉదయించుచు క్రుంకుచు నుండును. కాని, మనదేశములో నక్షత్రములకంటె యివి చాల ఒరుగుడుగ తిరుగుచుండును.

(3) సంవత్సరమును మూడు భాగములుగ విభజింప వచ్చును.

(i) దీర్ఘ రాత్రము-ఇది ఆయా ప్రదేశములకును ధ్రువ బిందువునకునుగల దూరమునుబట్టి 24 గంటలకంటె యెక్కువ గను 6 నెలలకంటె తక్కువగను ఉండు యెడతెగని-సూర్యుడు లేని-చీకటికాలము. ఇది హిమసంక్రమణమువద్ద తటస్థించును.

(ii) దీర్ఘ దివసము- పైనజెప్పిన దీర్ఘ రాత్రి కిది ప్రతి. ఇదియు 24 గంటల కెక్కువగను, 6 నెలలకు తక్కువగను గల యెడతెగని-సూర్యుడుగల-పగటికాలము. ఇది గ్రీష్మ సంక్రమణమువద్ద తటస్థించును.

(iii) సంవత్సరములో యీ దీర్ఘ రాత్రి, దీర్ఘ దివసముల కాలము పోగా మిగిలినకాలములో ఒక్కొక్కటి మొత్తము 24 గంటలకు మించని వివిధపొడవులుగల మన మామూలు అహోరాత్రముల వరుస. దీర్ఘ రాత్రి ముగియగనే మామూలు అహోరాత్రములు ప్రారంభమగును. కాని, వీనిలో మొట్ట మొదట రాత్రికాల మెక్కువగను పగటికాలము బహు కొద్దిగను ఉండును. రోజులు గడచినకొలది యీ 24 గంట లలో పగటికాల మెక్కువగుచు వచ్చి తుదకు 24 గంటలును పగలే యగును. అనగ దీర్ఘ దివస మేర్పడును. దీర్ఘ దివసా నంతరము తిరిగి 24 గంటల అహోరాత్రములు ప్రారంభ మగును. మొట్టమొదట పగటికాలమే యెక్కువగ నుండి రాత్రికాలము చాల తక్కువగ నుండును. రానురాను రాత్రి భాగ మెక్కువై తుదకు 24 గంటలును రాత్రియే యగును.

అనగ, దీర్ఘరాత్రి మేర్పడును. దీర్ఘనిశాంతముతో వత్స రాంత మగును. ఈరీతిని చర్వితచర్వణముగా వార్షికచక్రము తిరుగును.

(4) దీర్ఘరాత్రి దీర్ఘదివసాంతమం దేర్పడు ఉషఃకాంతి కొన్నిరోజులవర కుండును. కాని, ధ్రువబిందువువద్ద ఉషః కాలమునకంటె తక్కువగనే యుండును. ధ్రువబిందువువద్ద నున్నంత దీర్ఘకాలముకాని, అంత అద్భుతప్రదర్శనములతోగాని యుండదు. అఖండమగు యీ దీర్ఘదివసమందు సూర్యుడు సదా క్షితిజము పైననేయుండును. అస్తమింపదు. కాని, ధ్రువ బిందువువద్దవలె సరిగ అడ్డవలయములు తిరుగక కొంచెము ఒరు గుడువలయములుగ తిరుగును. అట్లే అఖండమగు యీ దీర్ఘ రాత్రమందు సూర్యుడు సదా క్షితిజము క్రిందనే క్రుంకి యుండి కనిపింపడు. దీర్ఘదివస, దీర్ఘరాత్రములు మినహాయిం పగా మిగతకాలములో సూర్యుడు ప్రతిదినము ఉదయాస్త మయముల పొందును. 24 గంటలలో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు— కొంతకాలము సూర్యుడు క్షితిజముపైన నుండును.

పైన రెండుతరగతులుగ వర్ణించిన ధ్రువ, ధ్రువమండల లక్షణములు ఆ ప్రదేశములకే ప్రత్యేకముగ చెల్లుబడియగును గాని అట్టివి ప్రపంచములో మరియెం కెచ్చటను లేవు. మరియు, ధ్రువమండల శీతోష్ణస్థితులు కాలగతినిబట్టి మారినను, యీ భూగోళముపైననున్న ధ్రువబిందువుమాత్రము మారలేదు. కావున, పైనవర్ణించిన ఖగోళసంబంధమగు ధ్రువలక్షణములు శాశ్వతప్రదమైనవి. ఎన్నడును మారనివి. కావున, యిట్టిలక్ష

ణము లేవైన వేదబుక్కులందుఁ గానిపించినచో అవితప్పక ధ్రువప్రదేశమునే సూచించుచున్న వని మనము సిద్ధాంతపరుప వచ్చును. అదృష్టవశమున యీ లక్షణములను సూచించు బుక్కులు వేదములందు చాలగలవు. అట్లే, వీనికి సంబంధించిన వైదికగాధలును గలవు. నేరుగ యీ లక్షణములను ఉదాహరించు బుక్కులు చాలప్రధానమైన వగుటచే, రాబోవు అధ్యాయములో వీనినిగూర్చి వివరించెదము. తక్కినగాధలనుగూర్చి పిమ్మటి అధ్యాయములలో విచారించెదము.

వైదిక నిలయము

నాలుగవ అధ్యాయము.

వేదగతధ్రువప్రాంత లక్షణములు.

తృతీయాధ్యాయములో ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశముల యొక్క లక్షణములను చెప్పియుంటిమి. ఇట్టిలక్షణము లేవైన వేదములయందు వర్ణింపబడియున్న వేమో విచారింపుదము.

ధ్రువనక్షత్రము సూటిగ నెత్తిమీద నుండుననియు, ఆ నక్షత్రముచుట్టును యీ బ్రహ్మాండగోళములోని నక్షత్రములు, గ్రహములు, మొదలగున వన్నియు మన నెత్తిమీద త్రాగోపి తిరిగినట్లుగ గిరగిర కుమ్మరసారెవలె తిరుగుచుండు ననియు చెప్పియుంటిమి. మన యార్య్య లోకప్పుడచ్చట నివసించి యుండియుండినయెడల వారి కీ విషయము తెలిసియుండవలెను గద. వారి కావిషయము పూర్తిగ తెలిసియున్నట్లు ఋగ్వేదము పదియవమండలము 89 అనువాకములో, 4 వ సూక్తములో ప్రమాణముగలదు. “ రథచక్రములు రెండును యిరుసుచే నేవిధముగ నటునిటు చెదరకుండ పట్టుకొని యుంచబడినవో, ఆ విధముగనే యింద్రుడు భూమ్యాకాశముల రెంటిని తనబలముచేత వేర్వేరుగ నిలిపియున్నాడు ” (యో అక్షేణేవ చక్రియాశచీభి ర్విష్వక్త స్తంభ పృథివీ ముత ద్యాం)

ఈ భావమే మరికొన్నిచోట్ల తెలియపరుపబడియున్నది. "ఏవిధమైన స్తంభముయొక్క ఆధారము లేకుండగనే యింద్రుడీ యాకాశమును నిలువబెట్టె" నట్లు వర్ణింపబడియున్నది. ఇంద్రునియొక్క యపారబలమున కిది యొకనిదర్శనముగనున్నది. (అవంశే ద్యా మస్తాభయత్ ॥ IV 56 3 య ఇమే ద్యావాపృథివీ జజాన ఉర్వీగభీరే రజసీసుమేకే అవంశే ధీరః శచ్యా సమైరత్)

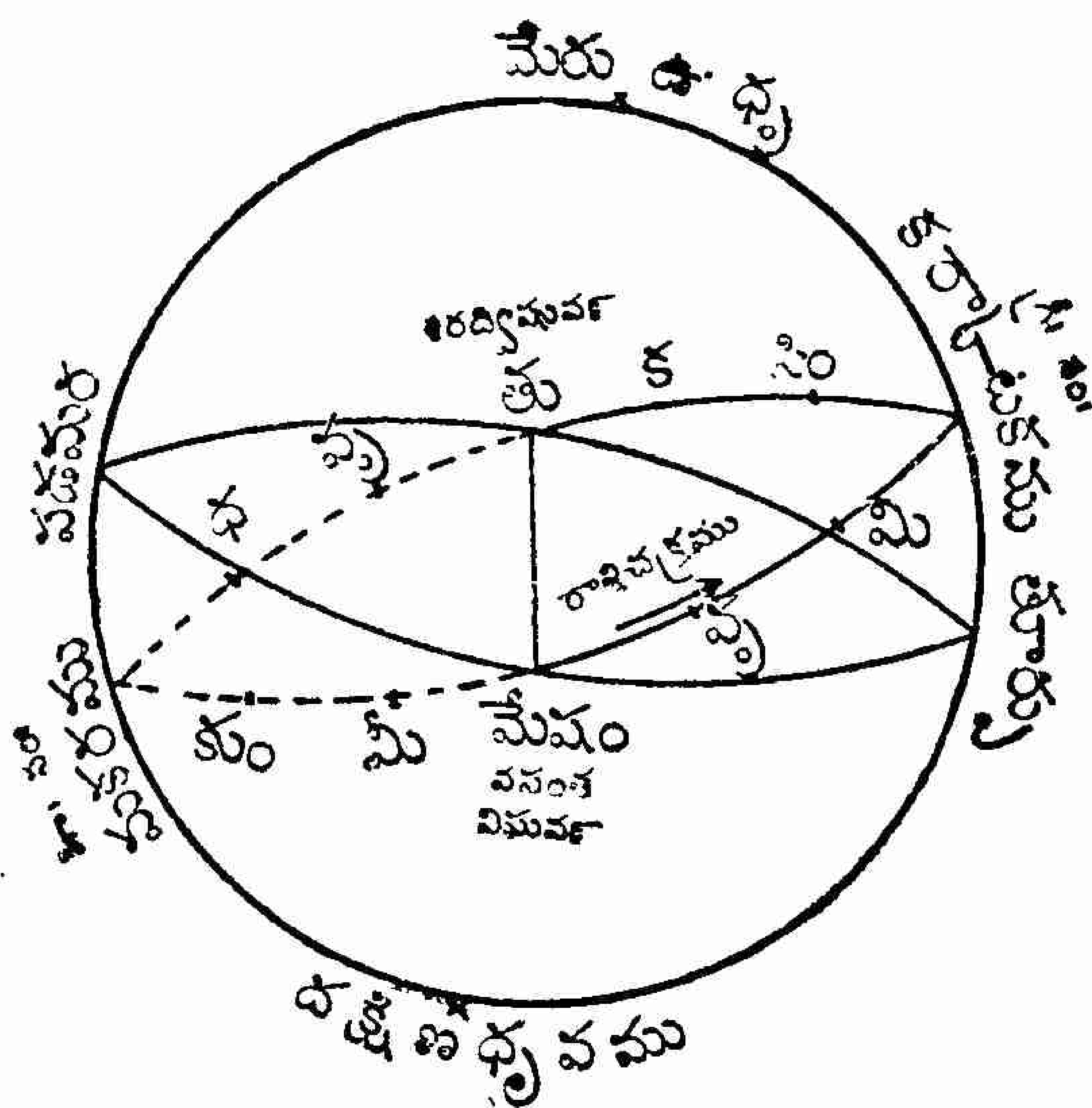
[X 89. 2] (స సూర్యః పర్యూరూవరాం స్యేంద్రో వవృత్యాద్రథ్యేవచక్రా) లో నింద్రుడు సూర్యునితో పోల్పబడెను. ఇంద్రుడీ "యనంతమైన ఆకాశమును రథచక్రములవలె త్రిప్పుచున్నట్లు" వర్ణించియున్నారు. ఈ సూక్తములో నుండు "వరాంసి" యను పదమునకు "నక్షత్రములు" లేక "వెలుతురులు" అని శాయనులవా రర్థమును చెప్పిరి. మన మే యర్థమును చెప్పినను దీనిలో భావ మొక్కటే. ఆకాశము రథచక్రములవలె తిరుగుచున్న దనుమాట స్పష్టము. మన యీ దేశములలో గూడ నక్షత్రము లన్నియును తూర్పున నుదయించి, చక్రమువలె తిరుగుచు, పశ్చిమమున నస్తమింపుచున్న వనుమాట సత్యమేకాని ఆకాశ మంతయు నొక స్తంభము నాధారము చేసికొని పైన నిలచియున్న దని యీ దేశములలోని యాకాశమును చూచి చెప్పుటకు వీలులేదు. ఆ వర్ణన యిచ్చట వర్తింపదు. ఆకాశ మంతయు నొక స్తంభము నాధారము చేసుకొని నిలచియున్న దని మనము చెప్పినప్పుడు, ఆ స్తంభము పైకొన ధ్రువనక్షత్రమై యుండవలెను. మరియు

ఆ ధ్రువనక్షత్రము సూటిగ మన నెత్తిమీద నెత్తుగ-కనిపించు చుండవలెను. కాని మన యీ దేశములలో ధ్రువనక్షత్రము ఉత్తరపువైపుగ కనిపించునుగాని సూటిగ మన నెత్తిమీదికి కనుపింపదు. ధ్రువనక్షత్ర మిట్లు సూటిగ నెత్తిమీద కను పించుదేశము ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశమేగాన, యీ వర్ణన ఆ దేశమునకే వర్తించును. ఆకాశ మంతయు నొక స్తంభము నాధారము చేసికొని నిలచియున్న దనియును, చక్రము తిరిగి నట్లు తిరుగుచున్న దనియును వర్ణింపబడిన యీ రెండంశము లను కలిపిచూచినయెడల తప్పక యీ వర్ణన ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతదేశలక్షణములను చూచిగాని, యెరింగిగాని, పెద్దలచే వినిగాని, చేసినదే యని స్పష్ట మగుచున్నది. (ఋ 1-24-10. అమీయ ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా నక్తం దదృశ్రేకుహాచిద్ది వేయుః) లో సప్తర్షిమండలము చాల ఎత్తుగ (ఉచ్చగ) నున్న దని వర్ణించియున్నారు. అదిగాక, యీ మండల ముద యించు ననిగాని, అస్తమించు ననిగాని, వర్ణింపక, పగలు కాన్పింప దనియు, రాత్రియందు గాన్పించు ననియును మాత్రము చెప్పియున్నారు. కాని యీ మండల మెల్లప్పుడును ధ్రువనక్షత్రము చుట్టును, తిరుగుచుండుటయేగాని, ఉదయా స్తమయము లెరుంగ దనియును తెల్ల మగుచున్నది. ఇది కేవల ముత్తరధ్రువప్రాంత లక్షణమేగద! అదిగాక మన ముత్తర ధ్రువప్రాంతములకు బోయి చూచిననేగాని సప్తర్షిమండలము మనకు నెత్తిమీదుగ గాన్పింపదు. కాన నిది యొకబలవత్తర మైనదృష్టాంతము.

ఉత్తరధ్రువమువద్ద ఆరునెల లెడతెగని పగలును, మిగిలిన ఆరునెల లెడతెగని రాత్రియు నుండు నని చెప్పియుంటిమి. ఈ లక్షణ మేమైన వేదములయందుగాన్పించునేమో విచారింపుదము. దేవతలకు పగటికాల మారునెల లనియును, రాత్రికాల మారునెల లనియును, మన పూర్వగ్రంథములయందెచ్చట జూచినను గాన్పించును. దీనికై వెదుక పనిలేదు. కాన నీయంశ మేమియో కొంచెము జాగరూకతతో పరీక్షింపుదము. వేదములయందును, వేదకాలమున కిటీవల వ్రాయబడిన పురాణాదులయందును, ఖగోళ, జ్యోతిశ్శాస్త్రగ్రంథములయందును యీ విషయము స్పష్టముగ వివరింపఁబడియున్నది. ఇట్టి విషయములను విచారింపవలసివచ్చినపుడు పురాణాదులకంటె ఖగోళశాస్త్రగ్రంథములే యెక్కువ ప్రమాణములుగాన నీ ఖగోళశాస్త్రములో మనవా రేమి చెప్పియున్నారో ముందు విచారింపుదము. ఈ భూగోళమునకు ఉత్తరధ్రువము మేరుపర్వత మని మనవారు తెలిపియున్నారు. మరియు " సూర్యసిద్ధాంతము " 12 వ యధ్యాయము, 67 వ శ్లోకములో నీ విధముగ వర్ణింపబడియున్నది. " మేరుపర్వతమువద్ద దేవతలకు మేషసంక్రమణమునాటి సూర్యోదయ మొక్కటియే సూర్యోదయము. ఆ దినము మొదలుకొని " సూర్యునియొక్క అర్థావృతమువరకు అనగా (ఆరునెలల వరకును) వారు సూర్యుని చూచుచునే యుందురు. " మేరుపర్వతము దేవతలకు నివాసస్థానముగాన, పై దానినిబట్టి వారికి ఆరునెలలపగలును, ఆరునెలల రాత్రియు కలదని చెప్పినదాని

కర్థము తెల్ల మగుచునే యున్నది. మనవా రందరును దీనికి సమ్మతించియే యున్నారు. మేరుపర్వతమువద్ద మేషసంక్రమణమునాడు సూర్యోదయ మగును. తిరిగి పిమ్మట ఆరునెలల వరకును అనగ తులాసంక్రమణమునాటివరకును సూర్యుడాకాశమున వెలుంగుచునే యుండును. తులాసంక్రమణముతో నస్తమయ మగును. ఇదియే మేరువువద్దనుండు దేవతల కొక పగ లగును. తిరిగి తులాసంక్రమణము మొదలుకొని మేష సంక్రమణమువరకు సూర్యు డగుపడకు క్రుంకుటవలన చీకటి వ్యాపించును. ఈ యారు నెలలును మేరువువద్ద రాత్రికాలము. ఇదియే దేవతలకు రాత్రికాలము. మేషసంక్రమణము మొదలు తులాసంక్రమణమువరకును ఉత్తరాయణము. తుల మొదలు తిరిగి మేషమువరకును దక్షిణాయనము. అందువలననే " ఉత్తరాయణకాలము దేవతలకు పగ లగుచున్నది " అని చెప్పబడి యున్నది. కాని భాస్కరాచార్యులగారికాలములో ఉత్తరాయణ దక్షిణాయన సంజ్ఞలను మార్చిరి. మకరసంక్రమణము మొదలు, కర్కాటకసంక్రమణమువరకుగల కాలమును ఉత్తరాయణ మని యిటీవలివారు మార్పుచేసికొనిరి. ఉత్తరాయణ మనగ పూర్వకాలములో మేషము మొదలు తులవరకునుగల కాల మని భాస్కరాచార్యులగారికి తెలియనందున "ఉత్తరాయణకాలము మేరువువద్ద నుండు దేవతలకు పగ లెట్లగును?" అని శంకించిరి. ఉత్తరాయణ మను మాటకు పూర్వకాలమునం దుండు అర్థము వీరికి తెలియని కారణముచే తమకాలమునాటి యర్థమునుబట్టి జూచుకొనగ వీరి కీశంక గలిగెను. " ఉత్తరా-

బొమ్మ 3.

యణము దేవతలకు పగలు " అను పూర్వగ్రంథములలోని "ఉత్తరాయణ" శబ్దమున కర్థ మేమి ? సూర్యుడు "ఉత్తర దిక్కునకు నడచునడక " అని వాక్యార్థము. సూర్యుడు రాశి చక్రమున, ఉత్తరార్ధగోళములో మేషసంక్రమణము మొదలు, తులాసంక్రమణమువరకును నడచుకాలము ఉత్తరాయణకాల మగుచున్నది. " ఉత్తరాయణము దేవతలకు పగ లగును " అనువాక్యము పూర్వకాలపు ఖగోళశాస్త్ర, సంహితగ్రంథ ములలో కల దని భాస్కరాచార్యులవారు చెప్పియున్నారు. అంతకుపూర్వము వేదకాలమునాటి ప్రజలకు తెలిసినయంశ ములే ఈ సంహితాకాలములలో సైతము, అనుశ్రుతముగ, వచ్చియుండవచ్చును.

దీని కింకను మనుధర్మశాస్త్రము (1. 67. లో " దైవేరాత్ర్యహానీ వర్షం ప్రవిభాగ స్తయోఃపునః అహ స్తత్రో దగయనం రాత్రిః స్యా ద్దక్షిణాయనం) అని ప్రమాణ మున్నది. " ఒక (మనుష్య) సంవత్సరము దేవతల కొకరాత్రిం బగ లగుచున్నది. తిరిగి యీ రెండు నీ విధముగ విభజింపబడి యున్నవి. ఉత్తరాయనకాలము పగ లగును, దక్షిణాయనము రాత్రికాల మగును. కల్పములవంటి పెద్దకాలములను లెక్క వేయవలసివచ్చినపుడు దేవతలయొక్క రాత్రింబవళ్ళను కాల మానము (లేక మూలము) గ దీసికొనెదరు. ఈ యంశము సర్వసాధారణముగ పూర్వకాలపు గ్రంథములయం దన్నిటను ఎక్కడజూచిన నచ్చట గాన్పించుచున్నందున మనవారు పూర్వ మొకప్పు డీ యంశమును కండ్లార చూచియుండి

యుండవలె నని స్పష్టముగ తేలుచున్నది. ఇక మహాభారతము వనపర్వము 163, 164 అధ్యాయములలో అర్జునుడు మేరు పర్వతమువద్దకుబోయియుండిన సందర్భములో ఆ పర్వతరాజమునుగూర్చి యీ విధముగ వర్ణింపబడియున్నది. (ఏనం త్వహరహ ర్మేరుం సూర్యాచంద్రమసౌ ధ్రువం ప్రదక్షిణ ముపావృత్య కురుతః కురునందన జ్యోతీంషిచా ప్యశేషేణ సర్వాణ్యనఘ సర్వతః పరియాంతి మహారాజ గిరిరాజం ప్రదక్షిణం. (163 37. 38. శ్లో॥ స్వతేజసాతస్యనగోత్తమస్య మహౌషధీనాంచతథాప్రభావాత్ విభక్తభావో న బభూవ కశ్చి దహో నిశానాం పురుషప్రవీర॥ బభూవ రాత్రి ర్దివసశ్చ తేషాం సంవత్సరేణైవ సమానరూపః) అర్థము " మేరుపర్వతమువద్ద సూర్యచంద్రులును, నక్షత్రములును, ప్రతిదినమును ప్రదక్షిణము చేయుచుండును. ఆ పర్వతము తనయొక్క కాంతిచేత చీకటిని పారదోలి రాత్రింబవళ్ళకు భేదము తోపనీయదు. మేరుపర్వతనివాసులకు ఒకపగలును, రాత్రియును కలిసి సంవత్సర మగుచున్నది. " వీనినిబట్టి మహాభారతకాలమునాటికి మనవారికి ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములయొక్క లక్షణములు వివరముగ తెలియు నని తేటపడుచున్నది. ఆ పర్వతమునకు విశేషమైనకాంతి గలదనియు అచ్చట నొక " జ్యోతి " వెలుంగుచుండు ననియు సూచింపుటవలన మూడవయధ్యాయములో చెప్పిన అరోరాబోరియాలిస్ అను పెద్దవెలుతురునకును యీ " జ్యోతి "వర్ణనకును సరిపోవుచున్నది. ఈ విషయము లన్నియును మన సిద్ధాంతమును బలపరచుచునే యున్నవి.

ఇక వేదగ్రంథములను విచారింపుదము. తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము. 1. 7. 1 లో మేరుపర్వతశిఖరమువద్ద యేడు గురు ఆదిత్యులు కలరనియు, కశ్యపు డనబడు ఎనిమిదవఆదిత్యుడు మహామేరువు నెప్పుడును వదలక యుండు ననియు చెప్పియున్నారు. ఈ కశ్యపుడు తక్కిన 7 గురు ఆదిత్యులకును కాంతి నిచ్చుచుండును. మహామేరుపర్వతము నెప్పుడును ప్రకాశమానముగ వెలుగునట్లు చేయుచుండును. మన సంవత్సర కాలము దేవతలకు ఒకరాత్రియు, ఒకపగలును అగుచున్నది. అను వాక్యముమాత్రము తైత్తిరీయబ్రాహ్మణము III -9-22-I (ఏకంవా ఏత ద్దేవానా మహః యత్సంవత్సరః) లో కనబడుచున్నది. ఈవాక్యము బహుస్పష్టముగ నున్నందున దీని కర్థము చెప్పుట కేమాత్రమును కష్టములేదు. ఇట్టి యర్థము నే యిచ్చువాక్యములు మొదట నాకు మరియెచ్చటను కాన్పింపలేదు. ముఖ్యముగ ఋగ్వేదసంహితయందు గాన్పింపలేదు. పైనచెప్పిన తై. బ్రా. లోని యీయొక్కవాక్యము నే ఆధారముచేసికొని, " పూర్వము మనవారు ఉత్తరధ్రువమువద్ద నున్నారు " అని సిద్ధాంతీకరించుట బహుసాహస మని తలంచితిని. అందువలన అప్పటి ఉత్తరాయణ దక్షిణాయనసంజ్ఞల యొక్క నిజార్థమును పూర్ణముగ కనుగొనకపోతిని. కాని కొన్నిగ్రంథములను తరచిచూడగ చూడగ మనవా రొకప్పుడుత్తరధ్రువమువద్ద నివసించియుండి రను సిద్ధాంతమును ఒప్పుకొనక తీరినదికాదు. ఈ పైవాక్య మిటీవలి పురాణాదులలోను ఖగోళశాస్త్రగ్రంథములలోనుమాత్రమేగాక తైత్తిరీయబ్రాహ్మ

ణములో సైత ముండుటవలన, ఆకాలములో మనవా రీయంశ మును కండ్లార చూచియైన నుండవలెను, లేదా తమపూర్వులు చెప్పుకొనుచుండగ వినియైన నుండవలెను. ఖగోళశాస్త్ర ప్రకార మప్పటివారు లెక్కవేసి చూచి యీ విషయమును (తమ కండ్లార చూడకయే, వినకయే) కేవలము మేధాశక్తి వలన కనుగొని రని కొంద రూహింపవచ్చును. కాని దీనిని నమ్ముటకు వీలులేదు. ఏలననగ, ఖగోళశాస్త్రమును, తత్సం బంధమగు గణితమును సంహితా బ్రాహ్మణకాలముల కిటీవలనే వృద్ధినొందినవి. బ్రాహ్మణకాలమునాటివారి కీగణితము తెలియు నని నమ్ముటకు వీలులేదు. కాన నీవిషయమును వారు కండ్లార చూచియైన నుండవలెను. లేదా తమతాతముత్తాతలు చెప్పుకొనుచుండగ వినియైన నుండవలెను.

మన మతగ్రంథములలోనేగాక పారశీకుల గ్రంథము లలో సైతము కేవల మీ యర్థమునే యిచ్చువాక్యములు గలవు. "వెండిడాడ్" అను పార్శీగ్రంథము 2 వ అధ్యాయ ములో నీ విధముగ నున్నది. "మనకు సంవత్సరమైన దానిని వారు ఒక దినముగ భావింతురు" తైత్తిరీయబ్రాహ్మణము లోని దాని కిది సరియైన యర్థ మగుచున్నది. రెంటికిని ఒకే అర్థము. అదిగాక పార్శీగ్రంథములోని యీ పైవాక్యము యొక్క పూర్వోత్తరసందర్భములను విచారించినయెడల యీ వర్ణన తప్పక ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశమునకే వర్తించు నని తెల్లముగాగలదు. పార్శీమతస్థులకు పరమదైవము "అహురా మజ్దా." "ఇమ" యను నాతడు మనుష్యలోకమునకు

మొదటిరాజు. ఈ రాజు "ఐర్యానా వెయోజో" యను పారశీకుల స్వర్గలోకమునందు నివసింపుచుండును. ఒకానొకప్పుడు "అహూరామజ్దా" అను దైవము "ఇమ" రాజుదగ్గరకు వచ్చి, ముందుగొప్పశీతకాలము రాబోవుచున్న దనియు, ప్రపంచ మంతయు ననేక వేలయడుగులయెత్తువరకు మంచుతో ఘనీభవించుకొని పోవుననియు, ఆకారణముచే భూమిపై సంచరించు జంతుజాలము లన్నియు, నశించు ననియు, భవిష్యత్తు నంతను తెలియజెప్పెను. మరియు యీ మంచుయుగము (హిమవత్ప్రళయము) రాకముందే పెద్దభవనము నొకదానిని నిర్మించి సకలజంతువులను సకలబీజములను సంగ్రహించి యుంపవలసిన దనియు రాజున కా దేవుడు సలహా జెప్పెను. ఆప్రకారమే రా జొకభవనమును నిర్మించి "ఓజగత్కారణా! ఓ మహానుభావా! నేను నిర్మించిన యీ భవనమును వెలిగించుట కేమిదీపములు గలవు?" అని యడిగెను. దేవు డీవిధముగ ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. "చేతనము లనియు అచేతనము లనియు రెండువిధము లైన దీపములు గలవు. సూర్యచంద్రులు (సంవత్సరమున) కొకసారియే యుదయించి, యొకసారియే యస్తమించుచున్నట్లు కనిపింతురు. మరియు ఒకసంవత్సర మొకదినముగ గాన్పించును." ఈ వాక్యము లన్నియు మన కనేకభావములను వెల్లడింపుచున్నవి. (1) పారశీకులు పూర్వకాలమున నివసించిన "ఐర్యానా వెయోజో" యను ప్రదేశము కొంతకాలమునకు మంచుతో ఘనీభవించుకొని పోయినందున ప్రజలు నివసించుట కనుపయోగ మయ్యెను.

(2) ఆ దేశములో సూర్యుడు సంవత్సరమున కొకసారియే యుదయించుననియు, ఒకసారియే యస్తమించుననియు, అచ్చటివారికి ఒకసంవత్సర మొకదినముగ నుండె ననియు తెలియుచున్నది. మంచుయుగము సంభవించుటనుగురించి పైనచెప్పిన వాక్యములను తరువాత నెమ్మదిగ విచారించుదము. ప్రస్తుతము రాత్రింబవళ్ళనుగూర్చి యీ పార్శీగ్రంథములో చెప్పిన యంశము తైత్తిరీయబ్రాహ్మణములో చెప్పినయంశముతో పూర్తిగసమన్వయ మగుచున్నది. సూర్యుడు సంవత్సరమున కొకసారియే యుదయించి యొకసారియే యస్తమించుట యనునది కేవలము ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశ లక్షణమే. కనుక పార్శీగ్రంథములో చెప్పిన "ఐర్యానావెయాజో" యను ప్రదేశమును దానిలోని భవనమును కేవలము ఉత్తరధ్రువదేశములోనివేయై యుండితీరవలెను. ఆవిధముననే తైత్తిరీయబ్రాహ్మణములోని వాక్యములు కేవల ముత్తరధ్రువ ప్రాంతదేశవాసుల సంవత్సరమునే సూచింపుచున్నవి. ఆర్యసంతతులవారైన హిందూ, పారశీ, దేశస్థుల యుభయులగ్రంథములలో నీ విషయ ముండుటవలన వీరు కేవలము గణితము వేసి చూచి యీ విషయమును వ్రాసిరని చెప్పుసిద్ధాంతమును త్రోసి వేసితీరవలెను. కనుక వీరు "తమ కండ్లార నీసృష్టివైచిత్ర్యమును చూచియేయుండవలె" నని సిద్ధించుచున్నది.

ఈపైన మనము చర్చించినవాక్యములుగాని, యీయర్థము నేయిచ్చు మరి యితరవాక్యములుగాని ఋగ్వేదములో నెచ్చటను గాన్పింపవనుమాట సత్యమే. కాని ఉత్తరధ్రువప్రాంత

దేశములయొక్క యితరలక్షణములను స్పష్టముగ వివరించిన వాక్యము లనేకములు ఋగ్వేదములో గలవు. ఇట్లు ఋగ్వేదములో వర్ణింపబడిన వర్ణనలన్నియు పైవాక్యములను బలపరుచుచున్నవి. మన మిచ్చట నొక ముఖ్యవిషయమును విచారింపుదము. బహుపురాతన వేదగ్రంథములలో చూచినయెడల సంవత్సరమును "దేవయానమని" యును "పితృయానమని" యును రెండుభాగములుగనే విభజించినట్లు కన్పట్టుచున్నది. ఈరెండును దేవతలకు పగలును రాత్రియు ననబరగు ఉత్తరాయణ దక్షిణాయనములతో సరిపోవుచున్నవి. దేవయానపదము ఋగ్వేదసంహితలో ననేకచోట్ల కనుపించుచున్నది. దీనికి "దేవతల త్రోవ లేక మార్గము" అని అర్థము. ఋ 1. 72-7 లలో అగ్నికి దేవయానమార్గము తెలియునని చెప్పబడియున్నది. మరియు ఋ 1. 183-6, 184-6 లో నీ విధముగనున్నది. "ఓ అశ్వినీదేవతలారా! మేమిప్పుడు "చీకటియొక్క అంతము" వద్దకు వచ్చినాము; దేవయానమార్గము వెంబడి మీరు మావద్దకు రావలసినది" (అతరిష్మ తమసస్పార మస్యప్రతివాం స్తోమో అశ్వినావధాయి ఏహాయాతం పథిభి ర్దేవయానైః)

ఋ. VII 76,2 లో మరియు నిట్లువర్ణించియున్నారు. "దేవయానమార్గము నాకు దృగ్గోచరమగుచున్నది.... ఉషఃకాలముయొక్క కేతువు (లేకపతాకము, లేక జెండా) తూర్పుదిక్కున కనబడుచున్నది" (ప్రమేపంథా దేవయానా అదృశ్రన్ .... అభూదు కేతు రుషసః పురస్తాత్.)

ఈవాక్యము లన్నియు నొకేయర్థమును సూచింపుచున్నవి. చీకటియంతయు పోయి ఉషఃకాల ముదయముకాగానే దేవయానమార్గము ప్రారంభమగుచున్నదని తేలుచున్నది. మరియు అగ్ని, అశ్వినీదేవతలు, ఉషస్సు, సూర్యుడు మరియితర ఉదయకాలపు దేవతలందరును యీ దేవయానమార్గముగుండనే యాకాశముమీద ప్రయాణము చేయుచున్నట్లును కూడ స్పష్టమగుచున్నది. ఇక X, 18-1 లో, పితృయానము దేవయానమునకు వ్యతిరేకముగ నుండుననియు, నిది "మరణమార్గమని"యు వర్ణించియున్నారు. ఋ. X, 88-15 ను వ్రాసిన ఋషి దేవపితృయానములనుగూర్చి చెప్పుచు, "దేవతల లోకమార్గమును, పితరులలోకమార్గమును రెండుమార్గములు కలవ"ని తాను"విన్నాన"ని చెప్పియున్నాడు. ఉషఃకాలముతో దేవయానమార్గము ప్రారంభమైనయెడల చీకటి గ్రమ్మగనే పితృయానమార్గము ప్రారంభమగునని మనము తలంపవలెను. ఒకవేళ ఇకనీదేవపితృయాన మార్గములు మనముజూచు పగటికిని రాత్రికిని యర్థమిచ్చునని తలంచితిమేని మనపూర్వఋషుల కీరెండుమార్గములేతప్ప నితరములు తెలియవని చెప్పుటలో నేమి విశేషమున్నది. ఈపైనచెప్పిన రెండుమార్గములలో నొక్కొక్కదానిలో మూడుఋతువులు కలవనియు, వానిలో మొదటిఋతువు వసంతఋతువనియు (శతపథబ్రాహ్మణము. 11, 1. 3) వర్ణించియున్నారు. ఈపితృదేవయానమార్గములు రెండును మనము ప్రతిదినమును జూచు రాత్రింబవళ్లకర్థమని మనముచెప్పినయెడల శతపథబ్రాహ్మణములోని

యీ పై వాక్యముల కర్థమేమి చెప్పగలము? వాని ప్రయోజన మేమి ? వానినెట్లు సమర్థింతుము ? కనుక యీ దేవపితృయాన మార్గములు రెండును ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశ లక్షణములను జూచి వర్ణించిన వర్ణనలై యుండవలెను. వానిలో నెడతెగని యారునెలల వెలుతురును దేవయానమనియు; మిగిలిన ఆరు నెలల చీకటిని పితృయానమనియు వర్ణించిరి. ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములను వదలి దక్షిణప్రదేశములకు వచ్చిచేరిన పిదప నీవర్ణన యిచ్చట పరిస్థితులకు సరిపోకపోయినను పూర్వమునుండియు గ్రంథస్థములై యున్న యీ విషయమును త్రోసివేయ నేలయని వారు దానినే వాడుకొనుచుండిరి. ఋగ్వేదములో చెప్పబడిన యీ దేవపితృయానముల యర్థమును విచారించి చూడగ “ మనకు సంవత్సరమైన కాలము దేవతల కొక దిన మగుచున్నది ” అను తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణవాక్యముతో సరిపోవుచున్నది. ఈ రెండు నొకే భావమును దెలుపుచున్నవి.

“ దేవతలమార్గము ” (దేవయానము) అను నీ పదము పార్సీగ్రంథములలో సైతము కానవగును. వారి పితృదేవతలు సూర్యచంద్రాదులకు “దేవనిర్మితమార్గము”ను చూపించినట్లు వారి గ్రంథములలో చెప్పబడి యున్నది. ఏ రీ దేవయాన మార్గమును చూపక పూర్వము, సూర్యచంద్రాదులు రాక్షసులచే బంధింపబడి, అటు నిటు కదలజాలక యొకచోటనే నిలచియున్నట్లుకూడ వర్ణింపబడియున్నది. ఈ రెండు వర్ణనలను బట్టి చూడగ, మన మతగ్రంథములలో వర్ణింపబడిన దేవయాన

మును పార్శీగ్రంథములలో వర్ణింపబడిన దేవయానమునూ రెండు నొకటే యని సిద్ధించుచున్నది. ఈ రెండు మార్గము లును చీకటి యంతమైన పిమ్మటను, ఉషఃకాలము ప్రారంభించుటతోడను ప్రారంభమగునని స్థిరపడుచున్నది. హిందూ పారశీవంశస్థుల పూర్వులు నివసించిన ప్రదేశములలో సూర్యుడు ఆరునెల లాకాశమున వెలుంగుచున్నట్లును తక్కిన ఆరునెలలును సూర్యుడు క్షితిజముక్రిందికి అస్తమించిన కారణమున చీకట్లు క్రమ్మికొని యుండినట్లును స్పష్టమగుచున్నది.

హిందూ, పారశీగ్రంథములలోని పోలిక లింతటితో నాగలేదు. ఎవరైనను దక్షిణాయన అనగ పితృయానకాలములో చనిపోవుట అశుభసూచకమని మన హిందువు లెన్నుచురుగద. మహాభారత యోధవీరుడైన భీష్ములవారు దక్షిణాయనకాల మంతయుండి, ఉత్తరాయనపుణ్యకాలము వచ్చువరకును, ప్రాణములను విడువక అంపశయ్యమీద నిరీక్షింపుచుండెనని మన కందరకును తెలిసిన విషయమే.

(మహాభారతకాలమునాటికి ఉత్తరాయణసంజ్ఞయొక్కయర్థము మారిపోయి, ఉత్తరాయణ మనగ మకర, కర్కాటక సంక్రమణముల మధ్యనుండు కాలమను అర్థము వచ్చినది. కాని అంతకుపూర్వ మీ యర్థము లేదనియు, మేష తులా సంక్రమణముల మధ్యకాలమే ఉత్తరాయణమనియు నిదివరకే చెప్పియున్నాము.) ఏది యెట్లున్నను దక్షిణాయన మనగ పితృయానకాలములో చనిపోవుట యశుభసూచక మనుమాట

స్పష్టము. ఈభావమునే ఉపనిషత్తులలోకూడ కాననగును. దేవయానకాలములో చనిపోయినయెడల ఆత్మకు మంచిగతి గలదని యుపనిషత్తులలో చెప్పియున్నారు. ఈ వాక్యముల న్నియు మనకు కావలయుననిన బ్రహ్మసూత్రములపైన శ్రీ శంకరాచార్యులవారు వ్రాసిన భాష్యములో కాననగును. (బ్ర. సూ. IV. 2 18-21) (౧౮) రశ్మ్యనుసారీ, (౧౯) నిశి నేతిచేన్న, సంబంధస్యయావద్దేహ భావిత్వాద్దర్శయతిచ (౨౦) అతశ్చాయనేపి దక్షిణే (౨౧) యోగినః ప్రతిచస్మర్యతే. స్మార్తేచైతే.) పితృయానమనగ ఆరునెలలెడతెగని చీకటియను పూర్వగ్రంథములలోని భావమునుబట్టి విచారించి చూచిన యెడల, పితృయానములో చనిపోవుట యెంత యశుభ సూచకమో తేటపడగలదు. చీకటికాలములో (పితృయానములో) చనిపోయినయెడల, తిరిగి దేవయానము అనగా వెలుతురు వచ్చువరకును అపరకర్మలను చేయుటకు వీలుండదు. అంత కాల మీకర్మలను చేయకుండ నిలిపియుంచుటయే చనిపోయిన వానియాత్మకు యశుభదాయకము. ఎప్పటిమాటలోయేల, యీ కాలములోనైతే మెవ్వరైన రాత్రికాలములో చనిపోయిన యెడల నది యశుభమనియే మనమెంచుదుముగద. దహనాది క్రియలన్నియును సూర్యోదయ కాలమువరకు నాపియుంచు దుముగద. ఇట్టిసందర్భములో పితృయానకాలములో చనిపో వుట యశుభసూచకమని మనపూర్వులు తలంచుటలో నేమి యును వింతలేదు.

ఈ విషయమే పార్శీగ్రంథములలో మరింతస్పష్టముగ వర్ణింపబడియున్నది. “ ఎవరైనను శీతకాలములో చనిపోయిన యెడల భగవద్భక్తుడైనవా డేమి చేయవలయును? ” అను ప్రశ్నకు భగవంతు డీవిధముగ ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాడు. “ అట్లు సంభవించినయెడల, ఇంటిలో నొక గొయ్యితీసి, ఆశవ మును ఆగోతిలోనుంచి పక్షు లటునిటు ఎగుర నారంభించు వరకు, చెట్లు పెరుగ నారంభించువరకు, నీటిప్రవాహములు పార నారంభించువరకు, గాలివచ్చి భూమిమీదనుండు నీటినం తను పీల్చుకొనువరకు, రెండురాత్రులుగాని, మూడురాత్రు లుగాని లేక ఒకనెలగాని, ఎంతకాలముపట్టునో అంతకాలము వరకు దాసినట్లే గోతిలో నుంచవలెను. ” ఈసందర్భములో పార్శీమతస్థుల యాచారమునుగూర్చి చెప్పవలెను. వారు తమ శవములను పాతిపెట్టరు. దహనముచేయరు. మొదట శవ మును సూర్యరశ్మిలోనుంచి పిమ్మట గాలిగోపురమువంటి యెత్తైన ప్రదేశములోనుంచి, పక్షుల కాహారముగ వదలివే యుదురు. దీనినిబట్టి విచారింపగ శవమును నెలదినములవర కును గోతిలో నేలయుంచవలెనో తెలియుగలదు. ఆ నెలదిన ములును యెడతెగని చీకటియే యుండుటవలన శవమును సూర్యరశ్మిలోనుంచుట యెట్లు తటస్థింపగలదు? ఆకారణము చేతనే సూర్యరశ్మి వచ్చువరకును యెన్నిదినములైననుసరే శవ మును గోతిలోనే యుంచవలెను. సూర్యోదయమైన పిమ్మట శవమును బయటికిదీసి కొంతసేపువరకు సూర్యరశ్మి శవము

నకు తగులునట్లుచేసి, పిమ్మట పైనచెప్పినవిధముగ దానిని పక్షులకాహారముగ వదలివేయుదురు. అదిగాక, "పక్షులెగురుట" "నీటిప్రవాహములు పారుట" మొదలగు నీవర్ణనలన్నియు ఋగ్వేదములో వర్ణింపబడిన ఉషఃకాలవర్ణనలను పోలియున్నవి. ఈరెండు నొకేవిధమైన ప్రకృతిచిత్రములను వర్ణింపుచున్నవి. పైదానినిబట్టి దేవతలయొక్క రాత్రింబవళ్లను గూర్చిన వర్ణనలు పార్సీ హిందూగ్రంథములలో నొక విధముననే యున్నవనియు యీయుభయగ్రంథములలోని వర్ణనలు ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశలక్షణములనే తెలుపుచున్నవనియు స్పష్టమగుచున్నది.

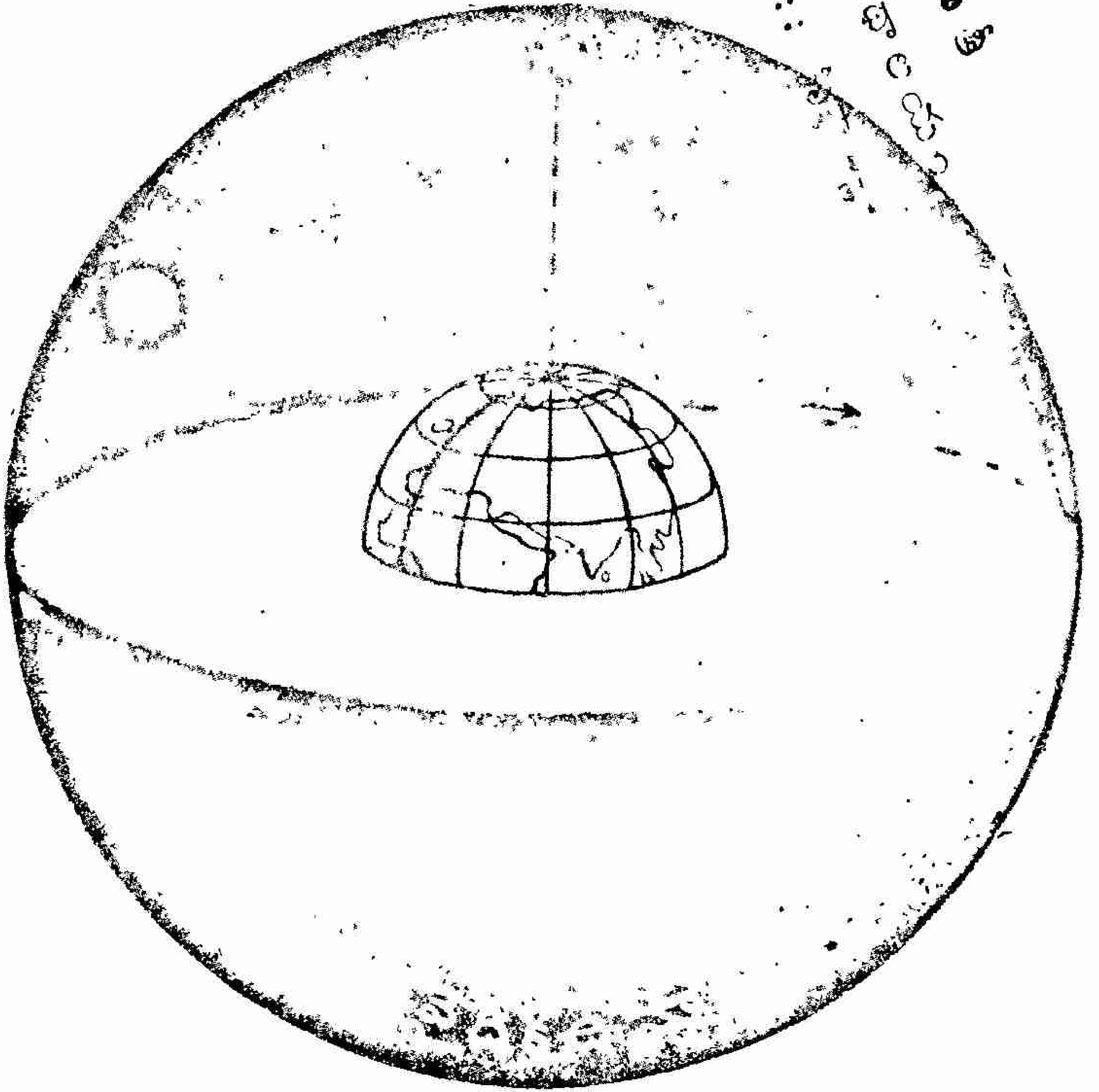
ఉత్తరధ్రువప్రాంతలక్షణము లీహిందూపార్సీగ్రంథములలోనే గాక గ్రీకు, నార్వేదేశపు పూర్వగ్రంథములలో సైతము కాననగును. "పూర్వకాలములో ఆకాశమంతయు ఒకమనుష్యుని నెత్తిమీద టోపీ తిరిగినలాగున తిరుగుచుండెడిదని" యు, "ఆదికాలమునందు ధ్రువనక్షత్రము సదా సూటిగ నెత్తిమీదనే గనిపించెడిదని"యు గ్రీకుగ్రంథకారులు వర్ణించియున్నారు. "ఇలియడ్" "ఒడెస్సే" యను గ్రీకు పురాణములలోకూడ రెండురకముల "దినము" లనుగూర్చి వర్ణించియున్నారు. దేవతలచర్యలనుగూర్చి చెప్పినప్పుడు సంవత్సరపరిమితిగల రాత్రింబవళ్లనుగూర్చియు, మనుష్యుల చర్యలనుగూర్చి చెప్పినప్పుడు ౨౪ గంటల పరిమితిగల రాత్రింబవళ్లను గూర్చియు గ్రీకుపురాణములలో వర్ణించియున్నారు. ఈరీతి

గనే, నార్వేదేశపు పురాణగాధలలోకూడ దీర్ఘములగు అహో రాత్రములనుగూర్చిన వర్ణనలు గలవు. ఆరునెలలరాత్రిని ఆరు నెలలపగటినిగూర్చిన వర్ణనలు "ఇండో ఐరేనియను"లలోనే గాక, "ఇండోజర్మను"లలోగూడగలవు. కనుక మొట్టమొదట ఆర్యులందరును కలిసి నివసించుచున్నప్పుడే యీవర్ణనలు బయలుదేరియుండవలెను. ఈవర్ణనలు ఉత్తరధ్రువప్రాంతమునే సూచించును గనుక మనయార్యులోకప్పుడచ్చట నివసించిరని చెప్పుటకొక్క యీవర్ణనలే చాలును. కాని క్రిందటి యధ్యాయములో సూచించిన ధ్రువలక్షణము లన్నిటిని ఋజువు పరచుటకును మనకు వేదాదులలో కావలసినంత సాక్ష్యమున్నది. ఉషస్సులు దీర్ఘకాలము క్షితిజముచుట్టును తిరుగుచుండు లక్షణమునుగూర్చి వేదప్రమాణ సహితముగ రాబోవు అధ్యాయములో చర్చించెదము.

బ్లాకు 4.

వైదిక ఉషః

సూర్యుడు క్షితిజముక్రింద షుమారు 16 డిగ్రీల దూరములో నున్నాడు. ప్రాతఃకాలమందు గాన్పించు వెలుతురులు క్షితిజముయొక్క అంచుచుట్టు 24 గం॥ ల కొకసారి, బాణము చూపినవైపుగ, గిరగిర తిరుగును. తదుపరి సూర్యబింబము క్షితిజముపైకి వచ్చును.

వైదిక నిలయము

ఐదవ అధ్యాయము.

వైదిక ఉష.

ఆరు నెలల పగలును ఆరు నెలల రాత్రిని గూర్చిన స్పష్టమైన వర్ణనలు ఋగ్వేదమునం దంతగ గాన్పింపకున్నను ఉత్తరధ్రువనివాసమును దెలుపుట కింతకంటె యెక్కువైన యితరలక్షణములను గూర్చిన వర్ణన లనేకములు గలవు. వానిలో ముఖ్యమైనది ఉషఃకాల వర్ణన. ఉత్తర ధ్రువము వద్ద ఉషఃకాలము సుమారు నెలదినము లుండుననియు యీ యుషఃకాలము యొక్క వెలుతురు నేత్రోత్సవదాయకముగ నుండి దిక్చక్రముయొక్క అంచు చుట్టును దినమున కొకచుట్టు చొప్పున గిరగిర తిరుగుచు క్రమముగ పైకివచ్చుననియు పిమ్మట-నెలదినములైన పిమ్మట-సూర్యబింబము పైకి గాన్పించుననియు మూడవ యధ్యాయములో చెప్పియున్నాము. కాని, భూమధ్యరేఖ నద్దనున్న మనదేశములలో ఉషస్సు యింతదీర్ఘకాలముండదు. ఇంత చిత్రవిచిత్రములుగ నుండదు. వేదములలో ఉషఃకాలమును గూర్చిన వర్ణన లనేకములు గలవు. ఇది యొకముఖ్యమైన దేవత. ఇట్టిహృదయాహ్లాదకరము లగు వర్ణనలు, సృష్టిసౌందర్య మహిమలను గానముచేయు

గీతములు, ఒక వేదములలోనేతప్ప ప్రపంచములో మరియే యితరదేశపు గ్రంథములలోను వాఙ్మయములలోను గాన్పింపవు. ఒక్క మనభారతీయులనే గాక ప్రపంచములోనుండు ఖండఖండాంతరములనుండు సమస్తజాతులవారిని మోహింపజేసిన యిట్టి సృష్టిగీతములను వేదగానములను మనవారెట్లు వ్రాయగలిగిరి? ముహూర్తమాత్రము తూర్పుదిక్కున నగుపించి అంతలో మాయమైపోవు మనదేశపు ఉషఃకాలమును చూచియా మనవారిట్టి వర్ణనలను గావించినది? ఇదెంతమాత్రమును సంభవముకాజాలదు. అంతగా వర్ణించుటకు మనమిక్కడ ప్రతిదినముజూచు ముహూర్తమాత్ర జీవనముగల యీ యుషఃకాలములో నేమివిశేషమున్నది? ఏమి చిత్రములున్నవి? ఈ వేదగానమునకు సరిపోవు చిత్రవిచిత్రములు ప్రకృతి సౌందర్యములన్నియును ఉత్తరధ్రువప్రాంత దేశములోని దీర్ఘ ఉషఃకాలమునకే సరిపోవును గాని మన ఉషఃకాలమునకు సరిపోవు. (అదిగాక, కొన్నిచోట్ల ఉషఃకాలమును యేకవచనముగను, కొన్నిచోట్ల బహువచనముగను వర్ణించియున్నారు. దీని ప్రయోజనమును పిమ్మట విచారింతము.)

ఉషఃకాలము బహుదీర్ఘకాలమనుటకు మొదటి నిదర్శనము ఐతరేయ బ్రాహ్మణము IV. 7 లో కలదు. "గవాం అయనమ్" అను క్రతువును ప్రారంభించుటకు పూర్వము ఒక వెయ్యి శ్లోకములను హోత్రియగు బ్రాహ్మణుడు పఠింప

వలెను. ఇట్లు పఠించుటకు దీర్ఘ కాలము పట్టునుగద. ఈ శ్లోకములకు "అశ్వినశాస్త్ర" మని పేరు. రాత్రి యంత మొంది పగలు ప్రారంభమగు సంధికాలమున కధిష్ఠానదేవతలుగనుండు అగ్ని, ఉషస్సు, అశ్వినులు మొదలగు దేవతలనుగూర్చి యీ శ్లోకములు పఠింపబడును. హోత్రి పఠింపవలసిన పఠనలన్నిటిలోను యీ యశ్వినశాస్త్రపఠనమే యతిదీర్ఘమైనది. సగము రాత్రి గడచిపోయి "ఉషఃకాలపు వెలుతురు కొద్దికొద్దిగ కనుపడ ప్రారంభించుచున్నప్పుడు" హోత్రి యీ పఠనమును ప్రారంభించవలెను [అ. శా. సూత్ర VI. 5, 8. తయోఃకాల ఊర్ధ్వమర్ధరాత్రాత్ప్రకాశీ భావస్యాను విష్టంభమ్॥] ఈకాలమే ఋ VII. 62. 2,3 లో సూచింపబడినది. పఠింపవలసిన శాస్త్రము బహుదీర్ఘ కాలము పట్టును గాన దానివలన కలుగు అలసటను తీర్చుకొనుటకై హోత్రి యీ శ్లోకములను పఠించుటకు పూర్వము వెన్నను బాగుగ కాచి, మూడాహుతులను ముందగ్నిలోనుంచి, తక్కినదానిని తాను త్రాగవలెను. [ఐ బ్రా. IV. 7. అ. శా. సూత్ర VI. 5, 8.] ఐతరేయ బ్రాహ్మణములో నీవిధముగ నున్నది:— "హోత్రి తాను పఠింప మొదలిడుటకు పూర్వము బాగుగ నేయి త్రాగవలెను. బండికి తారు వేసినయెడల నది యేవిధముగ సుఖముగ బోవునో అట్లే నేయి త్రాగినయెడల హోత్రియొక్క పఠనము బహు తేలికగ సాగిపోవును" ఈ పఠనము సూర్యోదయము కాకపూర్వమే ముగియవలెనని రాత్రి రెండుజా

ములుదాటి యింకను చీకటి యుండగనే ప్రారంభింపనైన ప్రారంభింపవలెను, లేదా, యుషఃకాల పరిమితి బహుదీర్ఘముగనైన నుండవలెను. ఈరెంటిలో మొదటిదానిని ఒప్పుకొనుటకు వీలులేదు. ఏలయనగ, చీకటిపోయి క్రమక్రమముగ వెలుతురు రా ప్రారంభమగునరకును యీ శాస్త్రపఠనమును మొదలు పెట్టకూడదని స్పష్టముగ నిషేధించియున్నారు. కనుక మొదట కను వెలుగు కనుపడుటకును, పిమ్మట సూర్యోదయమగుటకును మధ్య తగినంత దీర్ఘకాలము- వెయ్యిశ్లోకములు పఠించుటకు తగినంత దీర్ఘకాలను- అవకాశముండి యుండవలెనని స్థిరపడుచున్నది. అదిగాక, ఒక్కొక్కప్పుడు సరియైనవేళకు పఠన మొదలిడినను సూర్యోదయమగుటకు చాలకాలము ముందుగనే పఠనము ముగిసిపోయెడిదని తైత్తిరీయసంహిత II. I, 10, 3 లో చెప్పియున్నారు. అట్టి సమయములో సూర్యోదయమగులోపల నొక పశుబలి నర్పింపవలసినదనికూడ సంహితలో చెప్పబడి యున్నది; మరియు, అట్టి సమయములో సూర్యోదయ మగువరకును యేవియో యితరములగు వేదబుక్కులను పఠింపుచుండవలసినదని అశ్వలాయనసూత్రములు చెప్పుచున్నవి. [అశ్వ. సూ. VI, 5, 8 ప్రాతరనువాకన్యాయేన తస్యైవ సమామ్నాయస్య సహస్రావ మమోదేతేః శంసేత్ ॥] అవసరమైనయెడల నట్టి సమయములో పశుబలి నర్పించుటయేగాక ఋగ్వేదములోని పది మండలములను సైతము పఠింపవలసిన

దని ఆపస్తంబసూత్రములు పలుకుచున్నవి. ఆప. సూ. XIV. 1. 2. యస్యాశ్వినే శస్యమానే సూర్యో నావిర్భవతి సౌర్యం బహురూప మాలభేత్. సర్వా అపి దాశతయీ రనుబ్రూయాత్.] పై ప్రమాణములనుబట్టిఆదినములలో కనువెలుతురు కనిపించిన పిమ్మట చాలకాలమునకుగాని సూర్యు డుదయమయ్యెడివాఁడు కాఁడనియు, సూర్యోదయ మెప్పుడగునాయని యప్పటివారందరు నిరీక్షింపుచుండెడివారనియు, వారనుకొన్న కాలముకంటె నింకను విశేషకాలము గడచిపోయినగాని సూర్యోదయమగుచుండెడిది గాదనియు తేటపడుచున్నది. వారనుకొన్న సమయమునకు సూర్యోదయము కాలేదు గనుక వారందరును దానికై "ప్రాయశ్చిత్తము" కూడ చేసికొనెడివారనియు తైత్తిరీయ సంహితలో ననేకచోట్లచెప్పబడియున్నది. (తై. సం. II. I, 94. అసావాదిత్యో నవ్యారోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తి మైచ్ఛన్.)

(2) దీర్ఘఉషఃకాలమును సూచించు నిదర్శనమింకొకటి [తై. సం. VII. 2. 20- ఉషసే స్వాహా వ్యుష్టైై స్వాహోదిష్యతే స్వాహోద్యతే స్వాహోదితాయ స్వాహా సువర్గాయ స్వాహా లోకాయ స్వాహా.]-లో కలదు. దానిలో యేడు బలు లర్పింపవలసినదని చెప్పియున్నారు.

(1) ఒకబలి "ఉషస్సు" నకును (2) ఒకటి "వ్యుష్టి" కిని (3) ఒకటి "ఉదేష్యత్" నకును (4) ఒకటి "ఉద్యత్" నకును (5) ఒకటి "ఉదితా" కును (6) ఒకటి "సువర్గ"

కును (7) మరియొకటి "లోక" కును — యీ విధముగ యేడు బలులనుగూర్చి చెప్పియున్నారు. వీనిలో అయిదు బలులు కేవలము అయిదు రూపాంతరములను ధరించిన ఉషఃకాలమునకే వర్తించును. మొదటి రెండు బలులనుగూర్చి [తై. బ్రా. III. 8,16, 4 లో యీ రీతిగవర్ణించియున్నారు. ఉషసేస్వాహా వ్యుష్టైస్వాహేత్యాహ రాత్రిర్వా ఉషాః అహర్వ్యుష్టిః అహోరాత్రే ఏవావరున్ధే అథో అహోరాత్రయోరేవ ప్రతితిష్ఠతి తాయదుభయీర్దివా వా నక్తంవా జుహుయాత్ అహోరాత్రే మోహయేత్ ఉషసే స్వాహా వ్యుష్టి చైస్వా హోదేష్యతే స్వాహోద్యతే స్వాహేత్యనుదితే జుహోతి. ఉదితాయ స్వాహా సువర్గాయ స్వాహా లోకాయ స్వాహేత్యుదితే జుహోతి॥]. "ఉషస్సు" అనగ రాత్రియొక్క చివరభాగమనియు, "వ్యుష్టి" అనగ పగటియొక్క మొదటిభాగమనియు చెప్పియున్నారు. దీనికి మనము సమ్మతించినను ఉషఃకాలమునుగూర్చి చెప్పిన మిగిలిన మూడు బలులను యెట్లు సమర్థింపనగును ? ఒక బలి "ఉదేష్యత్" అనగ ఉదయింపబోవుచున్న ఉషఃకాలమునకును, రెండవబలి "ఉద్యత్" అనగ ఉదయించుచున్న ఉషస్సునకును, మూడవబలి "ఉదితా" అనగ ఉదయించిన ఉషస్సునకును అర్పించవలసినదని చెప్పియున్నారుగద. ఈ మూడింటిలోను మొదటి రెంటిని సూర్యోదయముకాక పూర్వమే యర్పింపవలయునని తైత్తిరీయ

బ్రాహ్మణము చెప్పుచున్నది. భూమధ్య రేఖవద్దనున్న మన దేశములో ఉషఃకాలము బహుకొలదికాలమే యాకాశమున గాన్పించు ననుమాట మన కందరకు తెలిసియేయున్నది. ముహూర్తమాత్రముండిపోవు నీ ఉషఃకాలములో—ఉద యింపబోవుచున్న, ఉదయించుచున్న ఉదయించిన — అని మూడు భాగములుగ విడదీసి ఒక్కొక్కదాని కొక్కొక్క బలి నర్పించుట యెట్లు సాధ్యముకాగలదు ? అంతస్పష్టముగ, మూడు భాగములుగ, విభజించుట కవకాశమేది ? మన మిక్కడ ప్రతిదినముజూచు ఉషఃకాలములో నిన్ని వివరములను గుర్తించుట కంత సాధ్యముకాదు. అయిదు భాగములుగ విడ దీసి ఒక్కొక్కదానికి ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ బలుల నర్పింప గలుగుటకు అప్పటి యుషస్సు బహుదీర్ఘకాల మాకాశమున గాన్పించునదై యుండియుండవలె ననుమాట స్పష్టము.

ఉషఃకాలమును గూర్చిన యీ మూడు భేదములును ఋగ్వేదఋషులకు సైతము తెలిసినవిషయమే. [ఋ vii 41, 3. సతుపః పరిషస్వతే......తస్య వేసిరను బ్రత ముష స్తి స్రో అవర్థయన్.] లో వరుణినియొక్క "ప్రియులు తనకు గాను మూడు ఉషస్సులను వృద్ధిబొందించి" నట్లు చెప్పబడి యున్నది. i 174–7 లో "త్రిస్సః దాను చిత్రాః" అను పదమువలన "మూడుకాంతులు" గల ఉషస్సును సూచించి నట్లు కనబడుచున్నది. [ఋ v. 79-9 లో—వ్యుచ్ఛాదుహి తర్దివోమాచిరంతనుథా అపః నేత్వా స్తేనం యథా రిపుం

తపాతి సూరో అర్చిషా.] " ఓ ఉషస్సా ! నీవు ఆకాశము మీఁద విశేషకాల ముండవద్దు. నీ వచ్చుటనే విశేషకాల మున్నచో సూర్యుఁడు వచ్చి దొంగనుకాల్చినట్లు నిన్నుకాల్చి వేయును. " ii. 15-6 లో ఉషస్సుయొక్క గుఱ్ఱములు బహు నెమ్మదిగ నడచుచున్నవి (అజవసః) అని చెప్పి యున్నారు. ఈవాక్యములనన్నిటినిబట్టి చూచిన ఉషఃకాలము ఆకాశము మీఁద విశేషకాలముండెడిదనియు, ఆకారణముచేత అప్పటివారి కది బహువిసుగు బుట్టించుచుండెడిదనియు స్పష్ట మగుచున్నది. వీని యన్నిటికంటె బలవత్తరమైన ప్రమాణ మింకొకటి గలదు. [ఋ i. 113, 137. శశ్వత్పురోషా వ్యువాసదేవీ.] " ఉషాదేవత పూర్వకాలములో (పురా) యెల్లప్పుడును యెడతెగక (శశ్వత్) ప్రకాశింపుచునే యుండెడిది " అని స్పష్టముగ కనబడుచున్నది. i. 118-11 లో - " శశ్వత్-తమా " అనగ " అన్నిటికంటె విశేషకాల ముండెడిది " యను విశేషణమును ఉషస్సునుగూర్చి చెప్పి యున్నారు. అదిగాక, " ఉషస్సు " అనియు " వి+ఉష్టి " అనియు రెండు పదములుండుటయే దీర్ఘమైన ఉషఃకాలమును సూచింపుచున్నది. ఉషస్సు ముహూర్తకాలము మాత్రమే యుండి మాయమైపోయిన యెడల " వి+ఉష్టి " లేక " బాగుగ వికసించిన " యను విశేషస్థితిని సూచింపవలసిన యవసరమేయుండదు. ఇట్టివిశేషస్థితిని ఋగ్వేదములో ననేక తావులలో సూచించియున్నారు. " ఉషసాఃవి—ఉష్టౌ " అను

పదము ఋగ్వేదములో ననేక పర్యాయములు ప్రయోగింప బడి యున్నది. దానికి మనవారు "ఉషస్సు ప్రకాశింపగనే" యను అర్థమును జెప్పిరి. కాని, కేవలమొక భావమునే తెలుపుటకై రెండుపదముల నేల ప్రయోగించి రనుసంశయము మనవారి కెవరికి గలుగలేదు. అదిగాక, మొదటి పదము "ఉషస్సు." దీనికి—"వి" యను ప్రత్యయము జేర్పగ వచ్చినమాట "వి–ఉష్టి." ఇది రెండవ పదము. రెండు భావములను దెలుపుటకై యీ రెండుమాటలను ప్రయోగింపని యెడల వీని ప్రయోజనమేమి ? అందుముఖ్యముగ ఆదినములలో మాటలను నిష్ప్రయోజనముగ వాడిరని యూహించుటకు వీలులేదు. ఒకభావమును దెలుపుటకే యీ రెండు పదములను పునరుక్తిగ వాడిరని చెప్పుటకు వీలులేదు.

ఇంకను కొన్ని ఋక్కులను విచారించి చూచెదము. [ఋ I. 113-10 : కియాత్యాయత్సమయాభవాతి యావ్యాషుర్యాశ్చనూనమ్వ్యుచ్ఛాన్ అనుపూర్వాః కృపతేవావశానా ప్రదీధ్యానాజోషమన్యాభిరేతి॥] దీనిలో మొదటిపాదమున కర్థము చెప్పుట బహుకష్టమైనపని. అనేకు లనేకవిధములుగ దీని కర్థమును జెప్పియుండిరి.

(1) శాయనాచార్యులవారి ననుసరించి చెప్పబడిన యర్థము:—ఉషస్సు లుదయించి యిప్పటి కెంతకాలమైనది ? అవి యింక నెంతకాలమువరకు నుదయింపుచుండును ? మన కింకను వెలుతురు నొసంగవలెనను కోరికతో నిదివర కుదయిం

చిన యుషస్సులవెంట నంటిపోవుచు, తమవెనుక నింక నుద యింపబోవు ఉషస్సులతోఁగూడ ప్రకాశమానముగ ముందు నకు సాగిపోవుచున్నవి.

(2) మాక్సిముల్లరు ననుసరించి చెప్పినయర్థము:—ఇది వరకు వెలిగిన ఉషస్సులును, ఇకముందు వెలుఁగఁబోవు ఉష స్సులును— ఇవి యెంతకాలము—ఎంతకాల మివి కలిసియుం డును ? ఇదివరకు వెలింగిన యుషస్సులకొఱ కాశించుచు, మిగిలిన (వెనుకవచ్చు) వానితో నీ యుషఃకాలము సంతోష ముగ ముందునకు సాగిపోవుచున్నది.

(3) మూడవయర్థము:—ఇదివర కుదయించిన యుష స్సులకును, యిక నుదయింపబోవు ఉషస్సులకును మధ్యకాల మెంతదీర్ఘముగనున్నది ? ఈ యుషఃకాలము యిదివరకో నుదయించిన యుషస్సులకై యాశించి (వానివెంట) బోవు చున్నది. మరియు, తనవెనుక నుదయింపబోవు యుషస్సు లతో సహా సంతోషముతో ముందునకు సాగిపోవుచున్నది.

ఈ మూడర్థములలో మన మేయర్థము నంగీకరించినను భావమొక్కటే తేలుచున్నది. రెండురకముల ఉషస్సులు—ఇది వర కుదయించినవి, యికముం దుదయింపబోవునవి—కలవనుట స్పష్టము. మొదటి రెండర్థములను మనము ఒప్పుకొన్నచో, యీ రెండుతరగతుల యుషఃకాలములును కలిసి విశేషకాల మాకాశమున వెలుంగుచుండుటచేత, వీనితో విసుగుబుట్టి—

"ఇవి యింకను యెంతకాల మిట్లు కలిసి యుండును"— అను శంకను పుట్టించుచున్నవి. అనగ దీర్ఘమైన యుషఃకాలమును సూచింపుచున్నది. ఇట్టి వర్ణన ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశపు ఉషఃకాలమునకే వర్తించునుగాని, మనదేశపు ఉషఃకాలమునకు వర్తింపదు. ఇక మూడవ యర్థమును విచారించుదము. దీనిని బట్టి మొదట నుదయించిన యుషస్సులకును, ఇకముం దుదయింపబోవు నుషస్సులకును మధ్య చాల విరామ మున్నట్లు స్పష్టముగ జెప్పబడియున్నది. ఇట్టి సృష్టివైచిత్ర్యము ఉత్తరధ్రువమువద్ద తప్ప ఇతరచోట్ల సాధ్యముకాదు. కనుక మన మేయర్థమును ఒప్పుకొన్నను మన సిద్ధాంతమునకు సరిపోవుచునే యున్నది. పూర్వోత్తరసందర్భముల నన్నిటిని విచారించి చూడగ శాయనాచార్యులవారును, మాక్సిముల్లరు ననుసరించి చెప్పిన యర్థములే సరియైనవని తేలుచున్నది. కొన్ని ఉషస్సులు గలవు. అవి రెండు తరగతులుగ విభజింపబడి యున్నవి. ఇదివర కుదయించినవి, ఇకముం దుదయింపబోవునవి. ఈ రెండు తరగతుల యుషస్సులును కలిసి విశేషకాలము ఆకాశమున వెలుంగుచుండును. – ఈ ఋక్కులో నున్న సారాంశ మిది. మన మిప్పుడు చర్చించిన ఋక్కు పదియవది. ఇక 13 వ ఋక్కును విచారించిచూచినచో "పూర్వకాలములో ఉషాదేవత సంతతమును వెలుంగుచుండెడిది" అని చెప్పబడియున్నది. దీనిని బట్టి ఉషఃకాలము బహు దీర్ఘకాలముగ నుండెడిదని స్పష్టముగ దెలుపబడినది.

ఋగ్వేదము 7 వ మండలములో ననేక ఉషఃకాల గీతములు గలవు. [VII, 76-1,2] లో ఉషస్సులు యెప్పటి వలెనే అనేక సౌందర్యవిశేషములతో తమ ధ్వజమును దిక్చక్రముపై కెత్తినవని చెప్పుచు, VII 76, 3 లో మొదట ఉషస్సుకనుబడి తిరిగి సూర్యోదయమగులోపల ననేకదినములు గడచెనని స్పష్టముగ వక్కాణించి యున్నారు. ఈ VII 76-3 మిక్కిలి ముఖ్యమైనదిగాన నీక్రింద వివరించెదము.

" తానీ దహాని బహులాన్యాసన్, యాప్రాచీనముదితా సూర్యస్య । యతఃపరిజారఇ వాచరం త్యుషో దదృక్షే న పునర్యతీవ ॥

తాని	ఇత్	అహాని	బహులాని	ఆసన్
(ఆ)	(నిజముగ)	(దినములు)	(అనేక)	(ఉండెను)
యా	ప్రాచీనమ్	ఉద్-ఇతా		సూర్యస్య
(యే)	(పూర్వము)	(ఉదయమునకు)		(సూర్యునియొక్క)
యతః	పరి	జార-ఇవ		ఆ-చరంతి
(దేని)	(వెంబడి)	(ప్రియునివైపునకు వలె)		(కదలిపోవుచున్నది)
ఉషసః	దదృక్షే	న	పునః	యతీ-ఇవ
(ఓఉషస్సా!)	(కనుబడుచున్నది)	(కాదు)	(తిరిగి)	(వదలుచున్న స్త్రీ వలె)

దీనికర్థమిది :- " నిజముగ సూర్యోదయమునకు పూర్వము అనేక దినము లుండెను. ఓ ఉషస్సా ! నీవాదిన

ముల వెంబడి (నీ) ప్రియునివైపునకు సాగిపోవుచున్నట్లు కన బడుచున్నావు; గాని, ప్రియునివదలి వెళ్ళిపోవు స్త్రీవలె కనిపించుటలేదు" దీనిలో నుండు ఒక్కొక్క వాక్యమును విడదీసి చూచెదము. "ఆదినములు చాలదినములు" అనునది ప్రధాన వాక్యము. (తాని లేక) ఆదినము లనగ యేదినములు? దీనికి రెండు విశేషణములు గలవు. "యా ప్రాచీనమ్..." అనునది యొకటి. "యతః పరి..." అనునది మరియొకటి. ఆదినములు "సూర్యోదయాత్పూర్వకాలమును సూచింపుచున్నవని" మొదటి విశేషణమువల్ల స్పష్టమగుచున్నది. సూర్యోదయాత్పూర్వమైనచో నవి చీకటిదినములు కాకూడదా యని కొందరికి సందియము తోపవచ్చును. కాని, "యతఃపరి..." యను రెండవ విశేషణమువల్ల నీ సందేహము తీరగలదు. ఏలననగ: ఈదినములు సూర్యోదయాత్పూర్వదినములైనను, "ఉషస్సు ఆ దినముల వెంట తన ప్రియునివద్దకువలె సాగిపోవుచున్నవిగాని ప్రియుని వద్దనుండి మరలిపోవుట లేద"ని స్పష్టముగ సూచింపుటవలన, ఆదినములలో ఉషఃకాలపు వెలుతురు కలదనియు, ఆ యుషఃకాలము బహు దినము లుండెడిదనియు సిద్ధించుచున్నది. దీని వలన రెండంశములు స్థిరపడుచున్నవి. (1) మొదట ఉషఃకాలపు కను వెలుగు కనుబడుటకును తదుపరి సూర్యోదయమగుటకును మధ్య ననేకదినములు (బహులాని అహాని) గడచెననియు (2) ఈ దినము లన్నిటియందును ఉషస్సను స్త్రీ తన

ప్రియుని (సూర్యుని) కలిసికొనుటకుగాను బహు భక్తిశ్రద్ధలతో కనిపెట్టుకొని యుండి యాదినములవెంబడి క్రమముగ తన ప్రియుని చేరుచుండెననియు, అనగా ఆదినములలో యెడతెగని ఉషస్సు వెలుగుచుండెననియు స్పష్టమగుచున్నది.

ఈ ఋక్కున కర్థము జెప్పుటలో భాష్యకారు లందరును ఉక్కిరిబిక్కిరి య్యెరి. ఇక్కడ వచ్చిన గొప్ప చిక్కేమి యనగా:- సూర్యోదయమునకు పూర్వము అనేకదినములు గడచు టెట్లు? మనదేశములలో నిది సంభవము కానేరదు. శాయనులవారికిని తదితర భాష్యకారులకును ఉత్తరధ్రువసిద్ధాంతమను యీకీలకము తెలియనందున వా రేదోవిధముగ మనదేశపు స్థితిగతులకు ముడివెట్టజూచిరి. పైకి బహు తేలికగ గన్పట్టుచున్న వాక్యములకు స్వభావసిద్ధమైన యర్థములను వదలివైచి, యేవియో మూలమూల నున్నట్టియు, పూర్వోత్తర సందర్భములకు అతుకనట్టియు, యెంతదూరమో త్రవ్విననగాని యచ్చటి భావమునకు సరిపోనట్టియు పెడార్థములను జెప్పి అతుకులు బెట్టవలసినవారైరి. కాని మన మొక్కసారి యీ కీలకమును మనస్సునందుంచుకొన్నచో యీ వాక్యములన్నియును సులభముగ బోధపడగలవు. పై ఋక్కులలో సమర్థింపవలసిన మాట "అహాని" అనగ దినములు. ఇది బహువచనము. దీనిని సమర్థించు టెట్లు? సూర్యోదయమునకు పూర్వము అనేక దినము లెట్లు గడువగలవు? కాన దీని కర్థమును చెప్పుటకై యీ మాటయొక్క మూలములోనికి

దిగిరి. "అహాన్" అనునది "అహ్" అను మూలములో నుండి పుట్టినది. "అహ్" అనగ "మండుట," "వెలుగుట" అని అర్థము. కనుక "అహాన్" అనగ "కాంతి," "వెలుతురు," "ప్రకాశము" అను అర్థము వచ్చినది. దీనినిబట్టి "అహాని" అనగ "కాంతులు" అను నర్థము చెప్పవచ్చును. కాని యీ యర్థములో యీ మాట నెచ్చటను ఋగ్వేదములో ప్రయోగింపలేదు. "అహాని" అనగ దినములనియే ఋగ్వేదములోని సాధారణార్థము. "అహాని" అనగ "కాంతుల"ని యిచ్చట చెప్పుట కేవలము స్వభావ విరుద్ధము. అదిగాక, "అహాన్" అను పదము కేవలము వెలుతురుగ నున్న కాలమునకే వర్తించునని శాయనులవారి మతము. కాని ఋగ్వేదములో నట్లెచ్చటను చెప్పియుండ లేదు. మరియు, "నల్లని" దినము (అహః) అనియు, "తెల్లని" దినము (అహః) అనియు రెండు విధములైన (అహః) దినములు గలవని ఋ. VI. 9-1 లో స్పష్టముగ జెప్పియున్నారు. [అహశ్చకృష్ణ మహరర్జునమ్ చ వివర్తతే రజసీ వేద్యాభిః] ఈ విషయమంతయు శాయనులవారికి పూర్తిగ తెలియును. "అహః" అను పదము రాత్రికాలము నకుకూడ వర్తించునని తామే I. 185-4 లో స్పష్టముగ వ్యాఖ్యానము చేసియున్నారు. కాని వారికి తటస్థించిన కష్టము వేరు. సూర్యోదయమునకు పూర్వ మనేక దినము లెట్లు గనుపగలవు ? ఈ బాధనుండి తప్పించుకొనుటకై

యేదియో యతుకు పెట్టజూచిరి. పాశ్చాత్య భాష్యకారు లకుకూడ యీ చిక్కే తటస్థించినది. కాని యీ వర్ణనను ఉత్తర ధ్రువప్రాంతదేశములకు వర్తింప జేసినయెడల యీ చిక్కులన్నియు మాయమగును. ఏలననగ, అచ్చట ఉషః కాలము బహుదినములు, కొన్నిసమయములలో నెలదిన ములుసైత ముండునని యిదివరకే చెప్పియుంటిమి. ఇది కేవల మచ్చటి ఉషఃకాలమును గూర్చియే చెప్పబడినది. కావలయు ననిన మనముకూడ యిప్పు డుత్తరధ్రువము వద్దకుపోయి యీ సృష్టివైచిత్ర్యమును కండ్లార గాంచవచ్చును.

సూర్యుడే లేనప్పుడు దినములు లెక్కపెట్టు టెట్లని కొందరు శంకింపవచ్చును. కాని సూర్యుడు లేనిసమయము లలో సప్తర్షిమండలము మొదలగు నక్షత్రములు తిరుగు చుండును. అదిగాక, యీ యుషస్సుయొక్క కాంతియే దిక్చక్రముయొక్క అంచువెంబడి తిరుగుచుండును. పూర్తిగ నొక చుట్టు తిరిగిన యెడల నది యొకదిన మగుచున్నది. ఇట్లెన్నియావృతములు తిరిగిన నన్నిదినములు గడచెనని లెక్క వేయ వచ్చును. ఉషస్సు ఉదయించి యిన్ని దినము లైనదనియు, మరి యింక కొన్నిదినములు గడచిన గాని యీ యుషస్సు పూర్తిగ సూర్యోదయముగ వికసింప దనియు లెక్కవేయ వచ్చును. II. 28-9 లో చెప్పి, నట్లుగ నిన్నిదినముల పరిమితిగల యుషఃకాలము గడచినను యింకను సూర్యోదయము కాలేదని లెక్కవేయవచ్చును.

[పరఋణాసా వీర ధమత్కృతాని మాహంరాజ న్నన్యకృతేన భోజం। అవ్యుష్టాఇన్ను భూయసీ రుషాస ఆనో జీవా న్వరుణ తానుశాధి] దీనియర్థము:— "నాచేత చేయబడినటువంటి ఋణములను (అనగపాపములను) అన్నిటిని తొలగింపుము. ఓరాజా! ఇతరులక్రియలవలన నేను అంటబడకుండునట్లు చేయుము. నిజముగ అనేకఉషస్సులు వికసింపలేదు. ఓవరుణా! మే మాఉషస్సులలో జీవించియుండునట్లనుగ్రహింపుము." మొదటిరెండుపాదములలోను అన్వయకాఠిన్య మేమియును లేదు. మూడవపాదమే వివాదాంశము. "భూయసీః ఉషాసః అవ్యుష్టాః" అనుపదముల కర్థమేమి? మొదటి రెండుపదములకును అర్థము "భూయసీః ఉషాసః" =(అనగ) "అనేకఉషస్సులు" అని తేలుచున్నది. ఇకమిగిలినది "అవ్యుష్టాః" అనుపదము. "అవ్యుష్టాః" అనునది "వ్యుష్టాః" అనుదానికి వ్యతిరేకార్థమును దెలుపుపదము. "వ్యుష్టాః" అనునది "ఉష్టాః" అనుదానికి – "వి" – యను ప్రత్యయము జేర్పగవచ్చిన పదము. "ఉషస్", "వ్యుష్టి" యను రెండు పదములకు గల భేదమును ఉషఃకాలము యొక్క 3, 5 రూపాంతరము లనుగూర్చి చర్చించిన సందర్భములో నిదివరకే చెప్పియుంటిమి. తై. బ్రా. లో "వ్యుష్టి" యనగ "దినము" అనియు లేక "ఉషస్సు పూర్తిగ వికసించి సూర్యోదయమగుట" యనియు అర్థము చెప్పియున్నారు. కనుక "అవ్యుష్టాః" అనగ "అ+వి+ఉష్ట" అనుదానికి "పూర్తిగ సూర్యోదయరూపము

లోనికి వికసింపని, ప్రజ్వలింపని" యని తాత్పర్యము కాని "ఉషస్సు," "వ్యుష్టి"-యీ రెండు మాటలకును గల తారతమ్యమును శాయనులవారును తదితరవ్యాఖ్యాతలును గమనించినట్లు కన్పించదు. ఒకవేళ వారు దీనిని గమనించినను సూర్యబింబము పైకి కనబడులోపల నిన్నిదినముల యుషఃకాల ముండుననుయనుమానము వారి మనస్సునకు తట్టియుండదు. ఆకారణముచేత, "భూయసీః ఉషాసః అవ్యుష్టాః" = అనేక ఉషస్సులు పూర్తిగ సూర్యోదయరూపములోనికి వికసింపలేదు, "ప్రజ్వలింపలేదు" అను భావము వారికి యసందర్భముగ గాన్పించెను. ఏలననగ: — ప్రతిదినమును ఉషఃకాలము వెంటనంటి పూర్తిగ సూర్యోదయమగుట వారు తమ కండ్లార చూచుచునే యుండిరి. అట్టి సందర్భములలో "అనేక ఉషస్సులు పూర్తిగ సూర్యోదయరూపము లోనికి వికసింప లేదు, ప్రజ్వలింపలేదు" అనిచెప్పుమాటలు వారికిమిక్కిలి యసందర్భముగ గాన్పించెను. కనుక దీని నేదో విధముగ సమర్థింపజూచిరి. కండ్లకెదురుగ గనుపడు నంశములను గూర్చి వర్ణింపుచున్న "అవ్యుష్టః" యనుపదమునకు భవిష్యదర్థమును కల్పించిరి. "ఇంకను ఉదయింపని ఉషస్సులలో" అనగ "ముందురాబోవుదినములలో" ననియర్థమును చెప్పిరి. ఈయుతుకు యతుకుగనే గాన్పించుచున్నది. ఏలననగ యీఋక్కునువ్రాసిన ఋషి తానప్పుడు కండ్లారచూచుచున్న విషయములను వర్ణింపుచున్నాడేగాని ముందురాబోవువానిని

గూర్చి చెప్పుటలేదు. దీనినిజార్థమిది. " అనేక ఉషస్సులు, అనగ దినములపరిమితిగల యనేక ఉషస్సులు గడచినను యింకను " వ్యుష్టి " కాలేదు. అనగ, పూర్తిగ సూర్యోదయము కాలేదు. అనగ సూర్యబింబము పైకి రాలేదు. కాన యీసమయములో వరుణుడు భక్తుని రక్షించుగాకయని ప్రార్థన. ఈభావమునే బలపరుచుట కింకను ఋగ్వేదములో ప్రమాణములుగలవు. పైఋక్కులోని " భూయసీః" యనుపదమునకు సమానార్థముగల " పూర్వీః " (అనేకము) అనుపదము IV. 19, 8; VI. 28, 1 లోను కలదు. ఒక్కఉషస్సేగాక అనేక ఉషస్సులు గలవని సూచింపఁబడినది. అదిగాక ఋగ్వేదములో ఉషస్సును తరుచుగ బహువచనముగ గ్రహించిరి. I. 92 లో ఉషఃకాలమునుగూర్చినగీతమును ప్రారంభించుచు, " ఇవిగో! దిక్చక్రముపై నగాన్పించు యీ (ఏతాః) ఉషస్సులే ఆ (త్యాః) ఉషస్సులు (ఉషసాః) ! " అని బిగ్గరగ తన హృదయాహ్లాదమును వెలిబుచ్చెను. ఈవాక్యమే VII. 78-3 లో కూడగలదు. ఈబహువచనమును గౌరవచిహ్నముగ ప్రయోగించిరని యాస్కాచార్యులవారు సమర్థింపజూచిరి. ఉదయకాలమునకు అధిష్ఠాన దేవతలుగనున్న యనేక దేవతలనుగూర్చి యీ బహువచనము ప్రయోగింపబడినదని శాయనులవారు సమర్థింపజూచిరి. పాశ్చాత్యభాష్యకారు లేమియు నింతకంటె యెక్కువ చెప్పలేకపోయిరి. గౌరవచిహ్నముగ బహువచనము నుపయోగించిరని మన మొకవేళ నొప్పుకొన్నను,

పిమ్మట తిరిగి యేకవచన మేల ప్రయోగింపవలెను ? ఉషస్సు లుదయించుటను గూర్చి వర్ణించుచు ననేక ఉపమానములను చెప్పిరి. కొన్నిచోట్ల వీనిని "యోధ వీరుల" కు (ధృష్ణవః) పోల్చి యున్నారు. కొన్ని చోట్ల తమ తమ పనుల నన్నిటిని బహు చాకచక్యముతో నిర్వర్తించుకొను స్త్రీలతో (నారీః) పోల్చిరి. "నీటితరంగ ములవలె (అపాం న ఉర్మయః) దిక్చక్రముపై గాన్పించు" నని వర్ణించిరి. యజ్ఞములో పాతిన స్తంభమువలె (అధ్వరేషు స్వరవః) నున్నవని వర్ణించిరి. ఇవన్నియును, "వరుసగ నిలువబెట్టిన మనుష్యుల" వలె (విశోన యుక్తాః) నున్నవి. పశువులమందవలె (గవాం న సర్గాః) పోవుచున్నవి. అవన్నియు నొకటే మాదిరిగ (సదృశీః) నున్నవట. ఒక్కటే మనస్సుతో (సజ్ఞాన స్తే) కలసిమెలసి యుండి పనిచేయుచున్నవట. అవ న్నియు నొకే ఆవరణలో (సమానే ఉర్వే) నున్నప్పటికిని ఒక దానిమీదికి మరియొకటి కలహించి పోవట. (మినన్తి వ్రతా న్తే.) X. 88-18 లో స్పష్టముగ మూడు ప్రశ్నలు గలవు. "ఎన్ని అగ్నులు, ఎంతమంది సూర్యులు, ఎన్నిఉష స్సులు (ఉషాసః) కలవు ?" ఈపై వాక్యములనుబట్టి చూచి నచో యాస్కాచార్యులవారియర్థము సరియైనదికాదని తేలు చున్నది. ఇదిగాక, శాయనాచార్యులవారు చెప్పిన దానిని విచారించి చూచుదము. ఉషఃకాలమున కధిష్ఠానదేవతలు పెక్కుమందియుండనేల ? కాన యిదియును సరియైనదికాదు.

ఈ బహువచనప్రయోగమును మఱికొంద ఱిట్లు సమర్థింప జూచిరి. సంవత్సరము పొడుగుననువచ్చు, ఉషస్సులనుగూర్చి చెప్పినందున నీ బహువచనమును ప్రయోగించిరట. ఈసిద్ధాంతము ప్రకారము సంవత్సరములో 360 ఉషస్సులుండవలెను. ప్రతియుషఃకాలానంతరమును సూర్యోదయ ముండవలెనుగద. కాని యీ విషయమును కొంచెము విచారించిన యెడల యీ సిద్ధాంతము నిలువజాలదని తేటపడగలదు. ఒక్కొక్క ఉషస్సునకు మధ్య 24 గంటల విరామముతోఁగూడుకొనిన 360 ఉషస్సులనుగూర్చి వర్ణింపుచున్నప్పుడు I. 92-1 లో "ఇవిగో! యీ (ఏతాః) ఉషస్సులే, ఆ (త్యాః) ఉషస్సులు" అని తనకండ్లార తనయెదుట కాన్పించుచున్న వస్తువులను చూపించి మాట్లాడుచున్న ట్లెల వర్ణించును. ఇచ్చట బహువచనప్రయోగ మేలయుండవలెను. ఈబహువచనము సంవత్సరముపొడుగునను దినములవరుసను, వచ్చుఉషస్సులైనయెడల "వరుసగ నిలువబెట్టబడిన మనుష్యులు" అనువర్ణన కెట్లు సరిపోవును ? ఇవన్నియు నొకయావరణలోనే యున్నప్పటికిని ఒకటితో మరియొకటి తగవులాడుకొనకుండ నున్నవ" ను వర్ణన కెట్లు సరిపోవును ? కనుక యీయర్థము లేమియు సరిపోవు. ఉషస్సులన్నియు నొకటితరువాత మరియొకటి యెడతెగక, సూర్యోదయముచే భగ్నముగాకుండ వరుసగనన్నియు నొకచోటనే నిలచియున్నవని తేలుచున్నది. కనుక వీనినన్నిటిని కలిపి ఒకదీర్ఘమైన పెద్దయుషఃకాలముగ గ్రహింపనగును.

అనగ అచ్చట యుషఃకాలము బహుదీర్ఘమైనదని సిద్ధించు చున్నది. "ఉషఃకాలపు వెలుతురు కనుబడుటకును తదుపరి సూర్యోదయమగుటకును మధ్య ననేకదినములు గడచునను VII. 76–3 లోని భావమునకును యీభావమునకును సరి పోవుచున్నది. రెంటియర్థమొకటే. కనుక యాస్కాచార్యుల వారు, శాయనాచార్యులవారు, తదితరులు చెప్పిన సిద్ధాంత ములను త్రోసివేయవలసినదే. అప్పటికాలములో ఉషః కాలము బహుదీర్ఘకాలముగ నుండెడిదనియు, ఆయుషస్సు అనేకదినములవరకు వ్యాపించియున్నకారణమున దినమున కొక్కొక్క ఉషస్సుగ నీదీర్ఘయుషస్సును విభజించినయెడల, యీభాగములను బహువచనముతో సంబోధింపవచ్చుననియు తేలుచున్నది. దీనినిబట్టి ఉషఃకాలమునుగూర్చి చెప్పుచున్న ప్పుడు కొన్నిసమయములలో నేకవచనమును, మఱికొన్ని సమ యములలో బహువచనము నేలప్రయోగించిరో తేటబడ గలదు.

తై. సం. IV, 3–11 లో ఉషస్సులన్నియు కలిసి "ముప్పది యప్పచెల్లెండ్ర"ని చెప్పబడియున్నది. వీరంద రును అయిదు జట్టులుగజేరి, గిరగిర తిరుగుచు, మొదట తాము బయలుదేరిన చోటికివచ్చి చేరుదురట. ఆ యనువాక మంతటిలోను 15 ఋక్కులు గలవు. కొన్ని యజ్ఞములలో బలిపీఠముపై "ఉషస్సు యిటుకలు" "వ్యుష్టీ – ఇష్టకాః" పేర్చునప్పుడు యీ ఋక్కులనే మంత్రములుగ పఠింతురు.

ఇటుకలన్నియు కలిసి మొత్తము 16 గలవు. వీనిలో 15 టిని పేర్చుట కీమంత్రములు పనికివచ్చును. మిగిలిన 16 వది మరి యొకచోట గలదు. ఈ యనువాకములో మొదటి మంత్ర మును పఠింపుచు మొదటి యిటుకను పెట్టెదరు. ఈ మంత్ర ములో మొట్టమొదటగ నాకాశముమీద గాన్పించు ఉషస్సు నుగూర్చి వర్ణింపబడియున్నది. రెండవమంత్రములో రెండు ఉషస్సులుకలిసి జంటగనొకచోటనే నివసించియున్నట్లు వర్ణింప బడియున్నది. మూడవమంత్రములో మూడవఉషస్సు సూచిం పబడినది. ఇట్లే 4, 5 మంత్రములలో నాల్గవ, ఐదవ ఉషస్సు లనుగూర్చి చెప్పబడియున్నది. ఈయైదు ఉషస్సులను తా మైదుగురుమాత్రమేగాక తమలో నొక్కొక్కరికి అయిదేసి చొప్పున ౨గి గురు చెల్లెండ్రికలరట. కనుక మొదటి అయి దుగ్గురితో కూడ కలుపుకొని మొత్తము 30 ఉషస్సు లగుచున్నవి. ఈముప్పది యక్కచెల్లెండ్రను [త్రింశత్ స్వసారః] కలిసి అయిదుజట్లులుగ, గుండ్రిగ, పోవుచున్నట్లును (పరీయంతి) తిరిగి యెప్పటిచోటునకే వచ్చి చేరుచున్నట్లును (నిష్కృతం) వర్ణించియున్నారు. రెండుమంత్రములైనపిమ్మట ఉషస్సులలో నున్నట్టి యైకమత్యము తమలోకూడ నుండున ట్లనుగ్రహింప వలసినదని ప్రార్థన యొకటిగలదు. మొదటచెప్పిన 5 ఉషస్సు లలో నొకఉషస్సు "ఋత" యొక్కకుమార్తెయట. రెండవది జలముయొక్క మాహాత్మ్యమును దెలుపునట. మూడవది సూర్యమండలములో నివసించు నట. నాల్గవది యగ్నిమండల

ములో నుండునట. 5వది "సవిత్ర" నిచే పాలింపబడుచున్న దట. పైవర్ణనబట్టి యీయొక ఉషస్సులును మన మీదేశ ములో ప్రతిదినమునుజూచు ఉషస్సులుకావనియు ఇవన్నియు నొక్క దీర్ఘ ఉషస్సులోని అంతర్భాగము లేయనియు, స్పష్టమగు చున్నది. "ఈయుషస్సు అనేకరూపములను ధరించి వెలుగు చున్నను, నిజమున కిది యంతయు నొకటేయుషస్సని" యీ యనువాకములోని చివరమంత్రములో నిస్సందేహముగ, ఖండితముగ, వివరించియున్నారు. ఈయనువాక మంతటిలో నెచ్చటను సూర్యోదయమైనట్లు చెప్పియుండలేదు. సూర్యో దయపు ప్రశంసయే రాలేదు. అదిగాక "బ్రాహ్మణము" లో దీనిని స్పష్టపరచినారు. "పగలును, రాత్రియు గానికాలము కొంతయుండెను. ఏదైనదియు చెప్పుటకు వీలులేనికాలముగ ఉండెను. అప్పుడు దేవతలందరును యీయుషస్సులను జూచి వానిని క్రిందికిదించిరి. అంతట వెలుతురు వచ్చెను. కనుక యీ "ఉషస్సు ఇటికరాళ్లనుపేర్చిన వానికి వానిలోనుండు చీకటి పోయి వెలుతురు వచ్చును." ఈమంత్రములను చదువుచు బలిపీఠముమీద నేల "ఉషస్సు ఇటుకల"ను పేర్చ వలెనో యీపై దానిని బట్టి స్పష్టమగుచున్నది. ఇది పూర్వ గాథను దెలుపుచున్నది. పూర్వము దేవతలు రాత్రియు పగలుగాని సమయములో నున్న ఉషస్సులను ముప్పదింటిని చూచుచుండెడివారనియు, ఒకదానిపై నొక ఉషస్సును పెట్టు కొనుచు పోగా 30 ఉషస్సులను లెక్కపెట్టి పేర్చిన తరువాత

వెలుతురు (సూర్యకాంతి) వచ్చి సూర్యోదయ మాయెననియు స్పష్టమగుచున్నది. ఆవిధముననే బలిపీఠముమీద ఈమంత్రముల నుచ్చరించుచు యిటుకరాళ్ళను పేర్చిన యెడల వాని పాపము లన్నియు పోయి, పుణ్యమువచ్చునని దీనిభావము. కనుక ముప్పది దినములు, లేక ముప్పది ఉషస్సులకాలము గడచిన గాని సూర్యోదయమయ్యెడిది కాదని దీనివలన స్పష్టమగుచున్నది. అదిగాక, యీ 30 ఉషస్సులును మనము మనదేశములో ప్రతిదినము జూచుచుండు ఉషస్సులు కావనియు స్పష్టమగుచున్నది. కనుక యీ వర్ణన తప్పక ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతదేశములకే వర్తించును. ఈ 30 యుషస్సులును దిన దినమును కనిపించు మాహూర్తమాత్రపు ఉషస్సులు కావనియు ఇవన్నియు నొక దీర్ఘయుషస్సులోని భాగములే యనియు చెప్పుట కింకను నిదర్శనములు గలవు. తై. బ్రా. II. 5, 6, 5 " ఈ యుషస్సులే ఆ మొదట ప్రకాశించిన యుషస్సులు. ఈదేవతలు 5 రూపములను ధరింతురు. శాశ్వతమైనవి (శశ్వతీః) విడిపోనివి (నఅవపృజ్యంతి) అంతమొందనివి (నగమంతిఅంతం) [ఇమా ఏవతా ఉషసోయాః ప్రథమా వ్యౌచ్ఛన్ । తా దేవ్యః కుర్వతే పంచరూపా।శశ్వతీ ర్నావపృజ్యంతి నగమన్త్యన్తమ్॥] దీనిలో చెప్పబడిన 5 రూపములకును తై. సం. లో చెప్పబడిన 5 జట్టులకును సరిపోవుచున్నది. ఈ యుషస్సు లన్నియు కలిసి యొకటిగనే యుండుననియు, విడిపోవనియు, వీనిలో నొకదానికిని మరియొకదానికిని మధ్య సూర్యోదయము రాద

నియు స్పష్టమగుచున్నది. ఋ. I. 152–4 లో ఉషఃకన్యల (కానీనాంజారం) ప్రియుడైన సూర్యునియొక్క మేలిముసుగు (అనగ ఉషస్సు) విడిపోనిదనియు, మిక్కిలి వెడల్పుగల దనియు (అర్క-అవవృగ్ణ; వితత) వర్ణించి యున్నారు. ఇది పై వర్ణనలతో నేకీభవించుచునే యున్నది. అధర్వవేదము VII. 22–2 లో ఉషస్సులు "సచేతసః" అనియు, "సమీచీః" అనియు (అనగ అన్యోన్యమైత్రితో మెలగుచు కలిసిపోవుననియు, యెప్పుడును విడిపోవనియు) వర్ణించి యున్నారు. ఈ సందర్భములో 30 ఉషస్సులను గూర్చి శాయనాచార్యులవా రెట్లు సమర్థించిరో విచారించెదము. ఆయనువాకముయొక్క మొదటిమంత్రములో మొదటి యుష స్సును గూర్చిన ప్రశంసకలదు. ఈ మొదటి యుషస్సు సృష్ట్యా దిని కనుబడిన "ప్రథమఉషస్సు"ను సూచింపునని శాయ నులవారు వ్యాఖ్యానముచేసిరి. రెండవమంత్రములో చెప్ప బడిన "ఉషస్సు" మనము ప్రతినిత్యమును జూచు ఉషస్సును సూచింపునట. కాని మిగిలిన 28 ఉషస్సుల నేమిచేయవలెను? శాయనుల వారికి యీరెండు ఉషస్సులేతప్ప ఇంకొక మూడవరకపు ఉషస్సు తెలియదాయెను. అందువలన ఉషస్సంతయు నొకటేయైనను, ఆయుషాదేవత తన యోగ బలముచే ననేకరూపములను ధరింపగలైనని శాయనుల వారు మిగిలిన 28 ఉషస్సులను సమర్థించిరి! ఇదిగాక తుదకు వీరొక యర్థమును సాధించిరి. ఈ 30 ఉషస్సులును దినమున

కొక ఉషస్సుచొప్పున నెలదినములలోను కనుబడు మొత్తపు ఉషస్సుల సంఖ్యయని చెప్పిరి. కాని వీరిలెక్కప్రకారము సం॥ లో 360 ఉషస్సు లుండగ వానిలో యీ 30 ఉషస్సులను గూర్చిమాత్రమే యీ మంత్రములలో నేల ప్రశంసించిరో వీ రెచ్చటను తెలియబరచియుండలేదు. ఈ యర్థములన్నియు పరస్పర విరుద్ధములేగాక, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ॥; తై॥ సం॥ లలో చెప్పిన వాక్యములకుకూడ విరుద్ధముగ నున్నవి. పూర్వము మన యార్యు లుత్తరధ్రువమువద్దనుండగ అచ్చటిసృష్టివైచిత్ర్యములను వారు కళ్లారచూచి యీవిధముగ వర్ణించిరను యనుమానము శాయనాచార్యులవారి మనస్సునకు తోచనందున వా రిట్టిపరస్పరవిరుద్ధములగు వ్యాఖ్యానములను చెప్పవలసినవారైరి. ఈకీలకమునే వా రెరింగి యుండినయెడల వా రిట్టి పెడార్థములను చెప్పెడివారు కారు.

ముప్పదియుషస్సులుగల వనుమాట తై॥ సం॥ బ్రా॥ లలో కలదేగాని, ఋగ్వేదములో నెచ్చటనులే దని కొందరు వాదింప సాహసించెద రేమో. అ ట్లెంతమాత్రము కాదు. ఋ VI 59–6 లో ఉషస్సు "ముప్పదియడుగులు" (త్రింశత్ పదాని అక్రమీత్) నడచిపోయినది, అని చెప్పబడియున్నది. [ఇంద్రాగ్నీఅపాదియం పూర్వాగాత్పద్వతీభ్యః హిత్వీశిరో జిహ్వయవావదచ్చరత్త్రింశత్పదా న్యక్రమీత్]. దీని కింక నెవరును పూర్తిగ అర్థముచెప్ప సాహసింపలేదు. 'ఒకఉషస్సు ముప్పదిఅడుగులు నడచినది' అనినను 'ఉషస్సులు మొత్తము

30 అక్కచెల్లెండ్రు: వా రందరు కలిసి ఒకచోటికే వచ్చి చేరునట్లు గుండ్రముగ తిరుగుదురు ' అనినను — ఈ రెండు వాక్యములకు నొకటేయర్థమని వేరుగ చెప్పనక్కరలేకయే తెలియుచున్నది. ఇదిగాక ఋ I. 123–8 [సదృశీరద్య సదృశీరిదు శ్వోదీర్ఘంసచాంతే వరుణస్యధామ్ అనవద్యాస్త్రింశతం యోజనాన్యేకైకా క్రతుం పరియంతి సద్యః] " ఉషస్సులు యీదినముననున్నట్లే రేపటిదినముకూడనుండి, వరుణుని మందిరములో చాలకాలమువరకు నివసించును. అవి కల్మషరహితమైనవి. అవి గుండ్రముగ ముప్పది యోజనములు తిరుగును (పరియంతి). ఇట్లు తిరుగుటలో ప్రతియుషస్సును యెప్పటిచోటికి వచ్చి చేరును (క్రతుం). " మొదటి రెండు వాక్యములలోను కష్టమేమియులేదు. పిమ్మట " ఉషస్సులు గుండ్రముగ ముప్పదియోజనములు తిరుగుచు యెప్పటిచోటికి వచ్చిచేరుచుండును " అని చెప్పబడియున్నది. * దీనియొక్క నిజార్థము నింతవర కెవరును విప్పిచెప్పలేకపోయిరి. ఇది కేవలము ఉ. ధ్రు. ప్రాంతదేశములోని ఉషస్సులయొక్క లక్షణము. 30 ఉషస్సులు (30 దినములు) గడచిననే గాని

---

* యోజనము అనగ " ఒక్కదినములో తిరుగగలదూరము " ఈ మాటను యీ యర్థములోనే V–54–3 లో ప్రయోగించియున్నారు కనుక ముప్పది యోజనము లనగ ముప్పదిదినములలో తిరుగుదూరము. అనగ దినమున కొకచుట్టుచొప్పున యీ యుషస్సులు 30 దినములలో 30 చుట్లు తిరిగినపిమ్మట సూర్యోదయమగును — అని భావము.

సూర్యోదయముకాదని చెప్పియుంటిమి. ప్రతియుషస్సును దిక్చక్రముయొక్క అంచువెంబడితిరుగుచు క్రమముగ పైకి వచ్చుచుండుననికూడ చెప్పియుంటిమి. కనుక యీ వర్ణనను ఉ. ధ్రు. ప్రాంతదేశపు ఉషస్సులకు వర్తింపజేసినచో, వీని యర్థము చక్కగ బోధపడగలదు. ఈ వర్ణన మనదేశపు ఉషః కాలవర్ణన కెంతమాత్రమును సరిపోదు. ఈ యుషస్సులు గుండ్రముగ తిరుగుచున్నవనుటకు నిదర్శనములు చాలగలవు. " ఓ ఉషస్సా ! తిరిగియెప్పటిచోటికేవచ్చి చేరునట్లు (సమానం అర్థమ్) నీవు చక్రముతిరిగినట్లు తిరుగుము (చక్రం ఇవ ఆవవృత్స్వ) అని ఋ III. 61–3 [ఉషః ప్రతీచీభువనాని విశ్వో ర్ధ్వాతిష్ఠస్య మృతస్య కేతుః సమాన మర్థం చరణీయమానా చక్రమివనవ్యస్యావవృత్స్వ॥] లో చెప్పియున్నారు. " చక్రముతిరిగినట్లు " అనగ నిలువుగ రథచక్రము తిరిగినట్లు తిరుగకూడదా యని కొందర భ్యంతరముచెప్పవచ్చును. కాని ప్రపంచములో నెచ్చటను యీవిచిత్రము కాన్పింపదు. ఉత్తర ధ్రువమువద్దనైతము అడ్డముగ, దిక్చక్రపు అంచువెంబడి, కుమ్మరివానిసారె తిరిగినట్లు తిరుగునేకాని, నిలువుగ తిరుగదు. ఉషఃకాలపు వెలుతు రెప్పుడును దిక్చక్రపు అంచుననేయుండును గాని, ఆకాశముమీద మననెత్తిమీది కెత్తుగ రాజాలదు. కనుక, కుమ్మరిసారె తిరిగినట్లే తిరుగుచున్న దని చెప్పుట కేమియు అభ్యంతరము లేదు. ఇట్లు తిరుగుట కేవల ముత్తరధ్రువప్రాంతలక్షణమే యనుట నిర్వివాదము. మనదేశములలో ఉషఃకాలపు వెలుతురు తూర్పున

కొద్దిగ గాన్పించి పిమ్మట సూర్యోదయ మగుటతోడనే దాని లో కలిసిపోవును. కనుక యిక్కడి యుషస్సు గుండ్రముగ తిరుగుచున్న దని చెప్పుట కెంతమాత్రమును వీలులేదు. కనుక పైవేదవాక్యము తప్పక ఉ. ధ్రువప్రాంతఉషస్సునే సూచింపు చున్నదనుట స్పష్టము.

ఋగ్వేదములో మన యుషఃకాలములనుగూర్చికూడ అచ్చటచ్చట సూచనలు గలవు. కాని చాలభాగమువరకు ఉ. ధ్రువపు దీర్ఘఉషఃకాలమే యిన్ని యుషాగీతములను వ్రాయుటకు కారణమైనదని మాత్రము చెప్పకతప్పదు. లేదా, ఉ. ధ్రు. వదలివచ్చిన పిమ్మటకూడ ఆకాలమువారు తమ తాత ముత్తాతలు చెప్పుకొనుచుండగ యీలక్షణములను వారివల్ల వినియైన నుండవలెను.

—♦ సింహావలోకనము. ♦—

(1) ఋగ్వేదములో వర్ణించిన ఉషఃకాలము బహు దీర్ఘమైనది. ఉషఃకాలపు కనువెలుతురు కనుబడుటకును తదు పరి సూర్యోదయ మగుటకును మధ్య అనేకదినములు గడచు చుండెను. దీనికి ప్రమాణము. [ఋ VII–76–3]

(2) పూర్తిగ సూర్యోదయము స్వస్వరూపములోనికి వికసించుటకుపూర్వము అనేకఉషస్సులు ఒకటితరువాత ఒకటి క్రమముగ పైకివచ్చుచుండెను. దీనికి ప్రమాణము. [ఋ. 11. 28–9]

(3) ఉషస్సును బహువచనముగ సంబోధించిరి. 30 దిన ములవ్యాప్తిగల దీర్ఘఉషస్సులోని 30 దినభాగముకు యీ

బహువచనము వర్తించును. దీనికి ప్రమాణము [ఋ 1. 123–8: VI. 59–6 తై ॥సం॥ IV 3, 11, 6.]

(4) అనేకఉషస్సు లొకచోటనే నివసించి. తమలో తాము కలహించుకొనక అన్యోన్యస్నేహ భావముతో వర్తింపుచున్నవి. దీనికి ప్రమాణము [ఋ. IV 51–7–9; VII 76–5; అధ. వేద. VII 22–2]

(5) ఉషస్సులోని 30 భాగములును యెడతెగనివి; విడిపోనివి. [1. 152–4; తై. బ్రా. II. 5, 6, 5; అధ. వేద. VII. 22–2]

(6) 30 ఉషస్సులును కుమ్మరిసారెవలె గిరగిర తిరుగును; ఎప్పటిచోటికేవచ్చి చేరును. [1. 123–8–9: 111.–61–3 తై సం॥ IV 3, 11, 6.]

ఈపై లక్షణములన్నియు ఉ. ధ్రు. ప్రాంతదేశమునకే వర్తించునుగాని యికనేదేశమునకును వర్తింపవు.

వేదములను వ్యాపింపజేసిన ఋషులీసృష్టివైచిత్ర్యములను కళ్ళార చూచినయెడల మంచుయుగము రాక పూర్వమే, వారచ్చట నివసించియున్న కాలములోనే చూచియుండవలెను గద. అట్లయినచో, యీ మంచుయుగమునకు పూర్వయుగమును సూచింపు నిదర్శనము లేమైన వేదములయందు గలవా? కలవనియే చెప్పగలము. I. 113–13 లో “ పూర్వదినములలో (పురా) ఉషాదేవత ఆకాశములో సంతతము వెలుంగు

చుండెడిది " అని కలదు. ఇచ్చట. " పురా " అనుపదము హిమద్యుగము (మంచుయుగము) నకు పూర్వయుగమును సూచింపుచున్నదనుట స్పష్టము. ఉ. ధు. ను వదలివచ్చిన పిమ్మట—అనగ మంచుయుగానంతరయుగములో—మాట్లాడుచు, " పూర్వయుగములో యీ విధముగనుండెడిది " అని మంచుయుగమునకు పూర్వపుయుగమును సూచింపుచున్నారు.

మరియు బలిపీఠముపై ఉషఃకాలపు మంత్రములను పఠింపుచు " ఉషస్సు-ఇటుకలను " పేర్చునప్పుడు ఆమంత్రములలో సూచింపబడిన ముప్పదిఉషస్సులకును తామీదక్షిణదేశములలో ప్రత్యక్షముగ తమకండ్లారచూచు నిమిషమాత్రజీవనముగల ఉషఃకాలమునకును యెచ్చటను సంబంధము లేకున్నదే యని వారి మనస్సులకు తప్పక సందేహము తోచెను. మంత్రముల యర్థమును చూచెదమాయనిన వానిలో 30 ఉషస్సులు కలవని యున్నది. కాని ప్రతిదినమును తాము కండ్లారచూచునది నిమిషమాత్రపు ఉషఃకాలమేగద. ఈ రెంటికిని యేకోశమునను సంబంధము కనిపింపలేదు. కాన వారు దీని నెట్లు సమన్వయించుకొనిరి ? దీనికి సమాధానము తై॥ సం॥ V. 3, 4, 7 లో కలదు. " ఈముప్పదియుషస్సు లేమియో మనకు తెలియదు. దీనియొక్క నిజార్థ మేమియో మనకు తెలియదు. ఇదిపూర్వకాలమునుండియు అనుశ్రుతముగ వచ్చుచున్నది. దీనిని మనము వదలిపెట్టనేల ? దీనియర్థ మేమైనను మన కేల ? పూర్వమునుండియు మనవారు దీనిని వాడుచు

న్నారుగాన మనముకూడ ఆప్రకారమే చేయుదము. బహుశః పూర్వము దేవతలకు 30 ఉషస్సులు కనుబడెడివికాబోలు" అని యీ విధముగ మనస్సును సమాధానపరచుకొనినట్లు తై॥సం॥ V. 3, 4, 7 లో స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది. దీనినిబట్టి యివి తప్పక మంచుయుగమురాకపూర్వము మన పూర్వులు తమ కండ్లారచూచిన యంశములనియు, తదుపరి దక్షిణదేశములకు వచ్చినపిమ్మటకూడ యీ యంశములను మనవారు మరచిపోక, పూర్వాచారములుగ నెంచి, వాని ప్రకారమే యజ్ఞయాగాదులను జరుపుచుండెడి వారనియు స్పష్టమగుచున్నది.

పూర్వగ్రంథములలోని యుషఃకాల వర్ణన లన్నియు మన యుత్తరధ్రువసిద్ధాంతములను బలపరచుచున్న వని ఋజువుచేసితిమి. మిగిలిన లక్షణములను ముందుఅధ్యాయములలో విచారించెదము.

అనుబంధము.

ముప్పది ఉషస్సులు.

తైత్తిరీయ సంహితా, ౪-వ. కాండ,
3-వ. ప్రిపాఠకము, ౧౧-వ అనువాకము.

ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛదన్త రస్యాం చరతి ప్రవిష్టా । వధూర్జజాన నవగజ్జనిత్రీత్రియ ఏనాం మహిమానః సచన్తే ॥ ౧ ॥

ఛన్దస్వతీ ఉషసా పేపి.శానే సమానం యోని మనుసంచరన్తీ । సూర్యపత్నీ విచరతః ప్రజానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరి-రేతసా ॥ ౨ ॥

ఋతస్య పన్థామను తిస్ర ఆగుస్త్రయో ఘర్మాసో అను జ్యోతిషాఽఽఽగుః । ప్రజామేకా రక్ష త్యూర్జ మేకా వ్రతమేకా రక్షతి దేవయూనామ్ ॥ 3 ॥

చతుష్టోమో అభవద్యా తురీయా యజ్ఞస్య పక్షావృషయో భవన్తీ । గాయత్రీంత్రిష్టుభం జగతీ మనుష్టుభం బృహదర్కం యుఞ్జానాః సువరాభర న్నిదమ్ ॥ ౪ ॥

పఞ్చభిర్ధాతా విదధావిదంయత్తాసా స్వసౄరజనయత్ పఞ్చపఞ్చ । తాసామయన్తి ప్రయవేణ పఞ్చ నానారూపాణి కృతవోవసానాః ॥ ౫ ॥

త్రిశత్స్వసారం. ఉపయన్తి నిష్కృత సమానం కేతుం ప్రతి ముఞ్చమానాః । ఋతం స్తన్వతే కవయః ప్రజానతీ ర్మధ్యే ఛన్దసః పరియన్తి భాస్వతీః ॥౬॥
జ్యోతిష్మతీ ప్రతి ముఞ్చతే నభో రాత్రీ దేవీ సూర్యస్య వ్రతాని । వి పశ్యన్తి పశవో జాయమానా నానారూపా మాతురస్యా ఉపస్థే ॥౭॥
ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానా జజానగర్భం మహిమాన మింద్రమ్ । తేన దస్యూ న్వ్యసహన్త దేవా హన్తా ఽ సురాణా మభవ చ్ఛచీభిః ॥౮॥
అనానుజామనుజాం మామకర్త సత్యం వదన్త్య న్విచ్ఛ ఏతత్ । భూయాసమస్య సుమతౌ యథా యూయమన్యా వో అన్యా మతి మాప్రయుక్త ॥౯॥
అభూన్మమ సుమతౌ విశ్వవేదా ఆష్టప్రతిష్ఠా మవిదద్ధిగాధమ్ । భూయాసమస్య సుమతౌ యథా యూయమన్యా వో అన్యా మతి మాప్రయుక్త ॥౧౦॥
పఞ్చ వ్యుష్టీ రనుపఞ్చ దోహాగాం పఞ్చనామ్నీ మృతవో ఽ ను పఞ్చ । పఞ్చదిశః పఞ్చ దశేన క్లృప్తాః సమానమూర్ధ్నీ రభిలోకమేకమ్ ॥౧౧॥
ఋతస్య గర్భః ప్రథమా వ్యూషుష్య పామేకా మహిమానం బిభర్తి । సూర్య స్యైకా చరతి నిష్కృతేషు ఘర్మస్యైకా సవితైకాం నియచ్ఛతి ॥౧౨॥

యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛత్ సా ధేను రభవద్యమే । సానః పయ
స్వతీ ధుక్ష్వో త్తరాముత్తరా సమామ్ ॥౧౩॥
శుక్రర్ష భా నభసా జ్యోతిషాఽఽగాద్
విశ్వరూపా శబలీ రగ్ని కేతుః ।
సమానమర్థ స్వపస్యమానా బిభ్రతీజరా
మజర ఉషఆగా ॥ ౧౪ ॥

ఋతూనాం పత్నీ ప్రథమేయమాగా ద
హ్నాంనేత్రీ జనిత్రీ ప్రజానాం ।
ఏకాసతీ బహుధో షో వ్యుచ్ఛస్య జీర్ణా
త్వం జరయసి సర్వమన్యత్ ॥ ౧౫ ॥

తైత్తిరీయ సంహితా : ౫-వ కాండ; 3-వ ప్రపాఠకం;
౪-వ. అనువాకము; ౭-వ. భాగము.

నవా ఇదం దివాన నక్తమాసీదవ్యావృత్తం తే దేవా ఏతా
వ్యుష్టీరపశ్యన్ తా ఉపాదధత తతో వా ఇదం వ్యౌచ్ఛ ద్య
స్యైతా ఉపధీయన్తే వ్యేవాస్మా ఉచ్ఛత్యథోతమ ఏవా
పహతే ॥

వైదిక నిలయము

ఆరవ అధ్యాయము.

—(దీర్ఘదివసము, దీర్ఘరాత్రము)—

ముప్పదిదినముల యవధిగల దీర్ఘయఖండయుషస్సును గూర్చి ఋగ్వేదము ఖండితముగ వక్కాణించి చెప్పుచున్నప్పుడు, తత్పూర్వ ముండితీరవలసిన దీర్ఘరాత్రిగూడ వేరుగ ఋజువుచేయ నక్కరలేకుండగనే సిద్ధించుచున్నది. మరియు దీర్ఘరాత్రి యున్నప్పుడు దానికి ప్రతిగ దీర్ఘదివసముకూడ నుండియే తీరవలెనుగద. దీర్ఘదివసమును, దీర్ఘరాత్రములును ఉభయదీర్ఘసంధ్యలును,— యీ మూడునుపోగా సంవత్సరములో కొంతకాల మింకను మిగులును. ఈమిగిలినకాల మెట్లుండును ? ఈకాలములో మనమామూలు అహోరాత్రములు (రాత్రింబవళ్లు) ఉండును. ఒక్కొక్క అహోరాత్రము మొత్తము 24 గంట లుండును. దీర్ఘరాత్రమును, దీర్ఘ ఉషస్సును గతించగనే అహోరాత్రములవరుస ప్రారంభమగును. మొట్టమొదట అహస్సు (అనగ పగటిప్రొద్దు) బహుతక్కువగ నుండును. కాని రోజులుగడచినకొలది పగటిప్రొద్దు యెక్కువగుచుండును. ఈవిధముగ పగటివేళ ప్రొద్దు పెరిగినకొలదియు రాత్రివేళప్రొద్దు తగ్గుచుండును. ఇట్లుకొంత

కాలముపోగా, ఇరువదినాలుగుగంటలును పగలుగనే యుండు ను. ఇకకొంతకాల మగుసరికి మరల రాత్రులు పొడుగగుచు, తుదకు యిరువదినాలుగుగంటలకాలమును రాత్రిగనే యుండు ను. ఇదియే దీర్ఘరాత్రి. ఇట్లు కొంతకాలమున్నతరువాత, మరల యుషఃకాలమును దాని ననుసరించి సూర్యోదయమును, దానివెంబడి అహస్సులు (పగటిపొద్దులు) హెచ్చగుటయు సంభవించును. ఇట్లే, చర్విత చర్వణముగ కాలచక్రము తిరుగు చుండును.

ఈపై యంశములన్నియును అన్యోన్యాశ్రయములు, దీపముతోబాటు నీడ యెట్లుండితీరునో, అదేవిధముగ దీర్ఘ యుషఃకాలమొకటి యున్నయెడల, దానివెంట యీ దీర్ఘనిశ లును, దీర్ఘదివసములును ఉండితీరును. దీనికై ప్రత్యేకముగ మనము ఋగ్వేదమును శోధింపనవసరములేదు. అయినను మనమిప్పుడెన్నియో వేల సంవత్సరములనాటి విషయములను గూర్చి చర్చించుచున్నాము గనుక, మన మిప్పుడు పైన జేర్కొనినఖగోళాంశముల నన్నిటిని వేర్వేరుగనే భావించి, వానిలో నొక్కొక్క దానికి ప్రత్యేకముగ వేదవాఙ్మయము నుండి ప్రమాణములను జూపవలసినబాధ్యత మనదైయున్నది. ఇది శాస్త్రచర్చకులకు ణము; అవసరము. ఈ దీర్ఘదివసము లకును, దీర్ఘరాత్రములకును వేదములయం దెచ్చటనైన ప్రత్యక్షప్రమాణములు గలవా? ఎడతెగక నెలలకొలది సూర్యకాంతియు, నెలలకొలది చీకటి రాత్రులును గలవని

జెప్పుటకు వేదములయం దెచ్చటనైన ప్రమాణములు గలవా? వేదములయందు చెప్పబడియుండు సంవత్సరము యొక్క లక్షణములేమి? ఇవన్నియును, ఉత్తరధ్రువ ప్రాంత దేశలక్షణములేగాని, ఇట్టివి మరియెం కెచ్చటనులేవని ధ్రువ పరుచుటకేమైన ప్రమాణములు వేదాదుల యందు గలవా? ఈ యంశములనెల్ల నీ యధ్యాయమునందును, సప్తమాధ్యాయమందును విచారించిచూచెదము.

ప్రప్రథమమున దీర్ఘనిశనుగూర్చి విచారింతము. మన మిప్పుడు ఉత్తరధ్రువమువద్దకు పోయి చూచినయెడల అచ్చట సంవత్సరములో కొన్నిదినము లెడతెగక యెల్లప్పుడును చీకటిగనే యుండును. సూర్యకాంతి కనుపించనే కనుపించదు. దీర్ఘనిశ కిది ప్రత్యక్షప్రమాణము. కాని, ప్రస్తుత మాప్రదేశ మంతయు మంచుచే కప్పబడి ప్రాణికోటి నివసించుట కెంత మాత్రమును యోగ్యముగ లేదు. ఈ శీతలమునకు తోడు యీ దీర్ఘరాత్రికూడ తోడ్పడుటవలన జనసంచార మచ్చట పూర్తిగ నణగిపోయినది. కాని, ప్రథమాధ్యాయములో సూచించినట్లు కొన్ని వేల సంవత్సరములకు పూర్వము (పూర్వ హిమవద్యుగములో) అచ్చట శీతోష్ణస్థితి మిక్కిలి యనుకూలముగ నుండెననియు, జను లచ్చట యథేచ్ఛగ విహరింపుచుండిరనియు మనము గ్రహింపవలెను. అయినను పూర్వ మచ్చట నివసింపుచుండిన జనులకు బాధాకరముగ నున్నదేమైనకలదా యని యడిగినచో — అట్టిది యీ దీర్ఘనిశ

యొక్కటియే యని మనము నొక్కి వక్కాణింపవచ్చును. ఇప్పటివలె నింత మంచును, అతి చలియు లేకపోయి నను దినములకొలది సూర్యరశ్మి లేక చీకటిలో సంచ రింపవలసిన వారగుటచే సూర్యోదయ మెప్పు డగునా, తా మెప్పు డీయంధకారములోనుండి విముక్తుల మగుదుమా యని ప్రజలు భగవంతుని సదా ప్రార్థింపుచున్నట్లు దృష్టాంతరము లనేకములు వేదములందు గలవు. భయంకర ములగు నీదీర్ఘనిశలనుగూర్చి ఋగ్వేదములో ననేకచోట్ల ననేకవిధములుగ వర్ణించియున్నారు. ఈయంధకారము ఇంద్రు ని శత్రువులగు రాక్షసుల కందరకును శరణ్యముగ నుండెనట. ఇంద్రశత్రువులంద రీచీకటిలో దాగుకొనెడివారట. అందు వలన ఇంద్రు డీరాక్షసులతో (యీాదస్యులతో) యుద్ధము చేసి, వారి నోడించి, వారి దుర్గములగు యీాయంధకారము లను భేదించెడివాడట. ఇంద్రశత్రువగు వృత్రాసురుడు దీర్ఘ మగునంధకారములో దాగుకొని యుండెనట — దీనికి ప్రమా ణము:— ఋ. 1. 32–10. [దీర్ఘంతమః ఆశయద్ ఇంద్ర శత్రుః] తనతో పోరాడుటకైవచ్చిన “ శుష్ణ ” యను వాని నింద్రుడు చీకటి గోతిలో (తమసిహర్మ్యే) పడవేసెనని ఋ V. 32,5 చెప్పుచున్నది. తరువాతి శ్లోకములో “ సూర్యుడులేని చీకటి ” (అసూర్యేతమసి)ని గూర్చి వర్ణించి యున్నారు. దీనినే జర్మను పండితుడగు “ మ్యాక్సిముల్లరు ” గారు “ భయంకరమగు చీకటి ” యని వ్యాఖ్యానము చేసి

యున్నారు. దీని విషయమై ఋగ్వేదమునం దిన్ని ప్రమాణములు గాన్పించుచున్నను, మనవారింకను ఇంద్రవృత్రాసురుల పోరాటము కేవలము ప్రతిదినమును సూర్యోదయమునకు పూర్వము సూర్యునకును చీకటికిని జరుగు పోరాటమేగాని సంవత్సరములో నొక్కసారియే దీర్ఘనిశను భేదించుకొని వచ్చు సూర్యునకును తత్పూర్వముగనున్న దీర్ఘభయంకరాంధకారమునకును జరుగు పోరాటము గాదని మనవా రింకను వాదింపుచుండుట మహాశ్చర్యముగ నున్నది. అనగ, ఇంద్రవృత్రాసురుల పోరాటము దైనికమే గాని సాంవత్సరికము గాదని మనవా రింకను వాదింపుచున్నారు. దీని విషయమయిన పూర్ణచర్చను ముందు గావించెదము. మన మిప్పుడు ప్రతిదినమునుజూచు అంధకారము (ఎంతయెక్కువగ జూచుకొన్నను)—౨౪ గంటల కంటె యెక్కువకాలముండుట కవకాశమే లేదు. ఈకొద్దికాలము మాత్రమే యుండు నంధకారములో ఇంద్రిశత్రులగు రాక్షసులందరును దాగుకొనియున్నారనిచెప్పిన హాస్యాస్పదముగ నుండగలదు. ఋగ్వేదమునందు వర్ణింపబడిన అంధకార మెట్టిది ? అతిదీర్ఘమైనదియు, అతిభయంకరాకారము గలదియు, సూర్యరశ్మి యెచ్చటను సోకనిదియు, ఇంద్రాదిదేవతలకు సైతము దుర్భేద్యమైనదియు—నని వర్ణించియున్నారు. మనము ప్రతిదినముచూచుచున్న చీకటిరాత్రి లిట్టిభయంకరాకారమునకును, యిట్టి వర్ణనములకును సరిపోవునా ?

ఇంద్రవృత్రాసురుల పోరాటమువంటి యీప్రాచీనగాథలేగాక, దీర్ఘనిశనుగూర్చిజెప్పు ఘట్టము లనేకములు ఋగ్వేదమునందు గానవగును. వేదములం దనేకచోట్ల తరుచుగ తమ్మును యీయంధకారమునుండి విముక్తులగావించి రక్షింపవలసినదని ఋషీశ్వరులు తమయిష్టదైవములను ప్రార్థింపుచున్నట్లు నిదర్శనములు గలవు. దీనికి ప్రమాణము:— ఋ. 11. 27, 14. [అదితే మిత్రవరుణే తమృళయ ద్వోవయం చకృమా కచ్చిదాగః । ఉర్వశ్యామభయం జ్యోతి రింద్రమానో దీర్ఘా అభినశంతమిస్రః] — ఓ అదితీ! ఓ మిత్రావరుణులారా! మేము మీయెడలగావించిన యపచారములనెల్ల మన్నించి మమ్ములను బ్రోవుడీ! ఓ ఇంద్రా! అతివిశాలమైనట్టియు, నిర్భయమైనట్టియు వెలుతురును మేము పొందెదముగాక! ఈ దీర్ఘమైన యంధకారము (బహుళాంధకారము) మమ్ముల నావరింపకుండుగాక! ఈ దీర్ఘమైనఅంధకారమును సూచింపుటకు "దీర్ఘాఃతమిస్రాః" అను పద మచ్చట నున్నది. ఈపదమున కర్థము కేవలము దీర్ఘమైనఅంధకారము అని చెప్పుటకంటె "ఎడతెగని చీకటిరాత్రుల వరుస" యని చెప్పినచో దీని నిజార్థ మెక్కువగ తేటపడగలదు. ఈ బహుళాంధకార మెప్పుడంతమొందునా యని పూర్వము మనవారు పడిన యీ మనోవేదనకు — యీ యాతురతకు, హేతువేమి? మన మిప్పుడు నిత్యమును జూచు యీక్షణకాలపు చీకటిరాత్రులను జూచియేనా వారిట్లు భయపడినది? ఈ కొద్దికాలపు చీకటిని

జూచియే మనవా రింతవేదనను పొందిరని చెప్పుట కేవలము హాస్యాస్పదము. అట్లయినయెడల వారుబొందిన యీ వేదనకు గల నిజమైనకారణ మేమి ? దీనినెట్లుమనము సమర్థింపగలము? కేవలము మనము ప్రతిదినమునుజూచు చీకటి రాత్రులను చూచియే వారట్లు భయపడిరని చెప్పుటలో నర్థ మేమియు లేదు. ఋ 1. 46, 6, లో [యా నః పీవరదశ్వినా జ్యోతిష్మతీ తమస్తిరః తామస్మే రాసాథామిషమ్] "ఈయంధకారమును గడచివచ్చుటకు తగినబలమును తన కనుగ్రహింపవలసిన"దని ఒకభక్తుడు అశ్వినీదేవతలనుగూర్చి ప్రార్థించుచున్నాడు. మరియు ఋ VII 67, 2 లో [అశోచ్యగ్నిః సమిధానో అస్మే ఉపో అదృశ్ర న్తమసశ్చి దన్తాః] = అగ్ని రగుల్కొనమొదలిడినది; అంధకారముయొక్క కొనలూ గాన్పించుచున్నవి. ఉషస్సుయొక్క ధ్వజము తూర్పుదిక్కున గాన్పించుచున్నది. "తమసః అంతాః" అనుపదము మిక్కిలి చిత్రముగనున్నది. ఈ పదమునకును, దీర్ఘనిశను సూచించు యింక ననేకవాక్యములకును నిజార్థమును పూర్తిగగ్రహింపక మనదేశములోజూచు మామూలు శీతకాలపుచీకటి రాత్రులే నని యర్థముజెప్పుట యెంతమాత్రమును సరియైనవ్యాఖ్యానము గాదు. ఈరాత్రులను జూచి మనపూర్వజు లింతదిగులొంది తమ్మును రక్షించుటకు-యీమాత్రపుభాగ్యమునకు - దేవతలనుగూడ ఆహ్వానింపవలసినవారై రని చెప్పుటకంటె వింత వే రెద్దియును లేదు.

చీకటులెప్పుడు పోవునా యని మనోవేదనను జూపించు ఘట్టము లనేకము లింకను గలవు. ప్రస్తుతకాలపు కిరసనాయిలు దీపములు, క్రొవ్వువత్తులు, మెరుపుదీపములు మొదలగు కృత్రిమపు టుపకరణము లెవ్వియు నాకాలమున లేనందుచేత పూర్వము మన యార్యులు యీక్షణకాలపు చీకట్లను జూచియే యింత దిగులొందిరని సమర్థింప జూచుట వెర్రితలంపు. ఇప్పటికాలపు అడవిజాతి మనుష్యులుసైతము చీకట్లను జూచి యింత మనోవేదనను బొందరే! అట్టిచో, యీ యడవిజాతి వారికంటె యెన్నియో రెట్లు యెక్కువ నాగరకులైన మన యార్యులు రాత్రివేళ చీకటిని జూచి యింత దిగులొందుటకుగల గారణము గాన్పించదు. ఒక్క మనుష్యులు మాత్రమే గాక, దేవతలుసైతము యీ బహుళాంధకారములో చాలకాలము మునిగియుండవలసిన వారైరని కూడ వేదములు చెప్పుచున్నవి. దీనికి ప్రమాణము:— ఋ X. 124, 1 – [జ్యోగ్ ఏవ దీర్ఘంతమ ఆశయిష్ఠాః] అగ్నిదేవుడుసైతము "అతిదీర్ఘకాలము యీదీర్ఘాంధకారములో మునిగియుండె"నట. దీర్ఘకాలమును సూచించుటకు "జ్యోగ్" అనియు, "దీర్ఘం" అనియు రెండు పదములను ప్రయోగింపవలసిన అవసరమేమి వచ్చినది? ఒకే భావమును దెలియపరుచుటకు రెండు పదములను ప్రయోగింపనేల? వేదప్రవర్తకులకు అత్యుక్తిదోషము నంటగట్టుదమా? ఉత్తరధ్రువమండలమునకు దక్షిణమునగల దేశములలో రాత్రి

కాలము—మన మెంత యెక్కువగ జూచుకొన్నను — 24 గంటలకు మించనేరదు. మన యార్యుల కనుభవసిద్ధమైన నిశలు యీ 24 గంటలకంటె మించియుండనియెడల యిట్టి వర్ణనలును, అవసరము లేనిచోట్ల రెండు పదముల నుపయోగించుటలును—మొదలుగా గలవానిని మన మెట్లు సమర్థింపగలము ఆ యగ్నిదేవుడే "యెడలేని రాత్రు"లందు (క్షపః) ప్రకాశించుచున్నాడని ఋ 11, 2, 2, చెప్పుచున్నది. "ఎడలేనిరాత్రు"లన నర్థమేమి? మధ్య నెచ్చటను సూర్యోదయముగాని, సూర్యరశ్మియొక్క స్పర్శగాని లేకుండ – ఎడలేని—రాత్రులనియా? లేక మధ్యమధ్యకొంతకాలము సూర్యరశ్మితో కూడుకొనియున్న అనేకరాత్రులనియా? "క్షపః" అనగ "ఎడలేనిరాత్రు"లని యర్థము జెప్పిన ఆ మ్యాక్సిముల్లరువంటి పండితుడే దీని నిజార్థమును పూర్తిగ గమనింపజాలనివాడాయెను.

పూర్వకాలములో మనవారికి దీర్ఘరాత్రులను గూర్చి పూర్తిగ తెలియునని సూచించుట కింతకంటె బలవత్తరమైన నిదర్శనములను జూపింపవచ్చును. ఋగ్వేదము పదియవ మండలము ౧౨౭-వ ఋక్కులో, నిశాదేవతను గూర్చి సంబోధించియున్నారు. "ఓ నిశాదేవతా! (భక్తులమగు) మమ్ములను సులభముగ తరింపజేయుదానవు గమ్ము. (నః సుతరా భవ) దీని తరువాత "రాత్రిసూక్తం" లేక "దురాస్తవమ్" అనుపరి

శిష్టములో రాత్రిదేవత తన కనుకూలించును గాక యని భక్తుడు ప్రార్థించుచున్నాడు. "మేము భద్రముగ ఆవలి దరికి చేరుకొందుము గాక" "మేము భద్రముగ ఆవలి దరికి చేరుకొందుముగాక" యని వేడుకొను చున్నాడు. [ప్రపన్నోహం శివాం రాత్రీం భద్రే పార మశీమహి భద్రే పారమశీమహి] అథర్వవేదము XIX. 47, 2, [నయస్యాః పారం దదృశే న యో యువద్విశ్వ మస్యాం నివిశతే యదేజతి । అరిష్టాసస్త ఉర్వితమస్వతి రాత్రిపారమశీమహి భద్రే పారమశీమహి] అథర్వవేదము XIX. 50, 3 లో [రాత్రిం రాత్రిమరిష్యన్త స్తరేమ తన్వా వయమ్] జంగమపదార్థము లన్నియును నిశలో (నిశాసమయములో) విశ్రమించును. నిశాంతమును, నిశాపారమును (రాత్రియొక్క ఆవలిదరిని) జూచినవా రెవరును లేరు. ఈ నిశను భేదించున దేదియును కూడ గాన్పింపలేదు. విశాలాంధకారపరివృతమగు నోనిశా దేవతా! మేము భద్రముగ నిన్ను తరించుదుము గాక! ఓనిశాదేవతా! మేము నిన్ను తరించుదుముగాక! (నీపార మును శేరుదుముగాక!) అథ. వే. XIX 50, 3-లో "మాశరీరముల కెట్టిహానియు లేకుండ మేము రాత్రిరాత్రి యును (రాత్రిం రాత్రిం) (అనగ ప్రతిరాత్రియు) గడచిపోవు చుండెదముగాక!" అనియున్నది. ఏమి! ఇంతభయము! ఇంత దిగులు! ఇంత ఆతురత! ఈ రాత్రి గడచి యెట్లు బ్రతుకుదుమా యని ఇంత మనోవేదన బొందవలసిన అవసరమేమి?

" ఈ నిశాంతమును జూచినవా రెవరును లేరే! ఈ నిశను భేదింపగలవా రెవరును గాన్పింపరే ! " యని మనయార్యులు ఆర్తనాదమును గావింపవలసినంతగతి యేమిపట్టినది? మన మిప్పుడు ప్రతిరాత్రియు నీ విధముగ దిగులొందుచున్నా మా? మన కిప్పుడు లేనిభయము మనపూర్వికుల నేలబాధింప వలెను? దీనికి ప్రత్యుత్తరము తై ॥సం॥ 1, 5-5, 4 లో గాననగును. " ఓ చిత్రావసూ! నన్ను భద్రముగ నీ యావలి దరికి చేరనిమ్ము. 1, 5, 7, 5 లో దీనిని వివరముగ తెలియ జెప్పియున్నాడు. చిత్రావసు అనగ రాత్రి "ఇక తెల్లవారద" ని పూర్వకాలమందు బ్రాహ్మణులు భయపడెడివారు. [1,5,5,4- చిత్రావసోస్వస్తితే పారమశీయ] I. 5,7,5- చిత్రావసోస్వస్తి తే పారమశీయేత్యాహ। రాత్రిర్వైచిత్రావసు రవ్యుష్ట్యైవా ఏతస్యైపురా బ్రాహ్మణా అభైషుః॥—రాత్రిగడచి యెప్పుడు తెల్లవారునాయని మనయార్యులు దిగులొంది, ఇక అసలు తెల్లవారనే తెల్లవారదని భయపడుచుండిరని వేదములో స్పష్టముగ నొక్కివక్కాణించియున్నారు. దీనియర్థమేమి? రాత్రి కాల మతిదీర్ఘమై యుండనియెడల ఇట్టిభయమున కవకాశమే లేదుగద. శాయనాచార్యులవారు దీనివిషయమై గట్టిగపట్టుబట్టి విచారింపకుండ ఊరక తేలికగ త్రోసివేసిరి! శీతకాలములో రాత్రిప్రొద్దు ఎక్కువగనున్నందుచేత మనవారు శీతకాలములో నీవిధముగ – యెప్పుడు తెల్లవారునాయని – విసుగుకొనెడివా రని మాత్రము చెప్పి సులభముగ యీ భాగమును సమర్థింప

జూచిరి. కాని, శాయనాచార్యులవారు చెప్పిన యంశము లను బట్టియే, వారు చెప్పినయర్థము సరిగాదని ఋజువుపరచె దము. తైత్తిరీయ సంహితలో కొంతభాగము మంత్రార్థము లను విపులముగ బోధించు భాగమైయున్నది ఈయర్థమును విపులముగ జెప్పు భాగమునకు "బ్రాహ్మణము" అనిపేరు. కనుక తైత్తిరీయ సంహితను "మంత్రము" లనియు "బ్రాహ్మ ణము" లనియు — రెండు భాగములుగ విభజింపవచ్చును. దీనినిబట్టిచూడగ పైన "పూర్వకాలమందు ఇకతెల్లవారదని బ్రాహ్మణులు భయపడెడివార" ని చెప్పువాక్యము బ్రాహ్మ ణములోచేరిన భాగమని స్పష్టమగుచున్నది. ఇక "బ్రాహ్మ ణము" యొక్క లక్షణములేమియో కొంచెము జూచెదము. "బ్రాహ్మణము" ను మన వేదాంతులు పదిభాగములుగ విభజించిరి. [శ్లో॥ హేతుర్నిర్వచనం నిందా ప్రశంసా సంశయో విధిః । పరక్రియా పురాకల్పో వ్యవధారణకల్పనా ॥ ఉప మానం దశైవైతే విధయో బ్రాహ్మణస్యతు ఏతద్వై సర్వ వేదేషు నియతం విధిలక్షణమ్ ॥

(౧) హేతువు—అనగ మంత్రములో చెప్పినయంశ ములకు కారణమేమియో తెలుపుట: (౨) నిర్వచనం— అనగ, మంత్రములో యేపదమును యే యర్థములో ప్రయో గించినారో తెలుపుట. (3) నిందా—అనగ, మంత్రములో నిందార్హములైన భాగములను నిందించుట. (४) ప్రశంసా— అనగ, మంత్రములో మెచ్చుకొనదగిన యంశములేమైన

నున్నచో వానినెత్తిజూపి ప్రశంసించుట. (౫) సంశయమ్—అనగ, మంత్రార్థముపూర్తిగ బోధపడనిచోట్ల నెత్తిచెప్పుట. (౬) విధి—అనగ, యీవిషయ మిట్లుండి తీరవలెనని సిద్ధాంతీకరించుట. (౭) పరక్రియా—అనగ, ఇతరులుచేసిన కార్యములు—ఏదేని విషయమయి యితరభాష్యకారులు గాని, యితరఋషులుగాని యేమిచెప్పిరో దానిని చెప్పుట (౮) పురాకల్ప-అనగ, పూర్వకాలపు టాచారములనుదెలుపు సంగతుల నెత్తిజూపుట. (౯) వ్యవధారణకల్పనా—అనగ, మంత్రములోని ఒకవిషయమై "యిదియైన కావలెను, లేదా అదియైన కావలెను; గాని వేరొండు కాజాలదు" అని హద్దులనేర్పరుచుట. (౧౦) ఉపమానం-అనగ, పోలికలను జూపుట. వ్యాఖ్యానభాగమైన బ్రాహ్మణమును యిట్లు పదిభాగములుగ మనవారు విభజించిరి.

"పూర్వకాలము మనవారు సూర్యోదయము కాదనియే భయపడెడివారు" — అనువాక్యమును శాయనాచార్యులవారు యెనిమిదవ భాగమగు "పురాకల్ప" ము క్రిందికి తీసికొనివచ్చినారు. ఇది అర్థవాదముగాదనియు, ఇది కేవలము పూర్వకాలమునాటి యంశమును సూచింపుచున్నదనియు శాయనులవారే ఒప్పుకొనియున్నారు. అట్లయినప్పుడు, "సూర్యోదయము కాదని" భయపడెడివారని చెప్పువాక్యము కేవలము శీతకాలపు దీర్ఘరాత్రులను జూచి అతిశయోక్తిగ జెప్పినమాటయేగాని వేరొండుగాదని యర్థవాదము

జేయుట శాయనాచార్యులవారు గావించిన స్వవచన వ్యాఘాతమును సూచించుచున్నది! కనుక యీ వాక్యము కేవలము పూర్వకాలము మనవా రనుభవించిన యశుభమును సూచించుచున్నది. ఈవిషయమునుండి యింకొక ముఖ్యాంశము బయలు దేరుచున్నది. తెల్లవారదనే భయము ఒక్క మన పూర్వులకు మాత్రమే యుండనేల? మనకిప్పుడేల యట్టి భయములేదు. శీతకాలములో రాత్రులందు మనమీవిధముగ భయపడుచున్నామా? అప్పటిరాత్రియు, యిప్పటిరాత్రియు సమానమే యైనయెడల మనపూర్వులకు భీతావహమును గలిగించిన ఆరాత్రి మనకిప్పుడేల యా భీతావహమును గల్పించుటలేదు? మనలోనెట్టిమూఢునకైనను అట్టిభయమున్నదా? సూర్యోదయమెప్పుడగునో నిశ్చయముగ జెప్పగల జ్యోతిష జ్ఞానము మన పూర్వపు టార్యులకు లేదని చెప్పుటకంటె పరిహాసాస్పదమగు విషయ మింకొకటి యుండబోదు. ఈ విషయమునుబట్టి చూడగ శాయనులవారు చెప్పిన సమాధానము సరియైనది గాదని ఋజువగుచున్నది. ఈ శీతకాలపు రాత్రులను జూచి కాదు మన యార్యులు భయపడినది. అది మన శీతకాలపు రాత్రికంటె అతిదీర్ఘమైనదై యుండితీరవలెను. "ఎప్పుడు సూర్యోదయ మగునా, ఎప్పుడు సూర్యోదయ మగునా?" యని ప్రజల మనంబులను తల్లడింపజేయజాలినంత దీర్ఘనిశయై యుండితీరవలెను. ఇట్టి దీర్ఘనిశ ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతదేశములలో నుండునుగాని మరి యెచ్చట నుండదు.

మరియు నిది వేదకాలమునాటికికూడ పూర్వకాలమం దుండె నని తెలుచున్నది. వేదకాలమువారికే యిది పెద్దలవలన వినుచువచ్చిన పూర్వకాలపు పుక్కిటిపురాణమై యున్నది. తైత్తిరీయసంహితాకాల మిప్పటికి షుమారు 4500 సంవత్సరములైనది. అప్పటికే యీదీర్ఘనిశ పుక్కిటిపురాణమైనది.

దీర్ఘనిశను దీర్ఘదివసమును సూచించుట కింక నేమైన ప్రమాణములు ఋగ్వేదమునందు గలవేమో చూచెదము. ఋగ్వేదములో దివారాత్రములనుగూర్చి చెప్పిన ఘట్టములను పరీక్షించి చూచెదము. రాత్రింబవళ్ళనుగూర్చి ఋగ్వేదములో ననేకచోట్ల ద్వివచనప్రయోగములు గలవు. ఋ. I. 122 లో ఉషాసా-నక్తా (ఉషస్సును రాత్రియు) అనియు, I. 142,7 లో "నక్తోషాసా" (రాత్రియు, ఉషస్సును) అనియు, I. 188, 6 లో, "ఉషాసా" (రెండు ఉషస్సులు) అనియు వర్ణించియున్నారు. వీనికన్నిటికిని అర్థ మొక్కటియే. వీనికి రాత్రింబవళ్ళయొక్క జంట యని భావము. "అహోరాత్రే" యను పదము ఋగ్వేదమునందు లేకపోయినను దానికికూడ నిదియే యర్థము. ఇది "ఉషాసా నక్తా" యను పదమునకు పర్యాయపద మని ఐతరేయబ్రాహ్మణము చెప్పుచున్నది. ఒక్కొక్కచోట యీ యహోరాత్రముల జంటను అప్పచెల్లెండ్రనియు, కవలపిల్లలనియు వర్ణించియున్నారు. ఋ III 55,11 ను పరీక్షించి చూచెదము. ఈ ఋక్కునకు దేవత "అహోరాత్రము". ఈ ఋక్కు "అహోరాత్రము" ను

గూర్చి వర్ణించుచున్నదని వ్యాఖ్యాతలందరును ఒప్పుకొనియే యున్నారు.

నానా చక్రాతే యమ్యా వపూంషి
తయో రన్య ద్రోచతే కృష్ణ మన్యత్ ।
శ్యావీచ య దరుషీచ స్వసారౌ
మహ ద్దేవానా మసురత్వ మేకమ్ ॥
ఋ. III, 55, II

అర్థము :- "ఆ కవలపిల్లలు (యమ్యా–స్త్రీలింగం) అనేక రూపములను ధరింతురు. ఆ రెంటిలో నొకటి ప్రకాశింపు చుండును (రోచతే). రెండవది నల్లగ (కృష్ణమ్) నుండును. వారు ఇద్దరు అప్పచెల్లెండ్రు (స్వసారౌ). ఒకటి చీకటిగను (శ్యావీ) రెండవది ప్రకాశమానముగను (అరుషీ) ఉండును. దేవతలయొక్క మహాదంశము అద్వితీయ మైనది "——ఈఋక్కు చూచుటకు బహు తేలికగ గాన్పించును. కాని దీనిలోని రెండు ప్రధానాంశములను మనవారు సరిగ గ్రహింపలేదు. ముందు దీనిలో మొదటిరెండు చరణములను గూర్చి చర్చించుదము. "ఆకవలపిల్ల లనేకరూపములను ధరింతురు, వానిలోనొకటి ప్రకాశించును, మరియొకటి చీకటిగ నుండును. కవలపిల్లలనగ రాత్రిం బవళ్ళు. పగలు వెలుతురుగ నుండును; రాత్రి చీకటిగనుండును". ఇంతవర కర్థము తేట తెల్లముగనే యున్నది. కాని యీ కవలపిల్లలు "అనేకరూపములను ధరింతురు", అనగ అర్థమేమి ? అనేకరూపములను

ధరించుటయననేమి ? ఈవాక్యము విషయమై మనవారంత శ్రద్ధవహించినట్లు గాన్పించదు. " నానాచక్రాతే-వపూంషి" అనగ " అనేకరూపములుగ, అనేకశరీరములుగ, అగుచున్నవి." ఈ వర్ణనలో మనము రెండు ముఖ్యాంశములను గుర్తింపవలెను. (౧) ఆ కవలపిల్లలలో నొకటి ప్రకాశమానముగను మరియొకటి చీకటిగనుండును. (౨) ఆ కవలపిల్లలనేకరూపములుగ మారుచుందురు. ఇంకొకచోట (I. 123,7) యీ దివారాత్రముల జంటనే " విషురూపే " యనియు, మరియింకొకచోట " విరూపే " యనియు ఒకేయర్థములో వర్ణించియున్నారు. పైజెప్పిన రెండు వర్ణనలుగాక— "విషురూపే" "విరూపే"—యనునది యింకొక మూడవయంశమని గ్రహించవలెను. కనుక దివారాత్రముల వర్ణనలో మూడు ముఖ్యాంశములను ప్రత్యేకప్రత్యేకముగ గ్రహింపవలెను.

(౧) కవలపిల్లలలో ఒకటి ప్రకాశమానముగను (రోచతే) రెండవది నల్లగను (కృష్ణమ్) ఉండును.
(౨) కవలపిల్లలు అనేకరూపములుగ మారుచుందురు.
(3) " విషురూపే " " విరూపే " — యను వర్ణనను గమనింపవలెను.

ఈ మూడువర్ణనలను ఒకదానితో నొకటి కలుపకుండ విడిగ నుంచుదము. ఈమూడింటికిని అర్థమొక్కటియేకాదు. వీనికన్నిటికిని అర్థ మొక్కటియే యైనయెడల అత్యుక్తిదోషమాపాదించును. కనుక యీ మూడింటికిని మూడు వేర్వేరు

ర్థములుండి తీరవలెను. “విషురూపే, విరూపే”— యను పదములలోని “రూప” శబ్దమునకు—నలుపు, తెలుపు, ఎరుపువంటి — వివిధరంగులని శాయనాచార్యులవా రర్థము జెప్పియున్నారు. దివారాత్రములకీయనేకరంగులను బూయుట కెట్లు సంభవమగునో మనముగ్రహింపజాలము. మనకెక్కెక్కడప్పుడు రాత్రిం బవళ్లు పచ్చగను, ఎర్రగను, నీలముగను, మొదారంగుగను గాన్పించునా? పోని, “రూప” శబ్దమునకు “రంగు” అని అర్థముచెప్పుటకు సాధ్యమైనను “వపూంషి” యనుపదమున కాయర్థ మెట్లు చెల్లును? దీని విషయమై భాష్యకారు లెవరును శ్రద్ధబూని విచారించినట్లు గన్పించదు. అందుచేతనే కొందరు “విషురూపే” యనగ “వివిధరంగుల” వి అన్వయించియున్నారు. “నక్తోషాసా” యొక్క స్వరూపము “విరూపే” యని ఋ I. 113, 3—లో వరించియున్నారు. అచ్చటకూడ శాయనులవా రీయర్థమునే చెప్పియున్నారు. దీని విషయమై యింకను దీర్ఘముగ ఆలోచించినవా రెవరును గాన్పింపరు. కాని, శాయనులవారి కంటె పూర్వపువాడైన మాధవాచార్యులవారు “వివర్ణ” మనుతమ సామవేదభాష్యమందు “విరూపే” యను పదమును గూర్చి పూర్ణముగ వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు. సామవేదముయొక్క “ఉత్తరార్చికము” నందు (19,4,2,3) యీపదమునుగూర్చి యీవిధముగ జెప్పియున్నారు. “సంవత్సరములో దక్షిణాయనములో రాత్రికాలము

వృద్ధియగుచుండును. ఉత్తరాయణములో పగటికాలము వృద్ధిబొందును. [సుమేకే-సంవత్సరే దక్షిణాయనే రాత్రే ర్వృద్ధిః; ఉత్తరాయణే త్వహ్నః, నక్తం రాత్రిః, ఉషాకాలప్రభృత్యహః] మాధవాచార్యులవారి యీభాష్య ప్రకారము "విషురూపే, విరూపే" — యను ఋగ్వేద పదములకు సరియైన యర్థమును జెప్పుటకు మనకు వీలు కలిగినది. "రూప", "వపుస్" శబ్దములు దివారాత్రముల యొక్క దీర్ఘతను (పొడవును), వ్యాప్తిని, తెలియజేయు పదములని మన మిప్పుడు గ్రహింపవలెను. కనుక, "విరూపే" యనగ "వివిధములైన పొడవులు గల రాత్రిం బగళ్ళు" అని సరళమైన యర్థ మేర్పడుచున్నది. అనగ, దివారాత్రము లొకప్పు డొకపొడవును, మరియొకప్పు డింకొకపొడవును కలవై యున్నవని యర్థము. దీనితో బాటు, యీ కాలతలు మారిపోవుటయే గాక, యీ దివారాత్రములలో నొకటి ప్రకాశమానముగను, యింకొకటి నలుపుగను ఉండును. మాధవాచార్యులవారి భాష్యము నాధారముచేసికొని మన మిప్పు డీఋక్కుయొక్క మొదటి రెండు పాదములకును యీ క్రిందివిధముగ నర్థముచెప్పవచ్చును. "ఈ కవలపిల్లలయొక్క పొడవులు (వపూంషి) వివిధములుగ (నానా) మారుచుం డును. వానిలో నొకటి మెరయుచుండును; మరియొకటి నల్లగ నుండును." —

ఈ బుక్కులో మొదటి రెండుపాదములకు నర్థమును జెప్పితిమి. కాని మూడవపాదమువద్దకు వచ్చుసరికి యింకొక క్రొత్తచిక్కు తటస్థింపుచున్నది. మూడవపాదమున కర్థమే మనగ:—" వారు ఇద్దరు అప్పచెల్లెండ్రు (స్వసారా) ఒకటి చీకటిగను (శ్యావీ,) రెండవది ప్రకాశమానముగను (అరుషీ) ఉండును." మూడవపాదములో చెప్పబడిన అప్పచెల్లెండ్రకును (స్వసారా) మొదటి రెండు పాదములలో వర్ణింపబడిన "కవలపిల్లల" కును (యమ్యా) యేమైన సంబంధమున్నదా? ఇవిరెండును వేర్వేరు వ్యక్తులా? లేక ఒకవ్యక్తియేనా? ఈ రెండును ఒకేవ్యక్తియని చెప్పినయెడల యీ మూడవ పాదము అనవసరమగును. మూడవపాదముయొక్క ప్రయోజనమేమి? ఇక యివి రెండును వేర్వేరు వ్యక్తులని చెప్పిన యెడల యీ రెంటికిని గల భేదమేమియో చెప్పితీరవలెను. వ్యాఖ్యాత లెవరును దీనిని సమర్థింపజాలరైరి. అందువల్ల వారు పునరుక్తిదోషమునకొడిగట్టియైనను యీ రెండును ఒకేవ్యక్తి యని సమర్థించిరి. కాని యీ వ్యాఖ్యానము సంతృప్తికరముగ లేదని యందరికిని తెలియును. కనుక, మనచేతనైన యెడల నీవాక్యములకు సంతృప్తికరముగ నర్థమునుజెప్పుటకై యత్నింతము.

ఇచ్చట రాత్రింబవళ్ళయొక్క వర్ణనలు రెండు విధములుగ నున్నవి. ఒకజంటగాక రెండు జంటల నిచటవర్ణించి యున్నారు. ఈయొక్కచోటనేగాక, యిదేవిధముగ ననేక

చోట్ల దివారాత్రిములను రెండు తరగతుల జంటలుగ వర్ణించిన ఘట్టము లనేకములు గలవు. వీనికన్నిటికిని సమాధానము జెప్పుటెట్లు ? ఋగ్వేదమునందు దివారాత్రిములను వర్ణించుటకు "అహానీ" యను మరియొక పదముగలదు. దీనికర్థమేమి ? దీని యర్థము "రెండు పగళ్ళు" అని కాదు: "అహానీ" యనగ "ఒకరాత్రి, ఒకపగలు (జంట)" అని యర్థము. కారణమేమన, ఋ VI, 9, 1లో "చీకటిదిన(అహః) మొకటియు, వెలుతురుదిన (అహః) మొకటియు గలవు"—అని స్పష్టముగ రెండు విధములైన "అహః" కలవని వర్ణించి యున్నారు. కనుక "అహానీ" యను పదమునకు "ఒక రాత్రింబగళ్ల యొక్క జంట"యని స్పష్టమగుచున్నది. ఋగ్వేదములోనే మరియొకచోట "ఉషాసానక్తా" యని యింకొక జంటను వర్ణించి యున్నారు. "అహానీ"యను జంటకును "ఉషాసానక్తా" యను జంటకును భేదమేమైన గలదా ? లేక యివి రెండును ఒకటియేనా? దీనికిసమాధానము ఋగ్వేదము IV, 55, 3-లో కనిపించగలదు. అచ్చట "ఉషాసానక్తా" యను దేవతను, "అహానీ" యను దేవతను—యీ రెంటిని—వేర్వేరుగ సంబోధించి, వేర్వేరుగ నాహ్వానించి యున్నారు. [ఉభేయథానో అహా నిపాత ఉషాసానక్తా కరతామదబ్ధే] ఈ జంట దేవతలను వేర్వేరుగ నాహ్వానించుటం జేసి, యీ జంటలు రెండును వేర్వేరు జంటలై యుండితీరవలెనని సిద్ధించుచున్నది. మ్యాక్సిముల్లరు పండితుడు సైతము యీరెండు జంటలకును

గల భేదమును గుర్తించియే యున్నాడు. కాని వానియొక్క నిజ భావమేమియో పూర్తిగ విచారణ చేసియుండలేదు. మనదేశములో వలె సంవత్సరములోనున్న ౩౬౦ దినములును ఒకే విధముగ నున్నయెడల యీ రాత్రిం బవళ్ళను రెండు వేర్వేరు జంటలుగ వర్ణించుటకు కారణమేమి? ఈ రాత్రిం బవళ్ళు వివిధమైన పొడవులుగలవై యొకటి ప్రకాశమానముగను మరియొకటి నల్లగను ఉండుననివర్ణించిన చాలుగద. ఋ IV. 55, 3 లో – యీ రెండు జంటలకును జూపిన భేదమును మనమెట్లు సమర్థింపవచ్చును? దీనికై యీ భూగోళములో వివిధప్రదేశములలోనుండు దివారాత్రములనెల్ల పరీక్షించి చూడవలెను. ఉత్తరధ్రువము మొదలుకొని భూమధ్య రేఖవరకు గల దివారాత్రములనెల్ల పరీక్షించి చూచినయెడల, యీ ద్వంద్వ వర్ణనలకు సరిపోవు, దివారాత్రములు ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతదేశములలోనుండు దివారాత్రములేగాని, యిట్టివి మరియెచ్చటను లేవని తేలుచున్నది. ఉత్తర ధ్రువమండలములో నుండు దివారాత్రముల యొక్క లక్షణములేమి? అనేకదినములవరకు యెడతెగక వ్యాపించి యుండు ఒకరాత్రియు, యిట్టిదే దీనితో తులదూగగల యొక పగలును—అనగ, ఒక దీర్ఘరాత్రమును, ఒక దీర్ఘ దివసమును—గలిగిన దివారాత్రముల జంట యొకటి యుండును. ఇది యొక తరగతిజంట. ఇదిగాక, వివిధపొడవులు గలిగినట్టియు, మొత్తము ౨౪ గంటలకు మించనట్టియు

మరియొక తరగతి దివారాత్రముల జంటలుండును. ఇది యింకొక తరగతి జంట. (పటమును చూడుడు) ఇట్టి విచిత్రమైన దివారాత్రముల జంటలు ఉత్తరధ్రువమండలములో దప్ప మరియింకెచ్చటను గానరావు. భూమధ్య రేఖవద్ద దివారాత్రము లెప్పుడును ఒకేవిధముగ నుండును. ౨౪ గంటలలో సగము పగలును, సగము రాత్రియు గలిగి సంవత్సరములో నెట్టిమార్పును లేక యేకరీతిగనే యుండును. అనగ, భూమధ్య రేఖవద్ద దివారాత్రములు "విరూప" ముగనుండక, "సరూప" ముగనేయుండును. భూమధ్యరేఖకును, ధ్రువరేఖకును మధ్య నున్న దేశములో దివారాత్రము లెప్పుడును మొత్తము ౨౪ గంటలకు మించియుండవు. కాని, యీ ౨౪ గంటలలో ఒక్కొక్క చోట [ఉత్తరధ్రువమును సమీపించిన కొలది] ౨౩ గంటల పగలును ఒకగంట మాత్రమే రాత్రియు నుండ వచ్చును; లేదా ౨౩ గంటలరాత్రియు, నొకగంట మాత్రమే పగలును కూడ నుండవచ్చును. ఈ రీతిగ రాత్రింబగళ్ళయొక్క పరిమితులు నానావిధములుగ మారుచుండును; కాని యీ రాత్రిం బగళ్ళు రెండును గలిసి మొత్తము ౨౪ గంటలకు మాత్రము మించవు. ఇదియే ఋ III. 55, 11-లో మొదటి రెండు పాదములలో వర్ణింప బడిన దివారాత్రముల జంట— "నల్లగను, ప్రకాశమానముగను, వివిధ పొడవులు గలదిగను" ఉండు జంట. ఇది మొదటితరగతి జంట. ఇక స్నీధ్రువరేఖను దాటి ఉత్తరధ్రువమండలములోనికి ప్రవేశించినచో, యీ

మొదటి తరగతి జంటతోపాటు యింకొక తరగతి జంట కూడ గాన్పించును. ౨౪ గంటలకు మించని మొదటి తరగతి దివారాత్రముల జంటగాక, అనేక దినములవరకు నెడలేక వ్యాపించియుండు దీర్ఘరాత్రింబవళ్ళ జంట ఇంకొకటి సంభవించును. ఇది రెండవతరగతి జంట. ఉత్తర ధ్రువమండలములో నీరెండు తరగతులజంటలు గలవని సిద్ధించుచున్నది. కేవలము ఉత్తర ధ్రువము మీదికే పోయి కూర్చున్నచో దీర్ఘజంట యొక్కటి మాత్రమే-6 నెలల రాత్రియు, 6 నెలల పగలును-ఉండును; ౨౪ గంటల జంట మాయమై పోవును.

మనము భూమధ్యరేఖవద్దనుండి బయలుదేరి ఉత్తర ధ్రువమునైపునకు ప్రయాణమై పోవుచున్నచో, మనకు మధ్యత్రోవలో క్రమముగ నీక్రిందివిధములైన దివారాత్రములు గాన్పించును:-

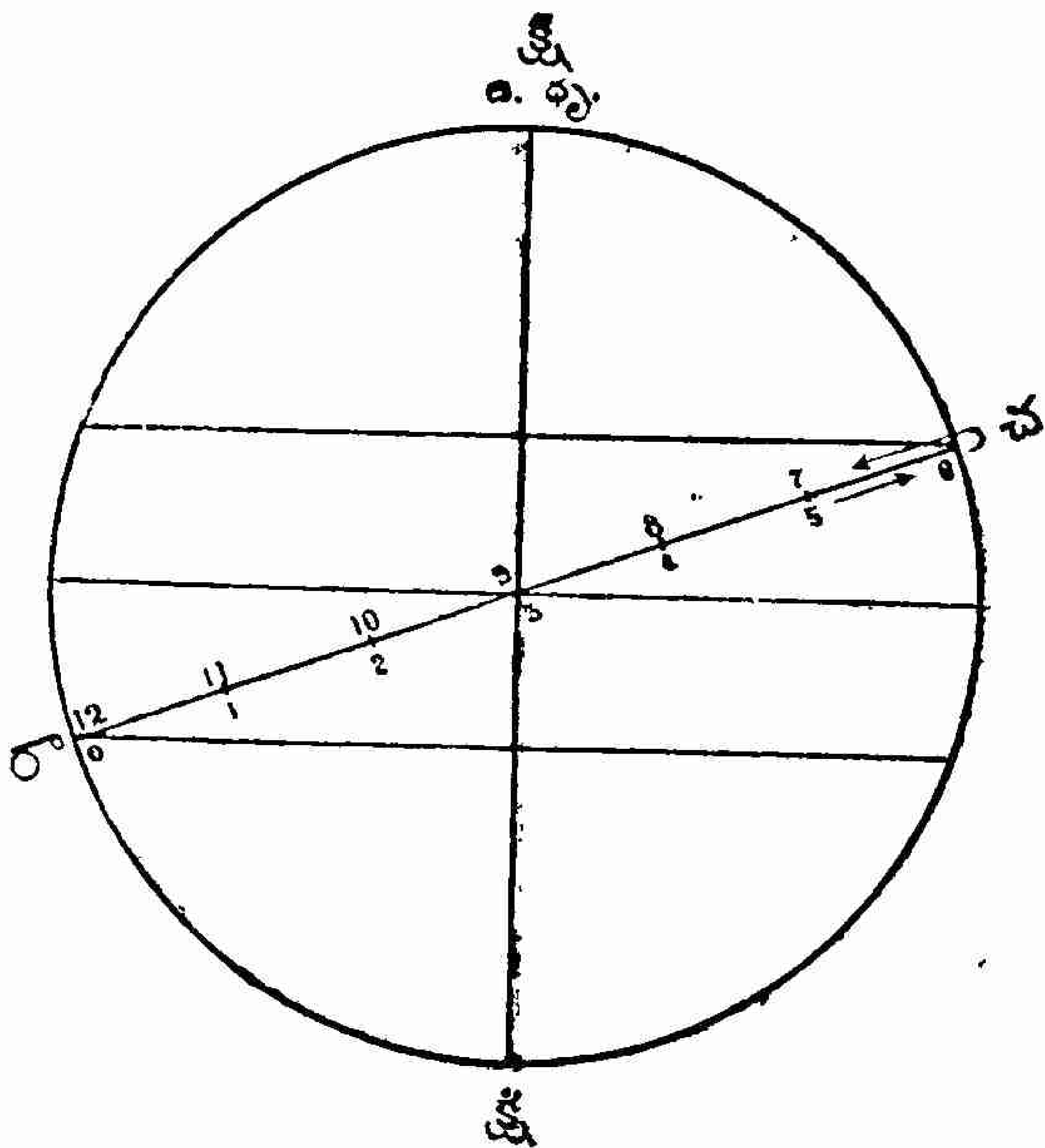
(౧) భూమధ్యరేఖవద్ద:- ఒకేజంట; ౨౪ గంటలకు మించదు; సగము నలుపు, సగము మెరుపు; రాత్రింబవళ్ళ పొడవులలో మార్పు లుండవు. అనగ 'సరూప'ము.

5-వ పటము.

(౨) భూమధ్యరేఖకును ధ్రువరేఖకును మధ్య } ఒకేజంట; ౨౪ గంటలకు మించదు. వీని పొడవులు సంవత్సరములో సమానముగ నుండక వివిధములుగ (విరూపే) మారుచుండును.

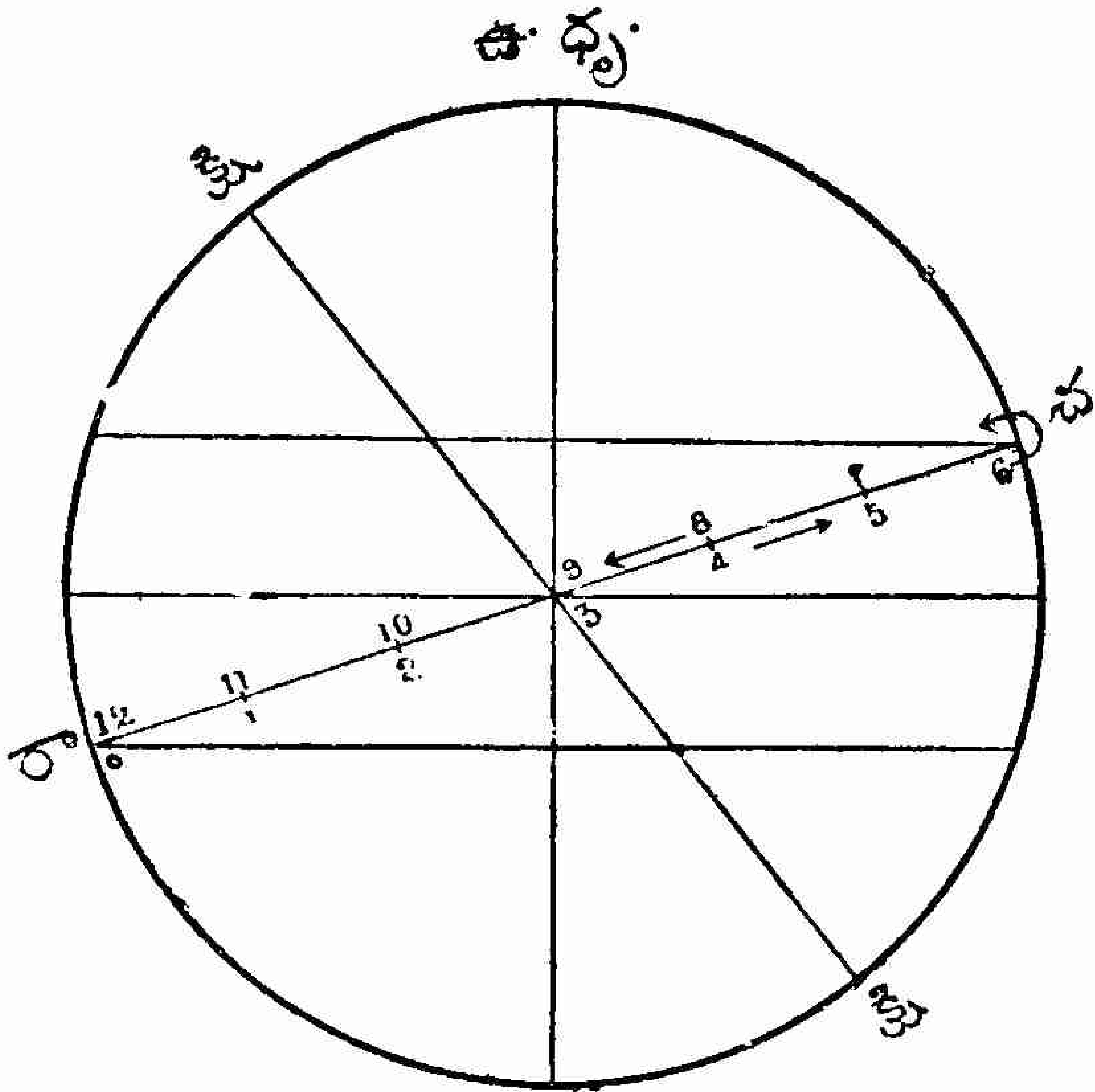
6-వ పటము.

బ్లాకు 5.

భూమధ్య రేఖవద్ద అనగ "౦" అక్షాంశ. ఇచ్చట క్షితిజమును, ఉత్తరధృవమును యేకమైపోవును. సంవత్సరములో ప్రతిదినమును సగము వెలుతురు, సగము రాత్రియు నుండును. ఇచ్చట 12 నెలల పొడవునను - రాత్రిళ్లు చీకటితో - సూర్య రశ్మి యుండును. రాత్రింబవళ్లు సరిసమానమైన పరిమితిగలవి. (సరూపము) దీర్ఘరాత్రియు, దానిననుసరించి దీర్ఘదివసమును పూర్తిగ మాయమగును. కాబట్టి ఇచ్చట ఒకే జంట గలదు.

ప్లాను 6.

భూమధ్య రేఖకును ధృవ రేఖకును మధ్య అనగ $23\frac{1}{3}^{\circ}$ మొ॥ $66\frac{2}{3}^{\circ}$ వరకు గల మధ్యప్రదేశములో

ఈపటము 45° డిగ్రీల ప్రదేశమును సూచించును. ఇచ్చట 12 నెలల పొడవునను మామూలు రాత్రింబవళ్లుండును. కాని, అవి సమాన పరిమితులుగలవి కావు (అనగ విరూపములు.)

దీర్ఘరాత్రియు, దీర్ఘదివసమును పూర్తిగ మాయమగుటచే, ఇచ్చట ఒక్కజంటయే గలదు.

(3) ధ్రువరేఖకును, ధ్రువమునకును మధ్య ... అనగ ధ్రువమండలములో. 7-వ పటము.	రెండు జంటలు; ఒకజంట:- ౨౪ గంటల జంట; ఇవి 'విరూప' ములు, కొంత నలుపు కొంతమెరుపు. రెండవజంట:- దీర్ఘజంట; ఒక దీర్ఘరాత్రియు, దానితో తులదూగగల ఒక దీర్ఘదివసమును కలిసి యీజంట యేర్పడుచున్నది.
(౪) కేవలము ఉత్తర ధ్రువముమీద:- 8-వ పటము.	ఒకే జంట:- ఆరునెలల దీర్ఘరాత్రియు, ఆరునెలల దీర్ఘదివసమును కలిసి యీదీర్ఘజంట ఏర్పడుచున్నది. ఇది 'సరూప'ము.

ఋ IV. 55,3 లో "ఉషాసా నక్తా" యనియు, "అహానీ" యనియు రెండు జంటలను వర్ణించియున్నారుగద. ఆ రెండు జంటలును పైమూడవ పటములో చూపించిన జంటలై యుండితీరవలెను. కనుక ఆ ప్రదేశము ధ్రువమండలము లోనిదై యుండితీరవలెను. ఇట్టి వింకొకచోట నుండుటకు అసలు వీలే లేదు. ఋ IV. 55,3 ను, ఋ III. 55,11-తో సంపుటీకరణ మొనర్చి చూచినయెడల III. 55,11- యొక్క అర్థము నీవిధముగ చెప్పవచ్చును. ఈ ఋక్కులో రెండు జంటలను వర్ణించియున్నారు.

(౧) ఆ కవలపిల్లలు (యమ్యా ౨౪ గంటల జంట) అనేక రూపములను (నానావపూంషి) ధరింతురు. ఆ రెంటిలో నొకటి ప్రకాశింపుచుండును (రోచతే). రెండవది నల్లగ (కృష్ణమ్) నుండును. ఇది మొదటితరగతి జంట. "ఉషాసా నక్తా" యను జంట.

(౨) వారు యిద్దరు అప్పచెల్లెండ్రు (స్వసారౌ–దీర్ఘజంట.) ఒకటి నల్లగను (శ్యావీ) రెండవది ప్రకాశమానముగను (అరుషీ) ఉండును. ఇది రెండవతరగతి జంట "అహనీ"—యను జంట.

ఈ ఋక్కునకి ట్లర్థము జెప్పినయెడల వీనిలోని పాదము లెవ్వియును నిరుపయోగములు కాజాలవు. పునరుక్తిదోషము పోవును. దీని భావము సులభగ్రాహ్యమగును. సమస్తమును తెల్లమగును. ఋగ్వేదమునందు వర్ణింపబడిన "ఉషాసా నక్తా" "అహనీ" యను జంటలు రెండును వేర్వేరు జంటలని ఋ IV. 55, 3, వలన తెల్లమగుచున్నది. "ఉషాసా నక్తా" యను జంట ౨౪ గంటలకు మించని దివారాత్రమును దెలియజేయు మొదటి తరగతి జంటయనుకొందము; 'అహనీ' యను జంట దీర్ఘనిశను దీర్ఘదివసమును కలిసిన (రెండవ తరగతి) దీర్ఘజంట యనుకొందము. (వీని నీక్రింద ఋజువుపరచెదము! ఈ రెండు జంటలకును గల భేదము నింకొకవిధముగ జూపెదము. మొదటి తరగతి ౨౪ గంటల జంటలోని దివారాత్రములు ఒక దాని

నంటి మరియొకటి వరుసగ, నిరవకాశముగ, వచ్చుచుండును. అనగ, రాత్రి గడచుటతోడనే పగలును, పగలు గతించుటతోడనే రాత్రియు—నవిచ్ఛిన్నముగ, చర్వితచర్వణముగవచ్చుచు పోవుచుండును. కాని రెండవతరగతిది యగు దీర్ఘజంటలోని దీర్ఘదివసమును దీర్ఘరాత్రిమును ఒకదానినంటి యొకటిరాదు. దీర్ఘరాత్రి మంతమొందుటతోడనే దీర్ఘదివసము రాజాలదు. దీర్ఘరాత్రి మంతమొందిన ౪, ౫, ౬ నెలలకు గాని దీర్ఘదివసమురాదు. దీర్ఘనిశకును దీర్ఘదివసమునకును మధ్య కొన్ని నెలలు గతించవలెను. దీర్ఘనిశ సాధారణముగ హిమసంక్రమణము వద్ద (షుమారు మార్గశీర్ష పుష్యమాసములలో) తటస్థించును. దీర్ఘదివసము సాధారణముగ గ్రీష్మసంక్రమణము వద్ద (షుమారు జ్యేష్ఠాషాఢమాసములలో) తటస్థించును. ఈదీర్ఘనిశయు, దీర్ఘదివసమును — (అహానీ,) పోను మిగతా సంవత్సరములో మన సాధారణపు ౨౪ గంటలకు మించని (మొదటి తరగతి ఉషాసానక్తా)- దివారాత్రిము లుండును. దీర్ఘనిశకును దీర్ఘదివసమునకును మధ్య యెన్నినెలలు గతించవలెనో దీనినిబట్టి చదువరులే గ్రహింపగలరు. గ్రీష్మర్తువంతయు నెడలేనిపగలుగను, హేమంతర్తువంతయు నెడలేని దీర్ఘరాత్రిగను ఉండునని చెప్పిన చెప్పవచ్చును.

ఈ రెండవ తరగతి "అహానీ" జంటలోజేరిన దీర్ఘరాత్రికిని దీర్ఘదివసమునకును మధ్య షుమారు ఆరుమాసముల యవకాశముగలదని చెప్పవచ్చును. ఇది 'అహానీ' జంటయొక్క

లక్షణము. ఈ లక్షణములు మన పూర్వుల కెరుకయే. దీనికి ప్రమాణము: — తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము — I. 2, 3 [ఏకహిశిరో । నానాముఖే । కృత్స్నంతదృతులక్షణమ్] ఇచ్చట "సంవత్సర" దేవతను వర్ణింపుచున్నాడు. ఈ దేవతకు ఒకతలయు, రెండు భిన్నముఖములును గలవు. ఇవన్నియు ఋతులక్షణములు. ఇకనీవాక్యములకు భాష్యకారు లెట్లర్థము జెప్పిరో చూతము. సంవత్సరములో రెండు అయనములు గలవు. గనుక సంవత్సరదేవతకు రెండు నోళ్ళున్నవని వర్ణించిరట. సంవత్సరములో వచ్చు ఋతువులన్నియు, నీ అయనములలో నిమిడి యున్నవి. గనుక యీ నోళ్ళను ఋతులక్షణములని వర్ణించిరట. మనవ్యాఖ్యాత లీవిధముగ సమర్థించిరి. ఈ తైత్తిరీయారణ్యకములోనే యింకొక కొంచెము దూరము పోయి చూతము. తై.ఆ. I. 2, 4— [శుక్లకృష్ణే సంవత్సరస్య దక్షిణవామయోః పార్శ్వయోః తస్యైషా భవతి శుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి విశ్వాహి మాయా అవసిస్వధావో భద్రాతే పూషన్నిహరాతిరస్తు నాన్నభువనం నపూషా నపశవః నాదిత్యః సంవత్సర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమమ్ విద్యాత్]— అర్థము:- [సంవత్సర దేవతకు దక్షిణవామపార్శ్వములందు శుక్లకృష్ణ " అహ " ములు గలవు; నొకొకరూపము ప్రకాశమానముగను, మరియొకరూపము నల్లగను నుండును. ఈ రెండును వేర్వేరు రూపములు గల " అహ " ములై యున్నవి. నీవు

"ద్యౌః" వలె నున్నావు. ఓ స్వాశ్రయమూర్తీ! నీవు మాయాభూతములనెల్ల రక్షింపుచుందువు. ఓ పూషన్! నీ యపారమహిమ మాకిచ్చట మంగళకరమగుగాక] ఇచ్చట "పూషన్" అను దేవతను "ద్యౌ" తో పోల్చియున్నారు. దానికిని "అహానీ" వలె, నలుపు, మెరుపు రూపములు గలవు. ఈ "అహానీ" యొక్క మెరుపు నలుపు రూపములే సంవత్సరదేవతయొక్క కుడి యెడమ పార్శ్వములై యున్నవి. అనగ, యీ మెరుపు నలుపు రూపములు ఒకదానినంటి మరియొకటిరావు. ఈ రెంటికిని మధ్య చాలనెలల యవకాశము గలదు. ఇట్టి లక్షణములుగలిగిన దీర్ఘనిశాదివసములు (అహానీ) ఉత్తరధ్రువమండలములో తప్ప తదితరచోట్ల నెచ్చటను సంభవింపజాలవు. (మూడవపటమును జూడుడు.) దీర్ఘనిశ హేమంతర్తువందును, దీర్ఘదివసము గ్రీష్మర్తువందును సంభవించును. కనుక 'అహానీ' యొక్క మెరుపు నలుపు రూపములు సంవత్సర దేవతయొక్క ముఖద్వయమని తైత్తిరీయారణ్యకములో వర్ణించియున్నారు.

మనమింతవరకును దీర్ఘరాత్రమును గూర్చియే పరీక్షించి యున్నాము. ఇక దీర్ఘదివసమును వర్ణించు ప్రత్యక్ష ప్రమాణము లేమైన కలవేమో విచారింతము. ఋ V. 54, 5 లో (తద్వీర్యం వో మరుతో మహిత్వమమ్ దీర్ఘం తతాన సూర్యో నయోజనమ్) ఇచ్చట సూర్యునియొక్క "దీర్ఘం యోజనం" అను దానిని వర్ణించినారు. అనగ సూర్యుడు

పగటిపూట దీర్ఘ ప్రయాణము చేయుచున్నాడట. అల్లే మరు తులుకూడ తమయొక్క శక్తిని, మహిమను, వృద్ధినొందించు కొనిరట. ఇంతకంటె బలవత్తరమైన ప్రమాణము ఋ X-138, 3 లో- కలదు. (విసూర్యోమధ్యే అముచ ద్రథం దివో విద ద్దాసాయ ప్రతిమానమార్యః దృఢాని పిప్రో రసురస్య మాయిన ఇంద్రో వ్యాస్యచ్చ కృవాం ఋజిశ్వనా) ఇది మూడవ ఋక్కు. దీనిలో నింద్రుని వీరకృత్యములను వర్ణించినారు. మొదటి ఋక్కులో వృత్రాసురవధయు, తద్వారా నీటికిని ఉషస్సులకును గలిగిన బంధమోక్షణమును వర్ణించినారు. రెండవ ఋక్కులో వృత్రాసురవధవలన సూర్యుడెట్లు ప్రకాశింపజేయబడెనో వర్ణించి యున్నారు. 4, 5, 6, ఋక్కులు వృత్రాసురునికోటలను భంజించుటయు, చంద్రాదులను తిరిగి తమతమస్థానములలో నిలుపుటయు, మొదలుగాగల వీరకృత్యములను వర్ణించినారు. ఈ ఋక్కులతో మన కిప్పుడంతగ పనిలేదు. మనకిప్పుడు కావలసినది పైనుదహరించిన మూడవఋక్కు. ఈ ఋక్కున కర్థమేమనగ:- [సూర్యుడాకాశమధ్యమందు తనయొక్క రథమును దింపుకొనినాడు (వి అముచత్) * దాసు డొనరించిన కృత్యము

---

* దాసుడనగ వృత్రాసురుడు. ఇతడు రాక్షసుడు. ఇతడు సూర్యుని (అనగ ఆర్యుని) కట్టివేయుటచే దీర్ఘనిశ యేర్పడుచున్నది. ఇప్పుడన్నో వృత్రాసురుడు ఇంద్రునిచే సంహారింపబడుటవలన సూర్యునకు బంధమోక్షణము గలిగినది. కనుక, దాసు డొనర్చిన కార్యమునకు ప్రతిమానముగ —

నకు ప్రతిమాన మొనర్చుటకు—అనగ ప్రతికృత్య మొనర్చుటకు—ఇప్పుడు ఆర్యునకు అవకాశము జిక్కినది. ఋజిశ్వన సహాయుడై ఇంద్రుడు మాయికుడైన "పిప్రు"డను అసురుని బలిష్ఠమైన కోటలను భంజించెను.] ఈ ఋక్కులోని మొదటి రెండు చరణములే మన కిప్పుడు ముఖ్యముగ కావలసినవి. సూర్యుడు తనరథమును దింపుకొని కూర్చున్నాడట. ఎచ్చట? అస్తమయసమయమందు గాదు; క్షితిజమువద్ద గాదు; మరి యెచ్చట? ఆకాశమధ్యమందు; కొంతకాల మచ్చట విశ్రమించుటకొరకై సూర్యుడు తన రథమును దింపుకొనినాడు. ఇంతవరకు నిస్సందిగ్ధముగ దీని యర్థము తెల్లమగుచునే యున్నది. కాని, సూర్యునియొక్క యిట్టి విపరీతచర్య మన వ్యాఖ్యాతల కెంతమాత్రమును బోధపడినదికాదు. గ్రిఫిత్ అను పాశ్చాత్యశాస్త్రజ్ఞుడు దీనికొక విచిత్రార్థమును జెప్పెను. బహుశః యీవిపరీతచర్య సూర్యగ్రహణమై యుండవచ్చునట. లేదా ఆర్యులు తమ శత్రువులైన దస్యులను జయించుటకుగాను బహుశః సూర్యుని ఆకాశమందు గట్టివేసినారేమో నట ! ఈ రెండర్థములుకూడ తృప్తికరములుగ గాన్పింపవు.

యతికి ప్రతిగ; కుక్కకాటుకు చెప్పుదెబ్బ యన్నట్లు — సూర్యుడాకాశమున తన రథమును ఊడదీసి కూర్చునియున్నాడు.వృత్రాసురుడు దీర్ఘనిశను గలుగజేసినాడు గాన, దానికి ప్రతిమానముగ సూర్యుడు దీర్ఘదివసమును గలుగజేయుచున్నాడు.

ఏల ననగ:- సూర్యగ్రహణమునాడు సూర్యుడు బాగుగ ప్రకాశింపడు. ఛాయాగ్రహముచే నావరింపబడి యుండును గద. అదిగాక, గ్రహణమునాడు సూర్యుడు ఆకాశమధ్యమందు నిలువబడడు. కనుక, పైనవర్ణించిన సూర్యునిచర్య సూర్యగ్రహణము కానేరదు. ఇక రెండవ యర్థమును చర్చింపనే యక్కర లేదు. ఆ యర్థ మిచ్చుట యెంతమాత్రమును సరిపోదు. ఋగ్వేదమునం దెచ్చటను యిట్టి యర్థమునకు ప్రమాణము గాన్పింపదు.

ఇక శాయనాచార్యులవారు దీని నెట్లు సమర్థించిరో చూతము. "రథం వి అముచత్ మధ్యే దివః=సూర్యుడు తన రథమును వదలెను." అనగ, ఆకాశమధ్యమునకు ప్రియాణ మొనర్చుటకుగాను సూర్యుడు తనరథపగ్గములను వదలెను; లేక సడలించెను. "రథం ప్రస్థానాయ విముక్తవాన్"— యిదిశాయనులవారి భాష్యము. వృత్రాసురుని సంహారించిన పిమ్మట, ఇంద్రుడు సూర్య రథమును ఆకాశమధ్యము పై పునకు ప్రియాణ మొనర్చు నిమిత్తము వదలివేసెనట. కాని యీ వ్యాఖ్యాన మంతసరళముగ గన్పింపదు. ఋగ్వేదమునందు "వి-ముచ్" అను పదమును రథహాయములను గూర్చి చెప్పు సందర్భములో ౧౦, ౧౨ చోట్ల ప్రియోగించినారు. ఈ ౧౦, ౧౨ చోట్లలోను "కాడిని ఊడదీయుట, జీనును ఊడదీయుట, రథమునుండి గుర్రములను వేరుపరుచుట" యనునర్థములో ప్రయోగించిరేగాని, మరి యింకొకభావ మెచ్చటను గాన్పిం

పదు. ఆయా ప్రదేశములలో శాయనాచార్యులవారు కూడ యిదేయర్థమును తెలవిచ్చియున్నారు. ఋ I. 104, 1 లో "వి-ముచ్య" అనగ = "రథాత్ విశ్లిష్య" అని శాయనులవారే తెలిగించియున్నారు. ఋ I. 32, 1 లో "రథాత్ విముచ్య," యనియు, ఋ X 160, 1 లో "రథాత్ విసృజ్య" యనియు శాయనులవారే వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు. ఇంకను కావలసినయెడల, ఋ I. 171, 1; I. 177, 4; VI. 40, 1— ఋక్కులను పోల్చిచూడ వచ్చును. ఈ సందర్భములను బట్టి "సూర్యుడు తనరథమును ఊడదీసి దింపుకొన్నాడు" అనునదియే మిక్కిలి సరళమైన అర్థమని స్పష్టమగుచున్నది. "దివఃమధ్యే" = అనగ, "ఆకాశమధ్యమందు" అని యర్థముగాని "ఆకాశమధ్యమువైపునకు" అనియర్థము కానేరదు. "వి—ముచ్" అనగ "ప్రయాణమునిమిత్తమై రథపగ్గములను వదలినాడు" అని మన మొకవేళ యర్థము జెప్పినను, తత్పూర్వమందు రథమునిలిచియైన నుండవలెను; లేదా మిక్కిలి నెమ్మతిగనైన నడచుచుండవలెను. అట్లనియొప్పుకొన్నను ఆకాశమధ్యమందు సూర్యుడు తన రథము నేల నిలుపవలెను? ఏల నెమ్మదిగ నడిపింపవలెను? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానమింకను జెప్పవలసియే యున్నదిగద. అప్పటికి సూర్యుడు క్షితిజముక్రింద నున్నయెడల ప్రయాణమునకై బయలుదేరినాడని చెప్పవచ్చును; క్షితిజము క్రిందనైనను, ప్రయాణమునకు పూర్వము, సూర్యుడు నిలిచి యుండవలెను గద. దీనినెట్లు

సమర్థింతుము? కాని యీ ఋక్కులో వర్ణింపబడిన సూర్యుడు క్షితిజముక్రింద లేడు, దివామధ్యమందున్నాడు. కనుక ప్రయాణమునకై బయలుదేరినాడని చెప్పుటకు సందర్భపడదు. అదియునుగాక, దాసుడగు వృత్రాసురు డొనర్చినకృత్యమునకు సూర్యుడు ప్రతిమాన మొనర్చుచున్నాడని యీ ఋక్కునం దున్నభావమున కర్థమేమి? శాయనులవారి వ్యాఖ్యను మనము సమ్మతించిన యెడల యీ "ప్రతిమాన" మును సమర్థించు టెట్లు? కనుక, సూర్యు డాకాశమధ్యమందు తన రథమును ఊడదీసి కూర్చున్నాడను నదియే సహజ సిద్ధమైన యర్థము.

సూర్యు డాకాశమధ్యమందు నిలిచియున్నాడని చెప్పుటకు ఋ VII. 87, 5, లో నింకొక ప్రమాణము గలదు. (చక్రే దివి ప్రేంఖామ్ హిరణ్మయమ్) "హిరణ్మయుడైన సూర్యు డాకాశమందు "ఊయల" వలె నున్నాడు. అనగ, ఆకాశమధ్యమందు సూర్యుడు ఊయలవలె ముందునకును వెనుకకును ఊగులాడుచున్నాడట. దీనియొక్క నిజభావము మన కీప్రాంతములలో గాన్పింపదు. ఉత్తరధ్రువప్రాంతదేశములకు బోయి జూచిననేగాని మన కీవిచిత్రచర్య సుబోధకము గాదు. ఉత్తరధ్రువ మండలములో దీర్ఘదివసమునందు— అనగా, అనేక దినములవరకు సూర్యుడు క్రుంకక క్షితిజముపైననే తిరుగుచున్నప్పుడు—యీ విచిత్రచర్య గాన్పించును. మొట్టమొదట ఉషస్సును భేదించుకొని సూర్యుడు క్షితిజముపైకి వచ్చును. ఒక్క అర గంటలు గతించునప్పటికి సూర్యుడు

క్షితిజముయొక్క అంచుచుట్టును ఒకచుట్టు తిరిగివచ్చును. కాని ఒక్కచుట్టు తిరిగివచ్చునప్పటికి సూర్యబింబము క్షితిజముయొక్క అంచుననే యుండక కొంచెము పైకి లేచుచుండును. ఈ విధముగ కొన్నిదినములు గతించునప్పటికి సూర్యబింబము అడ్డముగ ౨౪ గంటల కొక చుట్టుచొప్పున కుమ్మరిసారెవలె తిరుగుచు క్రమక్రమముగ పైకిలేచుచుండును. ఇట్లు కొంతయెత్తువరకును లేచి ౧, ౨, మాసము లైనతరువాత తిరిగి క్రిందికి — అదేరీతిగ — క్రమక్రమముగ దిగుచుండును. ఇంకొక ౧, ౨ మాసము లగుసరికి సూర్యబింబము క్షితిజము క్రిందికి క్రుంకును. దీనినిబట్టి మన మేమి గ్రహింపవలెను? దీర్ఘదివసమునందు సూర్యుడు క్రమముగ పైకెక్కుటయు, క్రిందికి దిగుటయు తటస్థించుచున్నది. అనగ, సూర్యుడు ఊయలవలె ముందునకుబోయి వెనుకకు వచ్చుచున్నాడని చెప్పుటకు అవకాశ మేర్పడుచున్నది. కనుక, యిది ఉత్తర ధ్రువమండల లక్షణమే యని సిద్ధించుచున్నది.

"విదద్దాసాయ ప్రతిమాన మార్యః"— అను రెండవ పాదమునకు పాశ్చాత్యశాస్త్రజ్ఞులు విచిత్రార్థమును చెప్పిరి. దీనిలోని "దాస" "ఆర్య" శబ్దములు హిందూదేశములోని ఆర్య, అనార్యజాతిప్రజలను సూచింపునని వారు తలంచిరి. కాని, ఋగ్వేదములో యీవాక్యముల నా యర్థములో ప్రయోగింపలేదు. "దాస" శబ్దము ఇంద్రశత్రుపరముగ ప్రయోగింపబడినది. శంబరుడు, పిప్రు, నముచి — మొద

లగు ఇంద్రశత్రువు లందరును దాసులనియే వర్ణింపబడిరి. ఇంద్రుడు దాసుల మనస్సులలో భీతిని పుట్టించునట. (ఋ X. 120,2) తనకు మృత్యువులేదని విర్రవీగిన దాసుని ఇంద్రుడు చీల్చివేసెనట (ఋ II. 11,2). ఈవాక్యములవల్ల "ఆర్య" "దాస" శబ్దములు ఇంద్రునకును, ఇంద్రశత్రులకును వర్తించునేగాని ఆర్యానార్యజాతిప్రజలకు వర్తింపవని తెలుచున్నది. ఇదిగాక, యీవీరకృత్యములన్నియు నెచ్చటనో ఊర్ధ్వలోకములందు జరిగిన కార్యములు. ఇట్టి సందర్భములో, యీఋక్కులో నెచ్చటనో యొకటి రెండు పొడిమాటలను బట్టుకొని, హిందూదేశములో ఆర్యానార్యజాతిప్రజలకు జరిగిన పోరాటముతో పోల్చజూచుట హాస్యాస్పదము. ఇక రెండవ యంశ మేమనగ, "ప్రతిమాన" భావము నెట్లు సమర్థింపవచ్చును? ఆర్య లోకప్పుడు దాసులవలన ఓడింపబడి యుండిన గాని, తిరిగి ఆర్యులు విజృంభించి తమ కసితీర్చుకొని రని చెప్పుటకు వీలు లేదుగద. తత్పూర్వమం దార్య లోకప్పుడు దాసులచే నోడింపబడిన టెచ్చటను చారిత్రక దృష్టాంతము గాన్పింపదు. కనుక, యీ యర్థ మిచ్చుట సరిపోదు. కనుక యీ ఋక్కుయొక్క సరళ భావ మేమనగ, సూర్యు డాకాశమధ్యమందు నిలువబడి దీర్ఘ దివసమును కల్పించెను. అందువలన, తనశత్రువైన దాసునకు 'ప్రతిమాన' మొనర్చుటకు యింద్రున కిప్పుడు మంచి యవకాశము చిక్కినది. ఏలననగ, దీర్ఘనిశ యొకరివలన కలిగి

నది ? ఇంద్రశత్రుడగు దాసునివలనగద. ఇంద్రశత్రుడగు దాసుడు దీర్ఘనిశను గల్పించినాడు గనుక, దానికి 'ప్రతిమాన' ముగ ఇంద్రుడిప్పుడు దీర్ఘదివసమును కల్పించి కసి తీర్చుకొన్నాడు. ఇదే ఉత్తరధ్రువమండల లక్షణము. అచ్చట దీర్ఘనిశయు, దానితో తులదూగగల దీర్ఘదివసమును కలుగుచుండును. ఇదియే యీ ఋక్కుయొక్క నిజభావము. ఆర్యానార్య పోరాటములు మొదలగు అసందర్భపు వ్యాఖ్యానములెవ్వియు నిచట సరిపడవు.

మన మీయధ్యాయములో గ్రహించిన సారాంశముల నన్నిటి నిచ్చట క్లుప్తముగ చెప్పెదను:—

(౧) ఋగ్వేదమందు దివారాత్రములను వర్ణించు జంటలు రెండు గలవు. ఒకటి ౨౪ గంటల పరిమితిగల సాధారణపు దివారాత్రిమును (ఉషాసానక్తా) వర్ణించును. రెండవది, దీర్ఘనిశాదివసమును (అహనీ) వర్ణించును. దీనికి ప్రమాణము: ఋ III. 55, 11.

(౨) 'అహనీ' జంటలో వర్ణింపబడిన దీర్ఘనిశయు, దీర్ఘదివసమును సంవత్సరదేవతయొక్క వామదక్షిణపార్శ్వములు. ఇదియే ఉత్తర ధ్రువమండలములోని దీర్ఘదివసమును, దీర్ఘరాత్రమును నైయున్నవి. దీనికి ప్రమాణము తైత్తిరీయారణ్యకము.

(3) పూర్వకాలమందు మనవారు "యిక తెల్లవారనే తెల్లవారద" ని భయపడెడివారట—అనగ, రాత్రికాలమంత

దీర్ఘముగ నుండెడిదన్నమాట. అట్టిభయము మన కిప్పు డేల లేదో ? దీనికి ప్రమాణము తైత్తిరీయ సంహితా-

(౪) దీర్ఘనిశను వర్ణించు వాక్యము లనేకములు ఋగ్వేదము నందు గాన్పించుచున్నవి. "మమ్ముల నీయంధకారము నుండి దాటించి రక్షింపుడ" ని మన యార్యులు దేవత లను వేడికొనిన ట్లనేక ఋక్కులు గలవు.

(౫) అదిగాక, సూర్యు డాకాశమధ్యమందు చాలకాలము వరకును నిలిచియుండి, దీర్ఘదివసమును కల్పించి, దాను లచే కల్పింపబడిన దీర్ఘనిశకు 'ప్రతిమాన' మును కల్పించెనని స్పష్టముగ నొక్కివక్కాణించుటకు ఋగ్వే దమునందు ప్రత్యేక మొక ఋక్కుగలదు. దీనికి ప్రమా ణము ఋ X. 138, 3.

ఐదవ యధ్యాయములో వర్ణించిన దీర్ఘఉషస్సులేగాక దీర్ఘనిశా దివసములుకూడ మన యార్యులకు బాగుగ నెరు కయే యని యిప్పుడు ఋజువైనది. ఇవన్నియు ఉత్తరధ్రువ మండల లక్షణములే.

ఉత్తరధ్రువమండల లక్షణములలో నింకొక్క దానిని విచారించి యీ యధ్యాయమును ముగించెదను. అదే దనగ, సూర్యుని "దక్షిణదిక్గమనము." ఉత్తరధ్రువమండలములో సూర్యుడు దక్షిణదిక్కునకు బోవుచున్నట్లు గనిపించును. మన దేశములో భూమధ్యరేఖవద్ద మధ్యాహ్నము రెండుజాము లప్పుడు సూర్యుడు సూటిగ మన నెత్తిమీద ఆకాశమధ్య

మందు గాన్పించును. కాని ఉత్తరధ్రువమండలములో మధ్యాహ్నమందుసైతము సూర్యుడాకాశమధ్య బిందు (ఉచ్ఛ్రాయదశ – Zenith) వం దుండక దక్షిణపుదిక్కునకు పోయినట్లు కనిపించును. సూర్యు డుదయమగుటతోడనే సరిగ మన నెత్తి మీదుగ పోకుండ దక్షిణపువైపునకు వంగిపోయినట్లు గాన్పించును. కేవలము ఉత్తరధ్రువముమీదనే కూర్చున్నయెడల సూర్యుడు మన నెత్తిమీదుగ రాకుండ అడ్డముగ, కుమ్మరి సారెవలె, క్షితిజముయొక్క అంచుచుట్టును దక్షిణపువైపుగ ప్రయాణముచేయుచు గుండ్రముగ తిరుగుచున్నట్లు గాన్పింపగలదు. ఇది ఉత్తరధ్రువమండల లక్షణము. దీనికి వేద ప్రమాణము లేవైన కలవేమో విచారించెదము.

వేదవాఙ్మయమునందు "దక్షిణ" యను పదము రెం డర్థములలో ప్రయోగింపబడినది. (౧) కుడివైపు. (౨) దక్షిణపుదిక్కు. దీనికి కారణ మేమనగ, పూర్వము మన యార్యులు సూర్యోదయసమయమున తూర్పుదిక్కు మొగంబై, దేవతల నారాధించుటంజేసి తమ కుడిచేయి దక్షిణపుదిక్కుగ నుండెడిది. కనుక దక్షిణపుదిక్కునకును కుడిచేతికిని ఒకేపదమును ప్రయోగింపుచు వచ్చిరి. దక్షిణ యను పదమునకు శుభాశుభకార్యములందు బ్రాహ్మణులకిచ్చు 'బహుమాన'మని కూడ మూడవ యర్థము కలదు. ఋ III. 58, 1 లో సూర్యుడు దక్షిణదిక్కుయొక్క కుమారుడని వర్ణించినారు. దీని భావమేమి? దక్షిణ యనగ ఉషస్సు అని

అర్థము చెప్పిననను, సూర్యుడు ఉషస్సుయొక్క పుత్రుడన నర్థమేమి? ఉషస్సునకు దక్షిణ యనుపేరేల వచ్చినది? దక్షిణ యనగ దక్షిణదిక్కని అర్థము చెప్పినచో యీ వాక్యముయొక్క నిజభావము తేటపడగలదు. ఋ I. 123,1; X. 107, 1 — లో ఉషస్సును 'దక్షిణ' యని సంబోధించి యున్నారు. ఋ III. 58,1 లో—సూర్యుడు దక్షిణయొక్క పుత్రుడని వర్ణించియున్నారు. ఈవాక్యములనుబట్టి చూచినచో, సూర్య, ఉషస్సులు దక్షిణదిక్కుగ వచ్చినట్లు తేటపడగలదు. సూర్యుడు దక్షిణదిక్కుగ ప్రయాణము చేయుచున్నట్లు గాన్పించు ప్రదేశము ఉత్తరధ్రువమండలమే యని చెప్పియున్నానుగద. కనుక యీపై ఋగ్వేదవాక్యములు ఉత్తరధ్రువమండల లక్షణములను సూచించుచున్నవి. ఇది సిద్ధము.

ఉత్తరదిక్కున కాపేరెట్లు వచ్చినది. "ఉత్-తర"= అనగ పైభాగము: లేక ఊర్ధ్వభాగము అని యర్థము. దక్షిణదిక్కునకు "అధర" యనుపేరుకూడ కలదు. ఈ రెండు శబ్దముల వ్యుత్పత్త్యర్థములుకూడ మన సిద్ధాంతమున కనుకూలించుచునే యున్నవి. ఉత్తరదిక్కు పైభాగమున, సూటిగా నెత్తిమీద, నున్న ట్లేదేశములో గాన్పించును? ఉత్తరధ్రువ మండలమందే గాన్పించును. ఉత్తరధ్రువమండలమందు ధ్రువనక్షత్రము సూటిగ నెత్తిమీద గాన్పించును; కనుక ఉత్తరంపు దిక్కు సూటిగ నెత్తిమీద నుండును; దక్షిణపుదిక్కు కాలి క్రింది అధోభాగమందుండును. అందుచేతనే ఉత్తరదిక్కునకు

"ఉత్"-తర (పైభాగము)" అనియు, దక్షిణదిక్కునకు "అధర (క్రిందిభాగము)" అనియు పేర్లువచ్చినవి. అదిగాక, యిటీవలి సంస్కృతవాఙ్మయమందు "సూర్యమార్గము సప్తర్షి మండలమున కంటె క్రిందుగ * (అధః) నున్న"దని యొక ప్రతీతిగలదు. సూర్యమార్గము (రాశిచక్రము) సప్తర్షి మండలమునకు దక్షిణముగ నున్నమాట వాస్తవమే; అయితే దానికి క్రిందుగ నున్నదనగ అర్థమేమి? ఈ వర్ణన మేదేశములో సరిపోవును? సప్తర్షి మండలము నడినెత్తిమీదనున్న దేశములో సరిపోవును. అనగా ధ్రువప్రాంతదేశములలో సరిపోవును. సప్తర్షిమండలము (ఋషాః) మిక్కిలి యెత్తుగ (ఉచ్చైః) నున్నదని యిదివరకే ప్రమాణమును జూపి యున్నాము.

ఇంతవరకు నీ యారవయధ్యాయములో దీర్ఘదినసము, దీర్ఘరాత్రములనుగూర్చిన వేదప్రమాణములను పరిశీలించి యున్నాము. సప్తమాధ్యాయములో మాసములనుగూర్చియు ఋతువులను గూర్చియుకూడ చర్చించి, యివికూడ ఉత్తర ధ్రువమండలమునే సూచించుచున్నవని ధ్రువపరచెదము.

---

* కాళిదాసు కుమారసంభవమ్ :– VI. 7 :– "అధః ప్రస్థాపితాశ్వేన సమావర్జితకేతునా సహస్రరశ్మినా సాక్షాత్ సప్రణామ మువీక్షితాః ॥

I. 16 :– "సప్తర్షిహస్తాపచితావశేషా న్యధో వివస్వాన్ పరివర్తమానః॥

మల్లినాథ వ్యాఖ్య చూడనగును.

వైదికనిలయము

7-వ అధ్యాయము.

మాసములు, ఋతువులు.

దేవతలకు ఆరుమాసములు పగలును, 6 మాసములు రాత్రియునని సంస్కృతవాఙ్మయమునం దెచ్చట జూచినను స్పష్టముగ గన్పట్టుచున్నది. ఈయంశమే పారశీక వేదమగు "అవస్థ" గ్రంథమందుకూడగలదు. ఇవిగాక ముప్పదిదినముల పరిమితిగల ఉషస్సునుగూర్చియు దీర్ఘదివసము, దీర్ఘరాత్రిని గూర్చియు, ఋగ్వేదమందే ప్రత్యక్షప్రమాణములను జూచియుంటిమి. ఈయంశములు పూర్వయుగపునాటివనికూడ ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. ఈలక్షణములు ఉత్తరధ్రువప్రాంత లక్షణములనుటకు సందియము లేదు.

అయితే యిక ఋతువులు మాసములు వగైరాలను గూర్చిన ఉత్తరధ్రువలక్షణము లేవైన వేదమునందు గలవా యను నంశమును ఇకముందు విచారింపవలసియున్నది. వేద సంహితా కాలమునాటి (దక్షిణదేశములకు వచ్చిననాటి) పంచాంగమునకునూ ధ్రువనివాసకాలమునాటి పంచాంగ మునకును చాల భేదములు కలవని ఇదివరకు వివరించియుం

టిమి. అయితే ఈధ్రువనివాసకాలమునాటి పంచాంగలక్షణ ములను తెలిసికొనుటెట్లు? సంహితాకాలమునాటి పంచాంగము వెనుకటిపంచాంగముకంటె భిన్నమైనదైనను దీనియందు వెనుకటియంశములు కొన్ని నిలిచియుండకపోవు. ఏలననగ యాజ్ఞికులకు ప్రాచీనాచారములందు పట్టుదల మెండుగ నుండును కనుక ప్రస్తుతదేశకాలస్థితులు మారినను వెనుకటి వానిని మాత్రము వారు పూర్తిగ విడిచిపెట్టరు. వాని నేదో విధముగ ఈనూతన పరిస్థితులకు అంటగట్టుదురు. కనుక ఈనూతన పంచాంగమునందు ప్రాచీనపంచాంగపు లక్షణ ములుకూడ కొన్ని తప్పకమిగిలియుండునని మనము గట్టిగ చెప్పవచ్చును. వీనిని తెలిసికొనుటకు మార్గమేమిగలదు? యజ్ఞములను చేయుటయనునది ప్రపంచమందు సర్వజాతుల వారికిని పూర్వకాలమందు సాధారణాచారమైయుండెనని పరి శోధనలవలన రుజువగుచున్నది. ఈయజ్ఞయాగాది కర్మకాండ యంతయు కేవలము సూర్యునివార్షికగతిపై యాధారపడి యుండెను. ఈయజ్ఞములు (ముఖ్యముగ వార్షికసత్రములు) సూర్యుని వార్షికగతిక సరియైన నకలని చెప్పవచ్చును. కనుక యార్యులు ఉత్తరధ్రువమును వదలి దక్షిణదేశములకు వచ్చి నప్పుడు వారికి సూర్యుని వార్షికగతియందు చాలభేదములు గన్పట్టెను. తదనుగుణముగ యాజ్ఞికులు తమ కర్మకాండ యందుకూడ కొన్నిమార్పులను గావించుకొని యుండిరి. అయినను వెనుకటిసూర్యగతిని లేక పంచాంగలక్షణములను

దెలుపుకర్మభాగము లిప్పటికిని మిగిలియేయుండెను. వెనుకటి వానిని పూర్తిగ వారు తోసివేయలేదు. ఇట్లు యాజ్ఞికుల పూర్వాచారపరాయణత్వమువల్లను పట్టుదలవల్లను మిగిలిపోయిన ప్రాచీనకర్మకాండభాగములనుబట్టి పూర్వపు ధ్రువ పంచాంగస్థితి కొంత బోధపడగలదు. ఇట్టిమిగిలిపోయిన ప్రాచీన కర్మకాండ భాగములను బట్టిచూడగ ఆర్య్యలోకప్పుడు ఉత్తర ధ్రువప్రాంతములం దుండిరని ఋజువుకాగలదు.

కాని ఈవేదప్రమాణములను పరిశీలించుటకుముందు మనము కొన్ని ఖగోళాంశములను దెలిసికొనవలెను. ఉత్తర ధ్రువప్రాంతమందలి సూర్యగతికిని దక్షిణభాగములందలి సూర్యగతికిని ఏమేమిభేదములుండునో మనము జ్యోతిర్గణిత మునుబట్టి సులభముగ దెలిసికొనవచ్చును. మఱియు ఇట్టి భేదములే కర్మకాండయందుకూడ జరిగియుండవలెను. కనుక ధ్రువనివాసమునాటి కర్మకాండకును, సంహితాకాలమునాటి (అనగా దక్షిణదేశములకు వచ్చిననాటి) కర్మకాండకును ముఖ్యముగ ఏయేభేదములుండునో మనము ముందుగనే యూహించి తెలిసికొనవచ్చును. ఈభూగోళముపై సంవత్సరం పొడవునను సూర్యరశ్మి యెట్లుండునోచూతము.

(బ్లాకు నెం. 5 రు)

(I) భూమధ్యరేఖవద్ద:—మొత్తము పండ్రెండు నెలల సూర్యరశ్మి (౧౨) యుండును. ఇరువదినాలుగు గంటలలో సమపరిమితిగల ఒకరాత్రియు ఒకపగలును యుండును.

(బ్లాకు నెం. 6 రు)

(II) భూమధ్యరేఖకును ధ్రువరేఖకును మధ్యమండలం:— పండ్రెండు నెలల పొడుగునను సూర్యరశ్మియుండును. ఇరువదినాలుగు గంటలలో ఒకపగలును ఒకరాత్రియు నుండును. అయితే ఈరాత్రింబవళ్లు సమానపరిమితిగలవి కావు.

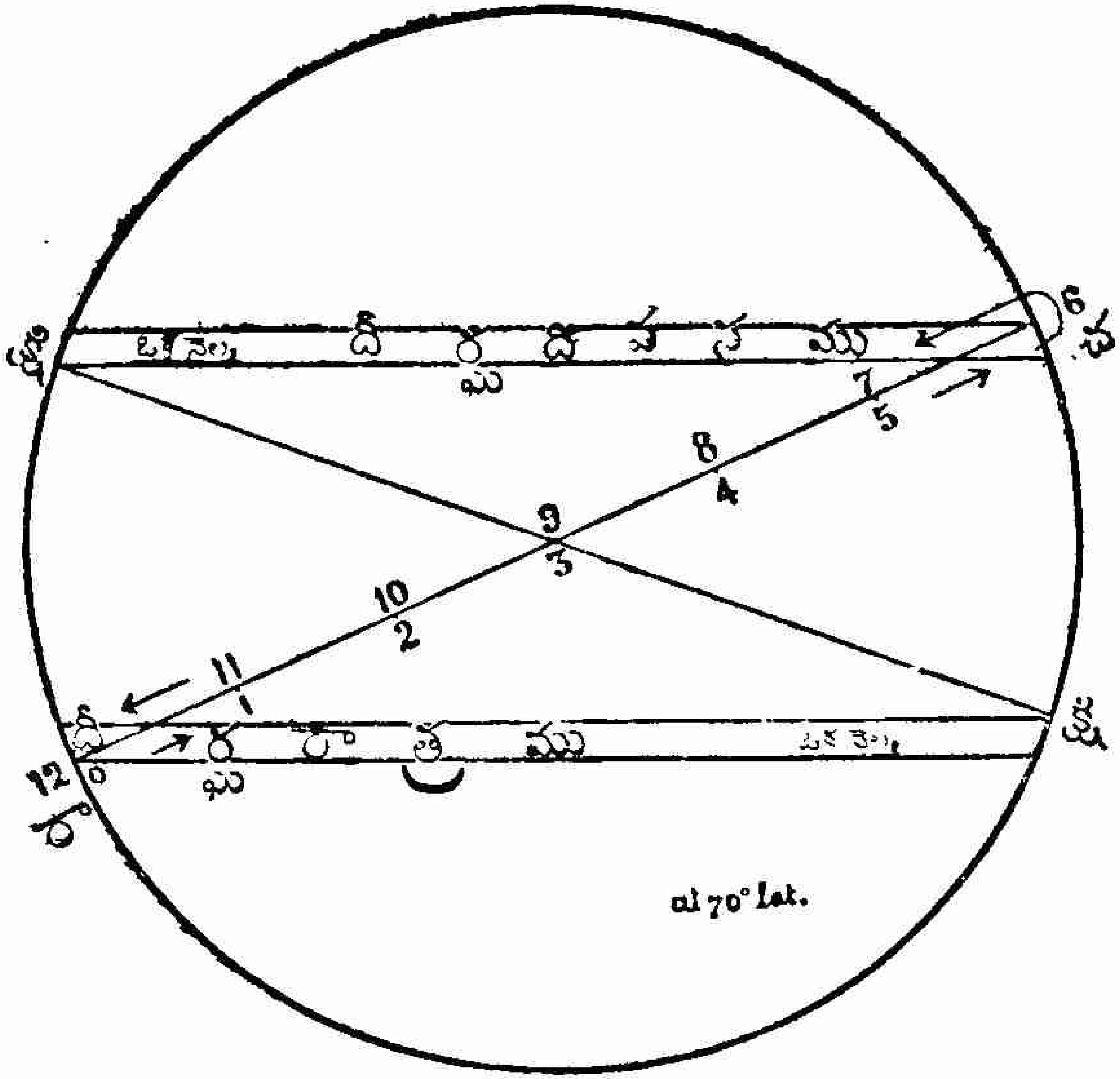
(III) ధ్రువరేఖకును ధ్రువమునకును మధ్య (ధ్రువమండలం):–అక్షాంశభేదమును బట్టి ఈక్రింది విధముగ నుండవచ్చును. (రోజు = ౨౪ గంటలు.)

(i) (బ్లాకు నెం. 7 రు)	౧	నెల యెడతెగని చీకటి (దీర్ఘరాత్రి.)	మొత్తము ౧౧ నెలలలో సూర్యరశ్మి యుండును. తక్కిన నెల దీర్ఘరాత్రి.
	౫	నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగ మంత కంత కెక్కువగు చుండును.)	
	౧	నెల యెడతెగనిసూర్యరశ్మి (దీర్ఘదివసము.)	
	౫	నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగ మంత కంతకు తగ్గుచుండును.)	

(ii) (ఉత్తర అక్షాంశం. ౧ ౪)	౨ నెలలు: ఎడతెగనిచీకటి(దీర్ఘరాత్రి.) ౪ నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంత కెక్కు వగుచుండును.) ౨ నెలలు: ఎడతెగని సూర్యరశ్మి (దీర్ఘ దివసము) ౪ నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంతకు తగ్గుచుండును.)		మొత్తము పది నెలల సూర్యరశ్మియు, ౨ నెలల దీర్ఘరాత్రియు నుండును.
(iii) (ఉత్తర అక్షాంశం. 10 ౪)	3 నెలలు: ఎడతెగనిచీకటి(దీర్ఘరాత్రి.) 3 నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంత కెక్కువగును. 3 నెలలు: ఎడగతెని సూర్యరశ్మి (ధీర్ఘదివసము.) 3 నెలలు: రోజులోకొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంతకు తగ్గును.)		మొత్తము ౯ నెలల సూర్యరశ్మియు, 3 నెలల దీర్ఘరాత్రియు నుండును.

బ్లాకు 7.

ఉ. ధృ.

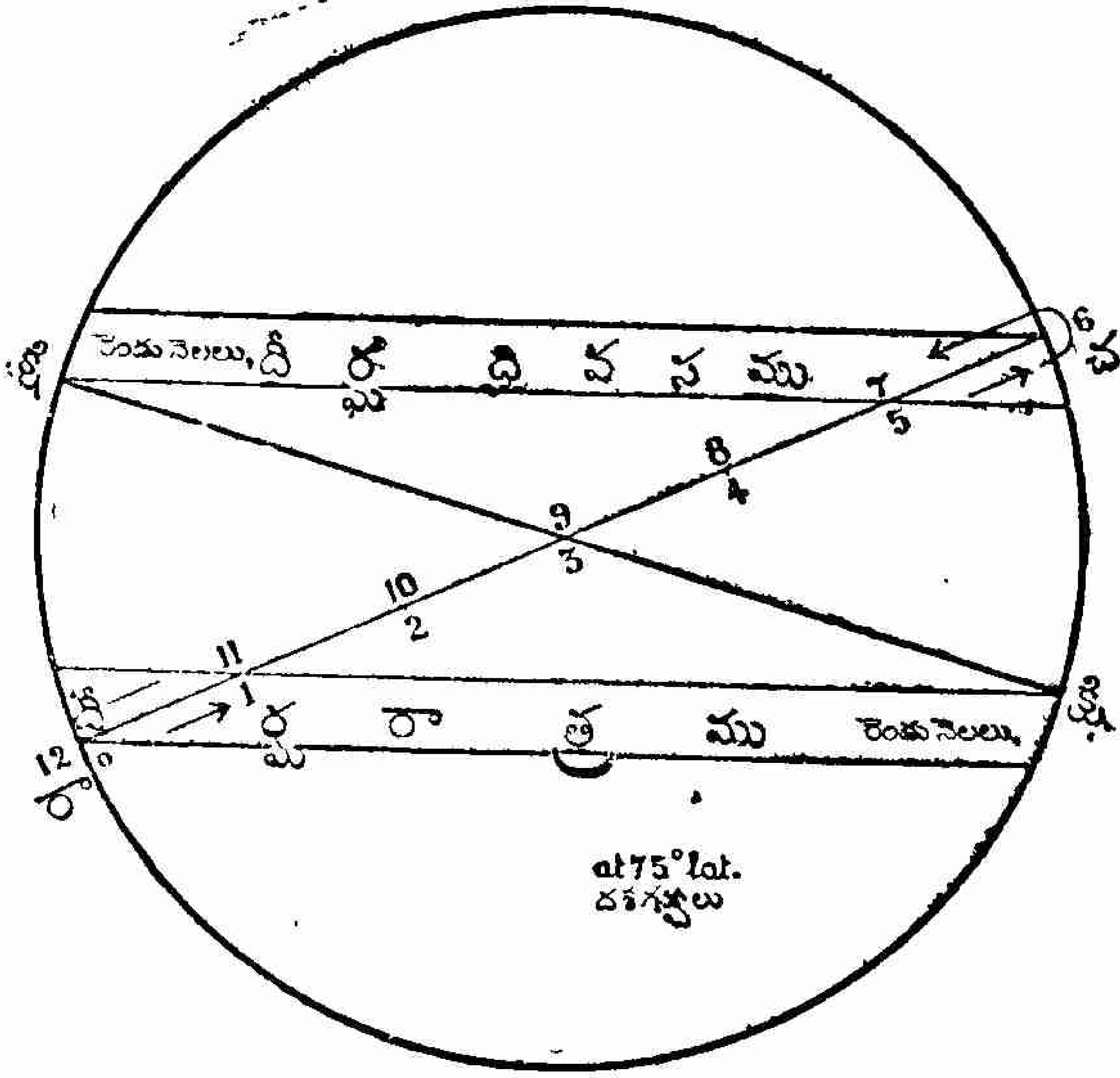
(ధృవరేఖకును ; ధృవమునకును మధ్య)

70° ల అక్షాంశవద్ద - ఒకనెల దీర్ఘరాత్రి యుండును : ఒకనెల దీర్ఘదివస ముండును. తక్కిన పదినెలలలో రాత్రింబవళ్లు నానారూపములుగ ఎక్కుచు, దిగుచునుండును. అనగ, యిచ్చట రెండురకముల రాత్రింబవళ్ల జంటలు గలవు.

ఇచ్చట ఒకనెల మాత్రము యెడతెగనిచీకటి యుండును. తక్కిన పదునొకండు నెలలలో కొద్దియో గొప్పయో సూర్యరశ్మి యుండును.

బ్లాకు 9.

ఉ. ధృ.

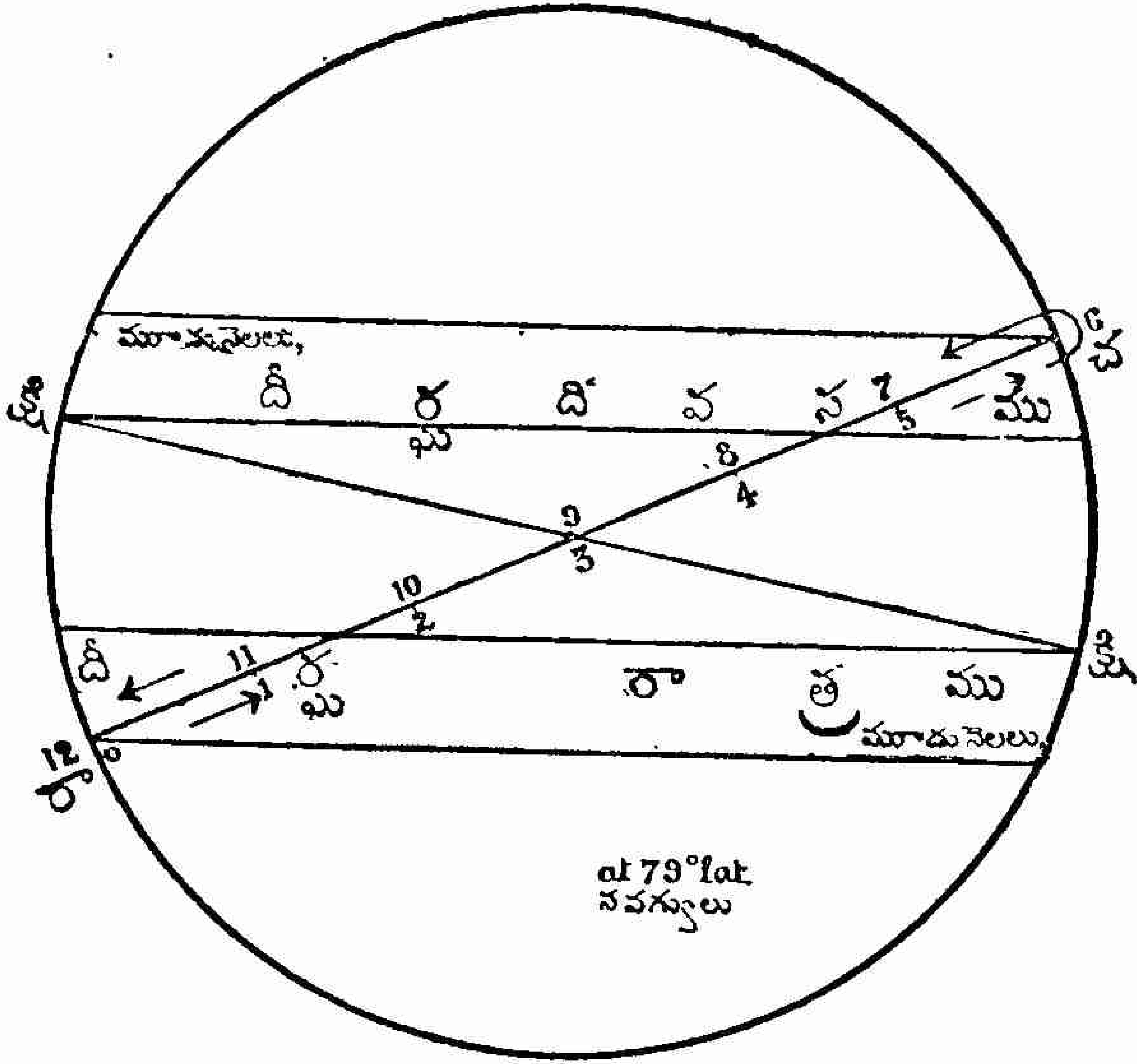

75° అక్షాంశవద్ద - రెండునెలల దీర్ఘరాత్రియు, రెండు నెలల దీర్ఘదివసము నుండును. తక్కిన యెనిమిది నెలలలో రాత్రింబవళ్లు ఎక్కుచు, దిగుచు నానారూపములుగ నుండును.

రెండునెలలు ఎడతెగని చీకటి యుండును: తక్కిన పదినెలలలో కొద్దియో గొప్పయో సూర్యరశ్మి యుండును. ఇది "దశగ్వ"లుండు ప్రదేశము.

బ్లా॰కు 10.

ఉ. ధృ.

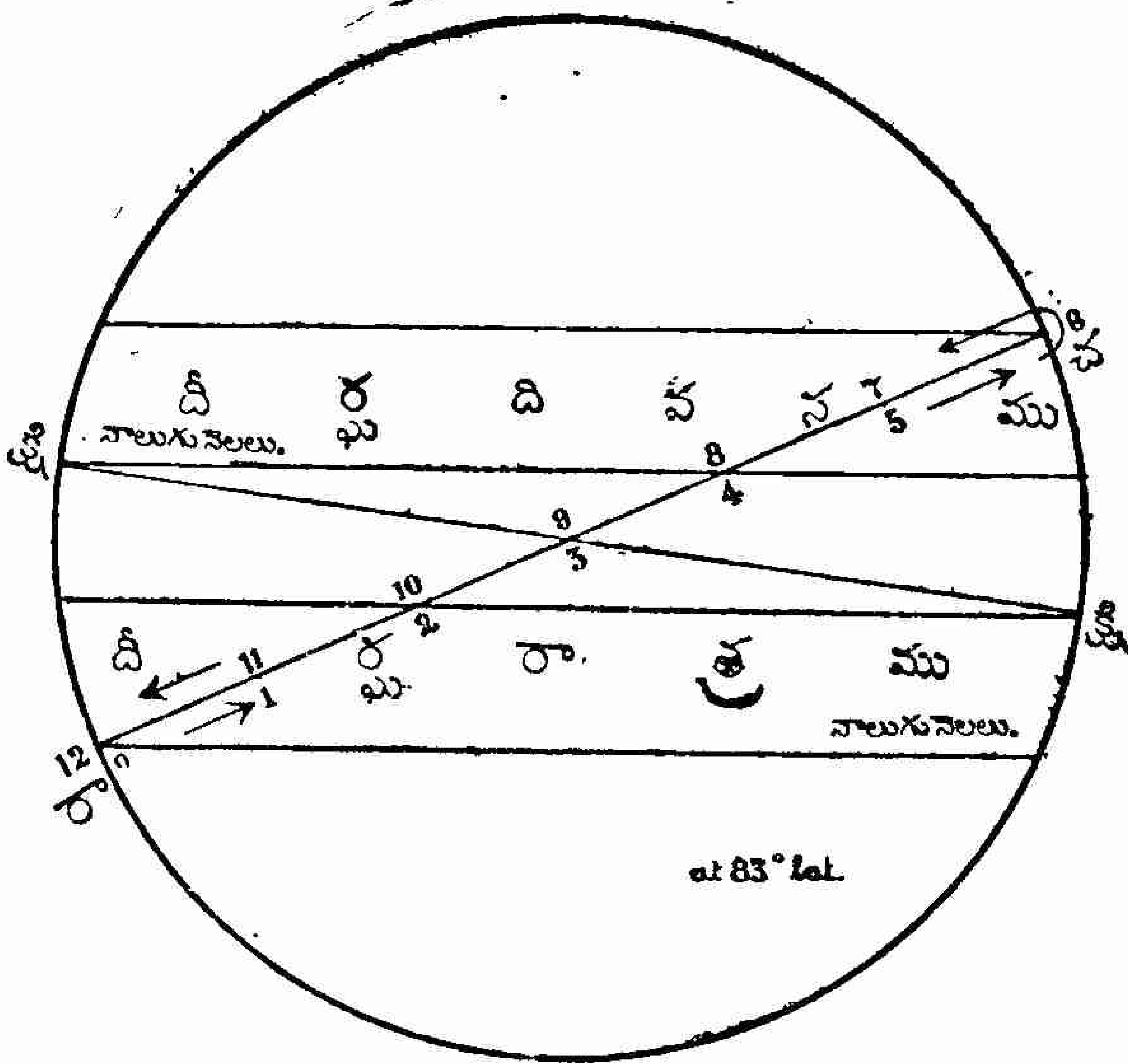

79° డిగ్రీల అక్షాంశవద్ద: 3 నెలల దీర్ఘరాత్రియు, మూడునెలల దీర్ఘదివసము నుండును. తక్కిన ఆరునెలలలో రాత్రింబవళ్లు నానారూపములుగ నుండును. (విహూపే)

3 నెలలు ఎడతెగని చీకటి యుండును: తక్కిన తొమ్మిది నెలలలో కొద్దియో గొప్పయో సూర్యరశ్మి యుండును. ఇది "నవగ్వా" లుండు ప్రదేశము.

ప్లాను 11.

ఉ. ధృ.

83° అక్షాంశవద్ద: 4 నెలల దీర్ఘరాత్రియు, 4 నెలల దీర్ఘదివసము నుండును. తక్కిన నాల్గు నెలలలో అహోరాత్రములు నానారూపములుగ నుండును. ఇచ్చట, 4 నెలలు ఎడతెగని చీకటి యుండును. తక్కిన ఎనిమిది నెలలలో కొద్దియో గొప్పయో సూర్యరశ్మి యుండును.

(iv) (చిత్రం. 11 డి)	౪	నెలలు: ఎడతెగని చీకటి (దీర్ఘరాత్రి)	మొత్తము ౪ నెలల సూర్యరశ్మియు, ౪ నెలల దీర్ఘరాత్రియు నుండును.
	౨	నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంత కెక్కువగును.)	
	౪	నెలలు: ఎడతెగని సూర్యరశ్మి (దీర్ఘ దివసము.)	
	౨	నెలలు: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంతకు తగ్గును.)	
(v) (చిత్రం. 12 డి)	౫	నెలలు: ఎడతెగని చీకటి (దీర్ఘరాత్రి.)	మొత్తము ౫ నెలల సూర్యరశ్మియు, ౫ నెలల దీర్ఘరాత్రియు నుండును.
	౧	నెల: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంత కంత కెక్కువగును.)	
	౫	నెలలు: ఎగతెగని సూర్యరశ్మి (దీర్ఘ దివసము.)	
	౧	నెల: రోజులో కొంత చీకటి, కొంత వెలుతురు. (రోజులో వెలుతురు భాగమంతకంతకు తగ్గును.)	

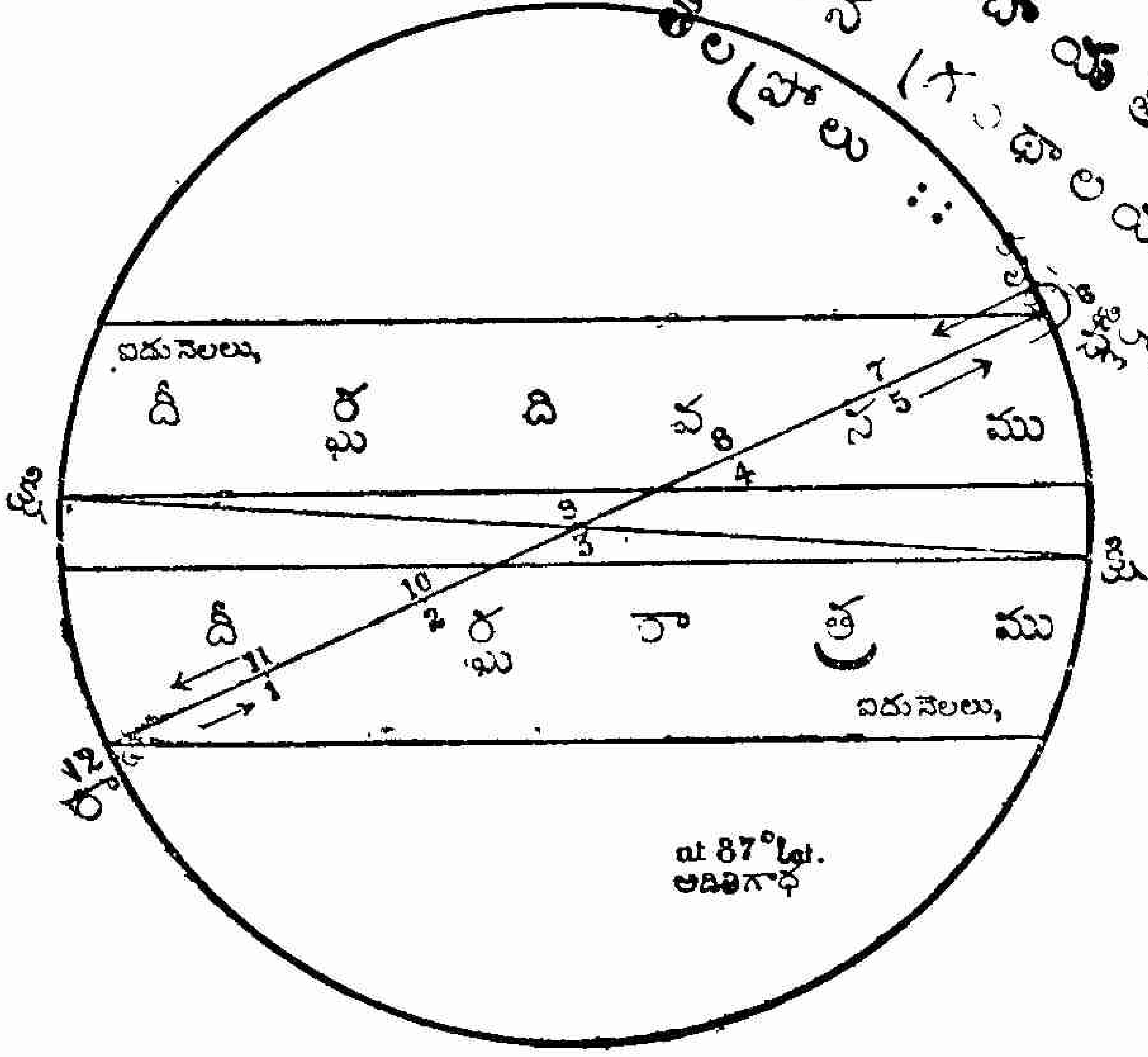
(IV) కేవలము ఉత్తరధ్రువముమీద:—

౬ నెలల యెడతెగని రాత్రి (దీర్ఘరాత్రి)	
౬ నెలల యెడతెగని సూర్యరశ్మి (దీర్ఘదివసము.)	

యజ్ఞయాగాది క్రతువులు సూర్యరశ్మియున్న మాసములలోనే చేయబడును. సంహితా బ్రాహ్మణములు, (ఆర్యులు ధ్రువమును వదలివేసి) దక్షిణదేశములందు నివాస మొనర్చుకాలములలో వ్రాయబడినవి. ఈకాలములో ఆర్యులకు సూర్యరశ్మి ౧౨ మాసములుండెను. కనుక సంహితా బ్రాహ్మణములందలి సత్రములు ౧౨ మాసములపరిమితి గలవై యున్నవి.

ఉత్తరధ్రువమండలములో సూర్యరశ్మి ౧౨ మాసము లుండక కొన్నిప్రదేశములలో ౭ మాసములును, కొన్ని చోట్ల ౮ మాసములును, కొన్నిచోట్ల ౯, ౧౦, ౧౧ మాసములును మాత్రమే యుండునని పైవివరణనుబట్టి తెలియ గలదు. కనుక ఒకప్పుడు ఆర్యులు ఉత్తరధ్రువమువద్ద నివసించి యుండుటయే సత్యమైనచో, ప్రాచీనకాలమునాటి సత్రములు ౭ మాసములుగాని, ౮ మాసములుగాని, లేక ౯, ౧౦, ౧౧ మాసములుగాని పరిమితిగలవై యుండవలెను. కనుక పూర్వ యుగపుసత్రములకును, తదుపరి సంహితాకాలమునాటి సత్రి

బ్లాకు 12.

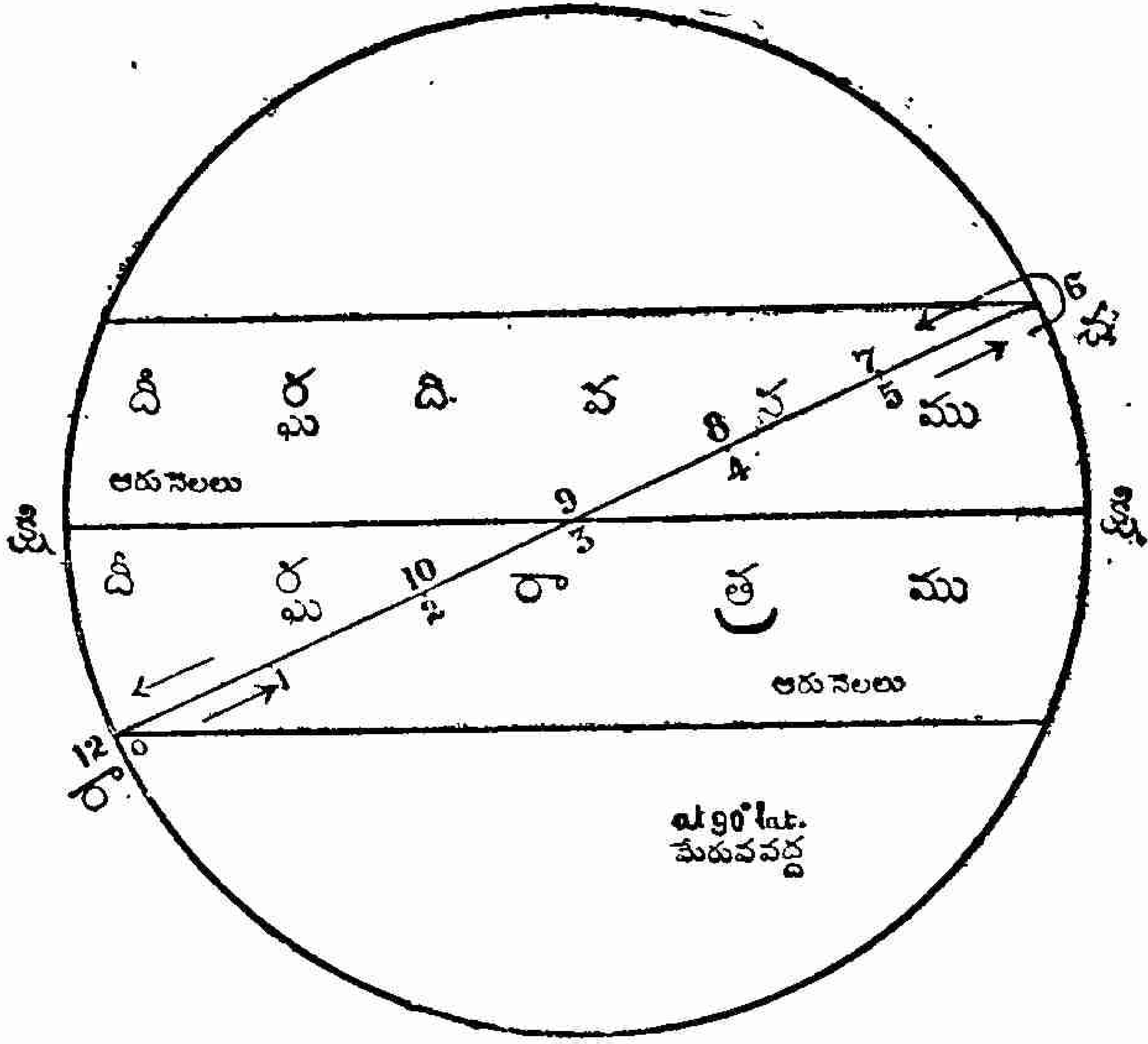
87° అక్షాంశవద్ద: 5 నెలల దీర్ఘరాత్రియు, 5 నెలల దీర్ఘదివసము నుండును: తక్కిన రెండునెలలలో రాత్రింబవళ్లు నానారూపములుగ నుండును.

ఇచ్చట అయిదునెలలు యెడతెగని చీకటి యుండును. తక్కిన యేడుమాసములలో కొద్దియో, గొప్పయో సూర్యరశ్మి యుండును.

“అదితిగాధ” యీ 83°, 87° అక్షాంశ మధ్యనున్న ప్రదేశమందు పుట్టినది.

బ్లాకు 8.

ఉ. ధృ.

కేవలము ఉ. ధృ. వద్ద : ఒకేజంట :

90° అక్షాంశవద్ద: (అనగ ధృవము మీాద) ఆరు నెలలు దీర్ఘరాత్రియు, ఆరునెలలు దీర్ఘదివసము నుండును.

ములకును, ఉండవలసిన ముఖ్యభేద మిదియై యుండవలెను. సంహితాకాలమునాటి సత్రములు ద్వాదశ మాసపరిమితి గలవిగను తత్పూర్వయుగమునాటి సత్రములు అంతకంటె తక్కువమాసముల పరిమితిగలవిగను ఉండితీరవలెను. అట్లయినచో ౧౨ మాసములకంటె తక్కువపరిమితిగల సత్రము లేమైన పూర్వయుగమం దుండియున్నట్లు వేదములందు ప్రమాణము లేమైనగలవా ? యని పరిశీలింపవలసి యున్నది.

ఆర్య లందరును కేవలము ఉత్తరధ్రువముమీదనే కూర్చుండిరని మామతముగాదు. వారు ధ్రువమండలము నందంతటను వ్యాపించియుండిరి. కనుక, ధ్రువమునకు దగ్గరగ నున్నవారికి మొత్తము ౭ మాసములలో సూర్యరశ్మి యుండును. అంతకంటె దూరమందున్నవారికి ౮ మాసములలో సూర్యరశ్మిగాన్పించును. ఇట్లే ధ్రువమునుండి దూరమైనకొలది ౯, ౧౦, ౧౧ మాసములలో సూర్యరశ్మియుండును. కనుక ధ్రువమునకు దగ్గరనున్నవారి సత్రములు ౭ మాసములపరిమితి గలవైయుండును. అంతకంటె దూరమందున్న వారివి ౮ మాసముల పరిమితి గలిగియుండును. ఇట్లు ధ్రువమును విడిచి దూరముపోయిన కొలదియు ౯ మాసముల యజ్ఞములు చేయువారును (నవగ్వాలు); ౧౦ మాసములయజ్ఞములు చేయువారును (దశగ్వాలు); ౧౧ మాసములయజ్ఞములు చేయువారునుకూడ కనిపించవచ్చును. ఇట్టి పూర్వయుగస్థితిని దెలుపు యీాపలు తెరగులగు యజ్ఞముల చిహ్నములు సంహితలయం దేమైనగలవా ?

మొట్టమొదట ౭ మాసముల పరిమితిగల యజ్ఞములనుగూర్చి విచారింతము. ధ్రువమునకు దగ్గరగనున్నచో అచ్చట సంవత్సరములో మొదటి ౫ మాసములు (ఉషస్సుతోసహా) యెడతెగని చీకటియుండును. ౬ వ మాసములో సూర్యుడు క్రమముగ దినములో కొంచెముసేపు కనుపడును. ఈరీతిగ నెల జరుగునప్పటికి సూర్యరశ్మి ప్రతిదినమును యెక్కువగుచుండును. ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧ మాసములలో ఎడతెగని సూర్యరశ్మి (చీకటియనుమాటయే లేకుండ) ఉండును. ఇదియే దీర్ఘదివసము. పిమ్మట ౧౨ వ నెలలో సూర్యరశ్మిక్రమముగ దినములవరుసను తగ్గిపోయి ౧౨ వ మాసము పూర్తియగునప్పటికి యెడతెగని అంధకారము (దీర్ఘరాత్రి) మరల ప్రవేశించును. కనుక యీప్రదేశమందు సూర్యరశ్మి కనుపించేమాసములు యేడుమాత్రమేనని గ్రహింపవలెను.

ఇట్టి ౭ మాసముల సూర్యరశ్మినిగూర్చి ఋగ్వేదమందు నిదర్శనములు నిలిచియున్నవి. దీనికి "అదితి" (లేకసప్తాదిత్యుల) గాథయే ప్రమాణము. అతిప్రాచీనకాలమందు ఆదిత్యుల (లేకసూర్యుల) సంఖ్య యేడు అని యీగాథచెప్పుచున్నది. ఈవిషయమే ఋగ్వేదమందు పలుతావులలోగలదు. ఋ IX 114-3 లో యేడుగురు ఆదిత్యులును, యేడుగురు యాజ్ఞికులును చెప్పబడిరి. కాని వానిపేర్లు యిచ్చటలేవు. ఋ II ౨౭, 1 లో మిత్ర, అర్యమన్, భగ, వరుణ, దక్ష,

అంశలను ౬ గురి సూర్యులపేర్లు చెప్పబడినవి. ౭ వ సూర్యుని పేరు చెప్పబడలేదు. దీనిని మనమంతగ పాటింపనక్కరలేదు. ఈసప్తసంఖ్యప్రసిద్ధమే. సూర్యుడు సప్తాశ్వుడని V, 45,9 లో కలదు. ఏడుచక్రములుగల సూర్యరథము యేడుగుర్రములచే లాగబడుచున్నది (I, 50, 8) సూర్యరథము యేడుపేర్లుగల ఒకగుర్రముచేతనే లాగబడుచున్నది. (1, 164, 2) "సూర్యుని ప్రకాశమానములైన యేడుకిరణము"లనుగూర్చి (అథ. VII 107, 1) చెప్పుచున్నది. సూర్యుడు ఆదిత్యుడని ఋగ్వేదము చెప్పిన మాటనే అథర్వవేదముకూడ (XIII, 2, 9) "అదితేః పుత్రః" అని చెప్పుచున్నది.

సూర్యునియొక్క యేడుకిరణములనుబట్టి సూర్యునకీసంఖ్యావాచకనామము వచ్చినదని శాయనాచార్యుల వారును యాస్కాచార్యులవారును, చెప్పుచున్నారు. అయితే సూర్యునకు యేడుకిరణములే యుండనేల? దీనియొక్క భావమేమియో యెవరును విప్పిచెప్పలేదు. సూర్యకిరణములలో నిమిడియున్న ౭ రంగులును యిటీవల కనిపెట్టబడినవి. ఈరంగులీయూరోపియనులకే తెలియవు. కనుక, పూర్వకాలపుటార్యులకు తెలియుననుట మరింతసాహసము. ఒకవేళ యీసమాధానమును ఒప్పుకొన్నను దీనికింకొక బాధయున్నది. ఏమనగ:— (ఋX, 72; 2-3) అదితిగాథలో నేమి చెప్పబడియున్నదనగ:— అదితి తనదేహమునుండి పుట్టిన ౮ మంది కొడుకులలో యెనిమిదవవాడగు మార్తాండుని పారవేసి, తక్కిన యేడుగురి

తోడనే ఆమె దేవతలను సమీపించెను. "అదితి తన యేడ్గురి కొడుకులతో పూర్వయుగమందు (పూర్వ్యయుగం) దేవతలను సమీపించెను. ఆమె మార్తాండుని మరల చావుపుట్టుకలకై అక్కడికి తెచ్చెను." ఈగాథ వేదవాఙ్మయమం దనేకచోట్ల చర్చించబడెను. వాని నిట పరిశీలించెదము. దీనికి సహేతుకమైన భావార్థము నెవరును దెలుపలేదు.

అదితి కీయాదిత్యులు పుట్టినవిధము అనేకచోట్ల అనేక విధములుగ చెప్పబడియున్నది.

౧. తై. సం. (VI 5, 6, 1) మొదట అదితి బ్రహ్మౌదనమును వండెను. దానిలో మిగిలినదానిని దేవత లామెకిచ్చిరి. దానివల్ల ఆమెకు ౪ గురు ఆదిత్యులు పుట్టిరి. పిమ్మట రెండవపర్యాయము ఆమె వండి, ఆమెయే తినెను. కాని యిప్పుడుపుట్టిన ఆదిత్యుడు "పరిపక్వముకాని గుడ్డు"గనుండెను. మూడవపర్యాయము వండుకొని తినగ వివస్వతుడను ఆదిత్యుడు పుట్టెను. తక్కిన ఆదిత్యులనుగూర్చి యీ సంహితయం దేమియు చెప్పబడలేదు.

౨. అయినను యీలోపమును తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము తీర్చుచున్నది. I-1, 9 అదితి నాలుగుపర్యాయములు వండెను. అందులో మిగిలినదానిని దేవత లామె కిచ్చిరి. ఈ నాలుగు పర్యాయములును నాలుగురెండ్లు యెనమండుగురు కొడుకులు అదితికిబుట్టిరి. (ధాత్రి-అర్యమ;) (మిత్రి-వరుణ;) (అంశ-భగ) (ఇంద్రి - వివస్వత;) — అనునీనాలుగు జంటలు

కాని, యెనిమిదవ ఆదిత్యునకు మార్తాండుడనుపే రెట్లు వచ్చెనో, అదితియీమార్తాండుని యేలపారవేసెనో యీ బ్రాహ్మణము చెప్పుటలేదు

3. ఋX, 72, 8-9 లోని ఋక్కులే తైత్తిరీయారణ్యకములోగూడ (I, 13, 2-3) కూడ ఉదాహరింపబడినవి. కాని యీరెంటికిని కొద్దిభేదమున్నది. " ఆమె మార్తాండుని మరల (త్వత్పునః) చావుపుట్టుకలకై అక్కడికి తెచ్చెను" అని ఋగ్వేదమందుండగ ఆమె మార్తాండుని చావుపుట్టుకలకై ప్రత్యేకముగ పెట్టియుంచెను; తత్పరా—అని ఆరణ్యకమందున్నది. పిమ్మట ౭ మంది ఆదిత్యులపేర్లు చెప్పబడినవి. ఈయెనమండుగురిలో మార్తాండు డెవనిపేరో చెప్పలేదు.

౪. ఈగాథయే తై. ఆ. I, 7, 1-6 లోగలదు. కాని పేర్లుభేదముగనున్నవి. (ఆరోగ, భ్రాజ, పటార, పతంగ, స్వర్ణర, జ్యోతిష్మత, విభాస, కశ్యప) కశ్యపుడను యెనిమిదవ ఆదిత్యుడు సదా మేరుపర్వతశిఖరముపైనుండి ఆప్రదేశమునంతయు వెలిగించుచుండును. తక్కిన ౭ గురు సూర్యులును తమకాంతిని యీకశ్యపునుండియే పొందుదురట. మానవులకు యీయేడ్గురేతప్ప ఆయెనిమిదవ సూర్యుడు కనపడడట. ఈయేడ్గురుసూర్యులనగ మనుష్యునిలోనున్న ౭ ప్రాణములని ఆచార్యుల అభిప్రాయము. ఇవి ౭ తరగతుల ఋత్విజులను తెలుపునని మరికొందరియూహ. ఇక మూడవయూహ యేమనగ:- ఆయా ఋతువులలోగాని, మాసములలోగాని,

సూర్యకిరణములవలనగలుగు శీతోష్ణాదుల భిన్నపరిస్థితులను బట్టి సూర్యుడు యేడువిధములుగ భావింపబడుచున్నాడని మఱికొందరు తలంచుచున్నారు. దీనికి ప్రమాణముగ "పలు తావులలో తిరుగుచు సూర్యకిరణములు ఋతువులనుకలిగించు చున్నవి. దిగ్ భ్రాజ ఋతూన్ కరోతి" అను వేద మంత్రముదాహరింపబడినది. కాని యీమంత్రము యిప్పు డున్నసంహితలలో నాకెచ్చటను గాన్పించలేదు. అదిగాక శాయనులవారుకూడ యీమంత్రమున్నట్లెచ్చటను సూచింప లేదు. "ఆయాశీతోష్ణాది ఋతుపరిస్థితులనుబట్టి ఆయా తావులలో పలుతెరగులగు సూర్యులున్నారని చెప్పవచ్చును" అని మాత్రము శాయనులవారు వ్రాసిరి.

౫. అయితే ఋతులక్షణములును తద్భేదములును పలు తెరగులుగనున్నవి. అట్లయినప్పుడు యెనమండుగురు ఆదిత్యు లేయని ఖండించి యేలచెప్పవలెను ? ఈఅభ్యంతరమునకు యీయారణ్యకమేమియు తగిన సమాధానమును చెప్పలేక "యీయెనిమిదిసంఖ్య వేదమందు స్థిరపడిపోయినది." (అష్టౌతువ్యవసితః) దానినిగురించి మనమేమియు నిక చర్చింప బనిలేదని నిరంకుశముగ త్రోసివేసిరి.

౬. శతపథ బ్రాహ్మణముగూడ యిట్టిసమాధానమే చెప్పుచున్నది. ౮ గురు ఆదిత్యులలో యేడ్గురే దేవాదిత్యు లట. ఎనిమిదవవాడగు మార్తాండుడు అపరిపక్వస్థితియందు పుట్టెనట. కాన, దేవతలు దీనినుండి మనుష్యులను, మృగ జాతిని పుట్టించిరట.

౭. ఇంకొకచోట ఆదిత్యులు ౧౨ గు రని శతపథ బ్రాహ్మణము చెప్పుచున్నది. ప్రజాపతిచే విడువబడిన ౧౨ బిందువులనుండి వీరు పుట్టిరట, వీరిని ౧౨ దిశలలోనుంచిరట.

౮. ఇంకొకచోట, యీ ౧౨ గురు ఆదిత్యులును సంవత్సరములో వచ్చు ౧౨ మాసములేయని చెప్పబడియున్నది.

౯. ఆదిత్యులు ౧౨ గు రని ఉపనిషత్తులు చెప్పుచున్నవి. వేదవాఙ్మయమున కిటీవలివాఙ్మయమం దెల్లయెడలను ఆదిత్యుల సంఖ్య ౧౨ గనే యున్నది. ఈ ౧౨ సంఖ్య సూర్యరశ్మి గల దక్షిణభాగములందలి ౧౨ మాసములకు సరిపోవుచున్నది. పాశ్చాత్యవ్యాఖ్యాతలుగూడ యీ సంఖ్యలనుగూర్చిగాని వీరిభావములనుగూర్చిగాని సరియైన సమాధానమును చెప్పలేదు.

అదితిగాథను గూర్చియు, ఆదిత్యుల సంఖ్యను గూర్చియు వేదవాఙ్మయమందున్న అనేక చర్చలను గూర్చి యిట క్లుప్తముగ వివరించితిమి. కాని దీని కీలక మెవరికిని చిక్కలేదు. అందుచే పలువురు, పలుపోకలబోయిరి. కాని దీని నిజకీలకమును పట్టుకొన్నచో యీగాథకు సరియైన భావార్థము కుదురగలదు. అదేదనగ:- ఇటీవలి వేదవాఙ్మయమందు ౧౨గురు ఆదిత్యులును ౧౨ మాసముల కధిష్ఠానదేవతలుగ పరిగణింపబడిరను మాట నిర్వివాదము. దీనికి శతపథ బ్రాహ్మణము X. I. 6-3; 8; బృ. ఆ. ఉ. III, 9, 5-ప్రమాణములు. "సంవత్సరములో ౧౨ మాసము లున్నవి.

వీరే ౧౨ గురు ఆదిత్యులు. ఈయుగమందు ౧౨ గురు ఆదిత్యులు సంవత్సరములో ౧౨ మాసములకు “ధిష్ఠానదేవత లైనప్పుడు, పూర్వయుగమందు (పూర్వంయుగం) ౭ గురు ఆదిత్యులు సంవత్సరములో ౭ మాసములకు అధిష్ఠానదేవత లని చెప్పుటలో కష్టమేమున్నది? కాని యీ యూహ యెవరికిని తట్టలేదు. కారణమేమనగ; ఆర్యులు మధ్యాసియాయం దుండిరనియే వీరి భ్రమ.

ఇదిగాక ఋతు, మాస భేదములు భిన్న సూర్యులచేతనే గలుగుచున్నవను ప్రధానాంశము తైత్తిరీయారణ్యకమందే ఖండితముగ గ్రహింపబడు టెంతయు సంతృప్తికరముగ నున్నది. ౭ సంఖ్య యేల వచ్చెనో యీయారణ్యకము చెప్పక పోయినను యీ భావముమాత్రము సరియైనదే. దీనిని బలపరుచుటకు ఋ IX. 114, 3 లో, “సప్తదిశలు గలవు; ఇందు నానాసూర్యులు గలరు; ఏడ్గురు హోతృలు గలరు; వీరే యేడ్గురు ఆదిత్యులు; — ఓసోమా! వీరితో మమ్ము రక్షింపుము.” ఇచ్చట “నానాసూర్యాః” అనుపదము “దిశః సప్త” అనుపదమును వర్ణించు విశేషణమై యున్నది. ఏడు దిశలును, అందుండు యేడుసూర్యులును, యిచట స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నది.

కనుక, అదితిగాథకు సరియైన భావార్థము చక్కగ కుదురుచున్నది. అదితి తనకొడుకులైన యేడ్గురు ఆదిత్యులను (సూర్యులను) ఆకాశముమీదికి తీసికొనివచ్చి దేవతలకు

అర్పించెను. దీనివలన, ఆస్థలమందు ౭ మాసముల సూర్య రశ్మియుండెను. ఆమెకు ఎనిమిదవ కుమారుడుండెను. కాని అతడు పరిపక్వస్థితియందు పుట్టలేదు. అనగ ఆస్థలమందు ౮ వ మాసము సూర్యరశ్మిగలమాసము కాదని భావము. అనగ ఆస్థలమందు దీర్ఘరాత్రి ౮ వ మాసములో ప్రారంభ మయ్యెనని భావము. ఇదంతయు జరిగినదెప్పుడు ? ఈయుగ మందు కాదు; పూర్వయుగమందు (పూర్వ్యంయుగం) ఋ X, 72-9 లోనున్న "పూర్వ్యంయుగం" అనుమాటలు చాల భావగర్భితమైనవి. ఇదేరీతిగ సూర్యుని యేడుకిరణములు, యేడుగుర్రములు, మొదలగు వర్ణనలన్నియు సులభగ్రాహ్య ముకాగలవు. ఒకభావమే యిన్నివిధములుగ వర్ణింపబడినది. ఉషస్సు యెడతెగకుండ మాసముదినము లున్నచోట సూర్య రశ్మి ౭ మాసములయందే యుండును. తక్కిన ౫ మాసము లును దీర్ఘరాత్రియే. ఏడుమాసములు సూర్యరశ్మియుండి, ౮ వ మాసమందు దీర్ఘరాత్రి ప్రవేశించుస్థలమునే (   ) యీాదితి గాథ తెలియపగుచున్నది. ఇంకొకవిధమైనచో దీనికి సరళమైన భావార్థము కుదురనేకుదురదు. ౮ వ సూర్యు నకు మార్తాండుడను పేరేల్లువచ్చెనో చూతము. మార్త = చచ్చిన, లేకపక్వముగాని; అండ = గ్రుడ్డు, లేకపక్షి; సూర్యుడు పక్షిగ అనేకచోట్ల ఋగ్వేదము చెప్పియున్నది. అదిగాక సూర్యుని అస్తమయమునకు "మమార" = చని పోవుట అని ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. కనుక మార్తాండ=

చనిపోయినపక్షి = చనిపోయిన లేక అస్తమించిన సూర్యుడు అనిఅర్థము. కనుక యెనిమిదవసూర్యుడు చనిపోయెను అనగా ఆప్రదేశమందు సూర్యుడు యెనిమిదవమాసములో క్షితిజము క్రిందికి అస్తమించిపోయెనని భావము అనగా యెనిమిదవనెల చీకటినెల అని యర్థము. ఇట్టి విచిత్రమగు ప్రకృతిలక్షణము ప్రజలమనస్సునుండి త్వరగా మాసిపోజాలదు. కనుక ఆర్యులు తదుపరి దక్షిణదేశములకు వచ్చినను ఈపురాతన ప్రకృతి లక్షణమును వారు తమ గ్రంథములందు పూర్వయుగలక్షణ ముగ నిలుపుకొని యున్నారు.

ధ్రువమండలమందు 7 మాసములు సూర్యరశ్మి గల ప్రదేశములేగాక, 8, 9, 10, 11 మాసములు సూర్యరశ్మి గల ప్రదేశములుకూడగలవని పైన వివరించితిమి. అయితే వీనినిగూర్చికూడ పురాతనగాథలుగాని నిదర్శనములుగాని యేమైన వేదవాఙ్మయమందు నిలిచియున్నవా. మన అదృష్ట వశాత్తు ఇట్టి నిదర్శనములు ఋగ్వేదమందుగలవు. వాని నిక పరిశీలింతము.

(1) సూర్యుని గుర్రములు యేడు (I—50—8) అని మాత్రమేగాక పది (IX—63—9) అనికూడ ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. కనుక మొదటివాక్యమునకు యేడు నెలల సూర్యరశ్మి అని అర్థమైనప్పుడు రెండవదానికికూడ పది మాసములసూర్యరశ్మి యనియే అర్థము చెప్పకతప్పదు. కాని మన సిద్ధాంతమంతయు ఈఒక్కచిన్నవాక్యముపైననే ఆధార

పడవలసిన అవసరము లేదు. ఇంతకంటె బలవత్తరమైన ప్రమాణము కర్మకాండయందు మనకు దొరుకుచున్నది.

(2) ఋగ్వేదమందు పలుతావులలో పలుతెరగులగు "ప్రాచీనయాజ్ఞికులు" వర్ణింపబడిరి. వీరుమనపితరులు(నఃపితరః) అనియు,మనపురాతనపితరులు (నఃపూర్వేపితరః)అనియుఋగ్వేదము వర్ణించినది.వీరు పూర్వకాలమందు యజ్ఞముల నేర్పాటు చేసి, వానిని నడిపించుపద్ధతులను, రీతులను, నిర్మాణము చేసి యుండిరి. మానవులీపద్ధతులను సదా అనుసరించుచు యజ్ఞములను చేయుచుండవలసినదని వారు నియమించిరి. అనేకులనేకపద్ధతుల నవల నేర్పరచిరి. ఈయజ్ఞవిధాననిర్మాతలలో "మనువు" ఒకడైయున్నాడు. ఋ I. 76,7 లో మనువుచే నిర్మింపబడిన యజ్ఞపద్ధతి తక్కినవా రొనర్చినపద్ధతులతో పోల్చబడెను. ఈమనువే గాక యితనితోపాటు అంగిరస, యయాతి అనువారుకూడ I. 31,17 లో ప్రాచీనయాజ్ఞికులుగ చెప్పబడిరి. VIII. 43, 13 లో భృగు, అంగిరసులును, I. 80, 16 లో అథర్వన్, దధ్యంచ అనువారును, I. 139, 9 లో దధ్యంచ, అంగిరస, అత్రి, కణ్వ అనువారును చెప్పబడిరి. I. 83, 5 లో అథర్వణుడు తన యజ్ఞముచేత మార్గమును విశాలము చేసెననియు, అంతట సూర్యుడు ఉదయించెననియు చెప్పబడియున్నది. అదిగాక, X. 14, 6 లో అథర్వణులు, అంగిరసులు, నవగ్వులు, భృగులు అని బహువచనమూలముగ కొందరు మన పితరులు (నఃపితరః) అని ఉదా

హరింపబడిరి. ఇంకను II. 34, 12 లో దశగ్వులు వర్ణింపబడిరి. భృగులు తమ శక్తిచే దేవతలైపోయినప్పుడు అథర్వణుడు తన యజ్ఞములచే శాంతిని నిలిపెనని X. 92, 10 లో గలదు.

శబ్దసాదృశ్యమునుబట్టి అథర్వణపదము "అథ్రవాణ" (అగ్నినికాపాడుయాజ్ఞికుడు) అను పార్శీపదముతో సరిపోవుచున్నది. అంగిరసపదము "అగ్గిలాస్=దూత" అను గ్రీకు పదముతోడను, "అంగర = రౌతు" అను పారశీపదముతోడను సరిపోవుచున్నది. దీనినిబట్టి అంగిరస, అథర్వణులు ఒక్క-భారతీయులకే గాక, గ్రీకు, పారశీకాది సమస్త ఆర్య జాతులకుకూడ పూర్వపితరులని యూహింపవచ్చును. దీనిని బట్టి మనకు తెలియుచున్న సారాంశమేమనగ, ఆర్యసంతతులన్నియు ఉత్తరధ్రువమండలమందున్నకాలములో మను, అథర్వణ, అంగిరసాది కుటుంబములవారు యజ్ఞములను, వానిని నడిపించుపద్ధతులను యేర్పాటుచేసియుండిరి. పిమ్మట చాల కాలమునకు ఆర్యసంతతులు ధ్రువమండలమును వదలి దక్షిణ దేశములకు వచ్చి అనేకశాఖలుగ చీలిపోయిరి. వీనిలో ఒక శాఖవారు దక్షిణదేశములకు వచ్చినకొంతకాలమునకు ఋగ్వేదమును రచించిరి. అప్పటికీయజ్ఞపద్ధతులను మొదటనిర్మించిన మను, అంగిరసాదిపురాతన కుటుంబములు పితృదేవతలుగను, దేవతలుగను భావింపబడిరి. ఆర్యసంతతియందు మొట్టమొదట యజ్ఞములను యేర్పాటుచేసి నడిపించినది యీకుటుంబముల

వారేయని ఋగ్వేదమందు పలుతావులలో వర్ణింపబడిరి. కనుక వీరును మొట్టమొదట మానవులే. పిమ్మట కాలము గడచినకొలదియు, వారు దేవతలుగ భావింపబడి రన్నచో ఆశ్చర్యములేదు. ఇప్పుడు మనము పరిశీలింపవలసిన యంశమేమనగ:- మొట్టమొదట ఆర్యసంతతులన్నియు కలిసి ఉత్తరధ్రువమండలములో నున్నప్పుడు మను, అంగిరసాది యజ్ఞనిర్మాత లేర్పరచిన యజ్ఞములయొక్క కాలపరిమితిని దెలుపునిదర్శనములేమైన మనకు ఋగ్వేదమందు దొరుకునా? దొరికినచో అవి మనధ్రువసిద్ధాంతము నేమైన బలపరచునా ? ఇది విచారణీయాంశము.

అంగిరసకుటుంబమువా రేర్పరచిన యజ్ఞములయొక్క కాలపరిమితినిగూర్చి వేదవాఙ్మయమందు నాకు కొంత ఆధారము దొరికినది. తక్కినమను, అథర్వణ, భృగుమొదలగు వారేర్పరచిన యజ్ఞకాలపరిమితినిగూర్చి యే వేదమందును నాకు ప్రమాణములు దొరకలేదు. కనుక యిప్పు డీఅంగిరసులనుగూర్చి విచారింతము.

శ్రౌతసూత్రములందు " అంగిరసాం అయనం " అను వార్షికసత్రమొకటి వర్ణింపబడినది. కాని దీని కాలపరిమితి మాత్ర మచ్చట ఖండితముగ చెప్పబడలేదు. అయినను, యీ కాలపరిమితిని నిర్ణయించుటకు ఋగ్వేదమందే మన కితర సాధనములు గలవు. అంగిరసకుటుంబమందే రెండు ప్రధాన తెగలు (అంగిరస్ తమ) గలవు. వారికి నవగ్వాలు,

దశగ్వులు అనిపేరు. వీరుకూడ మన పూర్వపితరులే, (నః పూర్వే పితరః) అని ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. వీరు "వలా" యను అసురుని సంహరించుటలో యింద్రునకు చాల సహాయముచేసిరని వర్ణింపబడియున్నది. వీరు తమ గానముచే యిందుృనకు ప్రోత్సాహముగలిగించి, కొట్టమును, పగుల గొట్టి ఆవులను విడిపించిరట. వీరియొక్క యజ్ఞకాలపరిమితిని నిర్ణయించుటకు రెండుబుక్కులేగలవు. ఋ V, 45, 7లో – "అనూనోదత్రహస్తయతో అద్రిరార్చన్ యేన దశమాసో నవగ్వాః" నవగ్వులు పదినెలలు పాడిరి (అర్చించిరి). మరియు ఋ V, 45, 11 లో– "ధియంవో అప్సు దధిషే స్వర్షాం యయాతరన్ దశమాసో నవగ్వాః" "వెలుతురును సంపాదింప గల మీప్రార్థనలను నేను నీటిపైయుంచుచున్నాను. (అర్పించుచున్నాను.) ఈప్రార్థనలతో నవగ్వులు తమ పదినెలలను పూర్తిచేసిరి. ఇదిగాక, ఋ II, 34, 12 లో – "వారు (అనగ దశగ్వులు) అందరికంటె ముందుగ బలుల నర్పించిరి. వారు ఉషస్సు ప్రకాశించుసమయమందు మమ్మనుగ్రహింతురుగాక". మరియు ఋ IV, 51, 4 లో "కువిత్స దేవీః సనయో నవోవా యామో బభూయా దుషసో వోఅద్య యేనానవగ్వే అంగిరే దశగ్వే సప్తాస్యే రేవతి రేవదూష॥ "నవగ్వ అంగిరసులపైనను, సప్తాస్యులగు దశగ్వులపైనను, ఉషస్సులు విరివిగ వికసించెను." అనగ వీరి యజ్ఞములకు ఉషసోదయముతో సంబంధముగలదనియు, అవి

పదిమాసములపరిమితి గలవనియు, దీనివలన తెలియుచున్నది. వీరు తమ యజ్ఞములవలన చేసిన మహత్కార్యములు వర్ణింపబడినవి. వీరు తమ యజ్ఞములచే కొట్టమును పగులగొట్టి ఆవులను విడిపించిరి. ఋ III. 39, 5 – "సఖాహ యత్ర సఖిభిర్నవగ్వై రభిజ్ఞ్వా సత్వభి ర్గా అనుగ్మన్। సత్యంతదింద్రో దశభిర్దశగ్వైః సూర్యం వివేద తమసి క్షియంతం॥ వీరి సహాయముతో ఇంద్రుడు ఆవులవెంట వెదకికొనుచు పోగా సూర్యుడచ్చట చీకటియందు పడియుండెను. (తమసి క్షియంతం) ఋ X. 62,2–3 లో అంగిరసులే (అనగ, నవగ్వ దశగ్వులే) తమంతటతామేపోయి "వలా" ను సంహరించి, సంవత్సరాంతమందు ఆవులను విడిపించి, సూర్యుని బయటికి తీసికొని వచ్చిరి. (పరివత్సరే వలం అభిందన్.)

ఈ యంశము లన్నియు క్రోడీకరింపగ ౪ సారాంశములు తేలుచున్నవి. (౧) నవగ్వ దశగ్వులు తమ యజ్ఞములను పదినెలలలో పూర్తిచేసిరి. (౨) ఈ యజ్ఞములకును ఉషోదయమునకును సంబంధము కలదు. (3) సంవత్సరాంతమందు వలను సంహరించి ఆవులను విడిపించు పనిలో వీరు యింద్రునకు తోడ్పడిరి. (౪) ఆవులను విడిపించుకొనివచ్చుటకై యింద్రుడు పోయినస్థలమందు సూర్యుడు చీకటియందు వసించియున్నాడు.

ఈనాలుగు సారాంశములను విపులముగ పరిశీలింతము. అంగిరసులు తమ యజ్ఞములను పదినెలలలో (దశ

మాసాః) పూర్తిచేసిరి. అనగ, అర్థమేమి ? పదినెలలలోనే యేలముగించిరి. ౧౨ నెల లెందుకు చేయలేదు. నవగ్వాలు ఆవులను (సూర్యకిరణములను) విడిపించుటకై యింద్రునకు తోడ్పడిరనియు, వారు సంవత్సరాంతమందు 'వల' ను సంహరించి సూర్యుని ఆకాశముపైకెత్తిరనియు ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. ఈపని ప్రతిసంవత్సరము జరుగుపనియని స్పష్టపడుచున్నది. ఇదిగాక, యింద్రునిచే విడిపింపబడుటకు పూర్వము సూర్యుడు చీకటిలో పడియుండెనట.— అనగ మానవులకు కనుబడకుండ క్షితిజముక్రిందికి అస్తమించి (క్రుంకి) పోయెనని భావము. ఇట్లువలయను రాక్షసునిచే చీకటిలో బంధింపబడిన సూర్యుని విడిపించుటకై యింద్రుడు పోయి వలను సంహరించెను. పిమ్మట సూర్యుని విడిపించెను. ఈకార్యమందు అంగిరసులు తమ యజ్ఞముచేతను, గానములచేతను, యింద్రునకు తోడ్పడిరి. ఈయజ్ఞములు పదిమాసముల పొడవునను చేయబడెను. అయితే, యీయజ్ఞములు యింద్రునకును వలకును యుద్ధము జరుగుచున్నకాలమందు చేయబడెనేమోయని కొందరు తలంపవచ్చును. కాని, యిదిసరియైన యూహకాదు. ఇదియే సరియైనయూహయైనచో చీకటి యెడతెగక పదినెల లున్నదని చెప్పవలెను. ఇది యేప్రదేశమందునుకూడ సాధ్యముకానేరదు. ఈ యజ్ఞములు యుద్ధమునకు పూర్వము సూర్యరశ్మియున్న పదినెలలయందే చేయబడెను. ఈ అంగిరసులు నివసించియున్న ప్రదేశమందు

సూర్యరశ్మి ౧౨ నెలలే యుండియున్నచో వీరు తమయజ్ఞము లను ౧౦ నెలలలోనే ముగింపవలసిన యావశ్యకత లేదు. ఈపదిమాసములైనపిమ్మట సూర్యుడు వలయను రాక్షసునిచే గొనిపోబడి 'చీకటియందు బంధింపబడెను.' కాని యీపది నెలలయజ్ఞములలో అంగిరసు లర్పించిన సోమరసముచేతను, హవిర్భాగములచేతను ప్రోత్సహింపబడినవాడై, యింద్రుడు వలమీదికి దండెత్తిపోయి, ఆతని సంహరించి, సంవత్సరాంతమందు తిరిగి సూర్యుని విడిపించెను. అంతటితో మరల సూర్యరశ్మి వచ్చెను.

ఈ గాథయొక్క భావార్థ మిప్పుడు కరతలామలక మగుచునేయున్నది. నవగ్వదశగ్వాది అంగిరసులును, తక్కిన ప్రాచీనయాజ్ఞికులును నివసించినస్థలమందు సంవత్సరములో పదిమాసములు సూర్యరశ్మియుండెననియు, తక్కిన రెండు మాసములలో యెడతెగనిచీకటియుండెననియుస్థిరపడుచున్నది. ఇది ఉత్తర ధ్రువమండలమందేసాధ్యమగును గానియింకొకచోట గాదు. సూర్యరశ్మియున్న యీపదిమాసములందే వారు యజ్ఞములజేయుచుండిరి. కనుక, వారి యజ్ఞములయొక్క కాల పరిమితి పదిమాసములుగనుండెను.

ఇక 'నవగ్వ' 'దశగ్వ' యను పదములయొక్క శబ్దార్థమును విచారింతము. 'గ్వ' యను పదమునకు "నవ, దశ" యను పదములు చేర్చుటచే నవగ్వ, దశగ్వ పదము లేర్పడుచున్నవి. 'నవ' అనగ "క్రొత్త" లేక "రమ్యమైన"

యనియు గ్వ = అనగ పోవుటయనియు శాయనులవారు చెప్పిరి. కనుక " నవగ్వ " అనగ రమ్యముగపోవుచున్నవారు= రమ్యమైన జీవితముగలవారు అని శాయనులవారి అర్థము. అయితే, " దశ " అనగ పదియనియే తప్ప వేరుఅర్థముచెప్పుటకు వీలులేదు. నవగ్వ, దశగ్వ పదములు ఋగ్వేదమం దెల్ల యెడలను జంటగ కలిపియే చెప్పబడుచున్నవి. ఈరెండును విడదీసి చెప్పబడలేదు. కనుక, వీనిభావ మొకటియేయై యుండవలెను. కనుక, ' దశ ' పదము సంఖ్యావాచకమైనప్పుడు, ' నవ ' పదముకూడ సంఖ్యావాచకమే యైయుండవలెను.

ఇక " గ్వ " అనగ అర్థమేమి? దీనికి రెండర్థములు చెప్పబడినవి. గ్వ అనగ = ' గో ' (గోవు); లేక ' గం ' (పోవుట) అనుఅర్థములు వచ్చును. దీనినిబట్టి నవగ్వ, దశగ్వ పదములకు " తొమ్మిది గోవులయొక్క " "పదిగోవులయొక్క" అనిగాని, లేక " తొమ్మిదిగపోవు, " " పదిగపోవు" అనిగాని రెండువిధములుగ అర్థమువచ్చును. దశగ్వులు పదిమందిగలరని ఋ III. 39, 5 చెప్పుటచే రెండవ యర్థమే బలపడుచున్నది. అయినను, యీ నవగ్వ, దశగ్వపదములు యేకవచననామవాచకములను వర్ణించుటకై యేకవచనమందే విశేషణములుగ చాలచోట్ల ప్రయోగింపబడియున్నవి. అందుచే నవగ్వ, దశగ్వ లనగ తొమ్మిది, పదిమందిగలిగిన సమూహమే యని ప్రతిచోటను నిర్ధారణగ చెప్పుటకు వీలులేకున్నది. ఉదా:- అగ్నికిరణములు ' నవగ్వము ' లని చెప్పబడినవి. (VI. 6, 3.)

మరియు, "అద్రిగు" అను నాతడు 'దశగ్వ' డని VIII. 12-2 నందును, 'దధ్యంచ' అను నాతడు 'నవగ్వ' డని IX. 108-4- నందును చెప్పబడియున్నది. కనుక మన మీ సంఖ్యావాచకపదములకు ఇంకొక సరళమైన యర్థమును చెప్పకొనవలసియున్నది. అదేదనగ:- శాయనులవారు తమ ఋగ్వేదభాష్యమందు I. 62, 4 నకు వ్యాఖ్య వ్రాయుచు నిట్లు వ్రాసిరి. "ఆంగిరసులలో నవగ్వలనియు, దశగ్వలనియు రెండు తెగలు గలవు. నవగ్వలనగ సత్రమును (అనగ యజ్ఞముకు) తొమ్మిదినెలలలో పూర్తిచేసి లేచువారు; దశగ్వలనగ సత్రముకు (అనగ యజ్ఞమును) పదినెలలలో పూర్తిచేసి లేచువారు. [అంగిరసో ద్వివిధాః। సత్రయాగమనుతిష్ఠన్తో యే నవభిర్మాసైః సమాప్య గతా స్తే నవగ్వాః।...... 'నవగ్వా నవనీతగతయ' ఇతి యాస్కో-వ్యాచఖ్యౌ। యేతు దశభిర్మాసైః సమాప్య జగ్ము స్తే దశగ్వాః] మరియు X. 62,6 కు వ్యాఖ్య వ్రాయుచు శాయనులవా రిట్లు చెప్పచున్నారు:- సత్రి మాసీనానా మంగిరసాం మధ్యే కేచన నవసు మాస్సు కర్మకృత్వో దతిష్ఠన్ కేచన దశసు మాస్స్వతి । ఏవ మంగిరసా మయన ముక్తమ్ । తేషా మగ్ని ర్నవగ్వశ్చ దశగ్వ శ్చోక్తః॥ ఋ V,45,7-11 లలో నవగ్వలును దశగ్వలును తమ సత్రిములను పదినెలలలో పూర్తిచేసిరని చెప్పబడియున్నది. కనుక, యీఋక్కు-నుబట్టి శాయనులవారిభావము సరియైన దని స్పష్టముగ ఋజువగుచున్నది. తక్కి-న వారందరు చెప్పిన

దానికంటె శాయనులవారు చెప్పినయర్థమే అంగీకార్య మైనది. అయితే మన మిట యింకొకయంశమును గుర్తించ వలెను. ఋ V, 47, 7 - 11 లలో నవగ్వ దశగ్వ లిరువురి విషయములోను పదిమాసముల పరిమితిగల సత్రమే చెప్పబడియున్నదిగాని, నవగ్వులకై ప్రత్యేకించి తొమ్మిది మాసముల సత్రము చెప్పబడలేదనుట నిజమే. అయినను, యీశబ్దముల యుత్పత్తినిబట్టి నవగ్వులనగ తొమ్మిదిమాస ములయజ్ఞమును చేసినవారనియు, దశగ్వులనగ పదిమాసముల యజ్ఞమును చేసినవారనియు సాహసించి చెప్పవచ్చును. ఇచ్చట సంఖ్యాభేదమేతప్ప విశేష మేమియు లేదుగాన దశ గ్వులు పదిమాసములలో చేసినపనినే నవగ్వులు తొమ్మిది మాసములలో చేసిరనుటలో ప్రత్యేకమైన తాత్పర్య భేద మేమియులేదు. సారాంశ మొక్కటియే; ప్రధానవిషయ మొక్కటే.

మన సిద్ధాంతమును, బలపరుచు నిదర్శనమింకొకటి గలదు. అంగిరసులు "విరూపు" లని ఋ III, 53-7 లో, చెప్పబడినది. మరియొకచోట విరూప, అంగిరసశబ్దములు సమానార్థకములుగ ప్రయోగింపబడినవి. ఇదిగాక, ఋ X, 62, 5-6 యే అగ్నేః పరిజజ్ఞిరే విరూపాసో దివస్పరి నవ గ్వోను దశగ్వో అంగిరస్తమః సచాదేవేషు సంహతే॥ అంగిరసులు విరూపులనియు, వారు అగ్నినుండి (ఆకాశము నుండి) పుట్టిరనియు వర్ణనగలదు. మరియు వీరిలో నవగ్వదశ

గ్వులు ఉత్తములనియు (అంగిరస స్తమ,) దేవసభలోవన్నె కెక్కినవారనియు వర్ణనగలదు. ఈ ఋక్కులు రెండును మనకు చాలముఖ్యమైనవి. ఇచ్చట విరూపశబ్దము విశేషణముగ ప్రయోగింపబడినది. విరూప అనగ అనేకరూపులు గల అని అర్థము. కనుక అంగిరసులలో అనేక తెగలు (విరూపములు) గలవనియు, ఆ తెగలలో యీ నవగ్వదశగ్వ తెగలు ప్రధానమైనవనియు (అంగిరస స్తమ) దీనివలన తెలియుచున్నది. విరూపశబ్దము క్రిందటి యధ్యాయములోకూడ రాత్రింబవళ్ళ జంటకు విశేషణముగ ప్రయోగింపబడినది. అది ఆ యధ్యాయమందు రాత్రిం బవళ్ళ జంటయొక్క పలు తెరగులగు కాల పరిమితులను దెలుపుచున్నదని స్థిరపరచితిమి. ఇప్పు డిచ్చట కూడ యీ యర్థమే వివక్షితమగుచున్నది. అంగిరసులు చేయు యజ్ఞయు ౯, ౧౦ మాసములపరిమితిగలవేగాక, యింకను అంతకు తక్కువగాని యెక్కువగాని మాసములపరిమితి గలవనికూడ దీనినిబట్టి తెలియుచున్నది. అంగిరసులలో ౭,౮,౯, ౧౦, ౧౧ మాసములు యజ్ఞములుచేయు పలు తెరగులవారు (విరూపులు) గలరు. అయినను వీరిలో ౯, ౧౦ మాసముల యజ్ఞములుచేయు నవగ్వదశగ్వులుమాత్రము ప్రధానులు (అంగిరస స్తమః). దీనినిబలపరుచుటకు ఋX,47-6లో నొకా నొక "సప్తగ్వు"డు పేర్కొనబడియున్నాడు. ఇతనితోపాటు అంగిరసపుత్రుడగు బృహస్పతియు పేర్కొనబడెను. సప్త గ్వుపదమిచ్చట బృహస్పతిని వర్ణించువిశేషణముగా ప్రయో

గింపబడినది. మరియొకచోట బృహస్పతి సప్తాస్యుడనియు, (అధ. వే. IV, 5, 1) లో దశాస్యుడనియు వర్ణింపబడెను. ఋ IV, 51, 4 లో దశగ్వుడు సప్తాస్యుడనియుకూడ వర్ణింప బడినట్లు పైన నుదహరించియుంటిమి.

దీనినిబట్టి అంగిరసులలో చాల తెగలుగలవనియు, వారు ధృవమండలమందంతటను వ్యాపించియుండిరనియు ఒక్కొక్క తెగవారు తాము నివసించియున్న ప్రదేశమందు సూర్యరశ్మి యెన్నిమాసములుండునో అన్నిమాసములలోనే తమ యజ్ఞములను పూర్తిచేయుచుండిరనియు దీనివలన విదితమగుచున్నది. ఈసిద్ధాంతముపైననే తప్ప యింకొకరీతిగ యీపదముల కన్నిటికిని యేకవాక్యతను చేకూర్చుటకు సాధ్యము కాదు. పూర్వపు యజ్ఞములు సాధారణముగ ౭ మొదలు ౧౦ మాసముల పరిమితిగలవై యుండెడివి. యజ్ఞమెన్నిమాసములు పట్టునో అందరు హోతృలుండిరి. వీరు నెలకొకరు చొప్పున యజ్ఞమును నిర్వహించుచుండిరి. సూర్యరశ్మి పూర్తిగపోయి, దీర్ఘరాత్రి ప్రవేశించుటతోడనే యజ్ఞములు సమాప్తమయ్యెడివి. ఈదీర్ఘరాత్రియందు యింద్రునకును, 'వల' కును, యుద్ధముజరుగును. ఈయుద్ధమందు యింద్రుడు 'వల' ను ఓడించి, సంవత్సరాంతమందు (పరివత్సరే) సూర్యుని విడిపించును. "పరివత్సరేయను పదము చాలముఖ్యమైనది. ఏల యనగ దీర్ఘరాత్రి అంతమొందగనే ప్రాతసంవత్సరముకూడ సమాప్తమై క్రొత్తసంవత్సరము ప్రారంభమయ్యెడిదని భావము.

పదిమాసముల సూర్యరశ్మినిగూర్చి తెలుపు నిదర్శన మింకొకటి "దీర్ఘతమస్సు" కథలో గానవచ్చుచున్నది. అంధుడును, అశక్తుడునునై గోతిలోపడిపోయిన దీర్ఘతమస్సును నతని అశ్వినీదేవతలు రక్షించిరని యీకథయొక్క సారాంశము. ఈకథ భారతమందును, ఋగ్వేదమందును గలదు. భారతమందున్నకథ యేమనగ:- (ఆదిపర్వము 104 అధ్యా.) 'ఉతత్యుని'వలన 'మమతా'యందు "దీర్ఘతముడు"పుట్టెను. ఇతడు బృహస్పతి శాపమువలన పుట్టంధుడయ్యెను. ఐనను, యితడు 'ప్రద్వేషి'యను భార్యను వివాహమై ఆమెయందు పెక్కండ్ర కొడుకుల బడసెను. ఇతడు గ్రుడ్డివాడగుటచే యితని భార్యయు పుత్రులును విసుగుజెంది, ఇతని నొక తెప్ప మీద కూర్చుండబెట్టి గంగలో వదలివేసిరి. కొంతదూరమిట్లు కొట్టుకొనిపోగా, "బలి" యను రాజితని రక్షించి, తన యింటికి తీసుకొనిపోయెను. ఆ రాజుకు సంతానము లేమిచే, ఆత డిమ్మహాత్మునివలన తన భార్యయందు సంతతిని బడసెను. ఈసంతతియే పెక్కుదేశములకు రాజులైరి.

ఋగ్వేదమందుకూడ యీకథయే కొద్దిమార్పులతో గలదు. దీర్ఘతముడు మామతేయుడనియు, ఉతత్యుడనియు గలదు. (అనగ ఉతత్యునివలన మమతాయందు పుట్టెనని యర్థము.) దీర్ఘతముడు "దాసత్రైతన" వలన అగ్నియందును నీటియందును ముంచబడి బాధపడుచు, తన్ను రక్షింప వలసినదని అశ్వినీదేవతలను వేడికొనెను. అంతట అగ్ని వచ్చి

దీర్ఘతమునకు నేత్రదృష్టి నిచ్చెను. (ఒక దేవత చేసినపనిని యింకొక దేవత కంటగట్టుట ఋగ్వేదమందు సహజమే). అనగ, అశ్వినీదేవతలు దీర్ఘతముని రక్షించిరని అర్థము. ఈ కథయంతయు ఋగ్వేదము మొదటి మండలమందు -3-గీ సూక్తములలో వర్ణింపబడినది. ఈరీతిగ, అశ్వినులచే ఒక్క దీర్ఘతముడేగాక చ్యవనుడు, వందనుడు మొదలగువారనేకులు రక్షింపబడిరి; ఆరోగ్యవంతులుగ జేయబడిరి. ఈకథల కన్నిటికిని తాత్పర్యమేమి? శీతకాలమందు చిక్కిపోయిన సూర్యుడు తిరిగి తేజోవంతుడగుటయే యీకథలయొక్క భావార్థమని పండితులు తలంచుచున్నారు. కాని యీగాథలలో కొన్ని చోట్ల "చీకటిలో పడియున్న సూర్యునివలె" అను వర్ణనలు గలవు. కనుక, యీకథలలో శీతకాలమందు హీనతేజుడైన సూర్యుడే యుద్దేశింపబడినాడని చెప్పజాలను. ఇచ్చట కేవలము చీకటిలో నివసించియున్న — అనగ, దీర్ఘకాలము క్షితిజముక్రిందికి గ్రుంకిపోయిన—సూర్యుడు ఉద్దేశింపబడినాడనుట స్పష్టము. ఈకథ నింకను పరిశీలింతముగాక.

ఋ I, 158, 6 [దీర్ఘతమా మామతేయోజుజుర్వాన్ దశమే యుగే అపామర్థం యతీనాం బ్రహ్మా భవతి సారథిః.] యిట్లు చెప్పబడినది. "మామతేయుడగు దీర్ఘతముడు పదియవ యుగమందు అశక్తుడై, తమగమ్యస్థానమునకు పోవుచున్న నీళ్ళకు బ్రాహ్మణసారథియయ్యెను." "పదియవయుగ" మనగనేమి? "తమగమ్యస్థానమునకు పోవుచున్ననీళ్లు" అనగ

అర్థమేమి ? ఈరెండువాక్యములపైనను పండితులు చాల వివాదపడిరి. తక్కిన కథయంతయు బహుసులభముగనే యున్నది. "పదియవయుగ" మనుమాటలోనున్న "యుగ" మనుపదమువిషయమై పలువురు పలుతెరగులుగ అర్థము చెప్పుచున్నారు.

౧. యుగమనగ:– (వేదాంగజ్యోతిషము ననుసరించి) అయిదేండ్లని కొందరర్థముచెప్పిరి. దీనినిబట్టి దీర్ఘతముడు తన ౫౦ వ యేట ఆశక్తుడయ్యెనని భావింపవలెను.

౨. పాశ్చాత్య పండితులు యుగమనగ మనుష్య సంతతియని అర్థము చెప్పుచున్నారు. యుగ మనుపదము ఋగ్వేదమందు కాలవాచకము కానేకాదని వారి గట్టిమతము.

3. శాయనాచార్యులవారు మహీధరుడు మొదలగు పండితు లీయుగపదమునకు కాలవాచకమగు నర్థమేగాక, "సంయోగము" లేక "జంట" యను అర్థములనుకూడ చెప్పియుండిరి. కనుక దీనినిబట్టి "యుగ" మను శబ్దమునకు మూడర్థములను చెప్పవచ్చును. (ఒకటి) రాత్రింబవళ్ళ జంట యనికాని, (రెండు) రెండు నెలలజంట – ఋతువు – అనిగాని, (మూడు) రెండుపక్షములజంట (మాసము) లేక సూర్యేందు సంగమమనికాని అర్థము చేసికొనవచ్చును.

కనుక, శబ్దోత్పత్తినిబట్టి చూడగ యీ కథయందున్న యుగశబ్దమునకుగాని, ఋగ్వేదమందువచ్చు "మానుషా యు

గాని " అనుశబ్దములకుగాని భావార్థము స్పష్టపడుటలేదు. కనుక మన మింకొకమార్గము నారయవలసియున్నది.

ఋగ్వేదమందు " యుగే యుగే " యను పదము ౫, ౬ స్థలములందు ప్రయోగింపబడియున్నది. ఈ స్థలములలో శాయనులవారు ' కాలపరిమితి ' యనునర్థమునే చెప్పియుండిరి. మరికొన్నిచోట్ల " ఉత్తరయుగాని " = (యిటీవలికాలములు;) " ఉత్తరేయుగే " (యిటీవలికాలమందు) అను పదములు కలవు. తరువాత " దేవానాం పూర్వ్యే యుగే " " దేవానాం ప్రథమే యుగే" అనుపదములు దేవతల ప్రాచీన కాలములను తదుపరికాలములను తెలుపునర్థమందే ప్రయోగింపబడినవి. ఇచ్చట " దేవానాం " అనుపదము బహువచనము; యుగపదము యేకవచనము కనుక యీ పదమునకు " దేవతలసంతతులు " అని అర్థముచెప్పుటకు వీలుపడదు. ప్రాచీనకాలమందు దేవతలయొక్క సృష్టిని (ఉత్పత్తిని) గూర్చి యిట వివరింపబడుచున్నది. కనుక పూర్వోత్తరసందర్భమును బట్టికూడ యీపదము కాలవాచకమే యని స్పష్టపడుచున్నది. " దేవానాం యుగం " అనుపదమునకు " దేవతలయొక్కకాలము " అని అర్థమైనచో " మనుష్యా యుగాని " " మనుష్యా యుగా " అనుపదములకు " మానవులయొక్కకాలము " అనియేల అర్థముచెప్పకూడదో యూహింపజాలకున్నాను. "మానుషా యుగా"యనుపదనమునకు కాలవాచకముగతప్ప మరి యింకొకవిధముగ అర్థముచెప్పుటకుఅసలు వీలే

లేనిఋక్కులురెండు ఋగ్వేదమందు గలవు. ఉదాహరణము:- ఋ V,52, 4లో "విశ్వేయే మానుషాయుగా పాంతిమర్త్యం రిషః"- అర్థము- [పాంతి=రక్షించు (క్రియాపదము); విశ్వేయే=వారందరు (ప్రథమావిభక్తి కర్త); మర్త్యం=మనుష్యుని (కర్మ); రిషః=కష్టమునుండి (పంచమి); మానుషా యుగా= దీని యర్థమును ప్రస్తుతము వదలివేయుదము] 'మానుషా యుగా అను పదమును ప్రస్తుతము వదలివేసి చూచినచో యింతవరకు తేలినయర్థమేమనగ:- "మనుష్యుని కష్టమునుండి రక్షించు వా రందరు ......" అయితే, యిప్పుడు "మాను షాయుగా" అన అర్థమేమి? దీనిని పై వాక్యముతో అతుకుట యెట్లు? దీనికి "మనుష్యసంతతులను" అని అర్థము చేసిన చో, అత్యుక్తిదోషము సంభవించును. యేలననగ :- పాంతి (రక్షించు) అను క్రియకు "మనుష్యుని"- అనుకర్మ యిది వరకే యున్నది; కనుక "మనుష్య సంతతులను" అను యింకొక కర్మ నిష్ప్రయోజనమగును. ఒకవేళ రెండు కర్మ లున్నవని యంగీకరించినను, వానిని కలుపుటకు "చ"- వంటి సముచ్చయపద మేదియు నిట గానరాదు. అందుచే యీ యర్థ మిచ్చుట అతకదు. (అయినను మాక్సిముల్లరు పండితు డీయర్థమునే పట్టుకొని వ్రేలాడుచున్నాడు) కనుక, 'మానుషా యుగా' అను పదమునకు కాలసూచకమైన అర్థమునే చెప్ప వలెను. అట్లయినచో యీఋక్కునకువచ్చు అర్థమేమనగ:- "మానవయుగము (కాలము) లందు మనుష్యుని కష్టముల

నుండి రక్షించు వా రందరు— (అనగ మరుత్తు లనుదేవతలు— అని పూర్వోత్తర సందర్భము). ఈ యర్థమిచ్చుట చక్కగ అతుకుచున్నది. ఇంతకంటె సహేతుకమైనట్టియు, సరళమైనట్టియు అర్థ మింకొకటి గానరాదు. గ్రిఫిత్ పండితుడును యీ యర్థమునే యంగీకరించెను.

II. ఇంకొక వాక్యమును విమర్శింతము:—

ఋతావానమ్ (ఋజుమార్గుడును) (1) మహిషం (బలిష్ఠుడును) (2) విశ్వదర్శతం (అందరికి కనుపడువాడును) (3)

అగ్నిమ్ (అగ్నిని) (కర్మ) సుమ్నాయ (శ్రేయస్సుకొరకు) దధిరే (ఉంచుకొనిరి) (క్రియ) పురో (యెదుట) జనాః (జనులు) (కర్త)

శ్రుత్ – కర్ణం (శ్రద్ధమైన చెవులుగల) (4) సప్రతస్ – తమమ్ (విశాలతమమైన) (5)

త్వా (నిన్ను) గిరా (స్తోత్రములతో) దైవ్యం (దేవతాసంబంధమైన) (6) మానుషాయుగా (?)

(1) మొదలు (6) వరకుగల పదములు అగ్నిని వర్ణించు విశేషణములై యున్నవి. "మానుషాయుగా" అను చివరిపదమును వదలివేసినచో తేలు అర్థమేమనగ:—"పూర్వోక్తగుణములుగల అగ్నిని ప్రజలు తమ శ్రేయస్సుకొరకై తమయెదుట స్తోత్రములతోనుంచుకొనిరి." అయితే మానుషాయుగా అనుపదము నిప్పుడెట్లతుకవలెను? దీనికి కాల

సూచకార్థమును చెప్పినచో పై వాక్యముతో చక్కఁగ అతుకును. ఎట్లనఁగః— " పూర్వోక్తగుణములుగల అగ్నిని ప్రజలు మానవయుగము (కాలము) లందు తమ శ్రేయస్సు కొరకై స్తోత్రపాఠములతో తమ యెదుటనుంచుకొనిరి. "

కాని, గ్రిఫిత్ పండితు డీయర్థమును చెప్పక, "మానవ సంతతులను" అని చెప్పెను. అందుచే అసలు ఋక్కులో లేని క్రొత్తక్రియాపదము నొకదానిని అప్పు తెచ్చుకొనవలసి వచ్చెను. "మానవసంతతులు అగ్నిని స్తోత్రపాఠములతో గొప్పవానిని జేయుచున్నారు". ఇచ్చట "గొప్పవానిని చేయుచున్నారు" అను క్రియాపదము ఋక్కులో లేనేలేదు. అసలు నిజార్థమును తెలిసికొనక, యేదోవిధముగ అతుకులు పెట్టదలచినచో యెట్టిపండితుడైనను యెన్నితికమకలు పడ వలసివచ్చునో దీనినిబట్టి స్పష్టమగుచున్నది.

ఈ ఋక్కే వాజసనేయసంహితయందుకూడ గలదు. అచ్చట మహీధరుడుకూడ యీ యర్థమునే చెప్పెను. "మానుషా యుగా" యను పదము "జనాః" "మర్త్యాః" అను పదములతో కలిసియుండి, యచ్చట యుగమునకు ఖండితముగ కాలసూచకార్థమునే తప్ప యింకొక యర్థము నసలు చెప్పుటకు వీలే లేని స్థలములు ఋగ్వేదమం దిరెండే గలవు. ఒకసారి, ఒకానొక పదమునకు ఖండితమైన యర్థ మును నిర్ణయించిన పిమ్మట, పూర్వోత్తరసందర్భములకు భంగములేనిచో, ఆ యర్థమే యితరస్థలములందుకూడ అంగీక

రింపదగియున్నది. యాస్కాచార్యులవంటి భాష్యకారులు వేద వాక్యముల కర్థము జెప్పుటలో యీమార్గమునే యవలంబించిరి. కనుక, మన మిప్పు డిచ్చుట వింతమార్గమును త్రొక్కుట లేదు. "మానుషాయుగా" అనగ "మానవయుగములు లేక కాలములు" అని యర్థముచెప్పితిమి. అయితే 'యుగమనగ యెంతకాలమో మన మిప్పుడుఖండితముగ నిర్ణయింపవలసి యున్నది. అథర్వణవేదము VIII. 2,21 ని బట్టి యుగమనగ పదివేల సంవత్సరములకు తక్కువగాని కాలమని తెలియుచున్నది. కాని, బహుప్రాచీనమగు ఋగ్వేదమందు 'యుగ' పదమంతకంటె చాలతక్కువకాలమును సూచించెనని చెప్పుటకు దృఢమైనయాధారములు గలవు. ఋగ్వేదమందు "ప్రథమా" (మొదటి) ఉషస్సునుగూర్చియు "ఆయతీనాం ప్రథమా" (రాబోవువానిలో మొదటి) ఉషస్సును గూర్చియు, "అవమా" (చిట్టచివరి) ఉషస్సునుగూర్చియు పలుతావులలో పేర్కొనబడెను. ఉషస్సునకు "మొదటి దినము తెలియున" ని మరియొకచోట పేర్కొనబడెను. "ప్రథమ ఉషస్సు" అన్నప్పుడు "సంవత్సరములో వచ్చు మొదటి ఉషస్సు" లేక "సంవత్సరముయొక్క మొదటినాడు వచ్చు ఉషస్సు" అని అర్థముచెప్పిననే భావము చక్కగ బోధపడును. అట్లయినప్పుడే 'ప్రథమ' యనుపదము సార్థకమగునుగాని యింకొకవిధమైనచో కాజాలదు. దీనికిసాదృశ్యముగ బ్రాహ్మణములలో ప్రయోగింపబడిన "ప్రథమారాత్రిః"

యను పదమును చూడవచ్చును. కనుక, "ప్రథమా" "అవమా" ఉషస్సు లాకాశమందు సంవత్సరముయొక్క ఆద్యంతములను దెలుపునవిగ నున్నవి. వైదికఉషస్సులను గూర్చి ౫ వ. అధ్యాయమందు చేసినవివరణమునుబట్టి విచారింపగ మన మిట్లని నిశ్చయింపవచ్చును. దీర్ఘరాత్రి యంత మొందగనే ఉషస్సులు ప్రారంభమగును. ఈ యుషస్సులతో నూతనసంవత్సరము ప్రారంభమగును. ఇట్లు నూతన సంవత్సరమును ప్రారంభించు ఉషస్సమూహములోనిదైన మొదటి ఉషస్సే యీరీతిగ ఋగ్వేదమందు "ప్రథమా" ఉషస్సని వర్ణింపబడినది.

ఋ I, 124, 2; I, 92, 11- లలో యీ ప్రథమ యుషస్సు "మానుషయుగముల నడిపించుచున్నది" (ప్రమినతి మనుష్యా యుగాని) అని యున్నది. మరియు I, 115, 2 లో- "ఉషస్సు కనిపించగనే సత్పురుషులు యుగములను విస్తరింతురు, అనగ విప్పుదురు." (యత్రా నరో దేవయంతో యుగాని వితన్వతే). ఈ రెంటిలో మొదటి వాక్యమందు "మానుషా యుగాని" పదములోనున్న 'యుగ' శబ్దమునకు కాలవాచకమైన యర్థమే చెప్పితీరవలెనని స్పష్టముగ గాన్పించుచున్నది. ఈ ప్రథమయుషస్సు వచ్చి దివ్యవ్రతములను (దైవ్యాని వ్రతాని) ప్రారంభించుచున్నదనియు, మానుష యుగములను నడిపించుచున్నదనియు, యీ వాక్యమందు వర్ణింపబడియున్నది. అనగ, యీ మొదటి యుషస్సుతో

యజ్ఞయాగాది కర్మలును, "మానుషయుగము" లను పేరు గల కాలభాగముల నడకయు ప్రారంభమయ్యేనని తాత్పర్యము. అనగ, మానుషయుగములలెక్క యీ యుషస్సుతో ప్రారంభమయ్యేనని భావము. ఈ రీతిగ, మానుషయుగములకును, ప్రథమ యుషస్సునకును యెడబాయకుండ నేర్పడిన బంధమునుబట్టి "మానుష యుగము" యొక్క కాలపరిమితిని మన మిప్పుడు బహుసులభముగ నిశ్చయింపవచ్చును. ఈ మానుష యుగములు సంవత్సరముయొక్క "ప్రథమా" యుషస్సుతో ప్రారంభమైనచో యివి సంవత్సరముయొక్క "అవమా" యుషస్సుతో నంతమొందవలెను. కనుక, మొత్తముపై మానుష యుగములన్నియుకలిసి సంవత్సరములో మొదటి యుషస్సునకును, చిట్టచివరి యుషస్సునకును మధ్యనున్న కాలపరిమాణమును దెలుపుచున్నవి. కనుక, ఒక్క మానుష యుగముయొక్క పరిమితి యీసంవత్సర కాలపరిమాణముకంటె తక్కువయని నిశ్చయమగుచున్నది.

దీర్ఘతముని గాథ నటుంచి, మనమిప్పుడు ఋగ్వేద ప్రమాణములనుబట్టి రెండు ముఖ్యసారాంశములను తేల్చితిమి. (౧) "మానుషయుగములు" అనగ సంవత్సరములో మొదటి యుషస్సునకును చిట్టచివరి యుషస్సునకును మధ్యనున్న మొత్తపు కాలపరిమాణమేగాని, "మానవసంతతులు" అనిపాశ్చాత్యులు చెప్పిన అర్థముకాదు. (౨) "యుగ" మను పదము సంవత్సరమునకంటె తక్కువ కాలమానమును దెల్పుచున్నది.

ఈ రెండు సారాంశములనుబట్టి చూచినచో, దీర్ఘతముని గాధయందున్న, "దీర్ఘతముడు పదియవ యుగమందు ముసలివాడయ్యె" నను వాక్యమునకు అర్థము కరతలామలక మగుచునే యున్నది. ఈ గాధలో నున్న "యుగ" శబ్దమును "మానుషాయుగ" లోనున్న, 'యుగ' శబ్దమును ఒకటేయైనచో, "దీర్ఘతముడు పదియవ నెలయందు ముసలివాడయ్యె"నని పై వాక్యమున కర్థమగుచున్నది. ఈగాధ సౌరగాధయైనచో దీని భావ మేమనగ:- "సూర్యుడు (దీర్ఘతముడు) పదియవనెలయందు ముసలివా డయ్యెను". ప్రథమా, అవమా ఉషస్సులమధ్య (అనగ, సంవత్సరము యొక్క ఆద్యంతములకు నడుమ) పదియుగములు గలవని దీనివలన దెలియుచున్నది. కనుక యిచ్చట యుగమనగ నెల యనియే అర్థము చెప్పవలెను. ఏలననగ:- సంవత్సరాద్యంత ములకు నడుమ పదిరోజులు గలవన్నను, పదిపక్షములు గల వన్నను సంవత్సరకాలపరిమితి కిది బహు తక్కువగును— చాలదు. పోనీ, పదిఋతువులన్నచో సంవత్సరమునకు మించి పోవును. కనుక, యుగమనగ నెలయనియే అర్థము చెప్పితీర వలెను; వేరే యర్థము చెప్పుటకు వీలులేదు. వేయేల, దీర్ఘతముడనగ పదియవమాసమందు ముసలివాడై పోయిన సూర్యుడే. అతడు నీటిప్రవాహముపై, స్వారిచేయుచుపోయి, క్షితిజముక్రిందనున్న సముద్రములోపడిపోయెను.(VII. 49,2) ఈనీటికి అర్థమేమి? వరుణుని పరిపాలనక్రిందనున్న జలమే

యీనీరు. వరుణుని ఆజ్ఞచే యీజలము ప్రవహించును. ఈ నీటియందు సూర్యుని ప్రయాణమునకై వరుణు డొక కాలు వను త్రవ్వించెనట (VII. 49, 1-4; II. 28,4; VII. 87,11) ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని సంహారించి సూర్యుని విడిపించగనే, యీకాలువలోనున్న నీటిప్రవాహమువెంబడి సూర్యుడు పైకి కొట్టుకొని వచ్చునట. (I, 51, 4) ఈ నీటినిగూర్చి యింకొక అధ్యాయములో ముందు చర్చించెదము. ప్రస్తుతము మనము గ్రహించవలసినదేమనగ:— క్షితిజము క్రిందనున్న సముద్రములోనుండి పైకివచ్చి, పదిమాసములు మానవులకు సూర్యరశ్మినిచ్చి, తదుపరి రెండుమాసములు మరల సముద్రములో గుంకిపోవు ఉత్తర ధ్రువమండల సూర్యుడే దీర్ఘతముడు పదిమాసములలో తమయజ్ఞములను ముగించు దశగ్వుల చరిత్రముతో యీగాథ సర్వవిధముల తూచినట్లు సరిపోవుచున్నది.

'యుగ' శబ్దమునుగూర్చి నేనిచ్చట యింతవిపులముగ చర్చించియుంటిని. కారణమేమనగ:- పాశ్చాత్య పండితులును తదితరులును దీని విషయమై చాలయపార్థములను గల్పించి, నిజార్థమును మరుగుపరచిరి. ఈచర్చవలన 'యుగ' శబ్దమునకు మాసమను అర్థమే అతిప్రాచీనమగు ఋగ్వేదమందు ఉద్దేశింపబడినట్లు నిశ్చయమగుచున్నది. ఈయర్థమునే చెన్నపురి నివాసులగు రంగాచార్య పండితులవారుకూడ తదితర ప్రమాణములవలన నిశ్చయించియున్నారు. వారు 'యుగ' శబ్దమునకు

సంగమము లేక సంయోగము అను అర్థమును తీసికొని యిట్లు వ్రాసియున్నారు. " చంద్రుని కళలను గుర్తించుట బహు సులభము. ఈచాంద్రకళలు జ్యోతిర్గోళముల సంయోగమును (యుగమును) బట్టియే కలుగుచున్నవగుటచే యుగ శబ్దమునకు ప్రప్రథమమున కాలమానవాచకమైన అర్థమేర్పడియుండవచ్చునని వీబరు పండితుడు తలంచుచున్నాడు" ...... పిమ్మట, రంగాచార్యులవారు సూర్యేందుసంగమమునకు (అమావాస్యకు) ప్రాచీనపదమగు "దర్శ" యను పేరునుకూడ నుదాహరించి యిట్లువ్రాయుచున్నారు. "ఈ సూర్యేందు సంగమమునేగాక, మనపూర్వులు తదితరములగు జ్యోతిర్గోళసంయోగముల ననేకములను చూచియున్న ట్లనేక నిదర్శనములు గలవు. అయినను, వీనియన్నిటిలోను ముఖ్యముగ (అందరికిని సులభముగ గన్పట్టు) యీసూర్యేందుసంగమమునుండియే మొట్టమొదట 'యుగ' శబ్దమునకు కాలమానవాచకమైన యర్థమేర్పడియుండును. అనగ, అమావాస్యకును, మరియొక అమావాస్యకును గల మధ్యకాలమునకే "యుగ" మనిపేరు మొట్టమొదట వచ్చియుండవచ్చును. దీనినిబట్టి యుగశబ్దమునకు మొట్టమొదటియర్థము చాంద్రమాసమనియే యేర్పడుచున్నది.

ఇదిగాక "మానుష యుగముల చక్రమును నడిపించునది 'ప్రథమా' యుష" స్సని చెప్పువాక్యమును పైనుదహరించియుంటిమి. ఈవాక్యమును ఋ X, 139, 6 లో పోల్చి

చూడుడు. ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని సంహరించి, ఉషస్సును, సూర్యుని, పైకితెచ్చి ఆకాశమందు " మాసముల నడకను యేర్పాటుచేసెను " అని యీ ఋక్కునందుగలదు. ఈరెండు వాక్యములనుబట్టి చూచినను, మొదటియుషస్సుతో ప్రారంభ మైన కాలమానచక్రము మాసచక్రమనియే స్పష్టముగు చున్నది. కనుక " మానుషాయుగా " యనగ పూర్వకాల మందు ఉత్తరధ్రువమువద్ద సూర్యరశ్మియున్న మాసములు— అని యర్థమేర్పడుచున్నది. ఈమానుష యుగములందే (యీ సూర్యరశ్మియున్న మాసములందే) ఆర్యులు యజ్ఞయాగాది క్రతువులను చేయుచుండిరి.

ఈయర్థమునే స్థిరపరచువాక్యము లింకననేకములు ఋగ్వేదమందుగలవు. కాని, యీయన్నిచోట్లను పాశ్చాత్య పండితులు " మానుషాయుగా " యనుపదమునకు "మానవ సంతతులు, లేక తెగలు" అను అర్థము చెప్పుటచే నవి యెవరికిని బోధపడియుండలేదు. ఉదాహరణము:— ఋ VIII, 46, 12- " అందరును తమ (సోమరసపు) గరిటెల నెత్తి మానుష యుగములందు యింద్రుని ఆహ్వానింతురు." ఈవాక్యమునకు గ్రిఫిత్ గారు చెప్పిన అర్థమేమనగ:- " మానవజాతుల వారందరును యింద్రుని ఆహ్వానింతురు." కాని యీయర్థము పూర్వోత్తరసందర్భములతో నెంతమాత్రము నతుకుటలేదు. ఇంకొక యుదాహరణ:-(ఋ II. 2,2) లో "అగ్ని 'మానుష యుగా' యందును, 'క్షపః' యందును వెలుంగు"నని గలదు.

'క్షపః'="యెడతెగనిరాత్రులు". ఈవాక్యమున కర్థమేమనగ, "ఓ అగ్నీ ! నీవు మానుషయుగములందును, అఖండరాత్రులందును వెలుంగుచున్నావు. ఇచ్చట "మానుషయుగ," "క్షపః" అను పదములు రెండును జంటగ ప్రయోగింపబడినవి. ఇది అత్యవసరమైన విషయమే. ఏలననగ:- అగ్ని సంవత్సరము పొడవునను వెలుగుచునే యుండును. కాని "మానుషయుగా" యను శబ్దమందు దీర్ఘదివసమును, రాత్రింబవళ్ళతో కూడిన కొన్నిదినములును మాత్రమే యిమిడియున్నవి, గాని, సంవత్సరమంతయు పూర్తిగ యిమిడియుండలేదు — అనగ దీర్ఘరాత్రి యిమిడియుండలేదు. కనుక యీ "మానుషయుగా"కు దీర్ఘరాత్రిని (క్షపః) కూడ కలిపిననేగాని సౌరసంవత్సరము పూర్తి కానేరదు. కనుక ఋ II. 2, 2 లో సౌరసంవత్సరమును పూర్తిగ చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు, "మానుషయుగా" + "క్షపః"= యను పదముల రెంటిని జంటగ పేర్కొనక తప్పదయ్యెను.

"క్షపః" అనగ యెడతెగని, లేక అఖండరాత్రులని (Continuous nights) మాక్సిముల్లరు పండితుడు సరియైన యర్థమునే చెప్పెను. కాని, దానిలోని సంపూర్ణమైన భావమును గ్రహింపజాలక పోయెను. "ఓ యగ్నీ ! నీవు యెడతెగనిరాత్రులందు మానవజాతులమీద వెలుంగుచున్నావు" అనిపాశ్చాత్యపండితులు అర్థము చెప్పుచున్నారు. మానవజాతులమీద వెలుంగుటయనగ అర్థ

మేమో సుబోధకముగ లేదు. ఉషః=అనగ ఎడతెగని రాత్రి లేమైనచో ఉత్తరధ్రువమండలమందుంచు "దీర్ఘరాత్రియే తప్ప వేరొండు లేదు. కనుక యీదీర్ఘరాత్రిపోగా మిగిలిన సౌరసంవత్సర భాగమే యీ "మానుషయుగా" యేల కాకూడదు ? ఈఉషః శబ్దముమానుషయుగా శబ్దముతో జంటగ కలిపియే చెప్పబడియున్నది. కనుక, వీని భావ మొకటియే యైయుండక తప్పదు.

ఋ IV. 16, 19 - కి కూడ పండితు లిట్టి యపార్థములనేకల్పించిరి. "ఉషః మదేమ శరదశ్చపూర్వీః" - "మేమనేకఋతువులందును, రాత్రులందును, సంతోషింతుము గాక." ఇచ్చట "ఋతువులు, రాత్రిలు," అనునవి ద్వంద్వ సమాసముగ ప్రయోగింపబడినది. కాని "ఋతువు" లాడే 'రాత్రిలు' కూడ యిమిడియున్నవని పాశ్చాత్యపండితులు తలంచుటచే వారీ రెండుపదములను విడదీసి రెండుక్రియల కంటగట్టిరి. అందుచే యీరెండుపదములను కలుపు "చ" యను ప్రత్యయము నిష్ప్రయోజనమగుచున్నది. కాని, యీరెంటిని కలిపి యర్థముచెప్పినచో, "మేము దీర్ఘరాత్రి (ఉషః) తోడను, ఋతువులతోడను కలిసియున్న సంవత్సరము నందంతటను సంతోషించుచుందుముగాక." అని సరళమైన అర్థమేర్పడగలదు. ఈపండితులకు ఉత్తరధ్రువసిద్ధాంతము తెలియకపోవుటచే, ఋతువులందును, యుగములందును "రాత్రి" లిమిడియేయున్నవని వారపోహపడియుండిరి. "మానుషయుగములందును, 'ఋతువు' లందును 'దీర్ఘ

రాత్రి' యిమిడియుండలేదను ఉత్తరధృవలక్షణము పాపమా పండితులకు తెలియదు.

సారాంశమేమనగ:— "మానుషయుగా" యనుపదముతో "క్షపః" యను పదమును జంటగచేర్చుటచే, "మానుషయుగా" కు "సూర్యరశ్మియున్న నెలలు" అనునర్థము మరింతబలపడుచున్నది.

దీర్ఘతమునిగాథనుండియు, దశగ్వుల చరిత్రమునుండియు తేలిన సారాంశమే వేదములందు ఉదాహరింపబడిన ఋతువుల సంఖ్యనుబట్టికూడ నిర్ధారణమగుచున్నది. పదిమాసముల సూర్యరశ్మియున్నప్పుడు రెండుమాసముల దీర్ఘరాత్రియుండును. కనుక సంవత్సరములో 5 × 2=10 మాసములపరిమితి గల అయిదు ఋతువులుండును. తక్కిన రెండు నెలలలో సూర్యుడు క్షితిజము క్రింద సముద్రములో మునిగి యుండును. సరిగ యీ వర్ణనయే ఋ I. 164,12 లో కలదు. పంచపాదం పితరం ద్వాదశాకృతిం దివ ఆహుః పరే అర్ధే పురీషిణమ్ । అథేమే అన్య ఉపరే విచక్షణం సప్తచక్రే షళర ఆహు రర్పితమ్॥ ఇట్టి వాక్యములే అధర్వవేదమందును, ప్రశ్నోపనిషత్తునందును కూడ గలవు. దీని కర్థమేమనగ:- "ద్వాదశాకృతియు, పంచపాదుడునైన పితరుడు ఆకాశముయొక్క క్రింది భాగమందు (పరే అర్ధే) నీటియూపిరిచే (పురీషిణం) నిండియున్నా" డని కొందరు చెప్పుదురు. విచక్షణుడైన పితరుడు ఆకాశము

యొక్క పైభాగమందు (ఉపరే అర్థే) షడారములతో (ఆరు ఆకులతో) నొప్పుచున్న సప్తచక్ర (రథము) పైనున్నాడని మరికొందరు చెప్పుదురు." ఇచ్చట పూర్వోత్తరసందర్భము లనుబట్టి పితరుడనగ ౧౨ మాసములతో నొప్పుచున్న సంవత్సరదేవతయని యర్థము. ఈ సంవత్సరము విషయమై పై ఋక్కునందు రెండు తెగలవారి భిన్నాభిప్రాయములు పేర్కొనబడినవి.

కొందరు సంవత్సరదేవత "పంచపాదు" డని చెప్పుచున్నారు. అనగ సంవత్సరము ౫ ఋతువులుగ విభజింపబడెనని వీరి మతము. మరికొందరు సంవత్సరదేవతకు షడారములు (ఆరు ఆకులు) గల రథము గలదని చెప్పుచున్నారు. అనగ సంవత్సరము ౬ ఋతువులుగ విభజింపబడెనని యీ రెండవ తెగవారి మతము. పూర్వకాలమం దిట్టి యభిప్రాయ భేద మేల కలిగెను ?

ఋగ్వేదమందు కొన్నిచోట్ల ౫ ఋతువులే పేర్కొనబడియున్నమాట వాస్తవము. దీని నేదో విధముగ సమన్వయించుటకై ఐతరేయ బ్రాహ్మణతైత్తిరీయ సంహితలు ప్రయత్నించినవి. ఈ గ్రంథములు హేమంతశిశిరఋతువుల రెంటిని కలిపి ఒకే ఋతువుక్రింద లెక్కవేసెను. కాని, శతపథ బ్రాహ్మణముమాత్రము వర్ష శరదృతువుల రెంటిని కలిపి ఒకే ఋతువుక్రింద లెక్కవేసెను. అట్లయినచో, ఎవరియిష్టము వచ్చినట్లు వారు యేవో రెండు ఋతువులను కలిపి ఒకటిగ

చేసిన చాలునా యేమి? కనుక యీ పద్ధతి బొత్తుగ పనికి రాదు. సంవత్సరములో ౫ ఋతువులుగలవను ఋగ్వేద వాక్యమును సమన్వయించుటకు మన మింకొక పద్ధతి నవలంబింపవలెను.

ఈ ఋక్కునందు ప్రథమభాగములో నేమి చెప్పిరనగ:—పంచపాదుడైన పితరుడు ఆకాశముయొక్క " పరే అర్థ " మందు నీటిలో మునిగియున్నాడు. (పురీషణం) రెండవ భాగములో నేమి చెప్పిరనగ:—ఆరు ఆకులరథముతో కూడిన సంవత్సరము " విచక్షణ " మైనది. పురీషణ, విచక్షణ పదములు ఒకదానికొకటి ప్రతిరూపములుగ గన్పట్టుచున్నవి. ఈ యంశమే తరువాత రెండు ఋక్కులలో స్పష్టపరుప బడినది. పంచారేచక్రే పరివర్తమానే తస్మిన్నాతస్థు ర్భువనాని విశ్వా। తస్యనాక్షస్తప్యతే భూరిభారః సనాదేవన శీర్యతేసనాభిః ॥ సనేమి చక్రమజరం వివావృత ఉత్తానాయాం దశయుక్తావహంతి। సూర్యస్యచక్షూరజసైత్యావృతం తస్మిన్నార్పితాభువనాని విశ్వా॥ 13 వ ఋక్కునందు "ఐదు ఆకుల (పంచారే) చక్రము చాలపురాతనమైనదైనను విరిగిపోకుండ అట్లే నిలిచియున్నది" మరియు, 14 వ ఋక్కునందు "అజరమైన (చెడని) చక్రము తననేమితో తిరుగుచున్నది. దానిని ఆకాశముపై పది (గుర్రములు) లాగుచున్నవి. సూర్యనేత్రము " రజస్ " (నీటి ఆవిరి) చే కప్పబడి తిరుగుచున్నది. సమస్తభువనములు ఆతనిపై ఆధారపడియున్నవి". ఈ

ఋక్కును ౧౨ వ ఋక్కుతో పోల్చి చూడుడు. పురీషిణం, రజసావృతం (నీటిచే గప్పబడిన) — అను పదములు రెండును సమానార్థకములే. అనగ, పంచపాదుడైన సంవత్సర దేవత లేక సూర్యుడు కొంతకాలము నీటిలో మునిగియుండె ననిగాని, లేః క్షితిజము క్రిందిభాగమందు సూర్యుడు నీటిచే గప్పబడి కొంతకాల మదృశ్యుడయ్యెననిగాని యీ ఋక్కుల భావము. "ఈతని రథమును పది (గుఱ్ఱములు) లాగు చున్నవి." అనగ, యిచ్చట సూర్యరశ్మి పదిమాసము లుండె నని తేలుచున్నది. ఈపదిమాసములు కలిసి ౫ ఋతువులగు చున్నవి. కనుక, ౫ ఋతువు లనగ పదినెలలనే యర్థమగును గాని, ౧౨ నెలలుగల ఆరుఋతువులలో యేరెంటినో కలిపి ౫ ఋతువులుగ జేయుటకాదని యీ "పది (గుఱ్ఱములు) లాగుచున్నవ"ను వాక్యమువలన ఖండితముగ నిర్ధారణ మగు చున్నది.

కనుక, 12 వ ఋక్కుయొక్క మొదటి భాగమందు పదినెలల సూర్యరశ్మిగల, —౫ ఋతువులతో కూడిన, — లేక (పంచపాదుడైన) సంవత్సరదేవత (సూర్యుడు) కొంతకాలము (అనగ, తక్కిన రెండునెలలు) నీటిలో మునిగి యుండెను. (పురీషిణం) — అని చెప్పబడు టెంతయు సహజముగనే యున్నది. ఇది యొకతెగ వారి మతము — ఇది ఉత్తర ధ్రువలక్షణము. కాని, ఆర్యులు దక్షిణదేశములకు వచ్చిన పిమ్మట సూర్యరశ్మి ౧౨ మాసము లుండెను. ఋతువులు

ఆరయ్యెను. కనుక సంవత్సరదేవత (సూర్యుడు) పూర్వకాలమందువలె రెండుమాసములు నీటిలో మునిగియుండవలసిన అగత్య మిప్పుడు లేకపోయెను. ఇదివరకు "పురీషణ" ములో నున్న సంవత్సరదేవత యిప్పుడు "విచక్షణు" డయ్యెను. ఈ యభిప్రాయమే ౧౨ వ ఋక్కుయొక్క రెండవ భాగమందు పేర్కొనబడెను. ఇది రెండవ తెగవారి మతము — అనగ దక్షిణదేశప్రాంతముల లక్షణము. సంవత్సరదేవతను గూర్చిన యీరెండు భిన్నాభిప్రాయములును ౧౨ వ ఋక్కుయొక్క రెండు భాగములందు పేర్కొనబడినవి. ఈరెంటియొక్క లక్షణములును ఒకదానితో నొకటి పోల్చబడినవి.

౧౨ వ ఋక్కు: మొదటిభాగము.	౧౨ వ ఋక్కు: రెండవభాగము.
(౧) ఆయిదు ఋతువులు	(౧) ఆరు ఋతువులు
(౨) పరే అర్థే (క్రిందిభాగము)	(౨) ఉపరే అర్థే (పైభాగము)
(3) పంచపాదం లేక పంచారే (14 ఋ) } ౫ ఋతువులు	(3) షడారే (౬ ఋతువులు)
(౪) పురీషిణం ... (సూర్యుడు ౨ నెలలు నీటిలో మునిగి యుండుట)	(౪) విచక్షణం ... (నీటిలో మునిగి యుండకుండ ౧౨ మాసములును చక్కని సూర్యరశ్మి)

ఈరీతిగ వైదికఋషులు ౧౦ మాసముల సూర్యరశ్మియు, ౨ మాసముల దీర్ఘరాత్రియు గల ఉత్తరధ్రువమండల సంవత్సర లక్షణమును యీ ౧౨ వ ఋక్కుయొక్క

మొదటిభాగమందు మరచిపోకుండ నిలిపియున్నారు. తామీ ఋక్కును వ్రాసిననాటికి తమకు ౧౨ మాసముల సూర్య రశ్మియున్నను, ఆ వెనుకటి ౧౦ మాసముల సూర్యరశ్మిని గూర్చి పూర్తిగ మరచిపోకుండ యిచ్చట దాని నుదహరించి యున్నారు. ఈ పూర్వయుగస్థితి పరంపరగ వచ్చుచుండుటచే వారు దానిని విడిచిపెట్టకుండ యిచ్చట నుదహరించియుండిరి.

ఈ ౧౨వ ఋక్కునందు మనము విచారింపవలసిన పదము లింకను రెండుగలవు. (ద్వాదశాకృతి ; సప్తచక్ర) మొదటిపాదమందు ౫ ఋతువులతో నున్న సంవత్సరము "ద్వాదశాకృతి" గలదని వర్ణింపబడినది. అనగ, 12 మాసములు గలదని చెప్పబడెను. ఈ ఋక్కు దక్షిణదేశములలో వ్రాయబడియున్నది. అప్పటికి ౧౨ మాసముల సంవత్సరము వాడుకలోనికి వచ్చెను. కనుక, యీ ఋక్కును వ్రాయుచు సంవత్సరమును "ద్వాదశాకృతి" యని వర్ణించిరి.

ఇదిగాక, రెండవభాగమందు ౬ ఋతువుల సంవత్సరమును వర్ణించుచు "సప్తచక్ర" యనుపదము ప్రయోగింపబడినది. ఈ పదము యేడుమాసముల సూర్యరశ్మిని సూచించుట లేదాయని కొందరు అపోహపడవచ్చును. కాని ఒకానొక భాషలో పదములెట్లుత్పత్తియగునో అవి యెప్పుడెట్లు ప్రయోగింపబడుచుండునో తెలిసికొన్నచో ఎవరును యీ పదము విషయమై గందరగోళపడవలసిన యవసరముండదు. ఆర్య్యలోకప్పుడు ఉత్తరధ్రువమండలమందు 7 మాసముల

సూర్యరశ్మిగల ప్రదేశమం దున్నప్పుడు సూర్యునకు (లేక సంవత్సరమునకు) సప్తాశ్వ, సప్తచక్ర యను పేరులు వచ్చి యుండెను. ఆపేరులే బహుకాలప్రయోజనముచే రూఢమై పోయి భాషయందు స్థిరముగ పాదుకొనిపోయెను. వానియొక్క యుత్పత్తివిధానము మరుగుపడెను. వైదికఋషు లీఋక్కులను వ్రాసినకాలమునాటికే యీ పదము లిట్లు భాషయందు రూఢములై పోవుటచే వారు సంవత్సరమును (సూర్యుని) వర్ణింపుచు యీ సప్తచక్రసప్తాశ్వ యను పదములను మామూలుగ ప్రయోగించియుండిరి. కనుక యీపదములు ఆ ఋక్కులుపుట్టిననాటి పరిస్థితులనే వర్ణింపుచున్నవని మనము భ్రమజెందకూడదు.

ఈ శబ్దోత్పత్తియొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరములు బ్రాహ్మణములకాలమునాటికే యిట్లు మరుగుపడిపోవుటచే వానినేదో విధముగ సమన్వయించుటకై బ్రాహ్మణములను రచించిన ప్రాచీనులు అనేకపాట్లుబడిరి. కాని ఐతిహాసికదృష్టితో చూచినచో యిన్నితికమకలుపడవలసిన యవసరముండదు. ఈరీతిగ అనాదినుండియు పరంపరగవచ్చుచున్న దేశకాలపరిస్థితులు మరుగుపడకుండ ఋగ్వేదమందుగట్టిగ పదిలపరుపబడియున్నవి. ఇట్టిపదములకును, గాథలకును ప్రాచీనతమగు ఋగ్వేద మొకగనియని చెప్పవచ్చును.

సింహావలోకనము.

(౧) అదితిగాథనుబట్టి సంవత్సరములో యేడు నెలలు మాత్రమే సూర్యరశ్మియుండెనని స్పష్టమగుచున్నది.

(౨) దశగ్వులయొక్కయు, దీర్ఘతమునియొక్కయు చరిత్రలనుబట్టి సంవత్సరములో పదినెలలు మాత్రమే సూర్యరశ్మియుండెనని స్పష్టమగుచున్నది.

ఈ రెండంశములను ధ్రువసిద్ధాంతముపైననే తప్ప యింకొక విధముగ సమన్వయించుటకు వీలే లేదు.

(3) ఈ సూర్యరశ్మిగల పదిమాసములును పూర్వ మార్యులు యజ్ఞయాగాది క్రతువులొనర్చుకొను కాలముగ నుండెను. ఈ కాలమునకు "మానుషాయుగా" యను సంజ్ఞ గలిగెను.

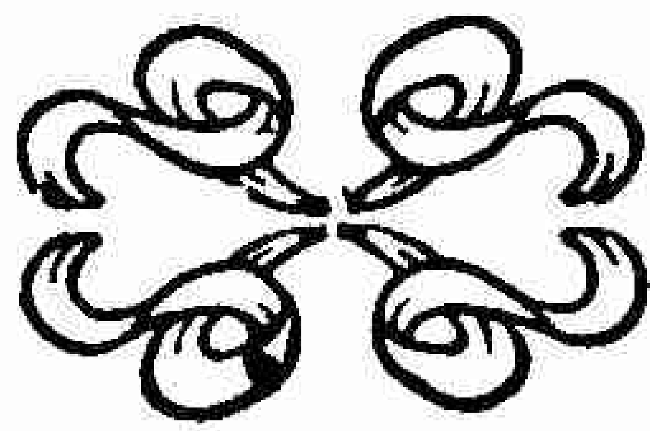
(౪) తక్కిన రెండు నెలలును దీర్ఘరాత్రిగ నుండెను. ఈ దీర్ఘరాత్రియందు యింద్రుడు "వల" ను సంహరించి చీకటిలో పడియున్న సూర్యుని సంవత్సరాంతమందు పైకి తీసికొని వచ్చెను. ఈ కాలమునకే "క్షపః"యను సంజ్ఞగలిగెను.

(౫) ఈరీతిగ "మానుషాయుగా" (౧౦ మాసముల సూర్యరశ్మి) + క్షపః (౨ మాసముల దీర్ఘరాత్రి) యు కలిసి = మొత్తము ౧౨ మాసముల సంవత్సరము పూర్తి యయ్యెను. ఆర్యులు దక్షిణదేశములకు వచ్చిన పిమ్మటకూడ

"మానుషాయుగా" + "క్షపః" అను పదము ఋగ్వేద మందు వాడుకలోనే యుండెను.

(౬) సంవత్సరములో ౫ ఋతువులే గలవనియు, సూర్యరథమునకు పదిగుఱ్ఱములే గలవనియు కొందఱి మతమై యుండెను. యీ యంశముకూడ పై దానికి సరిపోవుచున్నది.

ఈ గాథలన్నియు ఒక్క భారతీయులందే గాక తక్కిన ఆర్యసంతతులలోగూడ గలవని ముందు ముందు నిరూపించెదను. ఇక యీ గాథలనటుంచి, ౧౦ మాసముల యజ్ఞములను గూర్చిన ప్రత్యక్ష వాక్యములను రాబోవు అధ్యాయములో విమర్శింతము.

వైదికనిలయము

8-వ అధ్యాయము.

" గవాం అయనమ్. "

ఒక్క దశగ్వులచారిత్రమేగాక, ప్రాచీన సంవత్సరమునుగూర్చి దెల్పుచిహ్నము లింకననేకములు యాజ్ఞిక వాఙ్మయమందు గలవు. ఐ. బ్రా. 1, 18,22 లో వర్ణింపబడిన " ప్రవర్గ్యవిధి " యందు ప్రాచీన సంవత్సరమునుగూర్చి స్పష్టముగసూచించినట్లు గన్పట్టుచున్నది. ఈ " ప్రవర్గ్యవిధి" యను కర్మను చేయుటకు 3 దినములుపట్టును. "పశుయజ్ఞ" మను సోమయాగమునుచేయుటకు ముందుగ ప్రతివారును యీ విధిని నెరవేర్చితీరవలెను. ఈప్రవర్గ్యవిధిని చేయనివారు సోమయాగమును చేయుటకు వీలులేదు. ఈవిధియంతయు కేవలము సూర్యునియొక్క (లేక యజ్ఞముయొక్క) పునరుజ్జీవనమును దెలుపుచున్నది. సూర్యుడుతిరిగి సకాలమందు ప్రజనన మొందుటకై బీజరూపముగ మృత్తికాపాత్రయందు భద్రపరుపబడుచున్నాడు. ఈ ప్రవర్గ్యవిధియందు ఉపయోగింపబడుసామాగ్రి లన్నిటిలో ప్రధానమైనది మట్టికుండ

ఈమృత్తికాపాత్రకు "ఘర్మ" లేక "మహావీర" యని పేరు. అధ్వర్యు డీకుండను వేదికపై బెట్టి దానిచుట్టు వర్తులాకారముగ * మట్టికట్టనువేయును. అంతట యీకుండను బాగుగకాచి, రెండు కట్టెలతోపైకెత్తి యివతలబెట్టి, దానిలో అప్పుడు పితికిన ఆవుపాలను పోయును. పిమ్మటదానిలో మృతవత్సయైన మేకపాలుపోసిబాగుగ కలియబెట్టును. అటు పిమ్మట యీకలియబెట్టినపాలలో కొన్నింటిని ఆహవనీయాగ్నియందు హోమముజేయును. మిగిలినవానిని హోత్రియే త్రాగును.

ఐ. బ్రా. (I. 22) యీ ప్రవర్గ్యవిధి కీవిధముగ అర్థము చెప్పుచున్నది. "పాత్రలోనున్నపాలు బీజము; అగ్నియేగర్భము; (అగ్నిదేవతలకు గర్భమనుట ప్రసిద్ధమే) ఈ బీజము దేవతలగర్భమగు అగ్నియందు ఆధానముచేయబడి యున్నది." ఈ విధముగ సూర్యుడు (లేక యజ్ఞము, లేక సంవత్సరము) బీజరూపముగ భద్రపరుపబడి, తిరిగి సకాలమందు పునరుజ్జీవితుడుగ చేయబడుచున్నాడు.

ఈ మృత్తికా పాత్రయందు పాలుపోయుచు పఠించు మంత్రము ఋ VIII, 72, 8 నుండి గ్రహింపబడినది. ఈ మంత్రముతోపాటు 6, 7, మంత్రములనుగూడ యిచ్చుట తెలిగించెదను. ఉతోన్వస్యయన్మహదశ్వావద్యోజనంబృహాత్

* ఈమట్టికట్టకు "ఖర" అనిపేరు. ఈ కట్టకువేయు మట్టిని గాడిద (ఖర) వీపుమీదవేసి తీసికొనివచ్చుటచే దానికాపేరు వచ్చెను.

దామారథస్యదదృశే॥ దుహ న్తి సప్తైకాముపద్వా పంచసృజతః। తీర్థే సిన్ధోరధిస్వరే॥ ఆదశభిర్వివస్వత ఇంద్రః కోశమచుచ్యవీత్। ఖేదయాత్రి వృతా దివః॥

6 వ మంత్రము :- "ఇప్పుడు ఆతని గొప్పరథము, గుఱ్ఱములతోడను, రథమార్గముతోడను, గానవచ్చుచున్నది.

7 వ మంత్రము :- "ఏడ్గురు ఒకదానిని పితుకుచున్నారు. గర్జించుచున్న సింధు (సముద్ర) తీరమందు యిద్దరు అయిదింటిని సృజించుచున్నారు."

8 వ మంత్రము :- వివస్వతునియొక్క పదియు నైన పిమ్మట, యింద్రుడు తనయొక్క ముప్పేటల సమ్మెటతో ఆకాశకలశమును క్రిందికి పడగొట్టెను. (యిది మృత్తికా పాత్రలో పాలుపోయునప్పుడు పఠించు మంత్రము.)

సూర్యరథమును గుఱ్ఱములును కనుబడెననగ క్షితిజముమీాద ఉషస్సు కన్పట్టెనని అర్థము. ఇది ఆరవమంత్రమునకు భావార్థము. అంతట యేడ్గురు హోతృలువచ్చి యీా ఒక్కదానిని (అనగ ఉషస్సును) పాలుపితికి రెంటిని (అనగ రాత్రింబవళ్ళను) పుట్టించుచున్నారు. ఈరెంటివలన అయిదు (అనగ ఋతువులు) పుట్టుచున్నవి. — ఇది యేడవమంత్రముయొక్క భావార్థము. ఈ అయిదుఋతువులు గడచినపిమ్మట యేమిజరుగునో 8 వ మంత్రము చెప్పుచున్నది. వివస్వతుని యొక్క పదియునైన పిమ్మట (అనగ, పదినెలలు గడచిన పిమ్మట) ఇంద్రుడు తన ముప్పేటల సమ్మెటతో ఆకాశ

కటాహమును (సూర్యుని) క్రిందికి పడగొట్టెను. — అనగ దివ్యజలముయొక్క మూడుకోశములు సముద్రములోనికి వంచివేయబడి ఖాళీచేయబడెను. ఈజలముతోపాటు సూర్యుడుకూడ అధోలోకమునకు పోయెను. VII, 101,4 ఏలననగ, సూర్యకాంతి మూడువిధములుగ నున్నదని ఋ VII, 101,2 చెప్పుచున్నది. తై॥సం॥లో(II. 1,2,5)కూడ సూర్యరశ్మి మూడువిధములని చెప్పబడియున్నది. ప్రాతఃకాల కాంతికి "వసంత" యనియు, మధ్యాహ్నకాంతికి "గ్రీష్మ" యనియు, సాయంకాలకాంతికి "శరత్" అనియు పేర్లు తై॥సం॥ యందు చెప్పబడినవి. దివ్యజలముయొక్క త్రిపథ గమనము లేక సూర్యుని త్రివిధకాంతి ఇంద్రుని ముప్పేటల సమ్మెటగ యీ 8 వ మంత్రమందు ఉదాహరింపబడియున్నది. ఇదంతయు పదిమాసములైన పిమ్మట జరుగుపని. అటుపిమ్మట సూర్యుని యజ్ఞమును బీజరూపముగ భద్రపరుపబడి యుండిరి. ఇదియే "ప్రవర్గ్యవిధి" యను కర్మ.

సూర్యుడు ఆకాశమునుండి జారిపడుట యను నది యాజ్ఞకవాఙ్మయమందు తరుచుగవచ్చుచుండు క్రియయేగాని యిందుక్రొత్తయేమియు లేదు. యీయంశమే ఐ. బ్రా. IV. 18–లో వర్ణింపబడినది. తస్య పరాచోఽతిపాతాదబిభ యుస్తం పరమైః స్వర్గైర్లోకైః పరస్తాత్ప్రత్యస్తభ్నువన్ ॥ "సూర్యుడు తలక్రిందులైతమ్మును దాటిపోయిదూరముగ పడునేమో యను భయముచే అతనికి పోటీగపైన ఉత్తమ

లోకములనుంచిరి. ” ఈఋుక్కునందు “ దూరముగపోయి పడుట”=పరాచోఽతిపాతాత్ — అను మాటచాలప్రధాన మైనది. అనగ, సూర్యుడుతమకు ఆవలిప్రక్కనున్న అధో లోకమందు పడునని తాత్పర్యము. అశ్వినీదేవతలచే రక్షింప బడినవారిలో “ చ్యవను ” డొకడుకలడు. “చ్యవన” శబ్దము “చ్యు”=పడుట-అను ధాతువునుండి పుట్టినదని మాక్సు ముల్లరు పండితుడు చెప్పుచున్నాడు. అశ్వినీదేవతలు చ్యవను నకు యౌవనమునొసంగిరి. అనగ, అధోలోకమందు పడిపోయిన సూర్యుడు తిరిగి పునరుజ్జీవనము నొందెనని భావార్థము.

ఇంతవరకు తేలిన సారాంశమేమనగ :— యాజ్ఞికవాఙ్మ యమందు గల సూర్యపతనమునుగూర్చిన కథయే యింకొక మాదిరిగ (యీ పడిపోయిన సూర్యబీజము తిరిగి ప్రజనన మొందుటకై నిలువజేయుటగా) యీ “ ప్రవర్గ్యవిధి ” యందు వర్ణింపబడియున్నది. ఈ ప్రవర్గ్యవిధిలో పఠించు మంత్రమును పరిశీలించితిమేని దానియందు అయిదు ఋతు వులతోడను, ౧౦ మాసములతోడను, నొప్పుచున్న ప్రాచీన సంవత్సరము సూచింపబడినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

ప్రాచీన వార్షికసత్రములయొక్క అవధిని (కాలపరిమి తిని) గూర్చి స్పష్టముగ దెల్పు ప్రత్యక్ష వాక్యములనిక పరి శీలింతము. యజ్ఞమను సంస్థ ఒక్క భారతీయులందే గాక సమస్త ఆర్యసంతతులందును ప్రాచీనకాలమందు యేర్పడి యుండెననుమాట నిర్వివాదమైనది. ఈ యజ్ఞముల యొక్క

నిజమైన భావార్థము కొంతకాలమునకు మరుగుపడిపోయినను యాజ్ఞికులు మాత్రము యీ యజ్ఞాదులలో చేయవలసిన ప్రతి చిన్న క్రియను బహుజాగ్రతగ నెన్నియో తరములనుండి విడిచిపెట్టకుండ లాగుకొనియే వచ్చుచుండిరి. ఈక్రియలకన్నిటికిని యేదోవిధమైన భావార్థమును చెప్పుటకై యాజ్ఞికులు ప్రయత్నించుచువచ్చిరి. కాని యెన్నివిధముల యత్నించినను భావార్థము పెగలని క్రియలు కొన్ని కర్మకాండయందు నిలిచిపోయెను. వానినేమియు చేయుటకు చేతగాక, "ఇది అనాదినుండియు వచ్చుచున్న ఆచారము" అని మాత్రము చెప్పుచు దానిని మాత్రము వదలిపెట్టకుండ, తరతరములనుండి లాగుకొని వచ్చుచుండిరి. ఈవిధముగ నిలిచిపోయిన వాక్యములను గూర్చియు క్రియలను గూర్చియు మన మిప్పుడు పరిశీలించి భావార్థమును తేల్చవలసియున్నది.

బ్రాహ్మణముల లోను, శ్రౌతసూత్రముల లోను, "ఆదిత్యానాం అయనం", "అంగిరసాం అయనం", "గవాం అయనం" — మొదలగు వార్షికసత్రము లనేకములు వర్ణింపబడియున్నవి. ఇవన్నియు సూర్యుని వార్షికగమనమున కనుకరణముగ నేర్పాటుచేయబడినట్లు గాన్పించుచున్నవి. వైదికయజ్ఞము లన్నిటిలో నివి బహుపురాతనమైనవి. కనుక వీనియొక్క యవధియు (అనగ కాలపరిమితియు) తక్కిన వివరములును యజ్ఞకాండయందు విపులముగ చెప్పబడియున్నవి. ఇవన్నియు ఒకతేరకమైన యజ్ఞములు. వీనిలో వీనికిని విశేష

భేదమేమియులేదు. వీనికన్నిటికిని "గవాం అయనం" అను యజ్ఞము ఆదర్శమైయున్నది. ఈనమూనానుబట్టియే తక్కిన యజ్ఞములుకూడనడచును. దీనికిప్రమాణము ఐ. బ్రా. IV, 17—వారు "గవాం అయనం" అను సత్రమును చేయుదురు. ఇందలి గోవులే ఆదిత్యులు. (మాసాదిస్థానదేవతలు. గవాం అయనమును చేసినందువల్ల వారు "ఆదిత్యానాం అయనము"ను గూడచేసినట్లే" కనుక, గవాం అయనముయొక్క యవధిని మనము నిర్ణయించినచో, తక్కినవారియొక్క యవధినికూడ నిర్ణయించినట్లే అర్థము వానిని ప్రత్యేకముగ పరిశీలించవలసిన పనియుండదు. యజ్ఞముల కన్నిటికిని నమూనాయైన యీగవాం అయనము కర్మకాండయందు ఐ. బ్రా; తై. సం॥ లలో ముఖ్యముగమూడు ప్రదేశములలో వర్ణింపబడియున్నది. వానినిట వివరించెదము. ఐ. బ్రా. IV, 17 గావోవై సత్రమాసత। శఫా ఛృంగాణిసిషా సత్యస్తాసాం దశమే మాసిశఫాః శృంగాణ్యజాయంత। తాఅబ్రువన్ యస్మై కామాయాదీక్షా మహ్యాపామ ముత్తిష్ఠామేతి। తాయా ఉదతిష్ఠం స్తా ఏతా శృంగిణ్యోఽథయాః సమాపయిష్యామః సంవత్సర మిత్యాసత తాసామశ్రద్ధాయా శృంగాణిప్రావర్తంత। తా ఏతా స్తూపరా ఊర్జం త్వసున్వం స్తస్మాదుతాః సర్వాన్ ఋతూన్ ప్రాప్త్వోతర ముత్తిష్ఠం త్యూర్జం హ్యాసున్వన్ సర్వస్యవై గావః ప్రమాణం సర్వస్య చారూతాం గతాః। సర్వస్యప్రేమాణం సర్వస్య చారూతాం గచ్ఛతి య ఏవం వేదా॥

“ (ఒకప్పుడు) ఆవులన్నియుచేరి, తమకు గొరిజలను కొమ్ము లను సంపాదించుకొనుటకుగాను సత్రమునుచేసెను. (ఈసత్ర మునొక్క) పదియవ మాసమందు వానికి కొమ్ములును గొరిజలును వచ్చెను. అంతట అవి “ మనము దేనిని కోరి యజ్ఞదీక్షితులమైతిమో ఆకోర్కె సఫలమాయెను. (యజ్ఞము పూర్తియైనది గనుక) మనమిక లేచెదముగాక” అని చెప్పెను. అంతటితో లేచినవానికి కొమ్ములుండెను. కాని సంవత్సరము పూర్తియగువరకు కూర్చుందము” అని చెప్పుచు (యజ్ఞమును నడుపుచునే) యున్నవానికి వానియొక్క అవిశ్వాసముచేత కొమ్ము లూడిపోయెను. వీరే కొమ్ములులేనివారు (తూపరాః) వీరు (యజ్ఞమును సాగించుచు) వీర్యమును (ఊర్జమును) పుట్టించిరి. (ఇట్లు ౧౨ నెలలును యజ్ఞమునుచేసిన) పిమ్మట ఋతువుల నన్నిటిని సంపాదించి, తుదకు వారు (మరల) లేచిరి. ఏలననగ :– (పోయినకొమ్ములు గొరిజలు మొదలగువానిని సంపాదించుకొనగల) శక్తినిలేక వీర్యమును (ఊర్జం) వారు పుట్టించిరి. ఈ రీతిగ ఆవులు సమస్తమైనవారికి ప్రేమపాత్రము లయ్యెను. అందరిచేతను అలంకరింపబడెను”.

యజ్ఞదీక్షవహించిన యావులకోర్కె పదిమాసముల లలోనే సఫలమునొందెనని యిట స్పష్టముగ విశదీకరింపబడి యున్నది. అంతట కొన్నియావులు లేచిపోయెను. అంతటితో లేచిపోక యింక రెండు నెల లెక్కువ యజ్ఞముచేసిన ఆవులు “అవిశ్వాసము” గలవని చెప్పబడెను. ఈ యవిశ్వాసమునకు

ఫలితముగ, అవి తమకు లభించినకొమ్ములను పోగొట్టుకొన వలసివచ్చెను. దీనినిబట్టి తేలిన సారాంశమేమనగ:— సూర్య గమనమునుబట్టి ౧౨ మాసముల యవధిగలదిగ సంహితా బ్రాహ్మణము లందు పేర్కొనబడిన "గవాం అయనం" అనబడు యీసత్రము ప్రాచీనకాల మందొకప్పుడు పదిమాస ములలోనేపూర్తియయ్యెనని యిచ్చటస్పష్టముగ నిరూపింపబడి యున్నది. దీనికి కారణమేమి? ౧౨ మాసముల యవధిగల వార్షిక సత్రము పూర్వము ౧౦ మాసములలోనే యేల ముగింపబడెను. ౧౨మాసములు యజ్ఞముచేసిన ఫలము ప్రాచీనులకు ౧౦ మాసములు యజ్ఞము చేసినంతమాత్రము చేతనే యెట్లులభించెను? ఇవి చాలముఖ్యమైన ప్రశ్నలు. కాని యీశంకలు ఐతరేయ బ్రాహ్మణమునకు తోచలేదు. కాని తైత్తిరీయ సంహితకుమాత్రమీశంకలు గలిగినవి. వారివారి యిష్టమునుబట్టి గవాం అయినమును ౧౦ నెలలలోగాని, లేక ౧౨ నెలలలోగాని ముగించవచ్చునని తై॥ సం॥ స్పష్ట ముగ చెప్పుచున్నది. కాని దీనికిగల కారణమేమియో తనకు తెలియదని తైత్తిరీయ సంహితయే యొప్పుకొనుచున్నది. "ఇది అనాదినుండియు వచ్చుచున్న ప్రాచీనాచార" మని మాత్రము చెప్పి యూరకొనుచున్నది. గవాం అయనమును గూర్చి యీతై॥ సం॥ యెట్లు వర్ణింపుచున్నదో చూతము —

తై॥ సం॥ VII, 5,1,1,2 గావోవా ఏతత్ సత్రమాసతా శృంగాః సతీః శృంగాణినో జాయంతా ఇతి కామేన। తాసాం

దశమాసా నిషణ్ణా ఆస న్నథ శృంగాణ్యజాయంత తా ఉదతిష్ఠ న్నరాత్స్మేత్యథయాసాం నా జాయంత తాః సంవత్సరమాప్త్వో దతిష్ఠ న్నరాత్స్మేతి। యాసాం చాజాయంత యాసాంచ న తా ఉభయీ రుదతిష్ఠ న్నరాత్స్మేతి। గోసత్రంవై సంవత్స రోయ ఏవం విద్వాంసః సంవత్సర ముపయంత్యృధ్నువంత్యేవ తస్మా త్తూపరా వార్షికౌ మాసౌ పర్త్వా చరతి సత్రాభిజితం హ్యాస్యై తస్మా త్సంవత్సర సదో యత్కించ గృహే క్రియతే తదాప్త మవిరుద్ధ మభిజితం క్రియతే॥ "కొమ్ములులేని మనకు కొమ్ములు గలుగుగాక" యని కోరుచు ఆవులు కూడి సత్రము చేసెను. వారి సత్రము పదిమాసములు పట్టెను. అంతట వానికి కొమ్ములు రాగా "మా కోర్కెఫలించె" నని చెప్పుచు అవి లేచెను. కాని కొమ్ములురాని గోవులు సంవత్స రమువరకు యజ్ఞమును చేసి "మా కోర్కెఫలించె" నని చెప్పుచు లేచెను. కొమ్ములు వచ్చిన ఆవులు, కొమ్ములురాని ఆవులు—అన్నియుకలిసి "మా కోర్కెఫలించె" నని చెప్పుచు లేచెను. ఈరీతిగ గోసత్రము వార్షికసత్రమైయున్నది. దీని నెరిగినవారు సంవత్సరమునుచేరి నిజముగ సుఖింతురు. కనుక కొమ్ములులేని (ఆవు) వర్ష కాలము రెండునెలలును సంతోష ముతో (మేయుచు) తిరుగును. సత్రమువలన గోవునకు కలిగిన ఫలిత మిది. కనుక యీ వార్షికసత్రముచేసిన వారింటిలో నేపనిజేసినను అది సకాలమందు జయప్రదమగును; సక్రమ ముగను జరుగును."

బ్రాహ్మణములోని కథకును యీసంహితలోని కథకును కొద్దిభేదములుగలవు. సంవత్సరముపొడవునను యజ్ఞము చేసిన గోవులకు కొమ్ములురాలేదని సంహితచెప్పుచున్నది. కాని వానికి “ ఊర్జము ” వచ్చుటకుమారుగ హాయిగ రెండు నెలలు వర్ష కాలములో మేతదొరికెనని సంహితజెప్పుచున్నది. రెండు నెలలెక్కువ యజ్ఞముచేసినందుకు గలిగిన ఫలితమిది. కొమ్ములున్న గోవులు యీరెండునెలలలో హాయిగ మేయ జాలకపోయెనని వ్యాఖ్యాతచెప్పుచున్నాడు ! ఏలననగ, క్రొత్తగ మొలచిన ప్రదేశములందు గోవులకు కొమ్ములు ఆటంకముగనుండునట ! కాని యీసత్రముయొక్క యవధి ౧౦ లేక ౧౨ మాసములుండవచ్చునను సంశముమాత్రము సంహితాబ్రాహ్మణములందు సమానముగనే యున్నది.

ఈకథయే తై॥ సం॥ యందింకొకసారి తరువాతి యనువాకములో నిట్లు వర్ణింపబడినది:- తైత్తిరీయసంహిత VII, 5, 2, 1-2. గావోవా యేతత్ సత్రమాసతా శృంగాః సతీః శృంగాణి సిషాసంతీస్తాసాం దశమాసా నిషణ్ణా ఆసన్నథ శృంగా ణ్యజాయంత తా అబ్రువన్నరాత్స్మో త్తిష్ఠామావతం కామమరుత్స్మహి యేన కామేన న్యషదా మేతి తాసాము త్వా అబ్రువ న్నర్ధావాయావతీర్వాఽఽసామహా ఏవేమా ద్వాదశౌ మాసౌ సంవత్సరం సంపాద్యో త్తిష్ఠామేతి తాసాం ద్వాదశే మాసిశృంగాణి ప్రావర్తన్త శ్రద్ధయాఽవాఽశ్రద్ధయా వా తా ఇమా యాస్తూపరాఉభయ్యోవావ తా ఆర్ధ్నువన్

యాశ్చ శృంగాణ్యాసున్వన్ యాశ్చోర్జమ వా రూంధతర్ధ్నోతి దశసుమాసూత్తిష్ఠ న్న్యృధ్నోతిద్వాదశసు య ఏవం వేదపదే నఖలువా ఏతే యంతివిన్దతిఖలు వై పదేనయ త్తద్వా ఏతదృద్ధమయనంతస్మాదేతతద్గోసని ॥ " తమకు కొమ్ములు లేమిచే ఆవులుకొమ్ములను సంపాదింపగోరి యీసత్రమును జేసెను. ఈ సత్రముపదిమాసము లుండెను. అంతటకొమ్ములు మొలవగ, మనకోర్కెఫలించెను, యిక లేచెదముగాక. మనము కూర్చున్నకోర్కెతీరెను. కాని వానిలో షుమారు సగము ఆవులు మాత్రము, " మే మీరెండు నెలలుకూడ తప్పక కూర్చుని సంవత్సరమును ముగించి లేచెదము." అని చెప్పెను. వీరిలో నమ్మిన కొందరికి ౧౨ వ మాసములో కొమ్ములు వచ్చెను నమ్మనివారికి యెప్పటి యట్లే కొమ్ములు లేకుండెను. ఈరీతిగ ఉభయులును—కొమ్ములువచ్చిన గోవులు, ఊర్జమును సంపాదించినగోవులును — తమ కామితార్థమును పొందెను. దీనిని తెలిసికొన్నవాడు. ౧౦ వ నెలలోలేచినను, ౧౨వ నెలలో లేచినను సుఖియగుచున్నాడు. వారు నిశ్చయముగ పథమందు (పదేన) నడుచుచున్నారు. పథమందు నడుచువాడు నిశ్చయముగ (గమ్యస్థానమును) చేరుచున్నాడు. ఇది జయప్రదమైన అయనము. అందుచే యిది " గోసని " (గోవులకు లాభకరమైనది.) యని చెప్పబడుచున్నది. "

వెనుకటి యనువాకములోని కథయే యిచట మరల కొద్దిమార్పులతో చెప్పబడినది. కాని దీనిలో రెండువాక్యములు

మాత్రము చాల ప్రాధాన్యముగ గన్పట్టుచున్నవి. (౧) ఈ యజ్ఞమును పదినెలలలో ముగించినను లేక ౧౨ నెలలో ముగించినను ఒకటే ఫలము గలుగునని చెప్పబడినది. (౨) దీనికి కారణమేమనగ, యిది అనాదినుండి వచ్చుచున్న ప్రాచీనాచారము. (పదేన) (ఇదియే పథము). ౧౨ నెల లుండవలసినట్టియు, యిప్పుడు నిజముగ ౧౨ నెలలు జరుగుచున్నట్టియు "గవాం అయనము" వంటి వార్షికసత్ర మొకప్పుడు పదినెలలలోనే పూర్తిచేయబచుండెను. తైత్తిరీయసంహితా కాలమునాటికి దీనికిగల నిజకారణమేమియో యెవరికిని తెలియదు. అందుచే యిది అనాది యాచారముగ నంగీకరింపబడెను. ఈకథ యేతండ్యబ్రాహ్మణమునందు కూడ గలదు. అచ్చటకూడ యీసత్రమునకు రెండు అవధు లంగీకరింపబడినవి.

ఈకథలో చెప్పబడిన 'ఆవు' లనగనేమో తరువాత విచారింతము. ప్రస్తుతము దీనికాలపరిమితిని పదినెలలు యజ్ఞమొనర్చు దశగ్వుల చరిత్రతో పోల్చిచూడగ తేలిన సారాంశమేమనగ:- వైదిక ఋషులయొక్క ప్రాచీనతరమువారు ధృవమండలములో సూర్యరశ్మి పదినెలలున్నచోట వసించియున్నప్పుడు వారు తమ వార్షికసత్రములను ఆపదిమాసములలోనే ముగించెడివారు. కాని పిమ్మట కొంతకాలమునకీయార్యసంతతులు ౧౨ నెలలు సూర్యరశ్మిగల దక్షిణభాగములకు వచ్చిచేరినప్పుడు యీవార్షికసత్రము ౧౦ నెలలే యుండుటకు సాధ్యమయ్యెడిదికాదు; అందుచే వారీసత్రము

లను ౧౨ నెలలవరకు పొడిగించవలసి వచ్చెను. అయినను, ప్రాచీనాచారములందు వారికి మిగుల పట్టుదలయుండుటచే అనాదినుండియు వచ్చుచున్న యీపదినెలల యవధిని పూర్తిగవదలివేయుటకు వారు ఒప్పుకొనలేదు. కనుక యీ వార్షిక సత్రమునకీ పదినెలల యవధిని వైకల్పికముగ సంహితలయందు అంగీకరింపక తప్పినదికాదు. అందుచే దీనిని ప్రాచీనాచారముగ నంగీకరించుచు తైత్తిరీయ సంహిత యీపది మాసముల యవధిని ఉదాహరించెను. తక్కిన విషయముల నటుంచి మనమింతవరకు ఖండితముగ నిర్ధారణచేయవచ్చును. ప్రాచీనతమమగు వార్షికసత్రము పదిమాసముల యవధిని మాత్రమే గలిగియుండెననుట నిర్వివాదాంశము:—కారణము లేమైనగానిండు.

ప్రాచీన వార్షిక సత్రముయొక్క యవధి పదిమాసములుమాత్రమే యేలయుండెనో తెలిసికొనజాలకపోయినది మన తైత్తిరీయసంహితను రచించిన ఋషులొక్కరే కారు సుమా! వీరితోపాటు యింకను కొందరుకలరు. ఇంగ్లీషు సంవత్సరములో చివరినెలకు యిప్పటికిని "డిశంబరు" అని పేరుగలదు. డిశంబర్ శబ్దము ల్యాటిన్ భాషనుండివచ్చినది. (ల్యాటిన్) 'డిశం' = (సస్కృత) 'దశన్' = పది; + (ల్యాటిన్) బర్ = (సంస్కృత) 'వార్' = కాలము లేక అవధి కనుక, 'డిశంబర్' అనగ పదియవనెల యని యర్థము పూర్వము రోమున్ దేశపుపంచాంగములో పదినెలలుమాత్రమే

యుండెననియు, తరువాత కొంతకాలమునకు "న్యూమా" యను నాతఁడు వచ్చి మరిరెండు క్రొత్తనెలలను కలిపెననియు అందరికి తెలియును. దీనిని కొందరింకొకవిధముగ సమర్థింప జూచుచున్నారు. 'న్యూమా' క్రొత్తనెలలను కలుపలేదనియు, పూర్వపు పంచాంగములో చివరనున్న రెండునెలలను తీసికొనివచ్చి ముందుపెట్టెననియు సమాధానము జెప్ప జూచుచున్నారు. కాని రోమక్ నెలల పేర్లనుబట్టిచూడగ వీరి సమాధానము సరియైనది గాదని స్పష్టమగుచున్నది. ఎట్లనగ:— జులై నెలకు "క్వింటిలిస్" అనునది ప్రాతపేరు. "క్వింటిలిస్" అనగ "అయిదవ" అని అర్థము. ఆగస్టునెలకు "సిక్స్టిలిస్" = "ఆరవ" అనునది ప్రాతపేరు. సెప్టెంబర్ (సప్తమ లేక) 'యేడవ'నెలయని దానిపేరే చెప్పుచున్నది. అక్టోబరు (అక్టా=అష్ట) యెనిమిదవనెల; నవంబర్ (నవ=న్) తొమ్మిదవనెల; డిశంబర్ పదియవనెల. ప్రాతపంచాంగములో ౧౨ నెల లున్నమాట వాస్తవమైనచో మొదటినుండియు వచ్చుచున్న యీ నెలలపేర్లయొక్క క్రమము ఆకస్మికముగ పదియవ నెలతోడనే నిల్చిపోయి చివరి రెండునెలకుమాత్రము యేవో పేర్లు పెట్టబడెనని తలంచుటకువీలులేదు. కనుక ప్లూటార్క్ పండితుడు చెప్పినట్లు "ప్రాచీనరోమక్ సంవత్సరములో ౧౦ నెలలేయుండెను గాని, ౧౨ నెలలు లేవనిచెప్పుటకు, అందు తుదినెలకు "డిశంబరు" అను పేరుండుటయే మనకు గొప్ప నిదర్శనము" దీనివిషయమై యెవరికైన నింకను సందేహ

మున్నచో, ” దశగ్వాదీక్షితములగాథలను బట్టియు, గవాం అయనముయొక్క ప్రాచీనయవధినిబట్టియు ఆసంశయము విచ్ఛేదము గాగలదు. న్యూమాయను నతడు రెండు క్రొత్త నెలలను కలిపెనేగాని, వెనుకనున్న వానిని తీసికొనివచ్చిముందు పెట్టలేదని మాక్రోబియస్ పండితుడుకూడ స్థిరపరుచుచున్నాడు. పారశీకుల పంచాంగమీవిషయమై యేమిచెప్పుచున్నదో పిమ్మట విచారించెదము. మన మిప్పుడింతవరకు నిర్ధారణ చేయగలము. ఏమనగ:—పురాతనమగురోమన్ సంవత్సరమునకు పదిమాసములే యవధియుండెను. పిమ్మట కొంతకాలమునకు-గవాం అయనముయొక్క యవధివలెనే-యిదికూడ ౧౨ మాసములకు పొడిగించబడెను. పూర్వపు సంవత్సరము ౧౦ మాసములేయేలయుండెనో, తదుపరి అదియేల ౧౨ మాసములుగ మార్చబడెనో యింతవరకెవరును కనుగొనజాలకపోయిరి. కాని, మన ధ్రువసిద్ధాంతము నాధారముగ గైకొన్నచో యీవైదికరోమక పరంపరలకు గల నిజకారణము కన్నులకు గట్టినట్లు గోచరము గాగలదు. రోమములును, భారతీయులును, ఆర్యసంతతుల వారే. వీరందరుకలిసి మొట్టమొదట ధృవమండలమందు ౧౦ నెలల సూర్యరశ్మియున్న ప్రదేశములలో నివసించియున్నప్పుడు వారి సంవత్సరమునకు ౧౦ మాసములే యవధి యుండెను. తక్కిన రెండుమాసములును దీర్ఘరాత్రియందు గలిసిపోయెను. ఈ దీర్ఘరాత్రియందే యింద్రుడు ‘ వల ’ కో

యుద్ధముజేసి ఆతనిచే బంధింపబడిన గోవులను విడిపింప యత్నించుచుండెను. ఈ దీర్ఘరాత్రియందే "హెర్క్యులిస్" తన ఆవులను దొంగిలించుకొనిపోయిన "కాకస్" అను రాక్షసునితో యుద్ధము జేయుచుండెను. ఈయార్యసంతతులు దక్షిణదేశములకు రాగనే, యిచ్చట సూర్యరశ్మి ౧౨ నెల లుండుటచే తమ సంవత్సరమునకు రెండు క్రొత్తనెలలు కలుపు కొనవలసివచ్చెను. ఇట్లు వీరు రెండుక్రొత్త నెలలను కలుపు కొన్నను ప్రాతసంవత్సరపు లక్షణములు కొన్ని యప్పటికిని మిగిలియేయుండెను. ఇట్లు మిగిలిపోయిన శేషములనుబట్టి పూర్వము పదిమాసముల యవధిగల సంవత్సరమును తదు పరి ౨ మాసముల యవధిగల దీర్ఘరాత్రియు వచ్చుచుండె నని నిర్ధారణమగుచున్నది. ఈయభిప్రాయమే ప్రాచీనగాథల వలనకూడ ధృవపడుచున్నది. ఈగాథల నింకొక యధ్యాయ ములో ముందు చర్చింపనున్నాము.

"గవాం అయనం" అనగ అర్థ మేమి? నిజముగ ఆవులు యజ్ఞము చేసెనా? "ఈగోవులే ఆదిత్యులు" అని ఐతరేయబ్రాహ్మణము చెప్పుచున్నది. ఆదిత్యులనగ మాసా ధిష్ఠానదేవతలు. ఇది నిజముగ సూర్యదేవతల సత్రము. ఒక్క భారతీయులలోనేగాక తదితర ఆర్యసంతతులవారి గాథలలో కూడ గోవులు రాత్రింబవళ్ళుగ వర్ణింపబడినవి. కనుక యీ సత్రమునకు నిజమైన భావార్థమును మన మిప్పుడు నిర్ణయింప వచ్చును. ఆర్యసంతతులయొక్క ప్రాచీనగాథలలో తరుచగ

వచ్చుచుండు గోవులనుగూర్చి మాక్సిముల్లరుపండితుని యభిప్రాయముల నిట క్లుప్తముగ దెలిపెదను.

"వేదవాఙ్మయమందు ఆవులు మూడుతరగతులుగ వర్ణింపబడినవి. (౧) నిజమైన ఆవులు. (౨) మేఘములలో నుండు ఆవులు; అనగ నీరు లేక పాలు. (3) 'రాత్రి' యను చీకటి కొట్టమునుండి బయటికి వెడలివచ్చు ఆవులు — అనగ, ప్రాతఃకాలమందలి, సూర్యకిరణములు — ఉషస్సు, లేక సూర్యకాంతి, ఉషస్సు చాలచోట్ల ఆవులతో పోల్చబడెను; వెంటనే ఉషస్సు కేవలము ఆవులే యని చెప్పబడెను. ఒకసారి యేవస్తువునైనను రెండవ వస్తువుతో పోల్చినప్పుడు యింకొకసారి యీ వస్తువు కేవల మావస్తువే యని చెప్పుట వేదమందు సహజమైపోయినది. ఈరీతిగ, యీ మూడుతరగతుల ఆవులును విడదీయుటకు వీలులేకుండ వేదవాఙ్మయమందు పెనవేయబడియున్నవి." దీనిని ధ్రువపరుచుటకు మాక్సిముల్లరు పండితుడనేక ఉదాహరణముల నిచ్చియున్నాడు. (ఋ I, 92, 1; I, 9, 3, 4; I, 62, 3; II, 19, 3; II, 24, 3; II, 3, 4, 1; V, 14, 4;) – యీప్రదేశములలో అవులనగ ఉషస్సులనిగాని, సూర్యకిరణములనిగాని సూర్యకాంతియనిగాని, లేక దినములనిగాని అర్థము. I, 32, 11 లో ఆవులనగ నీరనియర్థము. "పైనుదహరించిన వాక్యములలో చాలచోట్ల " ఇవ " = (వలె) అనుపదములు గానరావు. ఉషస్సులు మొదలగునవి చీకటికొట్టులోనుండి బయటికివచ్చిన

ఆవులవలె నున్నవని చెప్పక, కేవలము ఆవులే బయటికివచ్చిన వని చెప్పబడియున్నది. అదిగాక, ఒకఉషస్సు (ఏకవచనం) ఆవులకు తల్లి (మాతాగవాం) అనికూడ ఋ IV, 52, 2 చెప్పుచున్నది. ”

“ ఆవులనగ ప్రాతఃకాలమందు గన్పడు యెర్రనిమేఘములని కుమ్మి పండితుడు తలంచుచున్నాడు. కాని ప్రాతఃకాలమందెల్లప్పుడు మేఘములుండవు. అదిగాక, రాత్రియందే మేఘములు బంధింపబడెననియు చెప్పుటకు వీలులేదు.

ఇంకొక ఆశ్చర్యకరమైన విశేషమేమనగ:—యీప్రాతఃకాలిక గోవులు ఒక్క వేదమందేగాక, తదితర ఆర్యసంతతులవారి పురాణగాథలలోకూడ గన్పట్టుచున్నవి. అవి యచ్చటి దినములతో పోల్చబడెననుట నిర్వివాదాంశము. ఆగాథలయందే గోవులసంఖ్య 12 × 30=360 (మున్నూటఅరువదిగ) చెప్పబడియున్నది.”—(ఇవిమాక్సిముల్లరు పండితుని యభిప్రాయములు.)

పురాణగాథలందు గన్పట్టు ఆవులునిజమైన ఆవులు కావు. అవి “ పణి ” యను రాక్షసునిచే దీర్ఘరాత్రియందు బంధింపబడిన “రాత్రింబవళ్ళ” నియే భావము. “గోవులు”అని యున్నచోట “రాత్రింబవళ్ళ”ని చెప్పి చదివిచూచినచో గవాం అయనముయొక్క నిజభావము తేటపడగలదు. కొమ్ములను సంపాదించుకొనుటకై ఆవులు పదినెలలు యజ్ఞముచేసెనను వింతకథకు అర్థమేమి? “పణి”యను రాక్షసుని బంధములనుండి

బయటపడిన రాత్రింబవళ్ళనబడు గోవులు పూర్వము పది నెలలవరకు విహరించుచుండెను. అనగ, ఆర్యుల ప్రాచీన సంవత్సరము పదినెలల యవధిమాత్రమే గలిగియుండె ననియు, తదుపరి రెండుమాసములును దీర్ఘరాత్రిగ నుండె ననియు, యీదీర్ఘరాత్రియందే రాత్రింబవళ్ళనబడు నీగోవులు అంధకారరాక్షసులచేత దొంగిలింపబడి బంధింపబడెననియు భావార్థము. ప్రాచీన రోమక సంవత్సరముకూడ పదినెలల యవధిమాత్రమే గలిగియుండెనని పైన నిరూపించియుంటిమి. పారశీకవేదమగు "అవస్థ" గ్రంథమందుకూడ యీపదినెలల సంవత్సరమే వర్ణింపబడినది. పదినెలలైన పిమ్మట దుష్టరాక్షసులు ప్రపంచమునంతను కమ్మివేసి అతిచలిని, మంచును దెచ్చిపెట్టిరట. ఈవర్ణనలనుబట్టిచూడగ, గ్రీకు, పారశీక, భారతీయాది ఆర్యసంతతుల వారందరు ఒక్కజాతిగ ప్రాచీన కాలమందు ధ్రువమండలములో నివసించియున్నప్పుడే యీ పదిమాసముల సంవత్సరము వారిలో ప్రచారమయ్యెనని స్పష్టమగుచున్నది. ఇట్టి ప్రాచీనసంవత్సరముయొక్క చిహ్నములే ఋగ్వేదమం దిప్పటికిని నిలిచియున్నవి. ఇవి ప్రాచీన చరిత్రను దెలుపు నిదర్శనములుగ నున్నవి. వీనియొక్క నిజకీలక మెవరికిని తెలియకపోవుటచే, యివి యింతవరకును మహాపండితులకు సైతము దుర్గ్రాహ్యములుగనుండిపోయినవి.

ఆర్యులు ధ్రువమండలమందు నివసించియున్న మాటయే వాస్తవమైనచో ఒక్కపదిమాసముల సంవత్సరమేగాక,

అహోంశభేదములనుబట్టి 7, 8, 9, 11 మాసముల సంవత్సరములుకూడ యుండియుండవలెనుగద. అదితిగాథనుబట్టియు, ముప్పదిదినముల యుషస్సునుబట్టియు 7 మాసముల సంవత్సరముండెనని ఋజువగుచున్నది. నవగ్వుల చరిత్రనుబట్టి 9 మాసములసంవత్సరముండెనని విదితమగుచున్నది. ఇవిగాక, అంగిరసులలో పెక్కుతరగతులవారు (విరూపులు) గలరని చెప్పుటచే 7, 8, 9, 11 మాసములు యజ్ఞము చేయువారుకూడ గలరని తెలియుచున్నది. అనగ, 9, 8, 11 మాసముల సంవత్సరములుకూడ నుండెనని తెలియుచున్నది. అయినను, అంగిరసులందరిలో నవగ్వదశగ్వులు ప్రధానులు. (అంగిరస్-తమ) అని చెప్పుటచే వీనియన్నిటిలో ౧౦ మాసముల సంవత్సరమే యెక్కువ ప్రచారములోనుండెననిగాని, లేకసగటున ౧౦ మాసముల సంవత్సరమే ప్రధానముగ గైకొనబడెననిగాని అర్థమగుచున్నది.

ఈయంశమునే తదితర జాతులవారి పురాణగాథలుకూడ బలపరుచుచున్నవి గ్రీకుదేవతయగు 'హేలియో'కు ౩౫౦ ఆవులును, ౩౫౦ గొఱ్ఱెలును నుండెనట దీనినిబట్టి, గ్రీకు సంవత్సరములో ౩౫౦ పగళ్ళును, ౩౫౦ రాత్రులును మాత్రమే యుండెనని మాక్సిముల్లరుపండితు డభిప్రాయపడుచున్నాడు. కాలుడగు కమ్మరివానికి 700 రింగులేయుండెనని జర్మనుగాథలు చెప్పుచున్నవి. అగ్నికి 720 మంది కొడుకులు గలరని ఋ I, 164, 11 చెప్పుచున్నది. ఈరెంటినిపోల్చిచూచి

జర్మనుల ప్రాచీనగాథలందుకూడ ౩౫౦ దినములసంవత్సరము గలదని మాక్సిముల్లరుపండితుఁడు తలంచుచున్నాఁడు. ఈప్రాచీన సంవత్సర మిప్పటి సౌర సంవత్సరమునకు ౧౫ దినములు కొరవడుచున్నది. ఇప్పటి సాధారణసంవత్సరమునకు ౧౦ దినములు కొరవడుచున్నది. ఆర్యులు ఉత్తరధ్రువమండలమును విడిచి వివిధశాఖలుగ చీలిపోకముందు ౩౫౦ దినముల సంవత్సరమే యుండియున్నచో, దీనికి వెనుకనే ౧౦, ౧౫ దినముల దీర్ఘ రాత్రికూడ యుండియుండవలెను. సంవత్సరము ౩౦౦దినములే యైనచోట్ల, యీదీర్ఘరాత్రి ౬౦ దినములుండియుండవలెను. ఈరీతిగ స్థలభేదమునుబట్టి ఉత్తరధ్రువమండలమందు పలుతెరగులగు కాలపరిమితులుగల దీర్ఘరాత్రులుండియుండవలెను. ఇట్టిదీర్ఘరాత్రులలో యేరాత్రి యతిదీర్ఘమైనదో మనము శోధించవలసియున్నది. 'హేలియో' యొక్క ఆవులను(లేక యెద్లను) గూర్చి మాక్సిముల్లరుపండితుడిట్లు చెప్పుచున్నాడు. (క్లుప్తీకరణము).

"ఈగ్రీకుగాథలో చెప్పబడిన గోవులే (యెద్లే) వేదవాఙ్మయమందుకూడ గలవు, 'హేలియో' యొక్క ఆవులను "ఒడీసియస్" యొక్క సహచరులు తినివేసిరని యీగాథ చెప్పుచున్నది. దీనికి అర్థమేమో బోధపడుటలేదు. ఇదిగాక, "అపోలన్" కు ౧౦౦ ఆవులు, ౧౨ యెద్లు, ౧ ఆఁబోతు ఉండెనట; ౫౦ యెద్లేనని కొందరుచెప్పుచున్నారు అపోలన్ యొక్క యెద్లను "హెర్మిస్" దొంగిలించి, వానిలో

రెంటిని చంపెనట. ఈకథగూడ అగమ్యాగోచరముగ నేయున్నది. ఈ "తినివేయుట," "దొంగిలించుట" అనగ నేమియో యూహించుటకు శక్యముగాకున్నది".

ఉత్తరధ్రువసిద్ధాంతము తెలిసియున్నచో మాక్సిముల్లరు పండితు డింతగందరగోళపడవలసిన యవసర ముండెడిది గాదు. "ఆవుల నెత్తికొనిపోవుట" యనగ భావము మన కిప్పుడు కరతలామలకమగుచునే యున్నది. అనగ, యిన్నిదినములు దీర్ఘరాత్రియందు గడచిపోయెనని భావము. స్థలభేదమునుబట్టి యీదీర్ఘరాత్రియందు పడిపోయిన దినములసంఖ్య (ఆవుల సంఖ్య) భేదించుచుండును. ఆవులను దొంగిలించుట యనునది వేదవాఙ్మయమందుకూడ కలదు. వృత్రాసురుడు ఆవులను దొంగిలించెను; కాని యెన్నిఆవులో చెప్పబడలేదు. కాని, I, 116, 16 – లో; 117, 18 – లో ఋజ్రాశ్వము (ఎఱ్ఱ గుఱ్ఱము) ౧౦౦, లేక ౧౦౧ గొఱ్ఱెలను చంపి, ఆడతోడేలునకు ఆహారముగ వేసెనట. ఈకథ పైగ్రీకు కథతో పోలుచున్నది.

ప్రాచీనసంవత్సరమునుగూర్చియు, అందు ముఖ్యముగ దీర్ఘరాత్రినిగూర్చియు, వైదికకర్మకాండయందు ప్రముఖమైన నిదర్శన మింకొకటి నిలిచియున్నది. కాని, యిది ఇటీవల దట్టముగ పెరిగిన వ్యాఖ్యానములలోను, భాష్యములలోను మరుగుపడి పూడిపోయి యున్నది. కనుక, దీనిని త్రవ్వి వెళ్ళగించుటకై, మన మిప్పు డిచ్చట సోమయాగముల

యొక్క సంపూర్ణచరిత్రను సమగ్రముగ పరిశీలింపవలసి యున్నది. ఈసోమయాగ మనునది చాల పురాతనసంస్థ యైనట్లు ఆర్యసంతతుల ప్రాచీనగాథలే వేనోళ్ళచాటుచున్నవి. కర్మకాండయంతటిలోను యీసోమయాగమే చాల పురాతన మైనది. ఋగ్వేదమం దిదియే ప్రధానవైదిక కర్మగ వర్ణింపబడినది. ౧౧౪ సూక్తములతో నొప్పుచున్న ప్రత్యేకమండల మొకటి దీనికొరకై ఋగ్వేదమందు ప్రత్యేకింపబడియున్నది. కనుక, దీనిని మనమిప్పుడు పరిశీలించి చూచి, యతిప్రాచీన సత్రములస్వభావ మెట్టిదో తెలిసికొందము.

సోమయాగమునకును తక్కిన యాగములకును గల ముఖ్యమైన భేదమేమనగ :- ఈ సోమయాగమందు సోమరసము తీయబడును. ఈ రసమును త్రాగుటకుముందు దీనిని దేవతలకర్పింతురు; ఇదియే ముఖ్యమైనభేదము. ఈ భేదము సోమయాగమను పేరునుబట్టియే తెలియుచున్నది. ఈ సోమరసము ఉదయ మొకసారి, మధ్యాహ్న మొకసారి, సాయంకాలమొకసారి— మొత్తమువీద దినమునకు మూడుపర్యాయములు అర్పింపబడును. దీని నర్పించుసమయమందు మంత్రముల పఠింతురు.

వానివాని కాలపరిమితినిబట్టి సోమ యాగములు మూడుతరగతులుగ విభజింపబడియున్నవి.

(౧) ఏకాహములు:– ఒకదినములో పూర్తియగునవి.

(౨) అహీనములు :– ఒకదినమునకంటె యెక్కువ ౧౩ దినములకంటె తక్కువకాలములో పూర్తియగునవి ;

(3) సత్రములు:– ౧౩ దినములుగాని, అంతకెక్కువ, దినములుగాని పట్టునవి. ఈ సత్రములలో వెయ్యి సంవత్సరములు పట్టు సత్రములుకూడ గలవు.

I. ఏకాహము క్రిందికివచ్చున వేవనగ :—

(౧) అగ్నిష్టోమ ....
(౨) అతిఅగ్నిష్టోమ
(3) ఉక్త్య ...
(౪) షోడశీ ...
(౫) వాజపేయ...
(౬) అతిరాత్ర...
(౭) అప్తార్యామ...

మొత్తముమీద యీ యేడును "జ్యోతిష్టోమము" యొక్క అంతర్భాగములనిగాని లేక రకములని గాని చెప్పవచ్చును.

ఈ యేడును ఒకటేరకమైన యజ్ఞములు. సోమరసమర్పించునప్పుడు చదువు మంత్రముల సంఖ్యలోను, చదువు విధములోను, అందుపయోగించు పాత్రలసంఖ్యలోను ఏవో కొద్దిమార్పులు తప్ప, వీనిలో వీనికి విశేషభేదములేవియు లేవు. ఈరకము యజ్ఞములతో మన కిప్పుడంతగ పనిలేదు.

II. ఇక రెండవ తరగతివి అహీనములు:— ఈతరగతి క్రిందికి వచ్చున వేవనగ:–

(౧) రెండు, మూడు, మొదలు ౧౨ రాత్రులవరకు పట్టు, ద్విరాత్ర, త్రిరాత్ర, 'చతురాత్ర' ములను పేర్లుగల సోమయాగములు 'ద్వాదశరాత్ర' ములవరకు గలవు.

(౨) "ద్వాదశాహ":— ఇది యీ తరగతిలో ప్రధానమైనది. ఇది ౧౨ దినములుపట్టును. (ఇది అహీనముగను, సత్రముగనుకూడ పరిగణింపబడుచున్నది.) దీనియందు జ్యోతిష్, గో, ఆయుస్, అను పేర్లుగల మూడు 'త్ర్యహ'ములున్ను (3 × 3 = ౯ దినములున్ను) + ౧. పదియవదినమున్ను + ౨ అతిరాత్రులున్ను=కలిసి మొత్తం ౧౨ దినములగుచున్నవి. ఈ 'త్ర్యహ'ములు మూటికిని కలిసి "నవరాత్ర" యని పేరు.

III. ఇక మూడవ తరగతివి సత్రములు:-

ఈ తరగతిలో వెయ్యి సంవత్సరములుపట్టు యాగములు కూడ చెప్పబడియున్నను యిందు ముఖ్యమైనవి వార్షికసత్రములే. తక్కినవానితో మన కిప్పుడు పనిలేదు. ఈ వార్షిక సత్రములలో ప్రధానమైనది "గవాం అయనం".

ఈ సత్రముల స్వభావమును పరిశీలించుటకు ముందు మనము "షళహ" అను పదమునకు అర్థ మేమో తెలిసికొనుట అత్యవసరమై యున్నది. షళహ = (షట్ + అహ), అనగ, ఆరురోజు లని అర్థము. (కర్మకాండయం దీపదము ఆరురోజులు చేయు కర్మకు పేరుగ పెట్టబడినది) అయిదు షళహాలు కలిసినచో ఒక నెల యగును. కనుక "షళహ"

యనునది "వారము", "పక్షము" వలె ఒకానొక కాలమానమని తెలిసికొనవలెను. "షళహ" లోనున్న ఆరురోజులలో వరుసగ జ్యోతిష్, గో, ఆయుస్ — ఆయుస్, గో, జ్యోతిష్టోమములను పేర్లుగల ఆరుహోమములు జరుగుచుండును. కనుక, ప్రతి "షళహ" యు జ్యోతిష్టోమముతో ప్రారంభమై, జ్యోతిష్టోమముతో ముగియును. షళహలో నిత్యము జరుగు హోమములందు సోమరస మర్పించు నప్పుడు పఠించు మంత్రముల లేక స్తోత్రముల క్రమమునుబట్టి యీ 'షళహ' లు "అభిప్లవ" షళహలనియు, "పృష్ఠ్య" షళహలనియు రెండురకములేర్పడెను. "పక్షముల" లో "శుక్ల", కృష్ణ భేదములున్నట్లే, "షళహల" లో "అభిప్లవ," "పృష్ఠ్య" యను భేదము లేర్పడెను.

వార్షిక సత్రమందు ప్రధానముగ కొన్ని "షళహ" లుండును. వీనికితోడు సత్రముయొక్క ఆద్యంతములందును, మధ్యయందును, ప్రత్యేకముగ కొన్ని క్రియలునడుచును. సత్రముయొక్క మధ్యదినమునకు "విషువత్" అనిపేరు. ఇది సత్రమును రెండుసరిసమానమైన భాగములుగ విభజించుచున్నది. ఈవిషువత్ దినము యజ్ఞదినములలో లెక్కపెట్టబడదు. మొదటిభాగమందు జరిగినక్రియలే రెండవభాగమందును తలక్రిందు క్రమముగజరుగును. ఇట్టి వార్షికసత్రముయొక్క నమూనా (model) యెట్లుండునో ఉదాహరణార్థమై యీక్రింద వివరించెదను.

వార్షికసత్త్రముయొక్క నమూనా (Model.)

(౧) యజ్ఞోప క్రమణసంబంధమైన అతిరాత్రము ...	౧. దినము.
(౨) ఆరంభణీయ, లేక ప్రాయణీయ యను పేరుగల చతుర్వింశ దినము, ఇది యీసత్త్రమునకు నిజమైన ఆరంభము ...	౧. దినము.
(3) నెల ౧ కి ౪ అభిప్లవషళహాలు + ౧. పృష్ఠ్యషళహ చొప్పున ౫ నెలల వరకు, మొత్తము ౨౫ షళహాలు = (25 × 6=150 దినములు) ...	౧౫౦. దినములు.
(౪) మూడు అభిప్లవషళహాలు+ఒక పృష్ఠ్యషళహ	౨౪. దినములు.
(౫) 'అభిజిత్' దినము	౧. దినము.
(౬) మూడు "స్వర–సామన్" దినములు	3. దినములు.
(౭) "విషువన్" దినము (ఇది యజ్ఞమధ్యదినము ; ఇది లెక్కలోనికి రాదు)	
(౮) మూడు " స్వర-సామన్ " దినములు	3. దినములు.

(౯) "విశ్వజిత్" దినము	౧. దినము.
(౧౦) (౧పృష్ఠ్య + ౩ అభిప్లవ) షళహాలు	౨౪. దినములు.
(౧౧) (అ) నెల ౧ కి (౧ పృష్ఠ్య + ౪ అభిప్లవల) చొప్పున ౪ నెలల వరకు = ౨౦ షళహాలు=...౧౨౦ దినములున్ను + + (ఇ) ౩ అభిప్లవలు + గోష్టోమ + ఆయుష్టోమ + దశరాత్ర (౧౦. ది.)=........ ౩౦ దినములున్ను వెరశి ౧౫౦ దినములు.	౧౫౦. దినములు.
(౧౨) మహావ్రితదినము. (ఇదిచతుర్వింశ దినమునకు) ప్రతిగ నున్నది	౧. దినము.
(౧౩) ఉపసంహార సంబంధమైన అతిరాత్రము	౧. దినము.

వెరశి ౩౬౦ దినములు.

పైనుదహరించిన ౩౬౦ దినములను రెండుతరగతులుగ విభజింపవచ్చును. (౧) స్థిరమైన దినములు (౨) అస్థిరమైన

దినములు. పై ప్రణాళికనుబట్టిచూడగ, యీవార్షికయజ్ఞములో ఉపక్రమోపసంహారములందలి అతిరాత్రములును, చతుర్వింశ మహావ్రతదినములును, అభిజిత్ విశ్వజిత్ దినములును, విషువనుకు ముందువెనుకలనుండు స్వరసామన్ దినములును, విషువన్ దినమును, ద్వాదశాహములోనున్న దశరాత్రమును కలిసి మొత్తము ౨౨ దినములు చాల ప్రధానమైనవి. ఈయజ్ఞములో ఇవియే స్థిరమైనవి. తక్కిన దినములు అభిప్లవ, పృష్ఠ్య షళహాలలో ఇమిడియున్నవి. ఇవి స్థిరమైనవి కావు. ఇష్టమువచ్చినట్లు యీదినములసంఖ్యను మార్పవచ్చును. ఈప్రణాళికనుండియే కొద్దిమార్పులతో అనేకసత్రము లుత్పన్నమగుచున్నవి. ఎట్లనగ:- గవాం అయనముయొక్క యవధి ౧౦ మాసములే యైనచో ౩౬౦ దినములలో ౨ నెలలను కొట్టివేయవలెను. ఈరెండు నెలలను స్థిరమైనదినములలోనుండి కొట్టివేయుటకు వీలులేదు. కనుక, అస్థిరభాగము నుండియే కొట్టివేయవలెను. అనగ, పై ప్రణాళికలో (౩), (౧౧) భాగములనుండి చెరిఅయిదు షళహాలను కొట్టివేసినచో గవాం అయన మేర్పడును. మరియు పై ప్రణాళికలోనున్న షళహాలనన్నిటిని అభిప్లవషళహాలుగ మార్చినచో "ఆదిత్యానాం అయన" మేర్పడుచున్నది. అట్లే షళహాలనన్నిటిని పృష్ఠ్య షళహాలుగ మార్చినచో "అంగిరసాం అయన" మేర్పడుచున్నది. కాని, యీ చివరిరెండు అయనములలోను మొత్తము దినములు మాత్రము ౩౬౦ గనే నిలిచియున్నవి. ఈప్రణాళికలో ౬

దినములుతగ్గించి 361ర దినములే యజ్ఞముచేసినచో "ఉత్సర్గి-ణాం - అయన" మేర్పడుచున్నది.

ఈ రీతిగ ఆయా ప్రదేశములందుండు సంవత్సరము యొక్క కాలపరిమితికిని, తదితర లక్షణములకును సరిపోవు నట్లు నమూనాగా పైన నుదహరించిన ప్రణాళికలోని అస్థిర భాగములలో కొలది సవరణలను మాత్రము చేసికొనుచు, పలువురు పలుతెరగులగు యజ్ఞములను చేయుచుండిరి. ఈ కొలదిభేదములను వదలి చూచినచో యీ సత్రములన్నియు మొత్తముమీద ఒక్క నమూనాగానేయుండును. ప్రధాన కర్మలు అన్నిసత్రములలోను స్థిరముగనేయున్నవి. విషువత్, అభిజిత్, విశ్వజిత్, స్వరసామన్ దినములలో నేయేకర్మలను చేయవలెనో బ్రాహ్మణములందును, శ్రౌతసూత్రములందును విపులముగ వివరింపబడియున్నవి. అతిరాత్ర, చతుర్వింశదిన ములం దేయేకర్మల జేయవలయునో ఐతరేయబ్రాహ్మణము విపులముగ జెప్పుచున్నది. చతుర్వింశ దినమందు ౨౪ రక ముల స్తోమములను పఠింపవలసియుండుటచే దాని కా పేరు వచ్చినదట. ఇదియే సత్రమునకు నిజమైన ఆరంభము. మహా వ్రతదినముతో సత్రము నిజముగ ముగిసిపోవును. ఈ దిన మందు చేయవలసిన క్రియలు విపులముగ, ఐతరేయబ్రాహ్మ ణము IV, 14 లో గలవు. మహావ్రతదినమందలి కర్మప్రవర్గ్య విధిని పోలియున్నది. "హిమాత్రిబీజమును నిలువజేసి మహా వ్రతకర్మవలన యీ బీజము తిరిగి మొలకెత్తునట్లుజేయును."

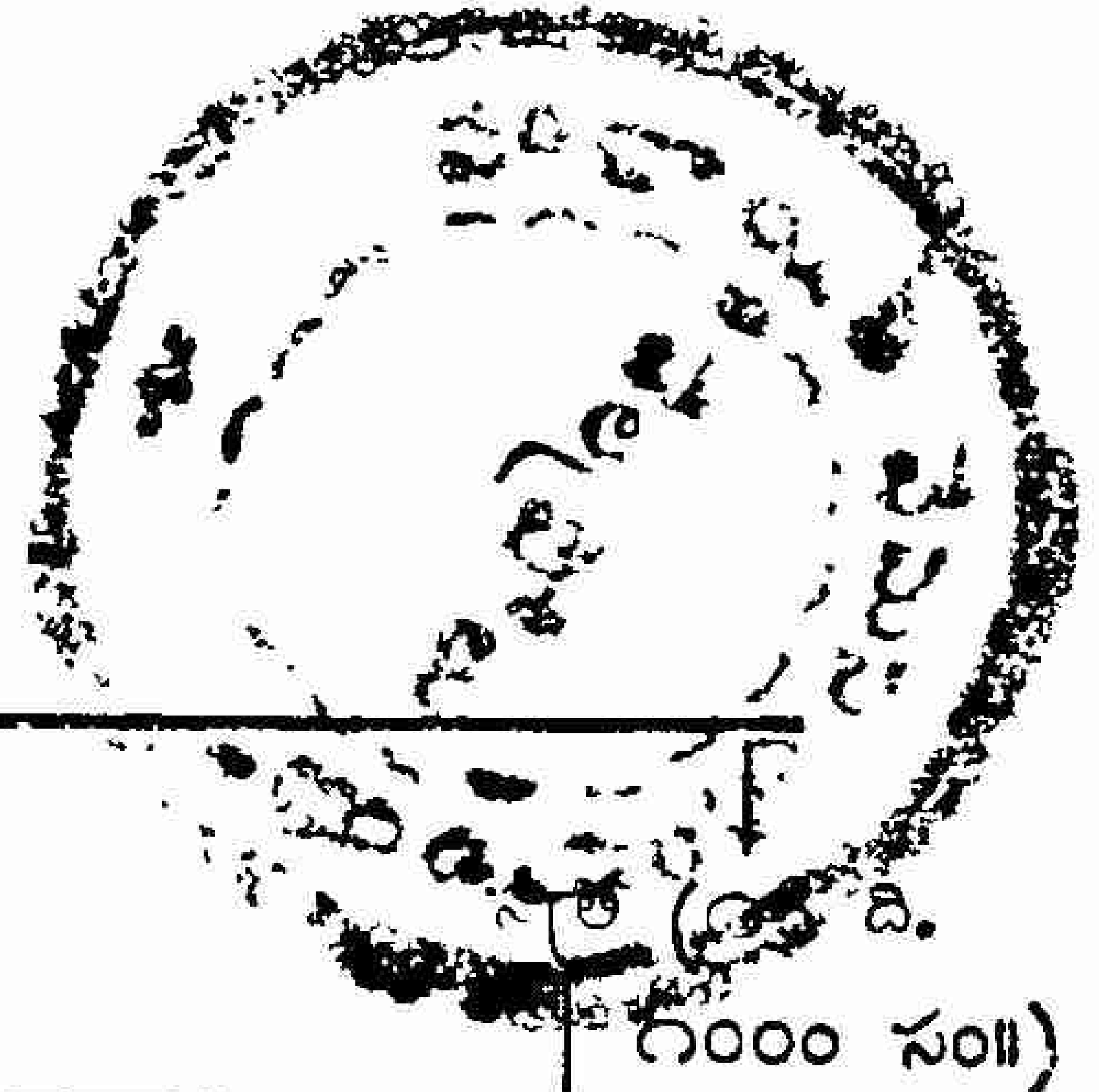
సకాలమందు మరల మొలకెత్తుటకై యజ్ఞబీజమీరీతిగ భద్ర పరుపబడినది. ఇదియే మహావ్రతకర్మ – ఇదియే ప్రవర్గ్యవిధి యని పైనదెలిపియుంటిమి. గతించిన పాపసంవత్సరమునకును, ముందురానున్న క్రొత్తసంవత్సరమునకును యీమహావ్రత కర్మ యొకవిధమైన "లంకె" గ నున్నది.

ఇంకొకవిశేషమేమనగ:- ఈసత్రముయొక్క తుది భాగమందువచ్చు ద్వాదశాహమును–అందులో ముఖ్యముగ ౧౦ రోజులును– చాల ప్రధానములుగనున్నవి. ఇట్లే సత్రము యొక్క ఉపక్రమోప సంహారములందలి అతిరాత్రములును చాల ప్రధానమైనవి.

ఆర్యులు ధ్రువమండలమును వదలివచ్చినపిమ్మట రచిం చిన యాజ్ఞికవాఙ్మయమందు గన్పట్టుచున్న ౩౬౦ దినముల పరిమితిగల వార్షికసత్రముయొక్క నమూనాను (ప్రణాళికను) పైనవివరించియుంటిమి. కాని; యింతకుపూర్వము ధ్రువమండల మందున్నప్పటి సత్రముయొక్క స్వభావ మెట్లుండునో మన మిప్పుడు విచారింపవలెను. దీనికొరకై మనమిప్పుడింకొక రకము సోమయాగములను పరిశోధింపవలయును. వీనికి రాత్రి క్రతువులనిపేరు.

సోమయాగములలో ఏకాహములనియు, అహీనము లనియు, సత్రములనియు — మూడుతరగతులు గలవని పైన

జెప్పితిమి. రెండవతరగతిదైన అహీనములలో ద్విరాత్ర, త్రిరాత్రములను పేర్లుగల సోమయాగములు "ద్వాదశరాత్రము"లవరకు గలవనికూడ జెప్పియుంటిమి. కాని, యీ జాపితా యింతటితో ఆగలేదు. ఇవిగాక, యింకను త్రయోదశరాత్ర, చతుర్దశరాత్రములను పేర్లుగల సోమయాగములు "శతరాత్ర"మువరకు గలవు. ఈ జాపితా "శతరాత్ర"తో నిలిచిపోవుచున్నది. వీని కన్నిటికిని కలిసి "రాత్రిక్రతువు"లని పేరు. (ఇవి రాత్రులందు జేయబడు క్రతువులని ముందు నిరూపింప నున్నాము.) ఇవి 'నూరు' వరకుమాత్రమే కలవు అంతకుపైన లేవు. ఈ నూరింటిలో ౧౨ రాత్రులవరకు అహీనవర్గములోను, ౧౩ నుండి — ౧౦౦ వరకు 'సత్ర' వర్గములోను చేర్చిరి. ఈ కృత్రిమవిభాగమును మన మంతగ పాటింపవలసిన పనిలేదు. ఏది యెట్లున్నను మొత్తముమీద ౨ మొదలు ౧౦౦ రాత్రులవరకు వివిధకాలపరిమితులుగల రాత్రిక్రతువులను పేరుగల యింకొకరకము సోమయాగములు తైత్తిరీయసంహిత, బ్రాహ్మణములు, శ్రౌతసూత్రములందు స్పష్టముగ వర్ణింపబడియున్నవి. వీనియొక్క సంఖ్యను గూర్చిగాని, స్వభావమునుగూర్చిగాని, అవధులనుగూర్చిగాని యెట్టి సంకోచములును లేవు. ఈ రాత్రిక్రతువులసంఖ్య ౯౯. అతిరాత్రక్రతువునుకూడ వీనికి గలిపినచో రాత్రిక్రతువుల సంఖ్య మొత్తము నూరగును.

[సోమయాగముల వర్గీకరణము]

సోమయాగము.

- ఏకాహ (౧ ది)
  - జ్యోతిష్టోమ
    - (౧) అగ్నిష్టోమ
    - (౨) అతిఅగ్నిష్టోమ
    - (౩) ఉక్థ్య
    - (౪) షోడశి
    - (౫) వాజపేయ
    - (౬) అతిరాత్ర *
    - (౭) అప్తోర్యామ
- అహీన (౨-౧౨ ది)
  - * (౧) ద్విరాత్ర, (౨) త్రిరాత్ర, (౩) చతురాత్ర ... ... (౧౧) ద్వాదశరాత్రి
  - (౧) ద్వాదశాహ = ద్వాదశాహ
- సత్ర (౧౩ ది.–౧౦౦౦ సం॥)
  - ద్వాదశాహ
  - * (౧) త్రయోదశరాత్ర, (౨) చతుర్దశరాత్ర ... ... (౧౦౦) శతరాత్ర
  - (౧) గవాం అయనం ౧౦ మాసములు.
  - (౨) ఉత్సర్గిణాం అయనం ౩౫౪ ది
  - (౩) అంగిరసాం అయనం ౩౬౦ ది.
  - (౪) ఆదిత్యానాం అయనం ౩౬౦ ది.

[వ.రా:— * ఈ మార్కుతో నున్నవి మొత్తము నూరును రాత్రిక్రతువులు.]

మనమిప్పుడు విచారింపవలసిన యంశమేమనగ:-ఇన్ని సోమయాగములుండగ వీనిలో యీనూరుమాత్రమే యేల "రాత్రిక్రతువు"లని చెప్పబడినవి? ఈరాత్రి క్రతువులసంఖ్య నూరుమాత్రమే యేలయుండవలెను? నూరురాత్రులకంటె యెక్కువ పరిమితిగల రాత్రి క్రతువులేలలేవు? "రాత్రి" యనగ కర్మకాండయందు "దినము" అని అర్థముచేసికొన వచ్చునని మీమాంసకులు సమాధానము చెప్పుచున్నారు. శతరాత్రమనగ నూరుదినముల యవధిగల యజ్ఞమని వారి సమాధానము. ప్రాచీనకాలమందు కాలమానమును తెలిసికొనుటకు చంద్రుడే ప్రధానసాధనముగనుండెను. గనుక దినములకు రాత్రియను నామధేయముకూడ ప్రచారములో నుండియుండవచ్చును. దీనినిబట్టికూడ మీమాంసకులయర్థమును ఒకవిధముగ ఒప్పుకొనవచ్చును. అయితే యింతమాత్రముచే పై ప్రశ్నలు పరిష్కరింపబడజాలవు. రాత్రియనగ దినమని యొప్పుకొన్నను యీరాత్రి క్రతువులవరుస నూరు రాత్రులతోడనే నిలిచిపోనేల? తిరిగి ౩౬౦ దినములయజ్ఞము వచ్చువరకు యీలోపుగ నెట్టియజ్ఞము (రాత్రిక్రతువు) గాని యేల లేకపోయెను? ఒకటి మొదలు నూరువరకు క్రమముగ వచ్చినయజ్ఞములవరుస యింత ఆకస్మికముగ నూరువద్ద తెగిపోనేల? తిరిగి ౩౬౦ దినముల సత్రమువచ్చువరకు యీ మధ్య యింతపెద్దగండి పడనేల? నూటికిని, మున్నూటఅరువదికిని మధ్య యింతపెద్దఖాళీ యేలయుండెనో యింతవరకెవరును తగిన సమాధానము చెప్పలేదు.

గవాం అయనమువంటి యే వార్షిక సత్రములోను చేరకుండ, "రాత్రిక్రతువు" లను పేరుతో ఒకనూరు సోమయాగములు కర్మకాండయందు ప్రత్యేక మొకవర్గముగ — కేటాయింపుగ — నిలిచిపోయినవి. ఇవి యిట్లెందులోను చేరకుండ యేల ప్రత్యేకముగ నిలిచిపోయినవో యింతవరకెవరును చెప్పలేదు. వీసియొక్క యవధి నూరురాత్రులకంటె యేల యెక్కువలేదో యెవరును తెలిసికొనలేదు. చాలకట్టుదిట్టములతో నొప్పుచున్న సోమయాగ పద్ధతియందీనూరు క్రతువులు మాత్రమే యెందులోను చేరకుండ దూరముగ, ఒంటరిగ, యేలనిలిచిపోయెను? ఇన్నియుగములు గడచిన పిమ్మట నేనిప్పుడీ ప్రశ్నలకు సమాధానము చెప్పబోవుట అతిసాహసముగ గన్పట్టవచ్చును. కాని మన ఉత్తరధ్రువ సిద్ధాంతము నాధారముగ గైకొన్నచో యీప్రశ్నలకు చక్కని సమాధానము కుదురునని నాకు గట్టిగతోచుచున్నది. కనుక, యీవిషయముపై నాకున్న యభిప్రాయముల నిట వివరించెదను.

అతిరాత్రక్రతువు యీకాలమందుకూడ రాత్రియందే చేయబడుచున్నది. ఈశబ్దములోని "రాత్రి"కి రాత్రియనియే యర్థమిప్పటికిని చెప్పబడుచున్నది. అట్లయినచో, ద్విరాత్ర, త్రిరాత్రాది శబ్దములలోనుండు రాత్రిశబ్దమునకుకూడ రాత్రి యనియే యేల అర్థము చెప్పకూడదు? సోమరసమును రాత్రి పూట తీయుటకు వీలులేదు గనుక రాత్రియని అర్థము చెప్ప

కూడదని కొందరనుచున్నారు. కాని, యీయభ్యంతరము నిలువజాలదు. ఏలననగ:– అతిరాత్రి క్రతువునందు సోమ రసము మామూలుగనే రాత్రియందుతీయబడి మూడు "పర్యా యము"లు ఇంద్రునకు అర్పింపబడుచున్నది. అతిరాత్రక్రతువు ప్రతిసత్రమునకు ఉపక్రమోపసంహారము లందాచరింపబడు చున్నది. అసురులు చీకటిలో దాగుకొనిరి. దేవతలు వెలు తురులో నుండిరి. ఈరాక్షసులను చీకటిలోనుండి వెడల గొట్టుటకై దేవతలుపూనిరి. కాని, యీపనికై దేవతలందరి లోను ఇంద్రుడొక్కడు తప్ప తదితరు లెవరును సాహసింపరైరి. ఇంద్రుడు మరికొందరిని వెంటబెట్టుకొని, చీకటికోటను ప్రవే శించి మొదటిపర్యాయపు సోమరసముతో రాక్షసులను రాత్రి యొక్క ప్రథమభాగమునుండి తరిమివేసెను; రెండవపర్యా యపు సోమరసముతో రెండవభాగమునుండి తరిమివేసెను; మూడవపర్యాయపు సోమరసముతో మూడవభాగమునుండి పూర్తిగ వెడలగొట్టెను. దీనినిబట్టి సోమరసము రాత్రియే తీయబడెననియు, రాత్రియందే మూడుపర్యాయములు ఇంద్రున కర్పింపబడెననియు, యీరసమును త్రాగి ఇంద్రుడు ఉత్సాహవంతుడై రాక్షసులను (చీకటిని) తరుమగొట్టె ననియు స్పష్టమగుచున్నది.

ఇట్టి అతిరాత్రక్రతువే పారశీగ్రంథములందు కూడ వర్ణింపబడెను. రాత్రిలో మూడుభాగములు (త్రిష్వె) గల వట. మొదటి భాగమందు అగ్నిగృహ యజమానుని

మేల్కొలిపి, "అజి" (సంస్కృతం–అహి) అను రాక్షసుడు అసురులచే ప్రేరేపింపబడి నామీదికి వచ్చి నన్ను చంపజూచు చున్నాడు. కనుక, నే నిప్పుడు మిక్కిలి తేజస్సుతో ప్రకాశింపవలసియున్నది; నీవిప్పుడు వెంటనే లేచి మొలదట్టీ (కోష్టి) బిగించి, కట్టెలనుతీసికొనిరా" అని చెప్పెను. ఈరీతిగనే, అగ్నిగృహాయజమానుని మూడు 'పర్యాయము'లు మేల్కొలిపి చెప్పెను. ఈకథ యింద్రునకు మూడుపర్యాయములు సోమరసమర్పించుటనుబోలియున్నది. మొలదట్టీ (కోష్టి) బిగించి కట్టెలు తెచ్చుటయు, సోమరసము తీసి అర్పించుటయు రాత్రిపూటయందేజరిగెను. ఈకథపారశీకు లందుగూడనుండుటచే అతిరాత్రక్రతువు చాలపురాతనమైన దని స్పష్టమగుచున్నది.

అతిరాత్రిక్రితువు ఒక్క రాత్రితోనే పూర్తియగును; ఒకరాత్రి పరిమితిగల అతిరాత్రిక్రితువునకు చెప్పిన సమాధానమే ౨, ౩, ౪, ౫, ... ౧౦౦ రాత్రుల పరిమితులుగల తక్కిన ద్విరాత్ర, త్రిరాత్రాదిక్రతువుల కేలచెప్పరాదు? ప్రాచీనులగు ఆర్యులు తమయజ్ఞములను పదినెలలలోనే ముగించెడివారనియు, వీరి యజ్ఞములు కాగనే దీర్ఘరాత్రి వచ్చెడిదనియు యిదివరకుచెప్పి యుంటిమి. అయితే, యీయార్యులీదీర్ఘరాత్రియందేమిచేయుచుండిరి? రెండునెలలును మెడతెగకుండ నిద్రపోవుచునేయుండిరా? ఇప్పుడుకూడ ఉత్తర ధ్రువమండలమందు "లాపు" లను నొక జాతిమనుష్యులు నివ

సించుచునేయున్నారు. వారీదీర్ఘరాత్రియందు సదా నిద్రపోవు చునేయుండరు. మనమిచ్చట సూర్యగమనమువలన రాత్రిం బవళ్ళనుగుర్తించినట్లే "లాపు" లుకూడ బహుకాలాభ్యాస ముచే ఆదీర్ఘరాత్రియందు నక్షత్రములయొక్క ఉచ్చ, నీచ లనుబట్టి రాత్రింబవళ్ళ సంజ్ఞ నేర్పరుచుకొనిరి." అని ఆదేశ మును చూచివచ్చిన "పాల్డు - షైలు" అను నాతడు చెప్పుచున్నాడు. ఇట్లేర్పరచుకొన్న రాత్రిపూటయందే వారు నిద్రపోదురు తక్కినప్పుడు యేవో వ్యాపారములను చేసికొను చుందురు. కనుక, యీనాడీ "లాపు" లు చేయుచున్నట్లే. ఆనాడు ఆర్యులుకూడ చేసియుండిరనుకొనుటలో ఆశ్చర్య మేమున్నది. ప్రాచీనులగు ఆర్యులు పదిమాసములు యజ్ఞ ములు చేసినపిమ్మట రెండునెల లెడతెగకుండ నిద్రపోయి యుండరు. "వల" తో జరుగనున్న యుద్ధమందు యింద్రు నకు తోడ్పడుటకై ఆర్యులు పదిమాసములు యజ్ఞములు చేసిరి; ఇప్పుడు యుద్ధముతీవ్రముగ ప్రారంభమైనది; యిప్పుడే యింద్రున కెక్కువ సహాయము గావలసియున్నది; పాప మింద్రుడు 'వల' తో పోరాడుచుండగ, ఆర్యులు ఆతని కేమియు తోడ్పడకుండ — ఒకగిన్నెడు సోమరసమైన నివ్వకుండ — కాళ్ళుపారజాపుకొని సోమరులై ఆర్యులు నిద్రపోవుచుండిరా? అట్లయినచో, అసలు యజ్ఞములయొక్క మూలసిద్ధాంతమే కూలిపోవును. కనుక, యీదీర్ఘరాత్రులందు ఇంద్రున కుత్సా హముగల్గించుటకై ఆర్యు లీరాత్రిక్రతువులను చేయుచు, ఇంద్రు నకు సోమరస మర్పించుచుండిరి.

ధ్రువమండలమందు అక్షాంశభేదములనుబట్టి దీర్ఘరాత్రి కొన్నిచోట్ల ౩ నెలలును, మరికొన్నిచోట్ల ౧ నెల, ౨ నెలలును, మఱికొన్నిచోట్ల, ౨, ౩, ౪, ౫... ౩౦ రోజులునుకూడ నుండవచ్చునుగద. కనుక ఆయా ప్రదేశములందుండు దీర్ఘరాత్రులయొక్క అవధులనుబట్టి ద్విరాత్ర, త్రిరాత్రా దిక్రతువులు చేయబడుచుండెను. దీర్ఘరాత్రి ౨ రోజులున్నచోట ద్విరాత్ర క్రతువుచేయబడెను; పదిరోజులున్నచోట దశరాత్రక్రతువును, ౧౦౦ రోజులున్నచోట శతరాత్రక్రతువును చేయబడుచుండెను. శతరాత్రక్రతువులతో యీరాత్రిక్రతువులు నిలిచిపోయెను. అంతకుపైన లేవు. అనగ, మనయార్యులున్నచోట ౧౦౦ రోజుల దీర్ఘరాత్రికంటె యెక్కువ దీర్ఘరాత్రి లేదనిభావము. ఈభావమును బలపరుచుటకు అదితిగాథయే ప్రబల ప్రమాణముగనున్నది. ఈగాథనుబట్టి ౭ మాసముల సూర్యరశ్మిగల ధ్రువమండలప్రదేశము సూచింపబడుచున్నది. దీనికిముందు ౩౦ రోజులు ఉషస్సును, వెనుకప్రక్కను ౩౦ దినముల 'యీ రెండ'యు కలిపినచో మొత్తము వెలుతురు ౯ మాసములుండును. తక్కిన మూడుమాసములును (౯౦ రోజులే ౯౫ రోజులును) దీర్ఘరాత్రియే. ఇంతకుమించిన దీర్ఘరాత్రిని ఆర్యులెరుగరు. ఈలెక్క పైనవివరించిన ౧౦౦ రోజుల పరిమితిగల 'శతరాత్ర' క్రతువుతో సరిపోవుచున్నది. నూరు రోజులకెక్కువ దీర్ఘరాత్రి లేదుగనుక, నూరురోజుల పరిమితి

గల "శతరాత్ర" క్రతువునకంటె యెక్కువ పరిమితిగల రాత్రి క్రతువులును లేవు.

ఉషస్సునుగూర్చియు, యీరెండనుగూర్చియు ప్రత్యేక క్రతువులుండుటచే యివి రాత్రిక్రతువులలో చేరవు. కనుక, రాత్రిక్రతువులసంఖ్య నూరింటితోడనే నిలిచిపోవుట మిక్కిలి సహజముగనున్నది. ఎందునను చేరక ప్రత్యేకముగ నిలిచియున్న రాత్రిక్రతువులనుగూర్చియు అందు ముఖ్యముగ "నూరు" అనుసంఖ్యనుగూర్చియు, యింతసరళమగు భావార్థము ఒక్క ధ్రువసిద్ధాంతము పైననేతప్ప మరి యేయితర సిద్ధాంతముపైనను కుదురదు. దీనినిబట్టి ఒకమాసము ఉషస్సును 2 మాసములు సూర్యకాంతియు, ఒకమాసము యీరెండయు, 3 మాసములు దీర్ఘరాత్రియుకలిసి ప్రాచీన కాలమందొకప్పుడు ఆర్యులకు సంవత్సరముగ నేర్పడెనని యీరాత్రిక్రతువుల చరిత్రమువలన ధ్రువపడుచున్నది.

ఈ యంశమును బలపరుచుట కింకొక ప్రబలప్రమాణము గలదు. ఇంద్రునకు "శతక్రతు" అను నామధేయము ఋగ్వేదమందు గలదు. ఇటీవల ప్రబలిన పురాణములలో కూడ ఇంద్రుడు నూరుక్రతువులకు అధిపతియనియు, నూరు క్రతువుల కధిపతియైనవాడే ఇంద్రపదవికి అర్హుడనియు కూడ చెప్పబడియున్నది. ఈపురాణగాథకును, ఋగ్వేదమందున్న 'శతక్రతు' నామధేయమునకును సంబంధము లేదనియు, వేదములో ఇంద్రునకు చెప్పబడిన "శతక్రతు" పదమునకు

"నూరుశక్తులకు అధిపతి" యని భావమనియు శాయనాచార్యులవారును, వారిననుసరించి పాశ్చాత్యపండితులుకూడ వ్రాసియున్నారు. కాని, నూరురాత్రిక్రతువుల యుత్పత్తిని గూర్చి నేను పైనచేసిన వివరణము నిజమైనచో, ఇటీవల పురాణములలో ప్రబలినగాథ కేవలము ఋగ్వేదమందున్న శతక్రతునామధేయము పైననే ఆధారపడియున్నదని చెప్పక తప్పదు. ఈ నూరురాత్రిక్రతువుల కింతవర కెవరును సరియైన సమాధానము చెప్పలేదు. దీర్ఘరాత్రియందు "వల" యను రాక్షసునితో పోరాడుటకు సాహసించినది ఇంద్రు డొక్కడే. ఈ యింద్రుని గూర్చియే యీ నూరురాత్రిక్రతువును చేయబడినవి. కనుక, ఇంద్రుడు నూరుక్రతువులకు అధిపతియనుట యెంతయు సమంజసముగ నున్నది. ఇట్లు నూరుదినములు "వల"తో, చీకటియందు పోరాడి, నూరుక్రతువుల కధిపతియైనవాడీ ఇంద్రు డొక్కడే. కనుక "శతక్రతు" అను బిరుదునకును, ఇంద్రపదవికిని, యీ ఇంద్రు డొక్కడే అర్హుడు. అందుచేతనే, ఋగ్వేదమం దింద్రునకు "శతక్రతు" నామధేయము వచ్చెను. ఈ నామధేయములో నిమిడియున్న భావమునుబట్టియే ఇటీవలి పురాణములుకూడ ఇంద్రుడు నూరు యజ్ఞముల కధిపతి యయ్యెనని చెప్పినవి.

అయితే, ఇంద్రపదవికి అర్హత నిచ్చు యీనూరుక్రతువులును అశ్వమేధములని పురాణములు చెప్పుచున్నవి. దీనిని సమన్వయించుటెట్లు? ఋగ్వేదమందు చెప్పబడిన శతరాత్రి

క్రతువు అశ్వమేధమా? ఈభేదమంతగ పాటింపదగినది కాదు. ఏలననగ:- అశ్వమేధముకూడ ఒకానొక సోమయాగమేకాని, వేరుకాదు. కర్మకాండయం దీ అశ్వమేధము రాత్రిక్రతువులతో పాటు వర్ణింపబడియున్నది. తైత్తిరీయసంహిత VII, 2, 11 లో — అశ్వమేధమం దర్పింపవలసిన నూరు బలులు పేర్కొనబడియున్నవి. ఈబలులు లేక హోమములు ప్రజాపతికి "రాత్రియందు" అర్పింపబడెనని తై॥ బ్రా॥ III, 8, 15, 1- చెప్పుచున్నవి. కనుక, అశ్వమేధమం దర్పింపబడు హోమములు "రాత్రిహోమముల"ని చెప్పబడుచున్నవి. యజ్ఞాశ్వమెప్పుడు తిరిగివచ్చునో తెలియదు గనుక అశ్వమేధముయొక్క అవధికూడ యెక్కడను నిర్ణయింపబడలేదు. యజ్ఞాశ్వమనగ నీటిలో సంచరించుచున్న సూర్యుడని ఋ I, 163, 1 చెప్పుచున్నది. ఆయా ప్రదేశములలో నుండు దీర్ఘరాత్రియొక్క పరిమితినిబట్టి, రాత్రిక్రతువులపరిమితులవలెనే, యీయశ్వమేధముయొక్క పరిమితులుకూడ భేదించుచుండవచ్చును. కనుక, యజ్ఞాశ్వముతిరిగివచ్చుటయు, సూర్యుడు దీర్ఘరాత్రినితరించి తిరిగి యుదయించుటయు నొక్కటే. కనుక, యింద్రునకు సహాయార్థముగ దీర్ఘరాత్రియందు చేయబడినరాత్రిక్రతువులకును అశ్వమేధమునకును పోలిక సర్వవిధములచేతను విధాయకముగ సరిపోవుచున్నది. పూర్వము, ఋగ్వేదమందు శతరాత్రక్రతువుగ వర్ణింపబడిన సోమయాగమే యిటీవల పురాణములందు అశ్వమేధమను సోమయాగ

ముగ వర్ణింపబడిన దనుటలో మహాశ్చర్యమేమియు లేదు. ఈరెండును ఒకపరంపరనే తెలుపుచున్నవి. ధ్రువసిద్ధాంతము యొక్క ఆధారముచే వీనికన్నిటికిని చక్కని సమన్వయము కుదురుచున్నది.

"శతక్రతు" పదమునకు "నూరుశక్తులకధిపతి" యని చాలచోట్ల శాయనులవారును, వారి ననుసరించి అన్ని చోట్ల పాశ్చాత్యులునుకూడ అర్థముజెప్పిరి. కనుక, దీని నిజార్థమేమియో మన మిప్పుడు విపులముగ చర్చించవలసి యున్నది.

"శతక్రతు" లోని "శత" అను శబ్దమున కేమిఅర్థము చెప్పవలెను? "శత" అనగ "అనేక" మని కొందరుచెప్పిరి. కాని యిదిసరికాదు. "శత" అనగ నూరు — కేవలమునూరు — అనియే చెప్పవలెను. ఎట్లనగ:— ఇందునకనేక పేర్లుగలవు. శతనీత, సహస్రనీత; శతం-ఊతి, సహస్రం-ఊతి; శతమన్యు (ఋ), సహస్రమన్యు (సా. వే), సహస్రముష్క (ఋ). ఇవి గాక యింద్రుని బాణమునకు శతబ్రధ్న, సహస్రప్రాణ అని పేర్లుగలవు. మరియు 'సోమ' మునకు శతయామన్, సహస్రయామన్ — అను విశేషణములు ప్రయోగింపబడినవి. ఈపైనవివరించిన పేర్లన్నిటిలోను "శత, సహస్ర" అను పదములు "అనేక" అను భావములో ప్రయోగింపబడియున్నవి.

పై జాబితానుబట్టి చూచినచో "శతనీతి"కి ప్రతిగ "సహస్రనీతి" కలదు. "శతం-ఊతి" కిబదులుగ "సహస్రం-

ఊతి" గలదు. ఇట్లే ప్రతిచోటను "శత"కు ప్రతిగ "సహస్ర" గలదు. ఈపేర్లలో "శత" యన్నను "సహస్ర" యన్నను "అనేక"మనియేఅర్థము. కాని, శతక్రతుపేరునకు ప్రతిగ "సహస్రక్రతు"అనుపేరు వేదములందెక్కడను లేదు. శతక్రతు పదముఋగ్వేదమందు షుమారు ౬౦ సార్లును, తదితర వేద గ్రంథములందనేక పర్యాయములును ప్రయోగింపబడి యున్నది. ఇంద్రుడు "అనేకక్రతువులకధిపతి" యనుభావమే యుండియున్నచో పై పేర్లన్నిటితోపాటు "సహస్రక్రతు" అను పేరేల ప్రయోగింపబడదు? కనుక 'శతక్రతు' లోనున్న "శత"కును తక్కినపైపేర్లలోనున్న "శత"కును స్వభావమందు చాలభేదముగలదు. ఇంద్రుడు నూరుక్రతువులకంటె యెక్కువ క్రతువులకధపతిగాడు గనుక, "శత" అనగ "నూరు" అను అర్థమందే "శతక్రతు" పదమును ప్రయోగించి, అంతటితో నిలిచిపోయిరేగాని "సహస్రక్రతు" అని పేరు పెట్టుటకు వైదికఋషులకధికారములేమిచే వారాపదము నెచ్చటను ప్రయోగింపరైరి. ఇంద్రుడు నూరుక్రతువులకే అధిపతియని తమకుగట్టిగ తెలిసినప్పుడు, ఆతనికి "సహస్ర క్రతు" అని పేరుపెట్టుట తప్పని వైదికఋషు లెరుంగుదురు. అందుచేతనే, వేదమం దెక్కడను "సహస్రక్రతు" అను పేరు ప్రయోగింపబడలేదు. కనుక, "శతక్రతు" లోని "శత" కు "నూరు" అనియే ఖండితమైన అర్థము. ఋ 1, 102, 6 లో యింద్రునకు "అమితక్రతు" అనుపదము

ప్రయోగింపబడినది; "అమిత" అనగ "నూరుకంటె యెక్కువ" అను అర్థమెక్కడనున్నది? ఇంతమాత్రముచే "శతక్రతు" లో నున్న "శత" కు "నూరు" అను సరళమైన అర్థమును వదలివేయవలెనను భావ మెచ్చటను లేదు.

ఇక, "శతక్రతు" లోని "క్రతు" అనగనేమి? "క్రతు" అనగ 'శక్తి' యని కొందరు చెప్పిరి. "శతక్రతు" అనగ "నూరుశక్తులకధిపతి" యట! ఏనూరుశక్తులు? ఇందుకైనను ప్రత్యేకముగ ఫలానిఫలాని శక్తులు మొత్తము నూరు మాత్రమే గలవని యెచ్చటను లెక్కబెట్టిచెప్పబడ లేదు పోనీ, అనేకశక్తులకధిపతియంనుమా యన్నచో, "శత" అనగ, నూరనియే అర్థముగాని, "అనేకము" గాదని పైన వివరించితిమిగద. కనుక, "క్రతు" అనగ "యజ్ఞ" మనియే అర్థము చెప్పవలెను. ఇదిగాక, యజ్ఞమను నర్థమందే "క్రతు" శబ్దము ఋగ్వేదమందు చాలచోట్ల ప్రయోగింపబడియున్నది. ఇట్టి ప్రయోగములు ఋగ్వేదమందుండియే యున్నప్పుడు "శతక్రతు" పదమును "నూరుయజ్ఞముల కధిపతి"యను భావముతో నేల ప్రయోగించకూడదు? దీనికి అభ్యంతరమేమియో నాకు తోచలేదు. అందునను, ముఖ్యముగ, ఇటీవలి పురాణములుకూడ యీ యర్థమునే చెప్పుచున్నప్పుడు దాని నింకొకవిధముగ నన్వయించుట స్వభావవిరుద్ధముగ గన్పట్టుచున్నది.

ఇంద్రుడు శత్రుపురములను 90,99 లేక నూరింటిని నాశన మొనర్చినట్లు ఋగ్వేదమందు పలుతావులలో వర్ణన గలదు. ఇదికూడ మన యర్థమునే బలపరుచుచున్నది. "దేవ పురాః" (దేవతలకోటలు) అనగ "దినములు;" అని తైత్తిరీయసంహితావాక్యమునకు అర్థము చెప్పబడినది. శంబరుడను రాక్షసుడు యింద్రునకు శత్రువు. ఈ శంబరపురములనే యింద్రుడు నాశన మొనర్చెను. దేవపురములనగ దినములైనప్పుడు శత్రుపురము లనగ రాత్రు లనియే అర్థము. దేవతలకు పగలెట్లు కోటయో, రాత్రులకుచీకటియు నట్లే కోటయయ్యెను. ఈ రాక్షసులీచీకటికోటలలో దాగకొనిరి. ఇంద్రుడీ చీకటికోటలను నూరింటిని నాశన మొనర్చెననగ నూరురోజుల పరిమితిగల దీర్ఘరాత్రియందు యింద్రుడు రాక్షసులతో పోరాడి, సూర్యుని పైకితెచ్చెనని భావము. ఈదీర్ఘరాత్రియందే ఆర్యులు శతరాత్రాది "రాత్రిక్రతువుల" నూరింటిని జేయుచుండిరి. ఈదీర్ఘరాత్రియందే యింద్రుడు "అహి" తో పోరాడుచు ౯౯ నదులను (స్రవంతీః) దాటెను. (I, 32, 14). ఈదీర్ఘరాత్రియందే "కుత్స" యను నాతడు యింద్రుని నూరు తోలుపట్టీలతో తనయజ్ఞమునకు కట్టివేసి, "నిన్ను నీవే విడిపించుకొనుము"ని చెప్పెనట. (తం. బ్రా. IX, 2, 22; ఋ X, 38, 5) ఈవర్ణనలన్నియు నొకేభావమును సూచింపుచు, ఒక్కయింద్రునే నూరుయజ్ఞముల కధిపతినిజేయుచున్నవి; మరియు వైదికఋషులయొక్క పూర్వ

తరములవారొకప్పుడు నూరుదినముల దీర్ఘరాత్రిగల ఉత్తర ధ్రువమండలమందున్నట్లు స్పష్టముగ ఋజువుజేయుచున్నవి.

ఋ V, 48, 3 లో ఆ గ్రావభిరహన్యే భిరక్తుభిర్వరిష్ఠం వజ్రమా జిఘర్తి మాయిని। శతం వా యస్యప్రచరన్‌త్స్వే దమేసంవర్తయన్తో వి చ వర్తయన్నహా॥ యింకొక ప్రబల దృష్టాంతముగలదు. "ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని వజ్రములో కొట్టుచున్నకాలమందు యింద్రుని మందిరములో చరించుచున్న నూరును (యజ్ఞములు) సాధారణదినములయొక్కగతిని తెగగొట్టి, మరల పునరుద్ధరించుచుండును." అని యీఋక్కుయొక్క అర్థము ఆనూరును యేమి? ఇవే దీర్ఘరాత్రియందు చేయబడుచున్న రాత్రిక్రతువులు; లేదా ఇంద్రజయామునకు కావలసిన నూరుదినములు. సూర్యరశ్మి నశించి మరల సూర్యరశ్మి వచ్చులోపల ధ్రువమండలమందు నూరుదినముల దీర్ఘ రాత్రియుండునుగద. ఈ దీర్ఘరాత్రి సాధారణదినముల గతిని తెగగొట్టి, మరల పునరుద్ధరించుచున్నదని చెప్పుట యెంతయు సహజముగనేయున్నది.

ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని చంపి అతనిచే బంధింపబడిన ఆవులను లేక నీళ్ళను విడిపించి, ఉషస్సును లేక సూర్యుని పైకితెచ్చెనని ఋగ్వేదమందు గలదు. దీనికి సరిసమానమైన కథయే పారశీగ్రంథములందుకూడ గలదు. "తీష్ట్రి" యను నాతడు "అపోష" యను రాక్షసుని చంపి నీళ్లను, లేక ఉషస్సును, లేక సూర్యకాంతిని చెరనుండి విడిపించెను. ఈ

కథలో చెప్పబడిన "నీరు" అనగ మేఘములను చీల్చి తెచ్చు వర్షపునీరని కొందరు అర్థముచేయుచున్నారు. కాని, యిది సరికాదు. ఉషస్సు లేక సూర్యకాంతి లేక నీరు చెరనుండి విడిపింపబడినవి. ఒక భావమే యిన్నిరూపములుగ, యిన్నికథలుగ వర్ణింపబడెను. ఈ కథలలో పేర్కొనబడిన నీటియొక్క స్వభావమునుగూర్చి ముందు చర్చింపనున్నాము. ఈ కథలన్నియు అంధకారమునకును, వెలుతురునకును జరిగిన పోరాటమును దెలుపుచున్నవి.

'అహూరామజ్దా' చేసిన హూమ (సోమ) యాగముచే ప్రోత్సహింపబడినవాడై "తిష్ట్రియ" యను దేవత "అపోష" యను రాక్షసుని సంహరించెను. ఈ యుద్ధము "వోరు-కశా" యను సముద్రమందుజరిగెను. "అపోష" ను సంహరించి "తిష్ట్రియ" యీ సముద్రజలము నుండి జయప్రదముగ బయటికి వెడలివచ్చెను. ఈయుద్ధమందు "అపోష" రాక్షసుడు నల్లనిగుఱ్ఱమురూపమును దాల్చెను. "తిష్ట్రియ" తెల్లనిగుఱ్ఱమై ఆతనితో పోరాడి, ఆతనిని చంపి, జయప్రదముగ సముద్రమునుండి వెడలివచ్చెను. ఇట్లే యజ్ఞాశ్వము సముద్రజలమునుండి బయటికి వెడలివచ్చెనని ఋగ్వేదము (I, 163, 1) చెప్పుచున్నది. తాను శత్రువును జయించి, భక్తులకు నియమితకాలమందు పాడసూపుటకుగాను భక్తులైనవారేమి చేయవలసియుండునో "తిష్ట్రియ" యను నీదేవత భక్తుడగు "అహూరామజ్దా" తో యిట్లని చెప్పుచున్నాడు.

"నన్ను పేరుబెట్టి ఆహ్వానించుచు, యజ్ఞముచేసి, నన్నుపూజించినభక్తులకు నేను సకాలమందు (నియమితకాలమందు) పొడసూపుదును. ఒకరాత్రియైననుసరే, రెండురాత్రులైననుసరే, యేబది రాత్రులైననుసరే, నూరు రాత్రులైననుసరే, నేను సకాలమందు (నియమితకాలమందు) పొడసూపుదును.

ఈవాక్యములు చాలభావగర్భితములుగనున్నవి. సకాలము (లేకనియమితకాలము) అనగ యీ "తిష్ట్రియ" దేవత చీకటిరాక్షసునితో పోరాడినకాలమని యర్థము. (౧) ఈ కాలము ఒకటిమొదలు నూరు రాత్రులవరకుండవచ్చును. (౨) ఈయుద్ధకాలమందు భక్తులు తనపేరుబెట్టిపిలిచి సోమయజ్ఞమునుచేయుచు తనకు ఉత్సాహమును గలుగజేయుచుండవలెను. వృత్రాసురవధయందుకూడ యింద్రున కుత్సాహముగలుగుటకై "రాత్రిక్రతువు"లను నూరు సోమయాగములు చేయబడెనని వేదవాఙ్మయమందు గలదు. కనుక యీ పారశీకకథకూడ రాత్రిక్రతువుల యుత్పత్తినిగూర్చి నేను పైనవివరించినభావమునే బలపరుచుచున్నది. పారశీకకథయందున్న "నియమితకాలము" ఒకటిమొదట నూరు రాత్రులవరకేల యుండవచ్చునో యెవరును యింతవరకు సమాధానముచెప్పలేదు. రాత్రిక్రతువుల యవధులుకూడ ఒకటిమొదలు నూరు రాత్రులవరకే యుండునని మన వేదముజెప్పుచున్నది. మన భారతీయ, పారశీకపు టార్యులెరిగినంతవరకు ఇంద్ర, వలలకు లేక తిష్ట్రియ, అపోషలకు జరిగిన యుద్ధము మొత్తమువీూద

నూరు రాత్రులకంటె యెక్కువకాలము పట్టలేదనియు, యీయుద్ధము "వోరుకశా" యందు లేక అంధకారావృత మైన సముద్రమందు జరిగెననియు యీకథలవలన తెలియు చున్నది. "వెరెత్రఘ్న" యను పారశీదేవత చక్కని మేష రూపమును దాల్చెనట; వృత్రఘ్నుడగు యింద్రుడుకూడ మేషరూపమునుదాల్చెనని ఋ VIII, 2, 40–చెప్పుచున్నది. పారశీగ్రంథమందొకచోట నూరు ఘనకార్యములు చేసిన మేషము (మేషాహె శతోకరహె) వర్ణింపబడెను. మేష రూపుడైన "వెరెత్రఘ్న" డే యీనూరుఘనకార్యములు చేసిన "మేషాహె శతోకరహె" గావచ్చును. మేషరూపు డైన వృత్రఘ్నుడే నూరుయజ్ఞములకధిపతియైన "శతక్రతు" డని పైన వివరించితిమి. కనుక పారశీగ్రంథములో నున్న "శతోకరహె" మన వేదములో నున్న "శతక్రతు" పద మును పోలియున్నది. పారశీక, వైదికభావములు సర్వవిధ ములచేతను సమానముగనే యున్నవి. వైదిక ఋషులపూర్వ తరముల వారొకప్పుడు కాపురమున్నచోట భిన్నయవధులు గల దీర్ఘరాత్రు లుండుటచేతనే యీరాత్రిక్రతువులు మొట్ట మొదట ఉత్పన్నమయ్యెనని యీ హిందూ పారశీ గాథలవలన స్థిరమగుచున్నది.

ఇదిగాక, పారశీగ్రంథములందొకచోట తిష్ట్ర్య యను దేవత "మానవుల సంవత్సరచక్రమును తిరిగి యిచ్చుటకి తెచ్చెను" అని చెప్పబడియున్నది. ఈవాక్యము "ఉషస్సు

మానవయుగముల (మానుషాయుగా) నడకను సాగించెను" అను మన వేదవాక్యముతో తులదూగుచున్నది. అనగ, వృత్రవధ లేక అహోషవధ పూర్తియై, దీర్ఘరాత్రి యంత మొందగనే, నూతనసంవత్సరము దీర్ఘఉషస్సుతో ప్రారంభమై, తదుపరి అక్షాంశభేదములనుబట్టి 2 మొదలు ౧౧ నెలలవరకు సూర్యరశ్మితో నొప్పారుచుండెనని భావము.

ఇంతవరకు చర్చించిన యంశముల నాధారము జేసికొని, మన మిప్పుడు "అతిరాత్ర" మనగ నేమి యర్థమో చూతము. ఈ క్రతువు యిప్పటికిని, రాత్రిపూటయే చేయ బడుచున్నది. కనుక యిచ్చట "రాత్రి"యనగ 'దిన' మని యర్థము జెప్పుటకు మీమాంసకులకు సాధ్యము కాలేదు. సరే, యింతవరకు బాగుగనే యున్నది. అయితే, యీ యజ్ఞమునకు "అతిరాత్రి" మను పేరేలవచ్చెను? "అతి" యనగ అర్థమేమి? "అతి" అనగ "ఒకదానిని మించిన" లేక "ఒకదానికి ఆవలిప్రక్కగాని, యీవలిప్రక్కగానియున్న" అని అర్థము. "ఈఅతిరాత్రి" పదముఋగ్వేదమందు VII, 103, 7-లో మాత్రమేగలదు. దీనికి శాయనాచార్యులవారిట్లని అర్థముజెప్పిరి. "రాత్రిం అతీత్య వర్తతే యితి అతి రాత్రిః" = "రాత్రిని గడచినట్టిది లేక మించినట్టిది యేదైతేగలదో అది అతిరాత్రము." ఆపస్తంబశ్రౌతసూత్రములకు వ్యాఖ్యవ్రాయుచు రుద్రదత్తుడుకూడ యీ యర్థమునేజెప్పెను. కనుక, రాత్రియొక్క. ఆద్యంతముల

యందు చేయబడినక్రితువే అతిరాత్రిక్రితువు. అసురులను రాత్రియొక్క చీకటినుండి తరిమివేయుటకుగాను యీయతి రాత్రిక్రితు వుద్దేశింపబడినదని ఐ॥ బ్రా॥ IV, 5 స్పష్టముగ జెప్పుచున్నది. ఈఅతిరాత్రిక్రితువును మొట్టమొదటజూచిన ప్రిజాపతి యీక్రితువునుండి రాత్రింబవళ్ల జంటను (అహో-రాత్రి) సృజించెనని తండ్యబ్రాహ్మణము (IV, 1, 4, 5) చెప్పుచున్నది. ఏరాత్రియంతమొందగనే, మామూలురాత్రింబవళ్ళజంటతిరిగి యుత్పన్నమయ్యెనో అట్టిరాత్రియొక్క అంతమందే యీ "అతిరాత్రి" క్రితువుచేయబడెనని పైవాక్యమునుబట్టి స్పష్టమగుచున్నది. అనగ, యీఅతిరాత్రిక్రితువు చేయగనే, మామూలు అహోరాత్రిములనడక తిరిగిప్రారంభమయ్యెనని తాత్పర్యము.

దీర్ఘరాత్రి అంతమొందగనే మామూలు అహోరాత్రముల నడక ప్రారంభమగునని యిదివరకు వివరించియుంటిమి. కనుక, యీదీర్ఘరాత్రియొక్క అంతమందే యీ అతిరాత్రక్రతువు చేయబడవలెనని పైవివేచనమునుబట్టి నిర్ధారణమగుచున్నది.

మనదేశములం దిచ్చట అహోరాత్రిములు సంవత్సరము పొడవునను — మధ్య అవాంతరమేమియులేకుండ — నడచుచునే యుండును. కనుక, యీ అహోరాత్రిములన్నియు సంవత్సరములో నేదియోయొక్క ఘలానిరాత్రినుండియే పుట్టినవని వేరిలుపెట్టి చూపించుటకు వీలులేదు.

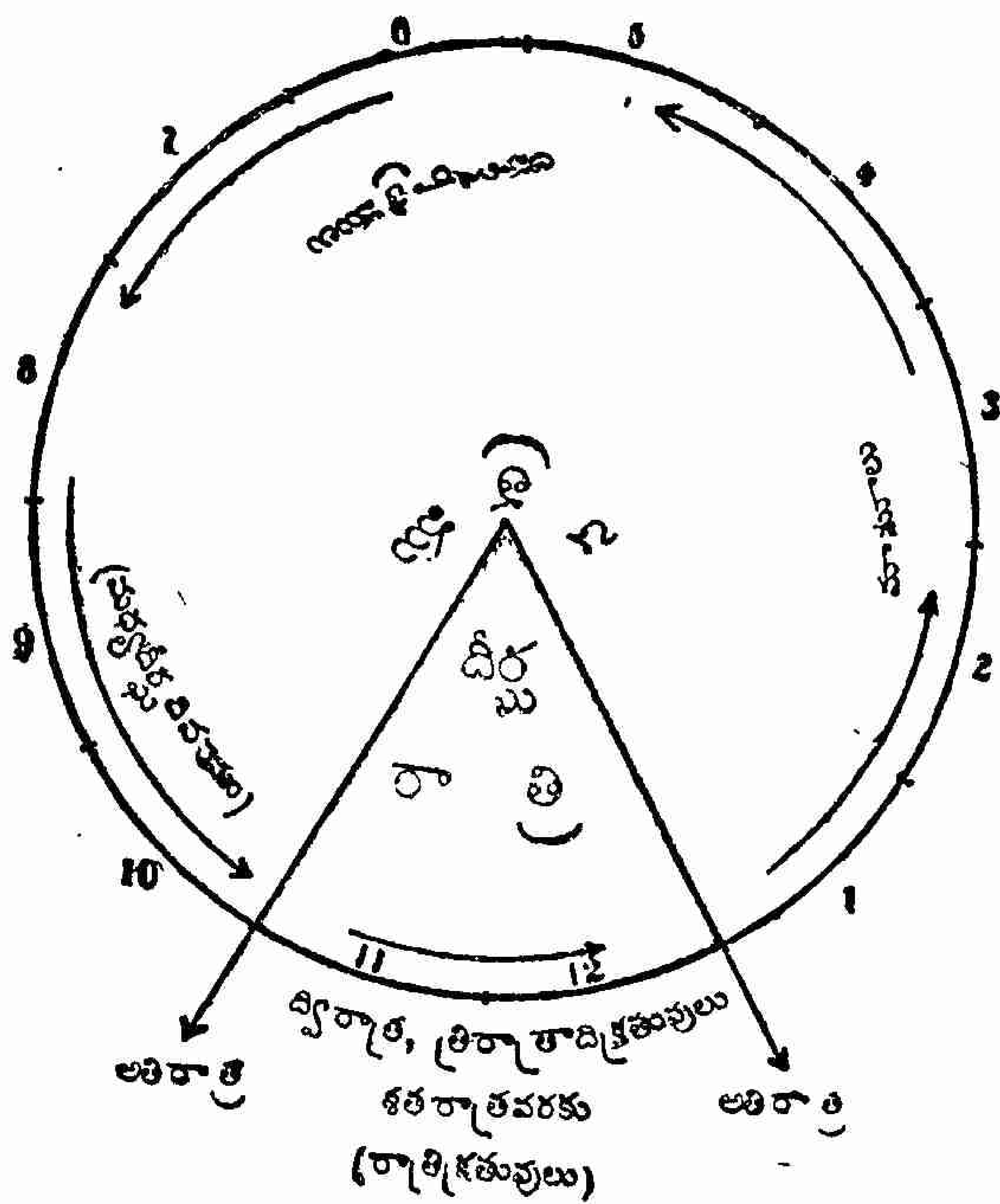
అదిగాక, సంవత్సరములో ప్రతిరాత్రినుండియు అసురులను తరిమివేయుటకై యీ క్రతు వుద్దేశింపబడినదని వాదించినచో, యీ అతిరాత్రక్రతువును ౩౬౦ రాత్రులలోను చేయుచుండ వలసినదేగద. కాని అట్లు జరుగుటలేదు. ఈ అతిరాత్రక్రతువు సత్రముయొక్క ఆద్యంతములందు మాత్రమే (అనగ, సంవత్స రములో ౨ పర్యాయములు మాత్రమే) చేయబడుచున్నది. అదిగాక, సత్రముయొక్క నిజమైన ఆద్యంతములు యీ అతి రాత్రక్రతువులు కానేకావు. చతుర్వింశమహావ్రతదినములే సత్రమునకు నిజమైన ఆద్యంతములని పై ప్రణాళికలో వివ రించి యుంటిమి — చూడుడు. వార్షిక సత్రము లిప్పుడు ౩౬౦. దినములు జరుగుచున్నవి. ఈ సత్రముయొక్క ౩౬౦ దినములలో మొదటి రాత్రి నుండియు చివరి రాత్రినుండియు మాత్రమే రాక్షసులను తరిమివేయుటకై యీఅతిరాత్రక్రతువు లుద్దేశింపబడినవని చెప్పుటకువీలులేదు. ఇదియే నిజమైనచో తక్కిన ౩౫౮ దినములనుండిమాత్రము రాక్షసులను తరిమివేయవలసిన అవుసరము లేదాయను ప్రశ్నబాధించును. కనుక, రాక్షసులను తరిమివేయవలసిన అగత్యముగలరాత్రి యేదియోయింకొకటి ప్రత్యేకముగ— యీసత్రదినములలో చేరకుండ—ఉండియుండవలెను. ఈ విధముగ సత్రదినములలో చేరకుండ—కేటాయింపుగ—ప్రత్యేక ముగనున్న యిట్టి రాత్రియొక్క ఆద్యంతములందే యీఅతి

రాత్రిక్రితువు జరుగుచుండెననుట నిర్వివాదాంశముగ గన్పట్టు చున్నది. ఇట్టిరాత్రియేది ?

ఆర్యులు ధ్రువమండలమందున్న ప్రాచీనకాలమందు సూర్యరశ్మి ౧౦ మాసములే యుండెననియు, తక్కినరెండు మాసములు దీర్ఘరాత్రిగనుండెననియు దెలిపితిమి. కనుక, "గవాం అయనము"వంటి వారిప్రాచీన వార్షికసత్రములు ౧౦ మాసముల యవధినిమాత్రమే గలిగియుండెనని తెలిపితిమి. ఈపదిమాసముల వార్షికసత్రము పూర్తికాగనే ౨ మాస ములు దీర్ఘరాత్రి వచ్చుచుండెను. ఈదీర్ఘరాత్రి నుండియే రాక్షసులను తరిమివేయుట అవుసరమయ్యెను. కనుక, యీదీర్ఘరాత్రియొక్క ఆద్యంతములందే యీఅతి రాత్రక్రతువు చేయబడుచుండెను. ఈదీర్ఘరాత్రిసమాప్తి మొందగనే, మరలమామూలు అహోరాత్రములును, వానితోపాటు సత్రమును యథాప్రకారముగ ప్రారంభ మయ్యెను. ఈమామూలు రాత్రులందు అసురులను తరుమ వలసిన పనిలేదు; యేలననగ:—తండ్యబ్రాహ్మణము జెప్పి నట్లు—అతిరాత్రిక్రితువుయొక్క ఉద్దేశము అంతటితోనే (దీర్ఘరాత్రితోనే) నెరవేరిపోయినది. కనుక, ప్రతిమా మూలు రాత్రియందును అతిరాత్రిక్రితువుజేయవలసిన అవు సరము లేక పోయెను.

ఇంతవరకు తేలిన సారాంశమేమనగ:— ౧౨ మాసము లకు తక్కువమైన "గవాం అయనము" వంటి ప్రాచీన

బొమ్మ 13.

వార్షిక సత్రముయొక్క యవధిలోచేరకుండ విడిగనున్న దీర్ఘరాత్రినుండి రాక్షసులను తరిమివేయుటకై ఆదీర్ఘరాత్రి యొక్క ఆరభమునందును, తుదియందును యీ అతిరాత్రి క్రితువులు చేయబడుచుండెను. ఇవి యీదీర్ఘరాత్రియందు గాక, దీర్ఘరాత్రియొక్క ఆద్యంతములందుమాత్రమే చేయ బడుటచే "అతి" యను ప్రత్యయమీ "రాత్రిక్రితు" వులకుచేర్చబడెను. అందుచే యివి "అతిరాత్ర" క్రితువు లయ్యెను. తక్కిన ద్విరాత్ర, త్రిరాత్రాది రాత్రిక్రితువులు కేవలము దీర్ఘరాత్రియందే—అనగ, ఆద్యంతములందున్న యీ రెండు అతిరాత్రిక్రితువులకుమధ్య—జరుగుచుండెను.

A మొదలు B వరకు పదిమాసములు
బ్లాకు నెం. 13 రు. మామూలు అహోత్రములు (దీర్ఘ దివసముతో సహా;) యిది సత్ర

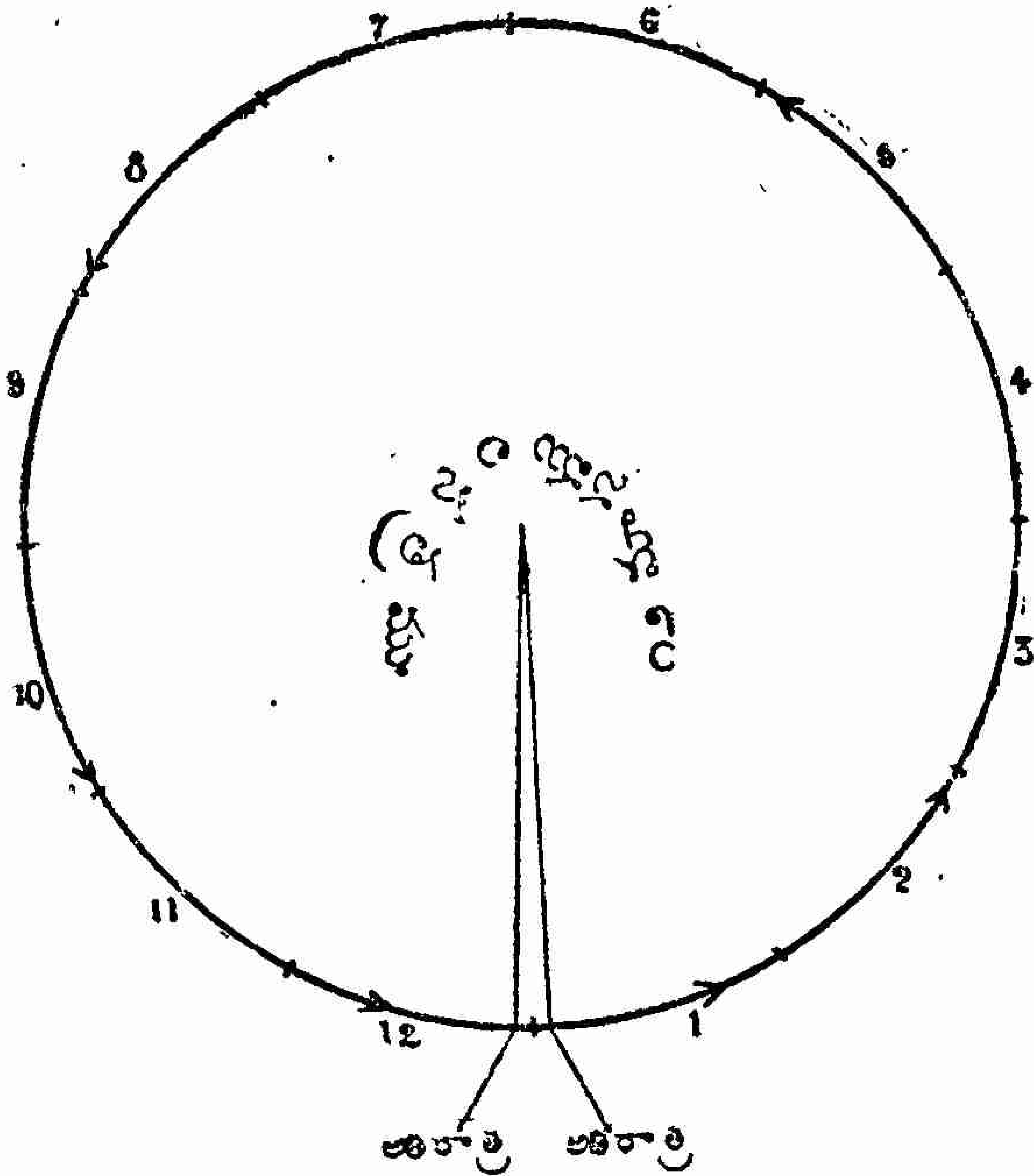
కాలము. ఈ పదిమాసముల సత్రముపూర్తికాగనే దీర్ఘరాత్రి ప్రివేశించును. ఈదీర్ఘరాత్రియొక్క ప్రిదేశమందు B వద్ద అతిరాత్రిము జరుగును; పిమ్మటదీర్ఘరాత్రికాలమందు ద్వి రాత్రి, త్రిరాత్రాది రాత్రిక్రితువులు జరుగును. A. వద్ద దీర్ఘరాత్రియంత మొందును. ఈయంతమందు మరల యిం కొక అతిరాత్రిక్రితువు జరుగును. ఈఅతిరాత్రక్రితువు కాగనే తిరిగి మామూలు అహోరాత్రిములును, దానితోపాటు సత్రమును ప్రారంభమగును ఈవిధముగ సంవత్సరచక్రిము

పూర్తియగును. ఇది ధ్రువమండలమందున్నప్పటి ప్రాచీన పద్ధతి. కాని, ఆర్యులు ధ్రువమండలమును వదలి ౧౨ మాసముల సూర్యరశ్మిగల దక్షిణదేశములకు వచ్చినప్పుడు దీర్ఘరాత్రిమాయమైపోయెను; దీనితోపాటు ద్విరాత్రి, త్రిరాత్రాది రాత్రిక్రతువులయొక్క ప్రయోజనమును నశించెను. వీనిప్రయోజనమిట్లు నశించిపోయినందున కొంతకాలమునకు వీనిపుట్టుకయొక్క పూర్వోత్తరచరిత్రము. మరుగుపడిపోయెను. అందుచే, వీనినేమిచేయుటకును తోచక, మీమాంసకులు రాత్రి యనగ "దిన" మని అర్థము చెప్పి వీనిని దినక్రతువుల క్రిందికిమార్చి, వీనినొక ప్రత్యేకసోమయాగవర్గముగ నేర్పాటు చేసియుంచిరి. ఇట్లు దీర్ఘరాత్రితోపాటు రాత్రిక్రతువులు మాయమైపోయినను, ఆద్యంతములందున్న అతిరాత్రక్రతువులు రెండునుమాత్రము మన అదృష్టమువలన యెట్లో నిలిచియుండెను. పూర్వము ౧౨ మాసములకు తక్కువగనున్న సత్రమిప్పుడు సంపూర్ణముగ ౧౨ మాసములకు * పెంచబడెను. పూర్వముండిన దీర్ఘరాత్రి ముడుచుకొని శూన్యమైపోగనే దానిఆద్యంతములందుండిన అతిరాత్రములురెండును యిప్పుడు యీ ౧౨ మాసముల సత్రమునకు ఆద్యంతములుగ నేర్పడుట

* పైపరిణాళికను జూడుడు:—స్థిరభాగముల నటుంచి, అస్థిరభాగములను మన యిష్టమువచ్చినట్లు పెంచవచ్చును; లేక తగ్గించవచ్చునని యిదివరకే చెప్పియుంటిమిగద.—

బొమ్మ 14.

బొమ్మ 10.

౧౨ మాసములును సూర్యరశ్మి యుండుటచే దీర్ఘరాత్రి క్షీణించిపోవును. కావున దీర్ఘరాత్రియొక్క ఆద్యంతములందు చేయబడు అతిరాత్ర మిప్పుడు సంవత్సరముయొక్క ఆద్యంతములందాచరింపబడుచున్నది.

తటస్థించెను. ఈరీతిగ యాజ్ఞికులు వార్షికసత్రప్రణాళిక యం దీరెండు అతిరాత్రములకును కొంతనిలువనీడ నిచ్చియుండిరి.

బ్లాకు నెం. 14 రు.

పూర్వము దీర్ఘరాత్రియొక్క ఆద్యంతము లం దాచరింపబడుచు వచ్చిన యీ అతిరాత్రములిప్పుడు ౧౨ మాసముల వార్షికసత్రమునకు ఉపక్రమోపసంహారక్రతువులుగ ఆచరింపబడుచున్నవి. ఆహా! అతిరాత్రమను శబ్దమిదివరకే నాశనమైపోయి యుండినచో మనకీప్రాచీనచరిత్రమంతయు మరుగుపడిపోయెడిదేగదా. ఈచిన్నతీగె యొక్కటియైనను యిప్పటికినశింపకుండ మిగిలియుండబట్టియే, దీనిని బట్టుకొని మనమీడొంకనంతయు కదలింపగలిగితిమిగద. ఈఅతిరాత్రములవలన కొంతకు కొంతయైనను ప్రయోజనముండుటచే యివిరెండును వార్షికసత్రప్రణాళికయం దిప్పటికిని యేదో విధముగ నిలిచియుండుట తటస్థించెను. కాని, దీర్ఘరాత్రి యనునదిప్పుడు అసలుపేరేలేకుండ పూర్తిగ మాసిపోవుటచే, అందు చేయబడుచున్న రాత్రిక్రతువులగతి యేమయ్యెనో మన మిదివరకే విచారించితిమిగద. వీనికి ౧౨ మాసముల వార్షికసత్ర ప్రణాళికయందు తలదాచుకొనుటకైనను చోటు లేకపోయెను. వీనియొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరమెల్లరును మరచి పోవుటచే వీనిని వెలివేసినట్లు దూరముగనుంచిరి. అంతట,

పాపము! మీమాంసకులువచ్చి 'రాత్రి' యనగ "దిన" మని అర్థముచెప్పి వీనిని ప్రత్యేక మొక దైనికసోమయాగ వర్గముగ నేర్పాటుజేసి, కొన్నింటిని అహీనవర్గము క్రిందికిని, మరికొన్నింటిని సత్రవర్గముక్రిందికిని జేర్చిరి.

పైన వివరించిన మార్పులన్నియు నెట్లు జరిగెనో విపులముగ విచారించుట కిది యదనుకాదు. ప్రాతపంచాంగమును మార్చి, నూతనపరిస్థితుల కనుగుణముగ క్రొత్త పంచాంగమును నిర్మించుట సులభమైన పనిగాదు. ఇది బహు కష్టసాధ్యమైన పనియని యెరుంగవలెను. ఆర్యులకు యజ్ఞకర్మ చాల ప్రధానమైనది. ప్రాతయజ్ఞములందు దేశకాలాది పరిస్థితులనుబట్టి క్రొత్తమార్పులను చేయక తప్పినదికాదు. అయినను, పూర్వాచారములందు వీరికి శ్రద్ధాదల మెండుగ నుండుటచే యీ నూతన యజ్ఞప్రణాళికయందు పూర్వపు ప్రాతయాచారములను సాధ్యమైనంతవరకు చాల భాగము నిలుపుకొనవలెననియే వీరు పెనగులాడి యుందురు. ఈ మార్పులన్నియు బహుశః బ్రాహ్మణములను రచించినవారును, తత్పూర్వమందున్న బ్రహ్మవాదినులును చేసియుందురు. వీరీ మార్పులను చేయబూనిన నాటికే యీ ప్రాచీనాచారములయొక్క నిజమగు భావార్థములు మరుగుపడిపోయెను. ఇట్లు నిజభావములు మరుగుపడిపోయిన ప్రాచీనాచారములను పూర్తిగ వదలిపెట్టుటకు వీలులేకపోయెను; తగిన యర్థములు జెప్పుట కంతకంటె ,చేతగాకపోయెను. ముందుకు బోయిన

నూాయి, వెనుకకు పోయిన గోయి— యన్న చందమాాయెను. కనుక, యీ బ్రాహ్మణములను రచించిన పండితులు బహు శ్రమపడవలసివచ్చెను ప్రాచీనపరంపరలయొక్క నిజభావములు స్ఫుటముగ నున్నంతవరకు వారు స్పష్టముగ నుదాహరించిరి. కాని, నిజార్థములు మరుగుపడిపోయిన చోట్ల మాత్రము, వారు పూర్వోత్తరసందర్భములనుబట్టి తమకు తెలిసినంతవరకు ఊహించి అర్థము వ్రాసియుండిరి. ఇంత వరకు చేసిన వివేచనవలన బ్రాహ్మణగ్రంథముల రచనను గూర్చియు, వాని స్వభావమును గూర్చియు తెలిసికొనుటకు కొంత అవకాశము జిక్కెను. కాని, మన ప్రస్తుతాంశమున కిది సంబంధింపదు గనుక దీని నింతటితో విరమింతము.

సింహావలోకనము.

(౧) వైదికవాఙ్మయమందు వర్ణింపబడిన సోమయాగ పద్ధతియొక్క చరిత్రి నిట కొంతపరిశీలించితిమి. అందు యింత వరకు దుర్గ్రాహ్యములుగ నుండిపోయిన కొన్నియంశములకు మనమిప్పుడు ధ్రువసిద్ధాంతముచే సరళమగు నర్థములను జెప్పితిమి.

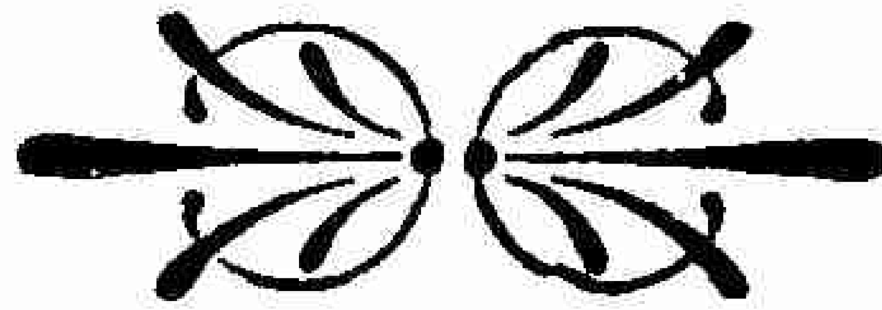
(౨) ఎందునను చేరకుండ వెలిగానిలిచిపోయిన రాత్రి క్రతువులను యీనూరు సోమయాగములును ఆర్యులు దీర్ఘ రాత్రి యందిందునకు సహాయార్థముగ సోమయాగములు చేసిననాటి ప్రాచీనకాలమును సూచించుచిహ్నములుగ నున్న వని ఋజువుపరచితిమి.

(3) ప్రాచీనమగు "గవాంఅయన" యజ్ఞము ప్రాచీన రోమక సంవత్సరమువలెనే ౧౦ మాసములయవధిమాత్రమే గలిగియుండెనని నిరూపించితిమి. తక్కిన రెండుమాసముల దీర్ఘరాత్రియందునను రాత్రిక్రతువులు చేయబడెనని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. ఈరెండంశములును ధ్రువమండల నివాస కాలమునే సూచింపుచున్నవి. నవగ్వ, దశగ్వ, దీర్ఘతమాది గాథలుకూడ యీయంశమునే బలపరుచుచున్నవి.

(౪) పారశీగ్రంథములో చెప్పబడిన తిష్ట్రి, అపోషల యుద్ధకాలమును, యింద్రుని "శతక్రతు" నామధేయమును, రాత్రిక్రతువులు నూరనుసంఖ్యయు, తదితరచిల్లర అంశములును ధ్రువసిద్ధాంతమును బలపరుచుచున్నవి.

ఇటీవల వేదవాఙ్మయమందు విరివిగ ప్రబలిన కర్మజాలములన్నియు, ప్రాచీనకాలమందుకూడ నుండెనని నేను తలంపను. ప్రాచీనయజ్ఞములు బహుసులభముగను, ఆడంబర రహితముగను, నుండెనని నాతాత్పర్యము. ప్రాచీనుల మతమంతయు యజ్ఞమందేయుండెను. ఇది వారికొక పెద్దకార్యముగగన్పట్టెడిదిగాదు. మామూలు గృహకృత్యముల జేసికొనునట్లే వారు నిత్యమునుబలుల నర్పించుచుండెడివారు. ఇదియొక పెద్దయాగపద్ధతిగ ముందు పరిణమింపబోవుచున్నదని వారు తలంపలేదు; వారాకాలమందును అట్లు భావించుకొనలేదు. సూర్యుని గతినిబట్టివారు బలులు వగైరాలనర్పించుచు దానితోపాటు తమకాలమానమునుగూడ (పంచాంగమును

గూడ) కాపాడుకొనుచుండెడివారు. వారి యాగములుసూర్య గమనమునకు సరియైన నకలుగనుండెడివని చెప్పవచ్చును. కనుక, వారి యాగపద్ధతిని తెలిసికొన్నచో, ఆప్రదేశమందలి సూర్యగతికూడ నెరుకబడును. కనుక, ఐతిహాసికదృష్టితో చూచినచో మన కీయాగపద్ధతి యెంతయో అమూల్యమైనదిగ గన్పట్టుచున్నది. నేనీదృష్టితోడనే పైవివేచనను జేసియుంటిని. ఇట్లుచేయగ, అందుగన్పట్టిన పెక్కుఅంశములను కేవలమొక్క ధ్రువసిద్ధాంతముపైననేతప్ప యింకొక విధముగసమన్వయించుటకువీలు లేకపోయెను. ఈరీతిగ ఒకప్రక్కను ఋగ్వేద సూక్తములును, మరియొకప్రక్కను కర్మకాండయు నిలువబడి మన సిద్ధాంతపక్షమున సాక్ష్యమిచ్చుచుండగ మన సిద్ధాంతములోని సత్యమునుగూర్చి యింకశంకింపనేల ?

వైదిక నిలయము

తొమ్మిదవ అధ్యాయము.

వైదికగాథలు: (౧) నిరుద్ధజలము. (నిరుద్ధఆపః.)

ధ్రువమండల సిద్ధాంతమునుగూర్చి మనమింతవరకు చర్చించిన ప్రధానాంశముల నిట క్లుప్తముగ జ్ఞాపకముచేసి కొందము.

(౧) దేవతలకు ఆరుమాసములు పగలును ఆరుమాసములురాత్రియు కలిసి మొత్తము సంవత్సరమయ్యెనని మొదట నిర్ణయించితిమి. ఈయంశము హిందూపారశీక గ్రంథములందేగాక, జర్మనుజాతుల పురాతనగ్రంథములందుకూడ గలదని చూపితిమి.

(౨) తదుపరి ఋగ్వేదమందున్న ఉషస్సునుగూర్చి చెప్పబడిన సూక్తములపరిశీలించితిమి. వైదికఉషస్సు బహువచనముగ ప్రయోగింపబడినది. ఇదిగాక, ఉషస్సులసంఖ్య ముప్పదియను ప్రత్యక్షవాక్యమే దొరికెను. పూర్వకాలమందు ఉషఃకాంతి కనుపడిన చాలదినములకుగాని సూర్యోదయముగాకుండెను. ఉషస్సుక్షితిజముచుట్టు చక్రాకారముగ

(గుండ్రగ) తిరుగుచుండెనని స్పష్టముగ ఋగ్వేదమందుగలదు. ఈలక్షణములన్నియు ధ్రువమండలలక్షణములే.

(3) అదిగాక, అక్షాంశభేదములనుబట్టి భిన్నయవధులుగల దీర్ఘరాత్రులను, వానికిప్రతిగనున్న దీర్ఘదివసములను ఋజువుపరచు వేదవాక్యములను క్రిందటి మూడధ్యాయములలో చర్చించితిమి. ప్రాచీనకర్మకాండపద్ధతిని పరిశీలింపగ, ప్రాచీనవార్షికసత్రములు ౧౨ మాసములు జరుగక ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧ మాసములలోనే పూర్తిగావింపబడెననియు, తక్కినకాలమందు రాత్రిక్రతువులు జరిగెననియు నిశ్చయమయ్యెను. నవగ్వ, దశగ్వ, దీర్ఘతములయొక్కయు, అదితిపుత్రులయొక్కయు గాథలుకూడ పైయంశము ననుసరించియే యున్నవి.

కనుక మనసిద్ధాంతము కేవలము అచ్చటచ్చట చెదురుగపడియున్న పొడిమాటలపై యాధారపడక, గట్టిపునాదుల పైననే నిలిచియున్నదని యింతవరకు ఋజువైనది. పైనవివరించిన ధ్రువమండల లక్షణములలో ప్రతియొక్కటియు వైదిక ఋషులకు తెలియునని చెప్పుటకు ప్రత్యక్షముగ వేదవాక్యములే సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవి. ఋగ్వేదరచయితలగు ఋషులు ౧౨ మాసముల సూర్యరశ్మిగల దక్షిణదేశములలో నివసించియుండగ, వారి కీధ్రువలక్షణము లెట్లు తెలిసెనని కొందరడుగవచ్చును. ఋగ్వేదమును రచించిన ఋషులు ధ్రువమండలమందు తాముగ నివసింపకపోయినను, వీరిపూర్వతర

ముల వారెప్పుడో యొకప్పు డచ్చట నివసించియుండి/యుండ వలెను. అప్పటినుండి, తరతరములుగ చెప్పుకొనుచువచ్చిన కథలవలన యీధ్రువమండల లక్షణములు వైదికఋషులకు తెలిసియుండవలెను. ఇవియెన్నియో వేలసంవత్సరములనాటి మాటలగుటచే మనమిప్పుడు పేర్కొనిన యీలక్షణములలో ప్రతియొక్కదానికిని సమానముగ దృఢమగు సాక్ష్యముదొరు కునని తలంచుటకు వీలులేదు. అయినను, మనసాక్ష్యము ఖగో ళాంశములపై యాధారపడియుండుటచే, ఒక్కయంశమును ధ్రువముగ ఋజువుపరచినచాలును; తక్కినవి వానియంతట యవియే ఋజువయి తీరవలెను. కనుక, మనమింతవరకు సమ కూర్చిన సాక్ష్యమంతటియొక్క మొత్తపుఫలితాంశము మన సిద్ధాంతమునే ఋజువుపరచుచున్నది.

ఉత్తరధ్రువ కీలక మెవరికిని యింతవరకు తెలియక పోవుటచే మన మీగ్రంథమందు చర్చించిన వేదవాక్యముల కేదోవిధముగ శాయనాచార్యాది వ్యాఖ్యాతలు శబ్దార్థము లను మాత్రము చెప్పి అంతటితో వదలివేసిరి. కొన్నిటికి పూర్తిగ శబ్దార్థమునైనను చెప్పక వదలివేసిరి. అందుచే, నే నీవాక్యముల కిప్పుడు చెప్పిన యర్థములు భిన్నములుగ గన్పట్టవచ్చును. అయినను, శాయనాచార్యాది వ్యాఖ్యాత లకు కూడ యీ కీలక మెంతమాత్రమైన తెలిసియుండినచో, వారుకూడ యిట్లే యర్థములు చెప్పియుందురు. కాని, వారి మనస్సున కిది తట్టకపోవుటచే వారనేకతప్పుత్రోవల ద్రొక్క

వలసివచ్చెను. పిమ్మట కొంతకాలమునకు పాశ్చాత్యవ్యాఖ్యా తలు బయలుదేరి యీపొరబాటులను కొంతవరకు సర్దిరి. కాని, వీరుకూడ ధ్రువసిద్ధాంతము నంగీకరింపకపోవుటచే, ఆ లక్షణ ములను సూచించు వేదవాక్యము లేమైన వచ్చినప్పుడు వీని వాని నేదోవిధముగ విరిచియో, ఊరక త్రోసివేసియో, అతు కులుపెట్టిరి. ఈవిధముగ యెల్లరిచేతను విరిచి అతుకులుపెట్ట బడినట్టియు, నిర్లక్ష్యముగ త్రోసివేయబడినట్టియు, దుర్గ్రా హ్యములుగ నెంచబడినట్టియు వాక్యములను నేనిప్పుడెత్తు కొని, వానికి సరళమగు భావార్థములను జెప్పితిని. కొన్ని వాక్యములకు వ్యాఖ్యాతలు సరియైన శబ్దార్థములనే జెప్పిరి. కాని, వానిలోని నిజమగు భావార్థమును మాత్రము గ్రహింపలేక అంతటితో వదలివేసిరి. అట్టి వానికి నేను ప్రత్యేకముగ శబ్దార్థములను చెప్పక వానిలోని భావ మును మాత్రమే ప్రకటించితిని. ధ్రువసిద్ధాంతమును మొట్ట మొదట నామనస్సులో పెట్టుకొని, దానినెట్లైన సమర్థించి తీరవలెనను దురాగ్రహముతోనే నీపనికై పూనలేదు. అంతయేల, మొదటనే నీ ధ్రువసిద్ధాంతమును నమ్మనేలేదు; యిది అసంభవమనికూడ తలంచితిని. కాని, పెచ్చుపెరిగివచ్చు చున్న ప్రమాణపరంపరలయొక్క బలవేగముచే నేను నా యభిప్రాయమును మార్చుకొనక తప్పినదికాదు. ఇంతవరకీ గ్రంథములో చర్చించినప్రమాణములను సమగ్రముగ పరిశీ

లించిచూచినవారికికూడ యిట్టి దృఢాభిప్రాయమేగలిగితీరునని తలంచెదను.

మన మింతవరకు విచారించిన ప్రమాణములు ప్రత్యక్ష ప్రమాణములని చెప్పవచ్చును. ఇకముందు విచారింపబోవ నున్నవి పరోక్షప్రమాణములు వైదికఋషుల పూర్వజులొక ప్పుడు ధ్రువమండలమందు నివసించియున్నమాట వాస్తవమే యైనచో, అచ్చటిసృష్టి చమత్కారములును వాతావరణ పరిస్థితులును వారి పురాతనగాథలయందు కొంతకు కొంత యైనను యెక్కియుండక మానవు. కనుక, యీపురాతన వైదికగాథలను పరిశీలించినచో మనకు ధ్రువమండలలక్షణము లేమైన నందుగాన్పించునేమో చూడవలసియున్నది. ఈపురా తనగాథలను పలువురు పలుతెరగులుగ నన్వయించి యుండు టచే యివి యంతగ బలవత్తరమైన ప్రమాణములని చెప్పుటకు వీలుండకపోవచ్చును. కనుకనే, వీనిని పరోక్ష (Indirect) ప్రమాణములని జెప్పితిమి. పురాతనగాథలకు భావార్థములను జెప్పుటలో మొత్తముమీద, పండితలోకమందు నాలుగు మతములు గలవు.

(౧) ఐతిహాసికమతము:—వైదికదేవతలందరును పూర్వ మొకప్పుడు మానవమాత్రులుగనేయుండి, మనవలెనే యీ భూమిపై సంచరించుచుండిరనియు, పిమ్మట కొంతకాలమునకు వారియొక్క సుగుణసంపదనుబట్టియు అప్రతిమానమగు శక్తిని బట్టియు వారికి దేవత్వము లభించెననియు యీతెగలోని పండితులమతము.

(౨) బ్రహ్మవాదినమతము:- ఈమతమువారు వైదిక దేవతలను కర్మదేవతలనియు, ఆజానదేవతలనియు రెండుతెగలుగ విభజింతురు. తాముస్వయముగ చేసినకర్మలవలన దివ్యపదవినొందినవారు కర్మదేవతలు; పుట్టుకతోనే దేవత్వమునొందినవారు ఆజానదేవతలు.

(3) నైరుక్తమతము:- సృష్టిచమత్కారములే యీ దేవతారూపములుగను, వారొనర్చు మహాత్కార్యములుగను వేదములం దలంకారరూపముగ వర్ణింపబడెనని నైరుక్తుల మతము.

(౪) ఆధ్యాత్మికమతము:- ఈమతమువారు వైదిక కథలనన్నిటిని బ్రహ్మజ్ఞానపరముగ నన్వయింతురు.

ప్రధానమగు యీనాలుగుమతములేగాక, యింకపలువురు పలువిధములుగ నన్వయించువారునుగలరు. ఈపలుమతములలోని గుణాగుణముల తారతమ్యముల నిట చర్చించుటకిదియదనుగాదు.

వైదికగాథలందు సృష్టిచమత్కారములే అలంకారరూపముగ వర్ణింపబడియున్నవనుసంగతిని ఒక్కనైరుక్తులేతప్ప తక్కినమతములవారెవరును ఒప్పుకొనరు. ఈనైరుక్తమతము చాలపురాతనమైనది. ఆధునికపండితులుకూడ చాలవరకీమతమునే యంగీకరించిరి. యాస్కాచార్యులవంటి కొందరుఆధునిక నైరుక్తులుచిన్నచిన్న వివరములలో ప్రాచీననైరుక్తులతో నేకీభవింపకపోయినను మొత్తముమీద యీప్రాచీననైరుక్తపద్ధతి

యీకాలమందుకూడ చాలవర కంగీకరింపబడియున్నది. ఈరీతిగ వైదికగాథలకు నైరుక్తమత మంగీకరింపబడినను యీవైదిక గాథలప్రమాణము పరోక్షమగుటచే దీనిని ప్రత్యేకించి యింత వరకు నిలిపియుంచితిని. ఒకవేళ, యీవైదికగాథల నన్వ యించు విషయములో నెవరేమతము నంగీకరించినను, నెవ రేమతము నంగీకరింపకపోయినను మన మింతవరకు చర్చించిన ప్రత్యక్షప్రమాణములకు మాత్రమెట్టి బాధయు గలుగనేరదు. అది స్థిరముగ నిలిచియే యుండును. అందుచేతనే, యీ రెండురకముల ప్రమాణములను నేను వేరువేరుగ నుంచితిని. ఉత్తరధ్రువమండలమందున్న సృష్టిచమత్కారములను నిస్సం శయముగ ఋజువుపరుచు ప్రత్యక్షప్రమాణముల నన్నిటిని మొదటి ౮ అధ్యాయములలో చర్చించి, పరోక్షప్రమాణము లగు యీవైదికగాథల చర్చను యింతవరకు నిలిపియుంచితిని. కావున, మన మిప్పు డీవైదికగాథల చర్చకు ప్రారంభింతము. మన చర్చ నైరుక్తులు చూపిన త్రోవనే యంగీకరించు చున్నది.

ప్రాచీననైరుక్తులు దాదాపు వైదికగాథల నన్నిటిని సూర్యకాంతికిని అంధకారమునకును నిత్యము జరుగుచుండు యుద్ధముగగాని; లేక సర్వసస్యముల కాధారభూతమైన నీటిని సూర్యకాంతిని బంధించివేసిన కారుమబ్బులకును, పర్జన్యదేవు నకును జరుగు యుద్ధముగగాని భావించి యర్థము జెప్పిరి. ఉదాహరణ:- " తోడేలు నోటిలో పడిన పరిగపిట్టను (వర్తికా)

అశ్వినులు కాపాడిరి" అనియున్న వైదికగాథకు "రాత్రిపూట అంధకారమునందు బంధింపబడిన సూర్యకాంతిని, ఉషస్సును విడిపించుట" యను భావార్థమును యాస్కాచార్యులవారు చెప్పిరి. ఇట్లే వృత్రాసురునిగూర్చి యాస్కాచార్యులువారు తమ నిరుక్తమందు (II, 16) భిన్నమతస్థుల యభిప్రాయముల నిట్లని వివరించియున్నారు:- తత్కో వృత్రః మేఘ ఇతి నైరుక్తాః త్వాష్ట్రోఽసుర ఇత్యైతిహాసికాః అపాం చ జ్యోతిషశ్చ మిశ్రీభావ కర్మణో వర్షకర్మ జాయతే తత్రోపమార్థేన యుద్ధవర్ణా భవంతి అహివత్తు ఖలు మంత్రవర్ణాః బ్రాహ్మణవాదాశ్చ వివృద్ధ్యా శరీరస్య స్రోతాంసి నివారయాం చకార తస్మిన్ హతే ప్రసస్యన్దిరే ఆపః॥ "వృత్రుడెవరు? "మేఘ" మని నైరుక్తులు చెప్పుచున్నారు. "త్వష్ట్రి" కుమారుడగు అసురుడని ఐతిహాసకులు చెప్పుచున్నారు. నీరును వెలుతురును మిశ్రమమగుటయే వర్షమనబడుచున్నది. ఈకర్మయే యుద్ధమని యుపమాలంకారముగ చెప్పబడినది. వృత్రుడు సర్పమని బ్రాహ్మణములును, మంత్రములును చెప్పుచున్నవి. ఈవృత్రుడు తన శరీరమును పెంచి నీటిప్రవాహములనన్నిటిని నిరోధించెను. వృత్రాసురుడు హతుడు కాగనే నీరు మరల ప్రవహించెను." దీనినిబట్టి, నైరుక్తుల వ్యాఖ్యానమునకు మేఘ (లేక పర్జన్య) సిద్ధాంతమును, ఉషఃస్సిద్ధాంతమును ప్రధానాధారములుగ గన్పట్టుచున్నవి. వేదములందు వర్ణింపబడిన దేవతలయొక్క నిజమగుస్వభావమును వీరు క్రీస్తుకుపూర్వము చాలశతాబ్దముల

క్రిందటనే కనిపెట్టిరి. ఈరీతిగ వేదవాక్యములలోని నిజతత్వ మును కనిపెట్టగలిగినగౌరవము తప్పక ప్రాచీనవైదుకులకే చెందవలెను. కాని, ఉత్తరధ్రువమండలమందలి సృష్టిచను త్కారములను, తల్లక్షణములను తెలిసికొనగలిగినంత భూగోళపరిజ్ఞానము వారికప్పుడు లేకపోవుటచే వారివేదగాథల నన్నిటిని యీపద్ధతిపై పూర్తిగ సమన్వయింపలేకపోయిరి. ఈలోపమును పాశ్చాత్యపండితు లిటీవలకొంతవరకు సవరించిరి. యాస్కాచార్యాది ప్రాచ్యపండితులకంటె యీపాశ్చాత్య పండితులు చాల యుత్తరభూములలో నివసించియుండుటచే సూర్యుడు శీతకాలమందెట్లు చాలవరకు క్షీణించిపోవునో, మరలవసంతమందెట్లు సంపూర్ణముగ వికసించునో వారు ప్రత్యక్షముగచూచి యున్నారు. కనుక మేఘ, ఉషస్సిద్ధాంత ములపై సమన్వయించుటకు వీలుగాని వైదికగాథలకొన్నింటిని పాశ్చాత్యపండితు లీసూర్యుని వృద్ధిక్షయముల నాధారముగ గైకొని సమన్వయించియుండిరి. దీనికి వసంతసిద్ధాంతమనిపేరు పెట్టవచ్చును. ఇంతవరకు నైరుక్తమతమందు ముఖ్యముగ మూడు సిద్ధాంతములుగలవని తేలినది. వాని నిట క్లుప్తముగ వర్ణింపుచు వైదికగాథలనన్నిటిని పూర్తిగ సమన్వయించుటకవి యెట్లుపనికిరావో దెలిపెదను.

మొట్టమొదటిది ఉషస్సిద్ధాంతము:— ప్రాచీనకాల మందు సమస్తదేవవంశములకును, సమస్తవేదాంతములకును ఉషాదేవతయే మూలభూతమగు కేంద్రస్థానముగ నుండెను.

జ్యోతిర్మూర్తులగు దేవతలకును, పలుమూర్తులదాల్చిన సూర్యునకును, సమస్తఋతువులకును, సాయంప్రాతరాది త్రికాలములకును – ఉషాదేవతయే మాతృస్వరూపిణిగనుండెను. ఇక, ఆయుషాదేవతయన్ననో, వేయేల, కేవల మమృతత్వము మూర్తీభవించినదో యన్నట్లు బహుతేజోమయ విగ్రహమై వెలుంగుచుండెను. మాక్సిముల్లరుపండితుడు ఉషస్సును గూర్చి బహుసుందరముగ వర్ణించియున్నాడు. "ఉషస్సు మన కిప్పుడు కేవలము నేత్రానందకరమగు దృశ్యముగమాత్రము గన్పట్టుచున్నది. కాని, ప్రాచీనులగు పండితులకును ప్రేక్షకులకునుమాత్రమిది మహాగూఢమగు తత్వముగ గన్పట్టుచుండెను. పరమేశ్వరుని యవాంతశక్తికి ప్రతిరూపములుగనున్న జ్యోతిర్మూర్తులన్నియు నిత్యము నుదయించుటకీయుషస్సే దుర్జ్ఞేయమగు జననస్థానముగనుండెను. ఈసృష్టియందీ లోక మొక్కటేగాక యింకచాలలోకములు గలవనియు, యీసృష్టి యంతయు నేదోమహాశక్తిచే ప్రేరేపింపబడి నడచుచున్నదనియు, యీసృష్టి వృద్ధిపొందగనడువక యేదోయొక సూత్రమును, క్రమమును అనుసరించి నడుచుచున్నదనియు, యీ సమస్తసృష్టిని యింత తెలివితేటలతో క్రమముదప్పకుండ నడిపించు మహాజ్ఞానసంపన్నుడొకడున్నాడనియు మొట్టమొదట ప్రాచీనుల మనస్సునకు తోపజేసినదీ ఉషస్సే. మనకండ్లకు వట్టి సూర్యోదయముగ గన్పించుసృష్టి వ్యాపారము వారి కండ్లకు మహాగూఢతరమగు పరమతత్వముగనుండెను. ఈ

సృష్టిరహస్యమేమియను గాఢసమస్య వారికండ్లకునిత్యము పొడగట్టుచుండెను. వారి జీవితమును నడిపించు దినములన్నియు మహాగంభీరమగు అంధకార సముద్రమునుండి ప్రతియుదయమునను బయల్వెడలివచ్చుచుండెను. ఈసముద్రతీరమంతయు ప్రతియుదయమునను అత్యద్భుతమగు తేజః పుంజముల తోడను, చైతన్యముతోడను కళకళలాడుచు ఆనందసంధాయకముగను, నేత్రోత్సవదాయకముగను గన్పట్టుచుండెను. ప్రతియుదయమునను సూర్యుని నూతనారుణకాంతులు, నూతన చైతన్యమును, నూతనోత్తేజమును వెలిగ్రక్కుచుండెను. ఈయుషః కాంతి రోదోంతరాళమునకు సింహద్వారముగనున్న పాఙ్నభస్థలముపై బంగారుకాంతులను వెదజల్లుచుండెను. బంగారు కాంతులతో తళతళలాడుచున్న యీ ప్రాగ్ద్వారమునుండి కోమలమందమారుతములు ఉషస్తేజస్తరంగములతో మేళవించి సర్వప్రాణికోట్లకు సత్కారపూర్వకముగ నాతిథ్యమొసంగి యాహ్వానించుచున్నవో యన్నట్లు హాయిగ వీచుచుండెను. అల్లదే! మలయపర్వతపంక్తుల కావల, మేఘమండలముల దాటి, ఉషస్తరంగముల నతిక్రమించి, "మనల నిచ్చటికి తెచ్చిన యా యమృతసింధువు" న కద్ధరినున్న బహుదూరభూములనుండి బయల్వెడలి వచ్చి, బంగారుకాంతులతో రోదోంతరాళము నంతను వెలిగించుచున్న పాగ్ద్వారములమీదుగ ఆ మందమారుతములు హాయిగ వీచుచుండెను. సూర్యుని విజయప్రస్థానమునకు త్రోవనొసంగుటకై యుషాదేవత బంగారుకాంతుల

వేదజల్లు పాగ్ద్వారములను విశాలముగ తెరచియుంచెను. ప్రాక్సింహద్వారము లిట్లు విశాలముగ తెరువబడియున్నప్పుడు ప్రాచీనులగు ఆర్యులు ఆద్వారముల కావలిప్రక్కనున్న యనంతమయప్రపంచములోనికి తొంగిచూచుటకై, అమాయికులగు చిన్నిశిశువులవలె తమ నేత్రములను, హృదయములను వికసింపజేసి తేరిపారజూచుచుండిరి. నిరామయమును, నిశ్శబ్దమును, అవ్యక్తమును, అనంతమును, పరమశాంతియుతము నగు నా ప్రకృతిదృశ్యము వీరి మనస్సులందు అనంతమును, అజరామరమును, దివ్యము నైన పరతత్వభావము నుదయింపజేసెను. కనుక, అప్పటినుండియు ఉషస్సున కీ కళ్యాణగుణ విశిష్టములైన నామధేయములే ప్రసిద్ధములయ్యెను.

ఈవర్ణన మెంతయు మనోహరమగు కవితాధోరణిని వెల్లడించుచున్నదే గాని, ఉషస్సుయొక్క నిజార్థమును మాత్రము తెలుపుటలేదు. ఈ ఒక్క ఉషస్సునుగూర్చిన వర్ణనలే వేదములందు పలు తెరగులగు కథలుగ జెప్పబడినవని మాక్సిముల్లరు పండితుని యభిప్రాయము. ఉదా:—"శరణ్యు" వను నామె వివస్వతునివలన కవలపిల్లలనుకని, ఆడగుర్రము రూపమునుదాల్చి ఆతనినుండి పారిపోయెను. అంతట వివస్వతుడు మొగగుర్రమై ఆమెవెంట పరుగెత్తెను.— ఈ కథకు మాక్సిముల్లరు పండితుడు చెప్పిన భావార్థమేమనగ :— ఉషస్సు అను స్త్రీ అహోరాత్రములను కవలపిల్లలను గని

సూర్యుఁ డుదయించగనే అదృశ్యమయ్యెనట. ఇట్లే, సూర్యుడు "సోమ"ను వివాహమాడిన కథయు, యింద్రుడు 'వృషాకపాయీ' యొక్క యెద్దను మ్రింగివేసిన కథయు, అదితికి ఆదిత్యులు పుట్టిన కథయు, "పణి" యను రాక్షసునిచే దొంగిలింపబడిన ఆవులను వెదకుటకై 'సరమా' సముద్రములను దాటిన కథయు,— యివన్నియు ఉషస్సునుగూర్చి పలురీతులుగ జెప్పబడిన కథలని యీ పండితుని యభిప్రాయము. వేయేల, ప్రాచీనుల కీయుషస్సుతప్ప వేరే యింకొక టేమియు లేనేలేదని యీతని మతము. ఇది బహు ఆశ్చర్యముగ నున్నది ! ఏమి ? వారి కీయుషస్సేతప్ప ప్రపంచములో నింకనేమియు తెలియనే తెలియదా ? ఈ సందేహము కొంత కాలమునకు మాక్సిముల్లరు పండితునకే గలిగెను. కాని, యెంతయోచించినను మాక్సిముల్లరున కీ యుషస్సు తప్ప యింకొకటి కనుబడలేదు. మాక్సిముల్లరు వర్ణించిన ఉషస్సు మనమీదేశములలో నిత్యమునుజూచు ఉషస్సేయని యెరుంగవలెను. మనమిచ్చట నిత్యమునుజూచు ఉషస్సు బహుస్వల్పకాలముండును. ముహూర్తమాత్రముండి మాయమైపోవు యీమనయుషస్సే ప్రాచీనార్యుల మనస్సులందింత భయభక్తులను పుట్టించి, యిన్నిగాథలను కల్పించుటకు కారణభూతమైనదని యీ పండితుని మతము. కాని, ఋగ్వేదమందు వర్ణింపబడిన ఉషస్సు ముహూర్తమాత్ర జీవనముగల మనయుషస్సుగాదనియు, అదినిజముగ దీర్ఘకాలముండు ధ్రువ

మండల యుషస్సనియు మనము ఋజువుపరచినప్పుడే గాథల యొక్క భావార్థములెట్లు పూర్తిగ మారిపోవునో చూడ వలసియున్నది. అయినను, యీ కథలనన్నిటిని యెత్తుకొని మరల వానికి క్రొత్తభావార్థములను వ్రాయుట కిప్పుడు మనము పూనుకొనలేదు. ధ్రువసిద్ధాంతమును ఋజువుపరచుట యేమనపని.

రెండవది మేఘసిద్ధాంతము:— ఉషసిద్ధాంతమునకు లొంగనిగాథలకు భావార్థములను జెప్పుటకై ప్రాచీననైరుక్తులు రెండవదియగు మేఘసిద్ధాంతమునుగూడ బయలుదేర దీసిరి. ఈసిద్ధాంతము పైసమన్వయింపబడిన కథలలో ఇంద్ర వృత్రాసురులకథ ప్రధానమైనది. ఇంద్రశబ్దము "ఇందు"= వర్షబిందువు – అనుమూలమునుండి యుత్పన్నమయ్యెనట. వృత్రశబ్దము " వృ " = కప్పివేయుట యను మూలము నుండి యుత్పన్నమయ్యెనట. ఈరెండుశబ్దోత్పత్తులనాధారము జేసికొని, వీలుగానిచోట్ల తక్కినపదములను విరిచి, యీకథ నంతను సమన్వయించిరి. ఉదాహరణము:— ఇంద్రుడు 'పర్వత' మునుపగులగొట్టి అందుండి నదులను విడిపించెను. ఇచ్చట 'పర్వత' మనగ 'మేఘ' మనియు "నదుల"నగ 'వర్ష ధారల' నియు నైరుక్తులుజెప్పిరి. ఇంద్రుడు వజ్రమును (లేక పిడుగును) ధరించెననగ:— యింద్రుడు తుపానున కధిష్ఠానదేవ తయనినైరుక్తులు జెప్పిరి. తుపానుతోపాటు వర్షమువచ్చుట ప్రసిద్ధమేగద. ఈయుద్ధమందు యింద్రునకు 'మరుత్తు' లు

(వాయువులు) సహాయముజేసిరట. అనగ, తుపానుపట్టినప్పుడు ప్రబలమైనగాలివీచుట సహజమేగద.

అయితే, వృత్రుడు (లేక అహి) నీళ్ళను చుట్టుముట్టి బంధించివేసెనని కథలోకలదు. దీనిభావమేమి? నీళ్ళనుగొనిపోయి, మేఘములలో బంధించి వేసెనని చెప్పవచ్చును. కాని, వృత్రవధచే సింధువులు (నదులు) విడుదలచేయబడెనని ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది. 'నదు' లనగనేమి? నదులనగ పంజాబులోనున్న నదులని వీరిమతము. ఇవి పంజాబునదులైనచో వృత్రుడు వీనినెట్లు చుట్టుముట్టిబంధించెనో బోధపడకున్నది. కాని, నైరుక్తులీయంశమును బహుతెలివితేటలతో సమన్వయించిరి. ఎట్లనగ:- పంజాబునదులు వేసవిలోయెండిపోవును; కనుకవర్ష దేవతయగు యింద్రుడు, వర్షకాలమందు, తిరిగి వీనికి జీవనముల నిచ్చునుగనుక, యిండ్రిడీనదులను వృత్రాసుర బంధములనుండి తప్పించెనని చెప్పవచ్చును. మనభారతీయ నైరుక్తులింతకంటె పైకిపోలేదు. కాని, జర్మనుపండితులు కొందరీసిద్ధాంతమును విస్తారముగ పెంచి ఉషస్సిద్ధాంతమునకు ప్రత్యర్థిగ నిలువబెట్టిరి. మాక్సిముల్లరుపండితుడు వైదిక గాథలకన్నిటికిని ఉషస్సే ఆధారమని చెప్పినట్లు యీపండితులిప్పుడు వానికన్నిటికిని మేఘమే లేక గాలివాన, తుపాను మొదలగు వాతావరణ పరిస్థితులే మూలాధారమని వాదింపజొచ్చిరి. "మేఘములు; తుపానులు, వర్షములు, ఉరుములు, మెరుపులు,—అన్నిటికంటె యివియే ప్రాచీనార్యుల మనో

భావముల నెక్కుడుగ ఆకర్షించెను " అని "కుహుర్క్" పండితుడు చెప్పుచున్నాడు. "భూమిమీదనున్న వస్తువులు వారికి మామూలుగనే గన్పట్టెను. కాని, ఆకాశము నందుత్పన్నములైన యీమహాగంభీర దృశ్యములుమాత్రము వారికిమహాశ్చర్యమును, భయమును గల్పించెను. ఇట్టి వింతవస్తువులతో పోల్చుటకై భూమిమీద తామెరిగియున్నవస్తువులేమి యున్నవాయని వెదుక నారంభించిరి. సూర్యచంద్రాదుల యుదయాస్తమయములుకాడ — ఒకానొకక్రమమునననుసరించి యుండుటచే — వారి కంతటి యాశ్చర్యమును పుట్టింపలేదు. కాని, ఆకాశమందలి వాతావరణపరిస్థితులుమాత్రము క్షణమునకొక వింతరూపముగ మారుచు మహాగందరగోళముగనుండెను. పిబితత్వము మహాగూఢముగను, గంభీరముగను, దురవగాహముగను గన్పట్టెను...." కనుక, ప్రతివైదికగాథయు యీ తుపానుమీదనే ఆధారపడెనని "కుహుర్క్" పండితుని యభిప్రాయము.

మూడవది వసంతసిద్ధాంతము :— ఈ రెండునుగాక, మూడవది యింకొక సౌరసిద్ధాంతముగలదు. దీనికి వసంతసిద్ధాంతమని పేరుపెట్టుదము. మాక్సిముల్లరు మొదలగు పాశ్చాత్యపండితులు యాస్కాచార్యాది ప్రాచ్యనైరుక్తులకంటె ధ్రువమండలమున కెక్కువ దగ్గరగనున్నారు. అచ్చట, హేమంతర్తువునందు సూర్యునికాంతి చాలవరకు క్షీణించిపోవును. తిరిగి వసంతమునందు సూర్యకాంతి ప్రబలమగును.

సూర్య తేజమం దిట్టి వృద్ధిక్షయములు మన దేశమందం తగ గన్పట్టవు. కాని, జర్మనీ మొదలగు ఉత్తరదేశములలో స్పష్టముగ గన్పట్టును గనుక, మాక్సిముల్లరు పండితుడు చాల గాథల నీఖగోళాంశముపై నన్వయించియున్నాడు. అశ్వనీ దేవతలు అనేకమందిని రక్షించియున్నారు. అశ్వినులు చ్యవనునకు యౌవనము నొసంగిరి; అత్రిని శీతోష్ణాదులనుండి కాపాడిరి; బ్రతికియుండగనే గోతిలో పూడ్చిపెట్టబడిన 'వందన' మును పైకితీసి రక్షించిరి; 'విశ్పలా' యను నామె యొక్క కుంటికాలును బాగుచేసిరి; ఋజ్రాశ్వమునకు నేత్ర దృష్టినొసంగిరి. — ఈకథలన్నిటికిని ఒకటే భావార్థము— అనగ, శీతకాలమందు క్షీణించిపోయిన సూర్యుడు తిరిగి వసంతకాలము రాగనే పరిపూర్ణ తేజస్సుతో వెలింగెను.

ఈ వసంత, ఉషస్సిద్ధాంతములురెండును సౌరసిద్ధాంతములే — అనగ, సూర్యునకు సంబంధించినవే. అయితే, ఉషస్సిద్ధాంతము సూర్యునిదైనికగతిని దెలుపుచున్నది; వసంత సిద్ధాంతమన్ననో సూర్యునివార్షికగతిని దెలుపుచున్నది. మేఘ సిద్ధాంతము సూర్యునకుసంబంధింపదు. ఇది కేవలము వాతావరణపరిస్థితులను దెలుపుచున్నది.

ఇంతవరకు వర్ణించిన వసంత, మేఘ, ఉషస్సిద్ధాంతములుగాక, యింక ననేక సిద్ధాంతములుకూడ గలవు. వాని నన్నిటి నిట చర్చించుట మన పనికాదు. నేనిప్పుడు చెప్ప దలచుకొన్న ముఖ్యమైనమాట యేమనగ:— ఎన్నిసిద్ధాంత

ములు బయలుదేరినను యిప్పటికిని యీ సిద్ధాంతములకు వేఁకిని లొంగని వైదికగాథలును, కథాభాగములును, చాలవరకు నిలిచియే యున్నవి. క్లిష్టమైన యిట్టి యంశములు పండితులకు సాధ్యముగానందున, ప్రతివారును హానిని పదలివేసియో లేక అప్రాముఖ్యమైనవని త్రోసివేసియో సరిపుచ్చుకొనిరి. వీరిచే నిట్లింతవరకు దురవగాహమైనవిగ వదలివేయబడిన గాథలకు మన ధ్రువసిద్ధాంతమువలన సరళమగు భావార్థము కుదిరినచో, మన సిద్ధాంతమును బలపరుచుకొనుటకై యీ గాథల నేల మనము సాక్ష్యముగ గైకొనకూడదు? కనుక, మన ధ్రువసిద్ధాంతముచే యీగాథల కేమైన సరళమగు భావార్థము కుదురునేమో పరిశీలించి చూతముగాక. మొట్ట మొదట మనము ఇంద్ర వృత్రాసురులు గాథ నెత్తికొందము. దీనిని పండితు లిదివరకు మేఘసిద్ధాంతముపై పూర్తిగ సమన్వయింపగలిగితిమని తలంచుచున్నారు. అయినను, మన మిప్పుడు దీనిని మరల నామూలాగ్రముగ పరిశీలించిచూతము. ఇంద్రునకును వృత్రునకును జరిగిన పోరాటము వేదములందు నాలుగువిధములుగ వర్ణితమైయున్నది. (౧) వృత్రతూర్య:— ఇది ఇంద్రునకును, వృత్రుడను రాక్షసునకును జరిగిన యుద్ధము. ఈ యుద్ధమందు వృత్రుడు నముచి, శుష్ణ, శంబర, వల, పిప్ర, కుయవాది నామములతో వర్ణితుడైయున్నాడు. (౨) అప్-తూర్య (నీటికై పోరాటము) ఈ పోరాటము నీటిని విడిపించుటకై చేయబడినట్లు వర్ణింపబడినది. ఇంద్రుడు

వృత్రుని సంహరింపగనే సింధువులు (నదులు) లేక నీరు (ఆపః) విడివడి పారజొచ్చెను. కనుక యింద్రుడు "అప్సు-జిత్" (నీటిలో జయముగొన్నవాడు) ఆయెను. ఇచ్చట వృత్రాసురుడు "నీటిని చుట్టుముట్టె" నని (ఆపః పరి- శయానమ్) చెప్పబడెను. (3) గో-ఇష్టి= (గోవులను తిరిగి సంపాదించుటకై చేసిన పోరాటము). ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని సంహరించి, ఆతనిచే బంధింపబడియున్న గోవులను విడిపించెను. (౪) దివిష్టి = (సూర్యకాంతిని విడిపించుటకై చేసిన యుద్ధము.) ఇంద్రుడు వృత్రుని సంహరించి అతనిచే బంధింపబడిన సూర్యుని, ఉషస్సును విడిపించి పైకితీసికొనివచ్చెను.

ఒక్క-పోరాటమే ఈనాలుగువిధములుగ ఋగ్వేదమందు వర్ణితమైయున్నది. ఈ చతుర్విధవర్ణనలనుగూర్చిన ఋగ్వేద ప్రమాణముల నీక్రింద సంక్షేపముగ వివరించెదను.

—* వృత్రవధనుగూర్చిన ప్రమాణములు *—

(౧) I, 80, 11; II, 11, 9, 10; VI, 17, 9 — ఇంద్రుడు తన వజ్రముతో వృత్రాసురుని ప్రహరించినప్పుడు (అనగ కొట్టినప్పుడు) భూమ్యాకాశములు భయముచే దద్దరిల్లిపోవును.

(౨) I, 80, 14 — ఈవజ్రమును నిర్మించిన "త్వష్టి"కూడ యింద్రుని మహోగ్రకోపమునకు గడగడ వడంకును.

(౩) I, 32, 5	ఇంద్రుడు తనవజ్రముతో వృత్రాసురుని తుత్తునియలుగ గొట్టివేయును.
(౪) I, 52, 15	ఇంద్రుడు కొనదేరిన తన ఆయుధముతో వృత్రాసురుని మొగముమీదపొడుచును.
(౫) III, 20, 2	నీటిని చుట్టుముట్టిన వృత్రుని యింద్రుడు చావగొట్టెను.
(౬) IV, 19, 2	నీటిచుట్టును పరుండియున్న (పరిశయానమ్) భయంకరసర్పమును యింద్రుడు చావమొత్తెను.
(౭) V, 30, 6	నీటిమీదపరున్న ఘోరాహిని యింద్రుడు జయించెను.
(౮) II, 11, 5	నీటిలోదాగికొని, నీటిని ఆకాశమును నిరోధించుచున్న ఘోరాహిని యింద్రుడు చంపెను.
(౯) II, 14, 2	చెట్టువలె నీటినిచుట్టుకొనియున్న వృత్రుని యింద్రుడు తన వజ్రముతో చావ మొత్తెను.
(౧౦) VIII, 36, 1	ఈవిధముగ "నీటిలో జయముగొన్నవాడు" (అప్సు-జిత్) అను బిరుదు యింద్రునకొక్కనికే చెల్లును.

—• వృత్రుని నివాసస్థానమునుగూర్చిన ప్రమాణము. •—

(౧) I, 32, 10	వృత్రునకు రహస్యమగు (నిణ్య) నివాసస్థాన మొకటిగలదు. ఇంద్రుడు నీటిని విడిపించినప్పుడవి యీరహస్య ప్రదేశమునుండి బయటపడి యీయసురుని శరీరముమీదుగ ప్రవహించి వచ్చెను.
(౨) I, 121, 11 II, 11,19	వృత్రుడు నీటిపై పరుండును.
(3) I, 52,6	వృత్రుడు నీటిచే కప్పబడి "రజస్" యొక్క అడుగు భాగమందు (బుధ్న) పరుండియుండును.
(౪) I, 80, 5	ఇంద్రుడు నీటిని ప్రవహింప జేసినప్పుడు వృత్రుడు 'సాను' ప్రదేశమందు (కొండమీద) పరుండియుండెను.
(౫) X, 89, 7	ఇంద్రుడు వృత్రుని చంపి, ఆతని కోటలను నాశన మొనర్చెను.
(౬) VIII, 93, 2 VII, 19, 5	వృత్రునకు ౯౯ కోటలు గలవు.
(౭) I, 130, 7 IV, 30, 20	వృత్రుని కోటలు ౯౦ లేక ౧౦౦

(౮) I, 52, 2	వృత్రుడు "నదీ-వృత్" (నదులను చుట్టుముట్టుకొని యున్నవాడు.)
(౯) I, 57, 6	వృత్రుని కడుపులో పర్వతము గలదు.
(౧౦) IV, 30, 20 IV, 27, 1	వృత్రుని కోటలు రాతితోను, యినుముతోను కట్టబడినవి.
(౧౧) I, 130, 7 I, 131, 4 IV, 20,10	వృత్రుని కోటలు "శారదీః" అని చెప్పబడెను. (దీని యర్థమును పిమ్మట విచారింతము.)

—♦ యుద్ధరంగమును గూర్చిన ప్రమాణములు ♦—

(౧) V, 32, 5, 6	ఇంద్రుడు తనతో పోరాడుట కాతురుడై యున్న "శుష్ణ"ను చీకటిగోతిలో పెట్టి, సూర్యరశ్మిలేని గాఢాంధకారమందు, (అసూర్యే తమసి) వధించెను.
(౨) I, 34, 10	వృత్రుని మందిరములో చీకటి వ్యాపించి యుండెను.
(3) II, 23, 18	బృహస్పతి, యింద్రసహాయుడై, చీకటిచే ఆవరింపబడియున్న సముద్రమును క్రిందికి విసరివేసి, ఆవుల కొట్టమును తెరచెను.
(౪) I, 32, 10	వృత్రుని శరీరము నీటిచే ఆవరింపబడి దీర్ఘమగు గాఢాంధకారమందు మునిగి యుండెను.

(౫) II, 23, 18 — వృత్రుని సముద్రము చీకటిలో మునిగి యుండెను. (తమసి పరివృతం)

షరా:— వృత్రునిచే ఆవరింపబడిన సముద్రము (అర్ణః) సూర్యరశ్మిలేని గాఢాంధకారముగనుండెను. కనుక యిది V, 45, 10 లో-సూర్యుడు యెక్కివచ్చిన జ్యోతిర్మయ సముద్రమున కంటె (శుక్రం అర్ణః) భిన్నమైనదని యెరుంగవలెను.

(౬) I, 53, 7
VIII, 12, 17
VIII, 45, 25 — ఇంద్రుడు వృత్రాసురుని సంహరించుటకై చాల దూరదేశము (పరావత్) లోనికిపోయెను.

షరా:— చాల దూరప్రదేశమందు, చీకటిలో, నీటి మధ్యను, యీ యుద్ధము జరిగెనని సారాంశము.

—* యుద్ధకాలమునుగూర్చిన ప్రమాణములు *—

(౧) VIII, 32, 26 — ఇంద్రుడు అర్బుదను (వృత్రుని) మంచుతో (హిమ) చంపెను.

(౨) X, 62, 2 — ఆవులను విడిపించుటలో యింద్రునకు తోడ్పడిన అంగిరసులు వలను(వృత్రుని) సంవత్సరాంతమందు (పరివత్సరే) చంపిరి.

(3) — ఇంద్ర శంబరుల యుద్ధకాలమును ఖండితముగ నిర్ణయించుటకై ఋగ్వేదమందింకొక ప్రమాణవాక్యముగలదు. దానిని తదుపరి చర్చింతము.

—* యుద్ధ ఫలితములనుగూర్చిన ప్రమాణములు. *—

(౧) III, 34, 8 — ఇంద్రుడు వెలుతురును, దివ్యజలములను, సంపాదించుకొని వచ్చెను.

(౨) VIII, 89, 4 — ఓయింద్రా! వృత్రునిసంహరించి, వెలుతురును సంపాదించుకొని రమ్ము.

(3) I, 51, 4; I, 52, 8 — ఇంద్రుడు తనవజ్రముతో ఘోరాహిని సంహరించి, మానవులకొరకు నీటిని విడిపించినప్పుడు సూర్యునికూడ- యెల్లరికి కనిపించునట్లు- ఆకాశమందుంచెను.

(౪) II, 19, 3 — ఘోరాహిహంతకుడగు యింద్రుడు సముద్రజలములను ప్రవహింపజేసెను. సూర్యునిపైకితెచ్చెను. ఆవులను కనుగొనెను.

(౫) III, 34, 8, 9 — రాక్షసుని సంహరించిన పిమ్మట యింద్రుడు సూర్యుని జలములను సంపాదించెను.

(౬) I, 32, 4; VI, 30, 5 — ఇంద్రుడు రాక్షసుని సంహరించి,పర్వతమునుండి నీటిని విడిపించినప్పుడు ఆతడు సూర్యుని, ఆకాశమును, ఉషస్సునుకూడ పుట్టించెను.

TPLA119B172

(౮) I, 62, 5 II, 12, 7 VI, 17, 5	ఇంద్రునిచే విడిపింపబడిన వస్తువులలో సూర్య, ఉషస్సులతోఁపాటు ఆవులు కూడ పేర్కొనబడినవి.
(౯) I, 7, 3 II, 19, 3 X, 138, 2	సూర్యునితోఁపాటు ఆవులుకూడ పేర్కొనబడెను.
(౯) II, 11, 2	ఘోరాహిచే బంధింపబడిన ప్రవాహములను యింద్రుడు విడిపించెను.
(౧౦) I, 32, 12 II, 12, 12	ఇంద్రుడు ఆవులను గెలుచుకొనివచ్చి సప్తనదులను ప్రవహింపజేసెను.
(౧౧) II, 15, 6	ఇంద్రునిచే విడిపింపబడిన నదులు ఊర్ధ్వముగ (ఉదంచం) ప్రవహించుచున్నవి.

షరా:— ఈ ప్రదేశములలో పర్వత, గిరి, అద్రి, ఊథస్ (పొదుగు), ఉత్స (నీటిబుగ్గ), కబంధ (పెట్టె), కోశ (గిన్నె) — అను పదములే ప్రయోగింపబడియున్నవి. గాని మేఘమను భావమును సూచించు 'అభ్రా'దిపదములు మంచునకైనను ప్రయోగింపబడలేదు. అయినను, నైరుక్తులును పాశ్చాత్యులును కూడ యీ పైపదముల కన్నిటికిని మేఘమనియే యర్థము జెప్పిరి. 'గో' అనగ 'ఆవు' అని సాధారణార్థము. కాని, కొన్నిచోట్ల 'గో' అనగ ఇంద్రునిచే విడిపింపబడిన నీరని పండితులు చెప్పిరి. రాతిగోడలలో బంధింప

BCI

23

మావద్ద నిలువయున్న పుస్తకములలో రు 3-0-0 ల వెలగల పుస్తకములు మొట్టమొదటఁ గొనఁ జాలును. మిగతా పుస్తకములు తరువాతఁ దెప్పించుకొనవచ్చును. వానిని దెప్పించుకొనునప్పుడు తమచందాదారిజిస్టరు సంఖ్యనుదాహరింపవలెను.

7 చందాదారులకు మాప్రచురణలోనిగ్రంథములను చందాదారులవెలకునొక్క ప్రతికన్న నెక్కువయీయఁజాలము.

8 మా గ్రంథములన్నియును మంచి, దళసరి కాగితములమీఁద ముద్రింపఁబడి చక్కని పటములతోను, శ్రేష్ఠమైన బైండుతోను ఒప్పుచుండును. సరసమైన వచనశైలిని గలిగియుండును. విషయములు సులభముగ బోధపడుటకై పటము లనేకములు చేర్పఁబడును. ఇందు గ్రంథములన్నియు ఆయా విషయములందుఁ బరిశ్రమఁ జేసిన సుప్రసిద్ధులచే వ్రాయఁబడుచున్నవి. ఇట్టి సర్వాంగ సుందరములైన గ్రంథము లింత చౌకగ మఱియెచ్చటను దొరకవు.

అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య, కార్యదర్శి.

—:o:—

రాబోవు గ్రంథము.

3-వ కుసుమము.

ఆంగ్లేయ సామ్రాజ్య స్థాపనము

భోగరాజు పట్టాభిసీతారామయ్యగారిచే వ్రాయఁబడినది.

అచ్చునకు సిద్ధముగానున్న గ్రంథములు

౧. మానవ ధర్మదర్శిని.

ఇటలీ దేశ భక్తాగ్రేసరుఁడగు "మాజినీ" మహాశయుని గ్రంథము ననుసరించి, శ్రీ శ్రీ శ్రీ యోగి తత్త్వానందస్వామి బి. ఏ., గారిచే రచియింపఁబడినది. "మాజినీ" మహర్షిపుంగవుని యొక్క విపులమగు జీవిత చరిత్రగూడఁ జేర్పఁబడినది.

౨. డచ్చిప్రజాస్వామిక ప్రారంభము.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్యగారిచే రచియింపఁబడినది.

౩. ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము. ద్వితీయభాగము.

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారిచే రచియింపఁబడినది.

౪. బీజగణితము.

కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుగారిచే రచియింపఁబడినది.

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA119B172
పుస్తకం పేరు	వైదికనిలయము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	no
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	351
పెద్ద సైజు పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	5,70b,256a,258a
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Rehana
పేజీలు విడదీసినది	Rehana
స్కాన్ చేసినది	Hasin
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	